

A
47
129

C-1-20

A 15.11.61

2

3

4

5

BIBLIOTECA HOSPITAL N.º 2
GRANADA

Señal:

7

Esquema:

8

9

10

11

12

13

14

6-24

C-1320

A 615.11 Cor

~~12~~
~~1-18~~

BIBLIOTECA HOSPITAL. N.º
GRANADA

Sala:

A

Estante:

47

(n.º)

129

G-6-2-1

C. D. 515. 11

VAL. CORDI

Dispensatorium,

SIVE

PHARMACORVM

CONFICIENDORVM

RATIO.

Cum PETRI COUDEBERGI & MATTHIAE LOBELII Scholiis, emendationibus, & auctariis.

Accesit hac vltima editione G V I L I E L M I R O N D E L E T I I de Theriaca tractatus, nunquam antea editus.

R
1320

UNIVERSITAS RERVM,

VT PVLVIS,

IN MANV I E H O V A E.

L V G D V N I,

APVD IOAN. ANT. HVG V E T A N:

Sub interfignio Sphera, via Mercuriali.

M. D. C.

+
Ambrósio
de la Cruz
confo red

LECTORI.

*Scias, benigne Lector, asteriscos spar-
sim in hoc libello obuios loca emendata, mu-
tata, vel restituta denotare.*

VIRTVTVM OMNI
 GENERE CLARISS. VIRO
 D. GERARDO GRAMAIO,
 Domino Vesaliæ Comitis, ac ararij bellici
 Quæstori Statuum dignissimo, Petrus Cou-
 denbergius S. P.

Cum Valerij Cordi de cõficiendis
 Pharmacia libellũ Christopho-
 rus Plätinus prælo suo esset cõ-
 missurus, rogauit me, ut, si quid
 haberẽ quod editionẽ istã iuuare posset, cum
 studiosis cõmunicarẽ. Fuit enim optimo viro
 semper propositũ, ut quos libros imprimit, nõ
 nisi emẽdatissimè e sua officina prodire sinat.
 Quamobrem, ut de ipsius incredibili taceã
 diligentia & sumptu, in omni disciplinarũ
 genere doctissimorũ virorum opera vtitur.
 Ego verò, etsi que iam olim in hunc Cordi
 libellum (quẽ ego, quicquid dicat præfatio
 anonyma, post obitum auctoris in lucem hæ-
 redum vel amicorũ cura prodiiisse, certis de
 causis persuasum habeo) annotauerã, non
 essent apud me tanti momenti, ut vel semel
 de illorum editione cogitauerim: tamen non

potui non homini mihi amicissimo, & honesta petēti morem gerere. Quare vespertinas aliquot hac hyeme horas, quae sola me quid scribere vel legere permittebāt, libelli huius correctioni dedi, & maximo mendorū numero sublato, in suum quaeque ordinem restitui, multis iterum ipsius auctoris adiectis medicaminibus, quae haecenus hīc fuerunt desiderata, ita ut operā me meam non malē posuisse confidā: ubi à nōnullis haud immeritō notatur, explicatē subiūctis id rationibus doceo, & nonnunquā ineptas quorundā reprehensiones refuto, quae solo nouitatis studio sine ullis rationibus vidētur inuectae. Si quid autē à me erit omissum, copiosè & diligenter excutietur in magno meo huius farinae opere, quod fortasse aliquādo medicis & pharmacopœis nō minorem voluptatē quā utilitatē adferet. Quod verò illud nondum perficiā & publicē, maximas habeo & grauiſſimas cōsiliij mei causas, tum quod eorum favore nō subleuer, quorum intererat curare ut tale quid diligenter prescriberetur, tū quod tempora sint eiusmodi, ut plures fiant alipta, quā experti Medici & Pharmacopœi. Qua de re cum mecum cogito, nihil

fero

fero molestius, quàm gētis nostræ inscitiam, quæ cū in aliis fere rebus omnibus nulli sit nationi secunda, nusquā æquè peccat, quàm quòd nostri ordinis hominibus sit iniquior. Id verò pluribus verbis aperire non est necesse. Quis enim est vel mediocriter in pharmacopolis versatus, cui hoc non sit notissimum? Magna spes erat præterea, Ioannem Goropium Becanum, nō tantum rei Medicæ, sed uniuersæ Philosophiæ & antiquitatis peritissimū virū, aliquid de pharmaceutice scripturum, quod utinam fecisset, sed quia nunc omni doctrina refertū opus, quod verè venerandæ antiquitatis plaustrum quis appellet, præ manibus habet, nostris certè rebus vacare nō potest: ideòque nec horiū, ut constituerat, colere. Id quidem ego totis ferè viginti annis feci sedulò: & quidem nunc maximis laboribus & impensis, ad sexcenta exoticarū stirpium genera in meo florere hortulo quotidie, etsi rei familiaris cum iactura & dispendio, maxima tamen cū voluptate cerno. Et nisi cultor pauperis horti esset pauperior, darem operam ne quid mihi deesset, quod nostra saltē tellus, licet summa cura, ferre posset. Intereà id quod possum

ago, quando quod volo non licet. Sperandum, inquit Euripides, & ferendum. Cæterum, ut ad institutum redeam, quæ in hoc opusculo præstiti, illa tibi Gerarde Grammaie, singularis omnium bonarum artium patrone, dico dedicòque: partim ut observantiam erga te meam testificer, partim ut hæc qualiacumque nominis tui auctoritate munita, invidiam & calumnias tanto facilius ferant. Suscipies ergo hæc, quæ tua est humanitas, benigno vultu, quo Petrum Coudenbergium in tuam iam pridem clientelam recepisti, & receptum constanter tueri pergis. Vale, Mæcenæ optime. Ex officina nostra pharmaceutica, Antuerpia, Kalend. Martiis cIo. Io. L X V I I I.

IOANNES POSTHIVS
D. MEDICVS GERMANVS.

Pharmaca quæ Cordus variis collegit in hortis
Latus agens ævi tempora verna sui,
Post obitum in multos transcripta fuere libellos,
Verùm his errores non tolerandi inerant.
Quos gelido veniens Petrus de monte remouit,
Miscendo fida pharmaca cuncta manu.
Dij tibi, Coudenberge, senis dent Nestoris annos,
Ut quod habes, ingens perficiatur opus.

P R A E.

PRÆFATIO PRISCÆ
EDITIONIS, AD
LECTOREM.

V M Valerius Cordus, Euritij illius celeberrimi Medici filius, studio-
rū gratia Italiam petiturus, obiter
ad urbē nostrā Norimbergā per-
uenisset, atque cū doctis quibusdam ac bonis
viris, præcipuè Medicis, mutuam notitiā, ami-
citiā, familiaritatēmq; studiosè cōtraheret
inter cetera, quæ de bonis litteris atque re Me-
dica, vltro citroque inter eos familiariter, vt
fieri solet, agitata sunt, mētio incidit Dispēsa-
torij, quod ipse ex omni genere bonorum au-
ctorū, cū veterū, tū recentium, de Pharma-
corum omniū, quatenus in vsu sunt, cōficien-
dorum ratione collectum, diligenter & emen-
datissimè cōscripserat. Cūque cōstaret, illud
iam antea in aliquot Saxonix urbibus, præci-
pui Medicis approbātibus, in vsum publicū
fuisse receptū inierimq; tamen ab eo & locu-
pletatū, & annotationibus eruditis magis atq;
magis illustratum, rogatus fuit à cōpluribus,
vt illud ipsum etiam nostris Pharmacopolis
impertiret: Cordus autē, etsi ad iuuandam rem
Medicam iam tum mirificè esset accēsus, pro
sua tamen modestia atque prudentia, non nihil
subuecebatur priuatam suam auctoritatem ad
Pharmacopolas permouēdos, ponderis haud-
quaquam satis esse habituram. Itaque librum
suū Senatui potius offert, tum demū in vsum
publicum assumendū, cū esset illius iudicio
& auctoritate comprobatus. Senatus verò, pro

sua in studiosos omnes propensione, ac reipub-
 licae omni ex parte iuuanda diligētia ac soli-
 citudine, officiū illud Cordi perquam gratum
 habuit, librūmq; collegio Medicorum, Cordo
 praesente, perlegendū & examinādū tradidit:
 vt si quid mutandū, adiciendūve arbitraturū
 essent, id auctore non modò sciente, verūm
 etiam cōsentiente fieri posset. Quod cū se-
 dulò ac magna diligentia factum esset, Sena-
 tūsque ex Medicorum censura iam intellexis-
 set, nihil hactenus absolutius aut emendatius
 in hoc descriptionum genere typis inuulga-
 tum esse, librum nō solum in publicum eden-
 dum, verūm etiā Pharmacopolis, vt cum velu-
 ti lumen quoddā deinceps sequantur, offeren-
 dum esse decreuit. Cuius quidem editioni, hac
 quoque de causa studiosiūs inuigilatū est, vt
 auctore interim in Italia, dū ad metā studio-
 rum suorum quam acerrimè cōtendit, immat-
 ura morte sublato, aliquid tamēn illius exta-
 ret, quod ingeniū eius & industriā posteritati
 restaretur, eūque ab obliuione vindicaret.

Hoc igitur Valerij Cordi, cādidiſſimi & di-
 ligētissimi iuuenis monumentū qualecunque,
 certè non pœnitendum, studiosè lector, obuiis
 vlnis amplectere, & si quid ex eo iuaberis (iu-
 uaberis autem, nisi fallor, quā plurimum)
 amplissimo Norimbergensi Senatui, cuius li-
 beralitate tibi cōmunicatur, gratias habe. Sin
 autem aliquid in eo displicuerit, ne Auctore
 mortuū inhumaniter calūniis impete: sed ab-
 solutiore opere in publicū edēdo, illū vincere,
 & nomē eius obscurare cōtende. Et bene vale.

Titulorum Index.

<i>Pharmacopæum qualem esse debeat.</i>	pag. 10.
<i>Confectiones aromatica.</i>	pag. 11.
<i>Confectiones Opiata.</i>	pag. 61.
<i>Condita.</i>	pag. 116.
<i>Conserua.</i>	pag. 117.
<i>Syrupi.</i>	pag. 120.
<i>Rob.</i>	pag. 155.
<i>Lohoch.</i>	pag. 158.
<i>Lentiva & Solutiva.</i>	pag. 162.
<i>Pilule.</i>	pag. 194.
<i>Trochisci.</i>	pag. 217.
<i>Olea.</i>	pag. 239.
<i>Vnguenta.</i>	pag. 267.
<i>Cerota.</i>	pag. 293.
<i>Emplastra.</i>	pag. 294.
<i>Præparationes quorundam simplicium.</i>	pag. 305.
<i>Ponderum ratio & nota.</i>	pag. 313.
<i>Accesserunt nunc primum Val. Cordi De purgantium medicamentorum extractione, ac Oleorum artificiosa distillatione (præter nonnulla pharmaca locis suis inserta) libellus.</i>	pag. 316.
<i>Epitaphium eiusdem.</i>	pag. 336.

APPENDICIS EX I A-

cobo Syluio,

I N D E X.

<i>De collectione, Repositione, & Duratione Simpliciu.</i>	pag. 337.
<i>De Adulterationibus Simplicium medicamentorum cognoscendis.</i>	pag. 344. (pag. 351.
<i>De Simplici aliquo absolute scripto, quid accipiendū.</i>	
<i>De Succedaneis, scilicet, Quid pro Quo.</i>	pag. 384.

VALERII CORDI SIMESVSII PHARMACORUM conficiendorum ratio.

Qualem virum Pharmacopœum esse deceat.

MAGNUM præfidiū humanæ imbecillitati in Medicina sitū est, vt Homerus omnium poëtarum præstantissimus, Medicum non sine causa *πολλῶν ἀντάξιον ἄλλων* pronuntiasse videatur. Verū huius laudis, vt nunc quidem Medicina administratur, non exiguam partem Pharmacopola sibi vindicat, cū sit Medici quasi dextra manus, pericliteturque ipsius culpa sæpè, non solūm ægri valetudo verūm etiam Medici, quantumuis præstantis, fama & existimatio, cū ea quæ Medicus recte præscribit, parum dextrè exequitur, aut materia vtitur exoleta aut adulterata. Inde enim frequenter accidit, vt æger vel non iuuetur omnino, vel, quod multo peius est, etiā lædatur. Medicus autem præterquam quod pro imperito habetur, etiam in errorem ducitur, dum se aut de morbo non rectè iudicasse aut non debitā medicinā administrasse suspicatur. Quare non temerè quemlibet ad huius
mu

muneris functionē admittere deberēt, qui ad gubernacula rerū publicarū sedent. Verūm illi ut volēt, suo fūgātur officio, nos idoneū Pharmacopolā paucis delineabimus, ut ineptos & improbos à fūctione tā periculosa submoueamus, idoneos autē ad hoc munus capessendum alacriores reddamus.

Principio, Latinæ linguæ nō vulgariter tantū sed ad munditiem & proprietatem vsque peritam esse oportet, ut ea quæ eruditi Medici, vel in genere, vel in specie ipsi præscribunt, rectè & exactè intelligere possit. Neque confidat se satis instructum esse, si semel vulgarem quādam viam functionis suæ, quasi artificium manuariū perdidicerit. Nā quā multa quotidie noua conficiendarū medicinarū ingenia inueniātur, multa etiam veterū obliuione sepulta, iterum in lucem eruātur, noua illi itidē quotidie discēda erūt, neque sēper habere poterit aliquē, qui ea ipsi quasi per manus tradat, & ad oculū demōstret, ex eruditorū virorum descriptionibus ea ut discat necesse est. Quare si Latinæ linguæ probè peritus non fuerit, fructu nouorum ingeniorū, aut omninò, aut magna ex parte expertis manebit.

Deinde opus est illi etiā cognitione rerum minimè vulgari, aut protrita, earum præsertim quæ propriè ad functionē eius pertinent, cuiusmodi sunt simplicia omnia, quorum descriptiones ex præstantissimis auctoribus petitas, ad res ipsas cōferre debet, donec exactam illorum cognitionem hauriat, & profus. im-

bibat. Cognita verò, visu, gustu, olfactu, tactu, & alijs debitis modis sæpe ac diligenter examinè, non solum vt falsa à veris, & adulterata à sinceris, verum etiam vt præstâtissima à mediocribus, & mediocria à degeneribus discernere consuecat.

Est & alia causa cur tam diligenti examine opus sit, quædã enim alioqui grata, & salubria, ob insignè tamè acrimoniam in vasculis æreis decocta, aut instrumentis ferreis diu tractata, tam tetrum ac horribile virus inde cõrahũt, vt gustu fiant abominanda, & cuius valenti ventriculo intolerabilia. Quare hoc quoque scire debet quo genere vasculorum & instrumentorum, vnaquæque medicina sit coquenda, tractanda, & conseruanda.

Hanc curam, alia quasi huic connexa sequitur, scilicet, vt herbas, flores, fructus, semina, radices, debito tempore colligat, & ritè reponat, ne vel parum efficacia sint, vel putrescant, aut nimis arefacta virtutem omnem amittant.

Habeat etiam ædes salubri loco sitas, ac varijs reponendis conseruandisque accõmodas. nonnulla enim humido, pleraque calido, quædam sicco, quædam etiam frigido loco rectius conseruantur: quam varietatem non quælibet domus præstare potest.

Diuitiæ quoque saltem mediocres adsint oportet, in primis autem animus liberalis, ab avaritia sordibusque alienus. Diuitiæ enim hoc præstare poterunt, vt commodè habitet, & Medicinas quæ emendæ sunt, suo tempore quàm optimas coëmat. Animus autem liberalis,

ralis, minimèque auarus, cauebit, ne compendij, aut lucri sui causa, deteriores vili pretio libentius, quam præstantissimas, paulo largiore comparet

Iam simplicibus medicinis omnibus diligenter collectis, coëmptis & repositis, succedit industria compositarum ritè dispensandarum, vbi eum in primis vigilantem & circumspectum esse oportet. Nec temerè confidet ingenio suo in succedaneis eligendis, sed peritum Medicum consulat, quem etiam omnino in conficiendis Opiatis, & similibus præstantibus, ac magni momenti medicinis, vt præceptorem & iudicem adhibebit: cui adiunget, si commodè fieri poterit, vnum & alterum bonum atque doctum virum, vel Senatorij ordinis, vt eos habeat veluti testes suæ diligentiae, industriæ ac fidei. Deinde quamque medicinam sic rite præparatam, debito ac præscripto tempore fermentari sinat, antequàm eam in vsum publicum expendat.

Nec minor in eo fides requiritur in reiciendis simplicibus atque compositis, quàm in iisdem reponendis & componendis. Debet enim singulis mensibus, aut sæpius etiam, omnia lustrare, & diligenter considerare, vt corrupta, putria, mucosa, exoleta, & quouis modo inutilia, vel inefficacia reddita, reiciat, bona fide, nec in iis quærat suum lucrum, quibus ægroto crearetur vitæ periculû: sed sit, vt diximus, animo liberali & magno, cogitetque paruum illud damnum, fide sua iam perspecta, maioris, sibi lucri causam fore.

Hæc

Hæc omnia cum indefessam diligentiam & animum sibi semper præsentem requirant: hoc quoque obseruare conuenit, ne sit aleæ aut similibus ludis deditus, ne computationibus gaudeat, aut alioqui vinosus vel ebriosus, neque fœdis amoribus implicatus teneatur. Alea enim negligentiam parit, ebrietas errores, obliuionē & stuporem inducit: turpis verò amor, etiã veneficia illi extorquere possit.

Quare omninò, si fieri potest, maritus sit, cui cum vxore recte conueniat, liberosque habeat, quos honestè educare studeat, huiusmodi enim pignoribus obstrictus, vagas libidines detestabitur, neque illis fomenta sciens subministrabit: & posteritati suæ consulens bonam conscientiam seruare adnitetur, nec metu, nec gratia, nec prece nec pretio, ad vllum veneficium impelletur.

Quòd si accesserit vera pietas, hoc est, timor Dei, & fides in Christum, charitas erga proximum, & spes futuræ vitæ, omnia erunt tutiora, illustriora & feliciora. Tum enim cogitabit: Si quid per negligentiam in vitam aut valetudinem proximi peccauero, iudicium Dei non effugiam: quanto minus effugiam, si sciens ac prudens venenum dederò, abotium procurauerò, aut aliquod aliud ingens atque insigne flagitium designauerò? Et si humanitas eorum qui infirmos & ægrotos tantùm visitare solent, Christo adeò grata est, vt illud beneficium in seipsum collatum esse affirmet, quantò gratior erit illi mea cura & sollicitudo, dum studeo illis Medicinas recte componere.

tempel

tempestiuè exhibere : & non propter lucrum tantum , verum etiam humanitatis respectu operam dare , vt melius habeant & conualescant?

Hæc & similia si cogitabit , vltro , ac sua sponte , erit humanus , placidus , affabilis , benignus , alacris , in primis autem mitis erga pauperes , & commodus erga imperitos , non enim in eorum ineptias , sed in necessitatem ægroti respiciet , ac Deum omnium inspectorem ac iudicem præ oculis habebit ; qui recte agenti longè maiora & beatiora præmia largietur , quàm ab vilo mortalium persolui possint.

C O N F E C T I O N E S
A R O M A T I C Æ .

Aromaticum Garyophyllatum descriptionis Mesuæ.

℥ Garyophyllorum 3 viij.
 Macis Zedoariæ Galangæ
 Santali Machoziri Trochiscorum Diarhodon
 Cinnamomi Ligni aloës Spicæ Indicæ
 Piperis longi Cardamomi minoris ana 3 j.
 Rosarum 3 iiij. Glycyrrhizæ rasæ
 Galliæ moschataæ veræ ana 3 ij.
 Folij.] Sumatur eius loco casia lignea vera, aut duplex pondus Cinnamomi.]
 Cubearum ana ʒ ij. Ambra 3 j.
 Moschi ʒ ʒ. Sacchari optimi.

VAL. CORDI ANNOTAT:

IN confectiombus aromaticis ad sacchari libram
vnam pendentem ℥ xij. accipiatur ℥ j specierum.

MYROPOLAE accipiant in confectiombus li-
bram continentem ℥ xij & secundum hanc diuidan-
tur uncia, dragma & scrupuli. Scrupulus verò pen-
deat grana electa xx. Nicolao praesertim.

GALANGAE, id est, minoris Galangae & rufe
saporis aromatici: nam affertur hodie noua quaedam
Galanga magna, crassa, foris subrufa, intus zingiberis
palliditate & filis, gustu acerrima, sine aromatica a-
liqua gratia, haec in nullas confectiões Galanga no-
mine iniicienda est. Quod semel dixisse satis sit.

SANTALVM Machoziri, est species citrini san-
tali, odoratissima, & valde aromatico, tã gustu quàm
odore: & affertur ad nos cum santalo albo, & citrino
vulgari.

GLYCIRRHIZA est dulcis radix, quam ho-
die vsitato nomine Liquiritiam appellant.

FOLIUM nondum allatum est ad nos in Ger-
maniam, quare cum eo careamus, necesse est eius loco
aliquod succedaneum accipere. Est autem eius succe-
daneum, vt Galenus nobis reliquit, Spica Indica, aut
Cassia lignea vera. Cum autem haec confectio alioquin
capiat Spicam Indicam, Folij vice cassiam ligneam ve-
ram accipiendam esse censeo.

MOSCHI scribendum est: nam Musci appella-
tione, arborum villosa canities dicitur.

PETRI Coudebergi Scholia.

Santalum Machoz est species, &c.] Santali
citrini duas reperiri species, cum Cordum dicere
Fran

Franciscus Alexander in suo Apolline miretur, nos easdem quoque ipsidem aceruis à Lusitanis Antuerpiam aduectos interdum obseruauimus. Vnam nempe (Santali albi corde ad rufedinem accedente ignaris quandoque imponitur) inter vulgarem optimam, ex pallido rufescentem, odoratam ac aromaticam. Alteram verò prorsus luteam, aut quasi croco tinctam, odoratissimam & valde aromaticam tam gustu quàm odore, vt & Cordus ait: atque insuper vnguinofam, sed eam admodum raram. De hac itaque specie cum Cordum hic locutum esse existimem, non ea propter tamen id ipsum quartum Santalum dici debere putamus, vt Franciscus sinistrè colligit: haud secus atque nigri Piperis species, plures cum sint, magnitudine, duritie, pondere atque acredine differentes, illorum aliquod quartum Piper esse dici non possit. Caterùm de Santalis plura, eaque magis indubitata, quàm à quoquam hactenus scriptitatum est, qui cupit, Garcia ab Horto de Aromatibus Indicis libellum, nuperrimè ex Lusitanico in Latinam linguam à Carolo Clusio conuersum, consulat.

Folium.] Folio tribus nervis distincto, laurino simili, quod Folij Indi nomine in officinis passim prostat, Folij in medicamentis locum non incommode obtinere possit, dum genuinum adferatur, haberique abunde queat. De hoc quoque pluribus Garcia libellus.

Ventriculū & cor cōfortat, nauseā & vomitū sedat, & valet contra putrefactionē in partibus vētriculi. Mēbra verò nutritionis calefacit, ac vētositates dissoluit & terminat.

Aro

*Aromaticum Rosarum Gabrielis,
descript. Mesue.*

℞. Rosarum rubrarum ʒ xv.
 Glycyrrhizæ rasæ ʒ viij.
 Ligni Aloës Santali Machoziri ana ʒ iiij.
 Cinnamomi electi ʒ v.
 Macis Garyophyllorum ana ʒ ij β.
 Gummi Arabici
 Tragacanthæ ana ʒ ij. ʒ ij.
 Nucis moschatae Cardamomi minoris
 Galangæ ana ʒ j.
 Spicæ Indicæ Ambræ griseæ ana ʒ ij.
 Moschi ʒ j. Sacchari.

CARDAMOMI, videlicet minoris: nam cum simpliciter Cardamomum, scribunt auctores, minus cardamomum, id est, vsuale intelligunt.

MOSCHI hoc est, vt vulgò dicitur corrupto vocabulo, Musci, pus illud aromaticum.

VENTRICULO imbecillo, aliisque nutritioni deseruientibus instrumētis succurrit. Vētriculi humiditatem, omnemque in eo putredinem emendat, concoctionem iuuat, & ex morbo conualescentibus auxiliatur.

Dianisum D. Mesue.

℞. Anisi electi ʒ xx.
 Glycyrrhizæ rasæ Mastiches ana ʒ j.
 Carei [id est,] Macis Galangæ Fæniculi
 Zingiberis Cinnamomi ana ʒ v.
 Macropiperis Melanopiperis Leucopiperis
 Calaminthæ Pyrethri
 Casiæ lignæ veræ ana ʒ ij.

Car

Cardamomi minoris Garyophyllorum
 Cubebæ Spicæ Indicæ
 Croci ana ʒ j. ʒ. Saccari.

MASTICHES hoc est, ut vulgo dicitur.
 Mastichis.

CASSIA lignea vera debet accipi, qua nuper caput affertur, figura Cinnamomi, gustu aliquantulum lubrica, & Cinnamomi æmula: at non ille parvus cortex saporis insipidi ac stiptici; & hæcenus factum est.

Crassis flatibus in ventriculo natis, eiusdemque perfrictioni succurrit. Pituitam in eo crudâ absumit, tussiq; diurnæ prodest.

Diambra D Mesua.

ʒ. Cinnamomi Doronici
 Garyophyllorum Macis
 Nucis Moscatæ Folij [aut succedanei eius.]
 Galangæ ana ʒ iij.
 Spicæ Indicæ Cardamomi maioris ana ʒ j.
 Zingiberis ʒ j. ʒ.
 Santali Citrini Ligni aloës
 Piperis longi ana ʒ ij.
 Ambra ʒ j. Moschi ʒ ʒ. Sacchari albissimi.

CONTRA omnem corporis imbecillitatem efficax est, omnemq; corporis perfrictionem discutit, natium suscitatur calorem, & rediuium recreat, refarcitq; eos qui frigido torquetur humore. Iuuat articulos, & membris omnibus magnificè subuenit. Ventriculum fastidientem, quique cibum continere non potest, roborat: & inappetentiâ cibi summè corrigit, cor ipsum roborat.

Diambra

A *Diathamaron D. Nicolai.*

℥. Anthophyllorum

zingiberis ana ʒ v. ʒ j ḡ xvj.

Cinnamomi

Gariophyll ana ʒ iiij. ʒ j ḡ iiij.

Carnium Dactylorum ʒ iiij. ḡ viij.

* Galangæ Spicæ Indicæ Zedoariæ

Costi Pyrethri . Corallij rubri

B Rheupontici [accipiatur eius penuria Rha-
* barbarum sic vocatum.]

Saliuncæ Tragacanthæ Anacardij

Ossium Dactylorum Carpobalsami Anisi

* Baccarum Iuniperi ana ʒ ij. ʒ ij. ḡ viij.

Leucopiperis

* Macropiperis ana ʒ j. ḡ j. ʒ j. ḡ ij.

Limaturæ auri puri Limaturæ argenti meri

* Ossium e corde cerui ana ʒ ij. ḡ vj.

Rasuræ Eboris Moschi ana ʒ j. ḡ vij.

Ambre ʒ j. Sacchari.

T H A M A R Arabibus Dactylum palma
arboris fructum significat, vnde confectiōni nomen

* Diathamaron: corruptè Diacameron.

A N T H O P H Y L L I sunt grandes Gariophyl
li, qui ad maturitatem peruenerunt, nucleo intus
duro bifidoque, sapore non tam acres vt Garyo-
phylli, præterquàm in superficie.C O S T I, videlicet albi, feruidum & aroma-
ticum saporem habentis. Non vulgaris illius gran-
dis, qui teterrimum & rancidum saporem habet,
& adulterinus est, atque ex Heluetiorum Alpibus
& Italia ad nos affertur.C A R P O B A L S A M I] Non habentur Opo-
balsa

balsamum, Carpobalsamum, & Xylobalsamum, secundum eorum verā descriptionem: verum cum experientia didicerimus, quòd olea Cinnamomi & Gariophyllorum secundum nostram artem distillandi, veteribus ignotam, parata, in probis Balsami veri, & virtutibus similia esse (quare etiam pro Opobalsamo, oleum Gariophyllorum in Theriaca nostrā accepimus:) non inconsultum esse, si quis pro Carpobalsamo acciperet Cubebas, aut Gariophylla, siue etiam Cardamomum, aut aliud semen, quod haberet mordacitatem in gustu, cum quadam redolentia secundum Carpobalsami descriptionem, si horum nullum antea esset in descriptione.

SALIUNCA Germanicum est vocabulum, quo significatur Spica Celtica vera, quam in pharmacopolijs Spicam Romanam appellant. Sed in Nicolao Alexandrino Græco, inuenitur loco Saliunca Eleliffhacum, id est, Salvia, præsertim in Aurea Alexandrina.

LIMATURA auri & argenti: Cum aurum sit metallicum & valde ponderosum corpus, limatura eius vel scobs semper fundum petit, nec æqualiter confectionibus commiscetur, quare & hic & reliquis omnibus locis sumantur folia auri.

P. C. SCHOL.

Pondera apud Cordum hacce in compositione A deprauatissima restitui: sed non veluti L. Fuchsins ex suo Myrepsso vult, hocce in medicamento innumerisque alijs corruptissimo.

Corallium album, quod à Cordo perperam apositum erat, deleui.

EFFICACITER prodest difficulter spiran-

rantibus, arteriacis, tussientibus, tabidis & omni thoracis & stomachi offensæ: Aquæ subter cutem fulæ, renum doloribus; Voluptatem parit, corporaque saginat.

Diacalaminthon D. Mesue.

℞. Calaminthæ montanæ
Calaminthæ campestris Scselinos
Petroselini Macedonici ana ʒ vj.
Zingiberis ʒ iij. Seminis Apij.
Comarum Tymiana ʒ ij. Ligustici ʒ vj.
Piperis ʒ xij. Sacchari albissimi.

CALAMINTHA montana nascitur copiosissime in montibus circa Confluentiam vrbem ad Rheni & Mosella confluentes.

CALAMINTHA campestris, hoc est, vsualis Calamintha, quæ in aruis nascitur Mesue fluuialem requirit) hæc enim efficacior est, quam in humidis locis nata. Germanicè Kornmyntz vocatur.

SESELIOS, id est, Sifelios, quod etiam Siler montanum vocatur.

COMARVM Thymi, id est, summitatum foliorum, & florum Thymi.

PETROSELINVM Macedonicum nõ est Olusatrum, vel, vt corruptè pronunciant, Olixatrum, aut Alexandrum; semine oblongo, magno, nigro, amaro, ac myrrham emulante sapore. Sed quia iam vero Macedonico Petroselino caremus, licet nobis eius loco Olusatri semen accipere (quod vulgo in Parmacopolijs Petroselinum Macedonicum, falso tamen, appellatur) donec aliquando verum nobis contingat.

P I P E R I S, id est, piperis nigri: nam cum piper simpliciter pronunciamus, semper nigrum intelligimus.

A V X I L I A T V R iis quos cibi fastidium urget, appetentiam reuocans: egrè quoq; spirantibus, ventriculo refrigerationem sentienti, & flatibus distento, confert.

*Diacalaminthon Galeni, Sanitatis
tuenda, lib. 4.* *

℥. Calaminthæ Pulegij Petrosclimi,
Seselinos ana ʒ j.

Apij Cacuminum Thymi ana ʒ ij.

Ligustici seminis ʒ viij.

Piperis ʒ. xxiiij. Sacchari.

C R A S S A ac lenta attenuat & discutit, *
vrinas mouet, ac mulieribus menses.

Diacuminum. D. Nicolai.

℥. Cumini præparati [id est, pridie in aceto *
infusi, & iterum exsiccati.]

Cinnamomi

Garyophyllorum ana ʒ ij. β.

Melanopiperis

Zingiberis ana ʒ ij. ḡ v.

Galangæ

Tymbæ [loco sume Satureiam.]

Calaminthæ ana ʒ j. ʒ ij.

Ammios

Ligustici ana ʒ j. ḡ. xvij.

Macropiperis ʒ j.

Spicæ Indicæ Cardamomi

Nucis

Nucis Moschatæ ana ꝑ ij. ꝑ.

Sacchari.

T Y M B R A est propriè *Satureia sylvestris*, circa quam nascitur *Cuscuta Epithymo* similis, quæ *Epithymbrum* appellatur. Affertur iam ad nos ex Orientalibus partibus, verum rarò, ideoque in defectu eius sativam *Thymbram*, hoc est, *Satureiam* accipere nobis licet.

P. C. SCHOL.

Ana ꝑ ij. ꝑ. *Cacutit Fuchsius*, ꝑ ij. ꝑ. ex *Pseudomyreto* suo legendum existimans.

A R T E R I A C I S, difficultati spirandi, tussiculosis, inflationibus efficaci est adiumento. Noxam ventriculi corrigit, concoctionem adfert, adstrictionum vitia sanat.

Diacinnamomum Mesue.

℞. Cinnamomi tenuis ꝑ xv.

Cinnamomi crassi boni

Enulæ ana ꝑ iiij.

Galangæ ꝑ vij.

Garyophyllorum Piperis longi

Cardamomi maioris Cardamomi minoris

Zingiberis Macis

Nucis moscatæ

Ligni aloës ana ꝑ ij. Croci ꝑ j.

Sacchari tabarzeth ꝑ v.

Sachari albissimi

S A C C H A R I *tabarzeth*, id est purissimi atque optimi Sacchari, cuius ꝑ v. miscentur speciebus: idque ideo hoc loco accipitur, ut species eo melius conseruentur ad usum. Vltimum Saccharum additur, cum vis notius facere ex speciebus.

P. C.

Cinnamomi tenuis, Cinnamomi crassi.]
 Per Darseni vel potius Darchini, lignum Chi-
 nense, seu lignum odoratum, hoc est Chinamo-
 mum, tanquam China amomum, siue Cina-
 momum intelligunt Persæ atque scriptores Ara-
 bes; cortices quandoque ligna appellantes, vè
 Xylomamomum Græci. Quod interim crassi
 corticis est, Cinnamomum vocant. Per Darseni
 Cinami igitur, Cinnamomum crassi corticis,
 tanquam ligneum significare volunt, est enim
 & in genere crassioris Cinnamomi, quod & val-
 de bonum est, hoc est, acre, odoratum ac aroma-
 ticum. Nec caret hæc Mésua mens, vbi cras-
 sum Cinnamomum requirit, suis rationibus:
 quas perpendat Francisci Alexand. Apollo oportet.
 Itaque Cinnamomum tenuis corticis ele-
 ctum, per se, aquè atque per Darseni Cinami,
 crassi corticis Cinnamomum bonum, distinctum
 cum Cordo hic interpretandum, intelligendum, at-
 que legendum existimo: vtrumque tanquam in
 suo genere optimum. De Cinnamomo autem &
 Casia, Garcia de Aromatibus librum quem
 dixi, consule: vbi doctissimorum etiam hæcenus
 virorum de hisce rebus altercationes aniles, pro-
 fisisque futiles esse animadvertes.

Cynnum a Cordo huic medicamento temerè
 impositum hortante & id quoque Fuchsi, Mo-
 nachus id prius monstrantibus, expunxit. B

Est medicina salubris ad humorosita-
 tem ventriculi, & putrefactionem in eo.
 Phlegma digerit, & digestionem adiuvat.

Dianthos D. Nicolai.

℞ Florum Rorismarini ʒ j.
 Violarum Rosarum
 Glycyrrhizæ ana ʒ vj.
 Caryophyllorum Spicæ Indicæ
 Nucis Moschatæ
 Galangæ Cinnamomi
 Zingiberis Zedoariæ
 Macis Ligni aloës
 Cardamomi Anisi
 Anethi [*videlicet seminis.*] ana ʒ iiij.
 Sacchari.

PRODEST præter rationem tribula-
 tis, cardiacis, animi latitiam auget. Eos ro-
 borat qui à longo morbo debiles adhuc
 sese recolligunt, ventriculum perpulchrè
 emendat.

Diamargariton frigidum
D. Nicolai.

℞. Nucleorum sem. Citrulli
 Cucurbitæ Melonis Cucumeris
 Seminis portulacæ
 Papaueris albi
 Santali albi
 Santali moschatellini [*id est, Citrini boni odo-*
 Ligni aloës Zingiberis (*ris.*)
 Rosarum rubrarum
 Florum Nymphææ albæ [*id est, Nenupharis.*]
 Florum Boraginis
 Myrtillorum verorum ana ʒ j.
 Corallij albi
 Corallij rubri ana ʒ ʒ.

Marga-

Margaritarum ʒ iij.
Sacchari.

NVCLEVS *feminum*, est ipsa in medio *feminum* medulla. Sunt autem eximendi horum *feminum* nuclei, cum iam preparanda est confectio hæc aut alia, quæ durare debent: nam diu ante exempti rancidi sunt.

OMNIVM virium imbecillitatem firmat, iis quos animus deficit, siue à corde siue à stomacho deliquium originem ducat, omnem noxæ causam vitalium partium discutit. Insuper asthmaticis, tussientibus, tabidis auxiliatur. Longo morbo deiectos, & imbecillitate languentes recreat, & ad pristinum robur conducit.

Diamargariton calidum

D. Auicenna.

℥. Margaritarum non perforatarum		
Pyrethri ana ʒ j.	Zingiberis	A
Mastiches ana ʒ iij.		B
Zedoariæ	Doronici	*
Seminis apij	Cassia	C
Cardamomi	Nucis moschatae	*
Macis	Cinnami ana ʒ ij.	D
Been albi	Been rubei	*
Piperis		
Macropiperis ana ʒ iij.		
Cinnamomi ʒ v.		
Sacchari.		

P. C. SCHOL.

Zedoariæ.] *Auicenna exemplaria editionis penultima, Zurrumbet, postrema autem à Val-*

griso inquam exhibita, Zedoarie legunt, ut hinc
vorum harum & rerum vicinitatem atque am-
biguitatem (de quibus à plerisque concertatur) ti-
bi expendendam nunc relinquam.

B Doronici.] L. Fuchsius Doronicum hic ex-
punct, quod tamen omnia Auicennæ exemplaria
aptissimè etiam recipiunt.

C Cassiæ.] Cum Cordus huius loco rad. Tapsia
pessimè haberet, correctiora Auicennæ exempla-
ria Seitaragi legunt, nonnulla Cassia, quod non
nisi Cassia est. Nam ineptiores Itali etiam Cassiam
addita p ante s Cassiam scribere solent. Seyta-
ragi autem cum plura significata habeat, litteræ
vnius forsitan aut carentia, aut mutatione (ut
in plurimis dictionibus vsu venit) quandoque Le-
pidum designat, quandoque Cassiam: quam hic in-
telligendam, commodissimèque indendam dico.
Quare Francisci Alex. Apollinis stupidam perti-
naciam Fuchsius etiam mihi astipulante, demiror:
Tapsiam hic (medicamento huic adeo iniquam)
sumendam esse mordicus defendentis. Interim non
tantum quomodo C in T mutata, sed Radicis vox
accedere qui potuerit, forsitan exclamabitur: verum
Lacones habeo hic mihi imperantes.

D Cinnami.] Hac voce Cordus carebat, equè
atque Been Albi. In Auicenna. Chersè legitur,
quod Cinnamum interpretantur:

VALET mulieribus, rectificat enim dispo-
sitionem matricis, & ventriculorū earum.

Diamoschum dulce D. Mesuæ.

℥. Croci
Zedoariæ

Doronici.
Ligni aloës.

Macis

Macis ana ʒ ij.
 Margaritarum albarum Serici crudi tosti *
 Charabæ [id est, Succini.] *
 Corallij rubri ana ʒ ij. ʒ. *
 Gallie moschatæ veræ
 Ocimi citrati ana ʒ j. ʒ. *
 Been albi Been rubri
 Folij [aut succedanei eius.] Spicæ Indicæ
 Garyophyllorum ana ʒ j.
 Zingiberis Cubebarum
 Piperis longi ana ʒ j. ʒ.
 Moschi ʒ ij.
 Sacchari albi.

OCIMUM citratum non est Melissa, sed
 species quadam Ocimi sine Basilici, odore Melissa
 aut citrei mali, cuius defectu, garyophyllatum Ocimum
 sumi potest.

PRODEST contra cordis palpitationem, ei
 quoq; cui tumultuosa insomnia obuertantur,
 itē iis qui incertis timoribus corripuntur.
 Malis cerebri frigidis, vertigini, comitialibus,
 & difficulter spirantibus succurrit.

Diamoschum amarum D. Mesua.

℞. Croci Doronici
 Zedoariæ Ligni aloës
 Macis ana ʒ ij.
 Margaritarum albarum
 Serici crudi tosti Charabæ. *
 Corallij rubri ana ʒ ij. ʒ. A
 Gallie Moschatæ veræ
 Ocimi citrati ana ʒ j. ʒ.
 Been albi Been rubri *

Folij [aut succedanei eius.]

Spicæ Indicæ

Garyophyllorum ana ʒ j.

Zingiberis   Cubearum

Piperis longi ana ʒ j. ʒ.

Moschi ʒ ij.

Absinthij

* Rosarum ana ʒ iij.

* Aloës lotæ ʒ iiij.

Castorei.

Ligustici ana ʒ j.

Cinnamomi ʒ ij. ʒ.

sacchari.

* SERICVM crudum tostum significat Sericæ bombycis vellus, nullo colore tinctum, nulliq; humori aut succo qui tingendo sit, incoctum: sed tale quale natura est, sic liliq; inditum, ac donec conterî possit tostum aut assatum: vulgò dicitur Sericum vstum, quamvis comburi non debeat, sed torrerî aut assari tantum.

P. C. SCHOL.

A Setam pro Serico Cordus vndiquaque barbarè legebat.

Hęc cōfectio valétior est ad ea quæ suprâ dicta sunt: & propriè ad exsiccandum humiditates ventriculi, & putrefactiones eius.

Diagalanga D. Mesue.

℞. Galangæ.

Ligni aloës ana ʒ vj.

Garyophyllorum   Macis

Ligustici ana ʒ ij.

Zingiberis   Macropiperis

Leucopiperis   Calami aromatici
 Cinnamomi ana ʒ j. ʒ.
 Calaminthæ siccæ   Menthæ siccæ
 Cardamomi maioris
 Spicæ Indicæ   Seminis Apij
 Seminis Fœniculi   Seminis Anisi
 Seminis Carui ana ʒ j.
 Sacchari albilissimi.

P. C. SCHOL.

ʒ vj] *Legendum esse ʒ vj. Euchsius rectè monet, non ʒ vij. ut Cordus malè habebat.*

VALET aduersus crassiores flatus, acidos ructus, prauamque concoctionem. Item actiones ventriculi & iecoris à frigiditate impeditas, robustiores reddit, calidamque emendat.

Diapenidion D. Nicolai.

℞. Penidiarum ʒ ij. *
 Linearum
 Amygdalorum dulcium A
 Papaueris albi ana ʒ iiij. ʒ j.
 Cinnamomi
 Garyophyllorum
 Zingiberis   Succu Glycyrrhizæ
 Tragacanthæ   Gummi Arabici
 Amyli candidissimi
 Seminis enucleati Cucurbitæ
 Citrulli
 Cucumeris
 Melonis ana ʒ j. ʒ ij.
 Camphoræ ʒ ʒ. *
 Sacchari albilissimi. *

AMYLV M hodie corrupto vocabulo dicitur
Amydum.

P. C. SCHOL.

A Deleui Amygd. amaras, quas Cordus perperam
addiderat.

VALET aduersus omnem thoracis no-
xam, tussim à frigore contractam, vocis ia-
cturam, rabidis denique & purulenta ex-
creantibus succurrit.

Diiris simplex.

℞ Ireos ʒ β. Sacchari candi
Specierum diatragecanthi frigidi ana ʒ ij.
Sacchari albillimi.

POTEST ferè eadem quod sequens, licet
* imbecillius.

Diiris Salomonis, ex Nicolao.

℞ Iridis ʒ j.
Pulegij Hyssopi
Glycyrrhizæ ana ʒ vj.
* Tragacanthæ
Amygdalorum Pinearum
Cinnamomi Zingiberis
Piperis ana ʒ iij.
Caricarum Passularum enucleatarum
Carnium dactylorum ana ʒ iij. β.
Styracis calamitæ rubæ [potius rufa, legit
P. C.] ʒ ij. ʒ j.
Sacchari albillimi.

Tussiculosis, difficulter spirantibus auxi-
liatur, abscessu vocis iacturam resarcit, quæ
refrigeratione contracta sit.

Diatra

*Diatragacanthum frigidum**D. Nicolai.*

℞. Tragacanthæ albissimæ ʒ ij.

Gummi Arabici ʒ j. ʒ ij.

Amyli ʒ β.

Glycyrrhizæ

Nucleorum seminum Cucurbitæ

Cucumeris Citrulli

Melonis ana ʒ ij.

Camphoræ ʒ β.

Penidiarum ʒ iij.

Sacchari albissimi.

Medetur omnibus pulmonū & thoracis
vitiis aridis, maximè tabidis, macie cōfectis.
Inflāmatione lateris laborātibus, omnibusq̄.
tussib^o calidis & siccis, exasperationi linguæ
& fauciu. Deوراتū tādiu ægrotās in ore cō-
tineat, quò ad liquefactū perfectè exugatur.

*Diatragacanthum calidum**D. Nicolai.*

℞. Gummi Tragacanthæ ʒ iiij.

Hyslopi Pineorum nucleorum

Amygdalorum amborum, purgatorum

Seminis Lini ana ʒ vj. Seminis scēnigriæ

Cinnamomi ana ʒ β.

Glycyrrhizæ rasæ Succiglycyrrhizæ

Zingiberis ana ʒ ij.

Sacchari albi.

Valer tussietibus ex frigido phlegmate, &
non valētibus eiicere, astmaticis empyicis,
anhelosis, suspiciosis, pipneumoniacis, phthi

ficis, & ad omnē coarctationē pectoris, stomachum confortat, digestionem procurat.

Manus Christi perlata.

℞. Sacchari clarifac̃ti ℥ j.

Aquæ rosarum ℥ ℞.

Cōcoquat̃ dum aqua rosacea igni euanescat, & saccharū iustam crassitiē cōsequatur, in fine margaritarū minutissimè tritarum ℥ ℞. addatur, atque super marmor aqua rosacea inspersum infundatur, & fiāt rotulę.

P. C. SCHOL.

Quantis cachinnis Cordus, & tanquam cæci cæco duce Fuchs. Colonienses medici, ac Francisc. Alex. Apollo, vel pueris Pharmacopæorum, hoc scripto sese deridendos exhibuerint, vix exprimi possit: ut hinc non tractari à fabris fabrilia, lucidè cerni queat. Eo pacto quod huiuscemodi imaginariis, extraque arenam Medicorum quorundam scriptiōibus, nullam debitam miscendi consiciendique rationem, ut neque modum, & ex consequenti parum aut nihil artis suæ frugis, operisque manuarum commodi, haurire discere possint Pharmacopæi: ni margaritas, oleum & operam omnem frequentissime perdere, ac vitiatas materias porcis obucere velint.

M E D E T V R deiectis viribus, ardentibus febribus, & imaginationes falsas abolet.

Diabyssopum D. Nicolai.

℞. Hyssopi Ireos Thymi

Melanopiperis ana ℥ xxx.

Pulegij

Tymbræ [eius loco sume Satureiam.

Rutæ

Rutæ Cumini ana ʒ xx.

Carnium dactylorum

Tragacanthæ Glycyrrhizæ

Caricarum pinguiū Passularū enucleatarū

Fœniculi ana ʒ x.

Zingiberis Sem. Anisi

Carui

Ligustici ana ʒ v.

Sacchari

Accommodatum est ad capitis querelam ex frigido, vñā exiccat, arterias purgat, tussim cōpescit, omnes frigiditates pectoris & stomachi emēdat, digestionē procurat, pleuriticis & empyicis mirabiliter opitulatur.

Diacostum D. Mesuæ.

℞. Costi candidi, aromatici, amari

Cassæ lignæ veræ Cinnamomi ana ʒ

Seminis Apij Seminis Anisi

Schœnanthi

Rhabarbari ana ʒ iiij.

Asari ʒ iiij.

Croci Aristolochiæ

Myrrhæ. ana ʒ ij.

Sacchari

SCŒNANTHI, hodie corrupto nomine, dicunt Sequinanthum.

COSTI AMARI, capit hisce annis afferri loco veri costi adulterinus quidam, qui nequam accipiendus est, vt supra dictum est, sed candidus, amarus & aromaticus.

ASARI, id est, radicum eius, sole enim radices ad medicinam accipi debent.

VALET ad dolorem viscerum & oppi-
lationem in eis, & ad principiu hydrosis.

Diarhodon Abbatis,
ex Nicolao.

℞. Santali albi

Santali rubri ana ʒ ij. ʒ.

Tragacanthæ

Gummi Arabici

Spodij ana ʒ ij.

Asari

Mastiches

Spicæ Indicæ Cardamomi

Succi Glycyrrhizæ Croci

Xyloaloes [*id est, ligni aloës*]

Garyophyllorum

* Galliæ moschatae Nicolai

Anisi

Fœniculi

Cinnamomi

Rhabarbari

Seminis Ocimi

Berberis [*id est, acinorum eius.*]

A B Seminis Scariolæ Seminis Portulacæ

Nucleorum seminis Cucurbitæ

Citrulli Cucumeris Melonis

Seminis Papaueris albi ana ʒ j.

Margaritarum

Ossis e corde cerui ana ʒ ʒ

Sacchari Cadi [*ut eò melius species cõseruentur.*]

Rosarum ana ʒ j. ʒ ij.

Camphoræ ʒ vij.

Moschi ʒ ij. ʒ.

Sacchari albillimi.

C SCARIOLA proprie est Endiuia illa vul-
garis, que in dorso foliorum est spinosa. Quid
anseris

autem vera sit Eudisia, ubi locus postulaverit, dicemus.

P. C. SCHOI.

(gri. A)

Berberis.] acini sunt hic fructus Berberis inter Scariola.] Cordum non nouisse Scariolam hoc nomine vulgarem admodum plantam monente & id Francisco Alex. satis liquet, ex eo quod in foliorum dorso eam spinosam faciat, ut Sonchum pro oculis habuisse videatur.

V A L E T aduersus ventriculi calorem, iecinoris, lienis, pulmonumque. Contra viscerum dolores, & omnem totius corporis noxam a calore proficiscentem.

Dialacca maior D. Mesuae.

R. Laccae preparatae [eius preparatio in fine habebitur.]

Rhabarbari ana ʒ iij.

Spicae Indicae

Mastiches Apij

Coliculatorum Scœnanthi Absinthij

Succi Eupatorij Mesuae

Ammicos Sabinæ

Amygdalorum amarorum

Costi Myrthæ

Rubæ tinctorum Fœniculi

Anisi Afari

Aristolochiæ rotundæ veræ

Gentianæ Croci

Cinnamomi Hyssopi

Casie lignæ veræ Sūmarum Schœnanthi

Bdellij ana ʒ j. ʒ.

Piperis

Zingi

Zingiberis ana ʒ j.

Sacchari albillimi.

COLICOLORVM Schœnanthi] herba hæc aromatica à Græcis dicitur $\alpha\chi\omicron\iota\nu$, id est, Schœnus, & significat iuncum aromaticum, qui hæctenus improprie dictus est Squinanthum. Nam Schœnanthum siue $\alpha\chi\omicron\iota\nu\ \alpha\lambda\theta$, significat iunci huius aromatici florem, qui non affertur ad nos. In hanc autem compositionem ingreditur, bis Schœnanthum, hoc quidem loco coliculi aut stipites eius, inferius verò summitates eiusdem.

SUMMITATVM Schœnanthi, id est, florū eius: nam flores in summitate huius herba constituti sunt, & proprie Schœnanthum appellantur: sed quia flores non ad nos feruntur, cogimur tenerimas eius partes in cacumine decerpitas, eorum vice medicamentis miscere.

B Succi Eupatorij] hic succus non debet fieri ex vulgari Eupatorio, neque ex Eupatorio Græcorum, id est, Agrimonia falsò hodie vocata, sed ex Eupatorio quod Mesue describit. Est autem Eupatorium Mesue ea herba, quæ ab Italis dicitur Gratia Dei, siue Gratiola, cuius magnus est prouentus Vrittembergæ in pratis ad Albim fluium sitis.

A

P. C. SCHOL.

B

Aristolochiam longam erroneè in contextum à Cordo intrusam, deleui.

Succi Eupatorij.] Gratiola vocata, purgatoria herba, foliis byssopi, Eupatorium Mesue hæud dubio, ut & L. Euchsus, Mathiolus, ac Franciscus Alex. rectè monent, esse non potest. Satius igitur erit, Ageratum Dioscoridis, quod & hodie Eupatorij

torij Mesues nomen obtinuit, in eius locum substituere, donec melius doceatur.

VALET aduersus frigus vetriculi, obstructions, inflationes iecinoris, & tenui duritias sanat, aqua inter cutem causas omnes discutit, menses ciet, flatuosos spiritus ab alto corpore abigit.

*Diacurcuma, id est, Διά κροκῶν
maior D. Mesue.*

℞. Croci	Asari
Petroselini Macedonici	
Dauci	Anisi
Apij ana ʒ iiij.	
Rhabarbari	Meu <i>atantio</i>
Spicæ Indicæ ana ʒ vj.	<i>pini llo lary</i>
Costi	Myrrhæ
Casæ lignæ veræ	Schœnanthi
Carpobalsami [aut aliquod succedaneum, vt superius significatum est.]	
Rubiæ tinctorum	
Succi Absinthij	
Succi Eupatorij Mesuæ [i. Gratiolæ.]	
Opobalsami [aut aliquod succedaneum, siue olei Garyophyllorum, aut aliud crassum odoriferum oleum]	ana ʒ ij.
Calami aromatici	
Cinnamomi	ana ʒ j. ℞.
Scordij [videlicet veri.]	
Scolopendriæ [ceterach intellige.]	
Succi glycyrrhizæ	ana ʒ ij. ℞.
Tragacanthæ	ʒ j.
Sacchari albissimi.	

Con

Cōfert ad ægri tudines antiquas, & cachexiam, & ad hydropisum iuuamētū est manifestū & eradicat ægri tudines hepatis & lienis chronicas, quę iā induratae sunt, & cōfert ad corruptionē stomachi, & humiditatē frigidam, & vētositates grossas in eis; & ad dolorem renum & vesicæ, & vrinā prouocat.

Diaprasium D. Nicolai.

℞. Prassij   ʒ v. ℞.
 Tragacanthæ   Pincarum mundatarum
 Amygdalorum dulcium
 Pistaciorum   Carnium dactylorum
 Caricarum pinguium
 Passularum enucleatarum   ana ʒ iij. ℞.
 Cinnamomi
 Garyophyllorum
 Nucis moschatae
 Macis   Ligni aloës
 Galangæ   Spicæ Indicæ
 Zingiberis   Zedoariæ
 Glycyrrhizæ   Rhapontici
 Anacardij   Styracis calamitæ
 Galbani   Terebinthinæ
 Mastiches   Myrrhæ
 Ireos   Aristolochiæ rotundæ
 Corticum radicum Capparis
 Gentianæ   Melanopiperis
 Anisi   Fœniculi
 Anethi   Apij
 Petroselini Macedonici
 Saxifragiæ   ana ʒ ij.
 Hermodactylorum

Origa

- Origani Peucedani
 Schœnanthi Cardamomi
 Leucopiperis
 Carui Ligustici
 Vincetoxici ana ʒ j. ʒ̄ j. ʒ̄.
 Balsamitæ Pulegij
 Dictamni Cretici
 Colti Pyrethri
 Thymbrae Basiliconis.
 Pæonia [videlicet radicis eius aut seminis,]
 Macropiperis Amomi Sinoni
 Orobiveri ana ʒ j. ʒ̄ ij. ʒ̄.
 Xylobalsami [aut succedaneum aliquod simi-
 le descriptioni Xylobalsami.]
 Casiæ fistulæ
 Corallij rubri Rasuræ Eboris
 Carpobalsami [aut aliquod succedaneum, vt
 suprâ.]
 Dauci Cretici ana ʒ ʒ̄.
 Moschir Ambrae
 Ollis è corde cerui ana ʒ̄ xiiij.
 Saccari albillimi.

SAXIERAGIA in Italia dicitur ea her-
 ba quam in Germania Pimpinellam vocamus.
 Itali habent diuersam Pimpinellam.

BALSAMITÆ.] Nicolaus Alexandri-
 nus Latine impressus, non Balsamitam habet, sed
 Balsamum: significat tamen Balsami vox, non-
 nunquam etiam Mentam t cuius species est Bal-
 samita, hoc loco recipienda: nam si Balsami li-
 quorem intellexisset Nicolaus, non simpliciter
 Balsamum, sed Opobalsamum posuisset.

SINONVM secundum Matthæum Sylva-
 ricum

ticum, est Petroselinum agreste. Sed de eo infra in annotationibus Aurea Alexandrina.

CASIAE fistula nomine hoc loco nequaquam debet intelligi Casia fistula, cuius nigra medulla bilem per aluum purgat; sed Casia lignea aromatica, quae Cinnamomo similis est: nam haec etiam apud probatos veteres auctores Casia fistula vocatur

B DAUCVS Creticus hodie ignotus est, ideo possumus eius loco Seseli Creticum accipere, id est, *Berrvurtz*, aromaticam herbam foliis fœniculi, sed multò minoribus.

P. C. SCHOL.

A Balsamita.] Cum Nicolai codex, ut & Cordus fatetur, Balsami legat; eo non herba Balsamita vocata, neque cum Fuchsio Balsami veri folia, sed oleum seu succus veri Balsami, *Opopalsamum* ve hic intelligendum esse existimo.

B Daucus Creticus.] *Berrvurtz* Germanis vocata herba, seu Fœniculus porcinus Belgis, non est Seseli Creticum, ut neque Daucus Creticus, sed potius *Mewm Diosc.* aut illi proximum. Daucus autem Creticus verus, *Diosc.* delineationi admodum conveniens semine acri, albo, hirsuto, oblongo, nuperrimè cognosci cœpit, videturque in hortulo hodie, inter plurimas raras plantas, nostro.

Sanat capitis vertigines, oculorū caligines abstergit, palatū & arterias purgat, distillationē vix astringit, dētū dolorē mitigat. Asthmaticis & suspiriosis peculiariter opitulatur; pectoris & pulmonis causas facile amputat. Stomachi & hepatis dolores & debilitates

bilitates sedat, spleneticorū & pleuriticorū angustias paragonisat, omnium intrancorū vitiis prodest, inflationes & torsiones ab eis aufert. Nephriticos, calculosos, strangurosos & colicos purgat, & dolorē releuat. Sæpius autem sumptum, colorē pallidū emendat, menses deducit, & in ordinem debitum redigit. Typos quotidianos & quartanarios reprimi. Qui autē hoc electuario vsus fuerit, à multis consentabitur morbis.

Diation santalon D. Nicolai.

℞ Santali albi Santali rubri
Santali citrini Rosarum
Sacchari ana ℥ iiij.
Rhabarbari Spodij
Succi Glycyrrhizæ
Seminis portulacæ ana ℥ ij. ʒ ℥ v.
Amyli Gummi Arabici
Tragacanthæ
Nucleorum seminis Melonis.

Cucumeris Cucurbitæ Citruli
Seminis scariolæ ana ℥ j. ʒ.
Camphoræ ʒ j.
Sacchari albissimi.

SCARIOLA est *Endinia vulgaris*, cuius folia in dorso habent spinulas, ut dictum est supra in diarhodum Abbatis.

Pollet aduersus iecinoris & ventriculi calorem mirum in modum, tabidis & regio morbo correptis itidem prodest.

Diaxyloaloes D. Mesue.

℞. Ligni aloës crudi.

Rosa-

Rosarum	ana	℥	j.
Garyophyllorum	Spicæ Indicæ		
Macis	Nucis moschatae		
Galliæ moschatae	Mesua	Cubebarum	
Cardamomi maioris			
Cardamomi minoris.			
* Zingiberis	Mastiches		
Cinnamomi			
Cyperi	Schœnanthi		
Zedoariæ	Been albi		
Been rubri			
Folij [aut macis siue spicæ nardi]			
Serici crudi	Margaritarum		
Corallij rubri	Charabæ		
Foliorum citrei mali			
Corticum citrei mali			
Ocimi garyophyllati			
Sisymbrij	Mentæ siccæ		
Sampsuchi [id est maioranæ.]			
Piperis longi			
Zingiberis	ana	℥	iiij.
Moschi boni		℥	j.
Ambrae		℥	j. β.
Sacchari albissimi			

CYPERI, videlicet Cyperi rotundi: nam rotundæ radices Cyperi proprie & simpliciter ab auctoribus Cyperus vocantur. Longis verò radicibus Cyperus, vocatur ab iisdem Cyperis. Quoniam verò non semper rotundum habere licet, necesse est in penuria eius, longo uti.

SISYMBRIUM est menta aquatica nigricantibus, ut purpura, caulibus.

PRODEST malis vetriculi, cordis, iecionis

Sacchari albissimi.

* Ventericulum roborat & firmat.

Electuarium Ducis D. Nicolai.

℞ Anisi ʒ ij. ḡ. xv.

Glycyrrhizæ

Mastiches ana ʒ ij. ḡ v.

Cinnamomi

Chamædryos

Zingiberis

Galegæ

Fœniculi

Carui ana ʒ j. ḡ xv.

Xylocasie

Calamithæ

Dauci

Pyrethri

Piperis albi

Piperis longi

Cyperi [scilicet rotundi.]

Schœnanthi

Ireos

Amomi [aut succedaneum eius.]

Folij [aut succedaneum eius.]

Asari ana ʒ j.

Spicæ Indicæ

Crocii

Gummi Arabici

Tragacanthæ

Seminis Anethi

Calami aromatici

Cubebarum

Garyophyllorum

Carpobalsami

Ligustici

Seminis Olusatri

Baccari Juniperi

Seselios

Pentaphylli [videlicet radicem eius.]

Seminis Asparagi

Seminis citri

Acori aut loco eius Galanga.]

Ammios

Rhabarbari

Nucis myristicæ [id est, nucis moschate.]

Ligni Aloës.

Basilici garyophyllati
 Milij solis.
 Seminis Saxifragiæ
 Nucleorum seminis Citrulli.
 Cucumeris
 Melonis Cucurbitæ
 Seminis Scariolæ
 Petroselini
 Been albi Been rubri
 Styracis calamitæ
 Cardamomi ana ʒ ʒ. ḡ v.
 Penidiarum ʒ iiij. ʒ ij. ʒ.
 Saccari albissimi.

CHAMAEDRIOS, videlicet vera, quæ folia habet similia quercus nascitur in montibus Iena, & inter Herspruck atq; Ambergam.

OLYSATRI semen, est magnum semen quod in omnibus Pharmacopoliis dicitur Macedonicum siue Petroselinum Macedonicum.

Valet ad indigestionē & ventositatē stomachi & intestinorū, & cilei dolorē & lapidis.

Electuarium de Gemmis D. Mesue.

ʒ. Margaritarum albarum ʒ iiij.
 Sapphiri Hyacinthi
 Sardæ Granatorum
 Smaragdi ana ʒ j. ʒ.
 Zedoariæ Doronici
 Corticum Citrei mali Macis
 Seminis Ocymigaryophyllati ana ʒ ij.
 Corallij rubri Charabæ
 Rasuræ Eboris ana ʒ ij.
 Been albi Been rubri

Garyo

Garyophyllorum
 Zingiberis * Piperis longi
 Spicæ Indicæ
 Folij [ant succedanei eius.
 Croci

* Cardamomi ana ʒ j.
 Trochiscorum Diarhodon
 Ligni aloës ana ʒ v.
 Cinnamomi Galangæ
 Zurumbeth ana ʒ j. ʒ.
 Foliorum Auri
 * Foliorum Argenti ana ʒ ij.
 Ambræ ʒ ij. Moschi ʒ ʒ.
 Saccari albissimi.

SAPPHIRVS & Smaragdus qui passim
 in Myropolijs habetur, nihil valent, cum flammam
 edant in igne, & ex argenti fodinis colligantur.
 Quare, omittendi sunt, aut loco eorum, de Hyacin,
 tho & Granato maius pondus sumatur.

SARDA est gemma quæ neotericis Carneola
 vocatur; quod diligenter est notandum. Ha-
 etenus enim qualis esset gemma Sarda; ignoravi-
 mus omnes.

ZURUMBETH est species Zedoaria, quæ
 radicem habet rotundam & globosam, & affer-
 tur cum Zedoaria longa.

P. C. SCHOL.

Zurumbeth est spec.] Inter tres Zedoaria
 species quæ Antuerpiam aduehuntur radiculis
 oblongis, quartum quid optimo Zedoario potissi-
 mum iuxmixtum reperitur, rotundis globulis,
 & ea propter truncosâ Zedoaria à Materiali-
 stis nostris vocitata: hac utentur zurumbeth
 loco

loco Pharmacopœi, & Gargiam ab Horto de Aromatibus Indicis hisce de rebus consulant, plura noscere qui voluerint.

Malis cordis, vētriculi, cerebri, iecinoris, & vteri frigidis auxiliatur. Itē palpitationi cordis, defectiōni animæ, ac cōcoctiōni: tristitiā denique citra causam ortā amouet.

Electuarium Iustinum D. Nicolai.

℞. Cinnamomi

Folij [aut succedanei eius.] Costi

Nardi [id est, Spicæ Indicæ]

Cassie lignæ Aristolochiæ longæ

Aristolochiæ rotundæ Enulæ campanæ

Hysopi Pulegij Artemisiæ

Pentaphylli [videlicet radicis eius.]

Leucopiperis Orobi veri

Petroselini Ligustici

Olusatris [i. Petroselini Macedonici vocati.]

Seminis Vrticæ

Milij Solis

Saxifragiæ feminis [sumatur eius loco semen
pimpinelle nostræ, Germanorum videlicet, non
Sanguisorbæ vocatæ.]

Baccarum Iuniperi Seminis Asparagi

Sileris montani

Seminis Apij Seminis Anethi

Seminis Rutæ Seminis Citrei mali

Seminis Fœniculi Seminis Anisi

Baccarum Lauri ana ʒj. ℞.

Sacchari albissimi.

Valet ad dolorē renum, calculos frangit,
& arenas expellit, ac stranguriam dissoluit.

Confectio Liberans [scilicet à peste.]

- ℥. Radicum Tormentillæ
 Seminis acetosæ
 Eniditiæ
 Coriandri præparati
 Citrei mali ana ʒ j. β.
 Santalorum omnium
 Dictamni albi ana ʒ j.
 Boli Armeni præparati
 Terræ sigillatæ [*loco eius Bolus leuanticus, id est, orientalis, sumatur.*] ana ʒ iij.
 Margaritarum   Corallij albi
 Corallij rubri   Charabæ
 Rasuræ Eboris
 Spodij [*id est, Eboris vsti, de quo in fine.*]
 Ossis e corde cerui
 Been albi   Been rubri
 Doronici   Cardamomi
 Cinnamomi   Macis
 Ligni Aloës
 Casiæ lignæ [*aut succedaneum eius.*]
 Croci   Zedoariæ ana ʒ β.
 Smaragdi [*loco eius Hyacinthi aut Granati.*]
 Hyacinthi   Granati
 Serici crudi incisi & torrefacti ana ʒ j.
 Penidij
 Sacchari Candi. ana ʒ ij.
 Florum Nenupharis [*id est, Nymphæa.*]
 Buglossæ
 Rosarum ana ʒ j.
 Camphoræ ḡ vij.
 Moschi

Ambrae ana $\tilde{g}$ iij.

Sacchari albissimi.

Contra pestem plurimum valet, tutatur corpus ne laedatur à pestifero aëre, & praeservat humores à corruptione.

Confectio Cordialis.

$\mathcal{L}$. Margaritarum

Spodij [*id est, Eboris rstri.*]

Granatorum verorum

Cinnamomi Tormentillæ

Boli Armeni ana $\mathfrak{z}$ iij.

Santalorum omnium Rasura Eboris

Vnicornu ana $\mathfrak{z}$ ij. Hyacinthorum

Sapphiri [*loco eius maius pondus Hyacinthi.*]

Corallij albi Corallij rubri

Charabæ albi

Valerianæ veræ

Dictamni Zedoariæ

Ligni aloës ana $\mathfrak{z}$ j.

Terræ sigillatæ [*aut Boli leuãtici, hoc est, orientalis.*] $\mathfrak{z}$ j. $\mathfrak{z}$ ij.

Serici crudi modicum torrefacti $\mathfrak{z}$ ij.

Ossium è corde cerui $\mathfrak{z}$ j. $\mathfrak{b}$.

Been albi

Been rubri ana $\mathfrak{z}$ ij.

Foliorum auri fini numero $\mathfrak{v}$.

Moschi

Ambrae ana $\tilde{g}$ x.

Sacchari albissimi.

PRÆSERVAT cor à peste.

*Electuarium laetitia Galeni
ex Nicolao.*

℞. Florum Ocymi garyophyllati
 Croci Zedoariae
 Xylobalsami [pro quo lignum aloës, cum in ista
 descriptione non habeatur.]
 Garyophyllorum Corticum citrei mali
 Galangae Macis
 Nucis moschatae
 Styracis calamitae ana ʒ ij. ʒ.
 Anisi Rasurae Eboris
 Thymi Epithymi ana ʒ. j.
 Camphorae Moschi Ambrae
 Margaritarum perforatarum
 Ossium de corde cerui ana ʒ ʒ.
 Auri foliati meri [id est, purissimi.]
 * Argenti foliati meri ana ʒ ʒ.
 Sacchari albillimi
 Fiat confectio solida.

Si verò volueris facere in forma liquida
 siue opiatae, tunc adde

Succi Cydoniorum
 Pomorum odoratorum dulcium
 Boraginis

Vini veteris optimi, ana partes aequales:
 in tanta mēsurā, quanta despumando & decoquendo saccharo satis fuerit: nulla enim
 aqua saccharū dissolui aut decoqui ad spissitudinem debet in hac confectioe.

LAETITIAM colorisque bonitatem efficit, concoctionē iuuat, & canitiem retardat.

Electuarium

Electuarium Latificans Rhasis.

℞. Melissæ Corticum citrei mali
 Caryophyllorum Gallia moschate Mesua
 Mastiches Croci
 Cinnamomi Nucis moschata
 Cardamomi

Neremisch [pro quo potest semen pæonia accipi.] *

Been albi Been rubri *

Zedoaria Doronici *

seminis Ocimi

seminis Ocimi garyophyllati ana ʒ ʒ. *

Moschi ʒ xxiiij. *

sacchari albissimi. Fiat confectio in tabulis.

si verò volueris facere in liquida forma,

vt decet, tunc prædictas species sequenti

syrupo misce, & fac in modum opiatae.

℞. Myrobalanorū Chebularū, numero xx. *

Emblicarum numero xxx. *

Aquæ ʒ iij. aut quantū sufficit. Coquan-

tur trita myrobalani in prædicta aqua, do-

nec remaneat tertia pars, deinde cola. Cola-

turæ adde mellis despumati ʒ j. loco prædicti *

sacchari, bulliat postea vsq; ad iustā spissi-

tudinē, & insperge species prædictas, post-

quam feruor syrupi remissior factus fuerit.

NEREMISCH apud Rhasis est Rosa asi-

nina. Auerrois autem interpres dicit. Pæoniam esse

rosam asinorum. Ergo secundum hunc Neremisch

idem esset quod Pæonia: nisi Rhasis de vtraque, id

est, de Neremisch & de Pæonia, duo propria face-

ret capitula, tamquam de rebus diuersis. Certo igitur

statuere non possumus, quid sit Neremisch.

Cōfortat omnia membra principalia, ex quibus virtutes manāt naturales & animales, iuuat calorē naturalem, & spiritū viuificat, cōpescit malas cogitationes; & bonos mores, lætitiāque & gaudium gignit.

Electuarium Plirisarcoticum, seu potius, Pleres archonticon, D. Nicolai.

℥. Cinnamomi	Garyophyllum
Ligni aloës	Galangæ
Spicæ Indicæ	Nucis moschatæ
Zingiberis	Spodij
Schœnanthi	

Cyperum	Rosarum
---------	---------

Violarum ana ʒ j. ḡ xv.

Folij [*loco ipsius Macis sumatur.*]

Glycyrrhizæ	Mastiches
-------------	-----------

Styracis calamitæ

Sampsuchi [*id est, Maiorana.*]

Balsamitæ	Ocimi
-----------	-------

Cardamomi	Macropiperis.
-----------	---------------

Leucopiperis

Myrtillorum

* Corticis Citrei mali ana ʒ ij. ḡ v.

Margaritarum splendidarum

Been albi	Been rubri
-----------	------------

Corallij rubri

Serici tosti ana ʒ j. ḡ ij. ʒ.

Moschi ḡ vij. ʒ.

Camphoræ ḡ v.

Sacchari albissimi.

Tristibus, melancholicis, imbecillo ventriculo, deliquio animi à corde proficiscēti succurrit.

succurrit. Memoriam amissam recuperat, sensus acuit, comitialibus & asthmaticis prodest, omnemque cerebri debilitatem aufert.

Lithontribon D. Nicolai.

℞. Spicæ Indicæ   Zingiberis
 Xylobalsami [aut ligni aloës, ut supra.]
 Acori [sive calami aromatici hodie vocati.]
 Cinnamomi
 Peucedani [videlicet radicis eius.]
 Mei [loco eius accipe Sefeli Cretici radicem, id est, Beryvurtz, Germanis vocatam.]
 Melanopiperis   Macropiperis
 Leucopiperis   Saxifragiæ ana ʒ ij. ʒ.
 Opobalsami [loco eius sumatur oleum ex granis Juniperi.]
 Garyophyllorum
 Costi   Rhapontici
 Glycyrrhizæ   Cyperi
 Tragacanthæ
 Seminis Olusatrici [est semen quod Macedonicum vulgò perperam vocant.]
 Chamædryos   Seminis Apij
 Ammios Asparagi Ocimi Vrticæ
 Citrei mali ana ʒ j. ʒ̄ xv.
 Folij [aut succedanei eius.]
 Croci   Schœnanthi
 Lignæ Casiæ [aut succedanei eius.]
 Bdellij   Mastiches
 Ireos   Amomi
 Ligustici   Milij solis
 Petroselini Macedonici   Sefelios
 Sinoni [de quo supra.]

Cardamomi

Anethi

Euphorbij

Lapidis Lyncis Olei Nardini

Olei Moschelini ana ʒ ʒ. ʒ̄ vij. ʒ.
sacchari albissimi.

Si volueris facere in forma Opiatæ, tunc speciebus adde triplum mellis despumati, loco sacchari: diutius enim durant species melle exceptæ, quàm saccharo: potest tamen utroque modo fieri.

Olei Moschelini præparatio infrà habebitur.

P. C. SCHOL.

A Meu.] Sefeli Creticum Cordo vocatum quod Bervvurtz Germani, Fæniculū porcinum Belgæ appellant, esse ipsissimum Meu seu Meum Diosc. omnino persuasum habeo. Nec radicem eius tantam tamve crassam esse, (natalibus præsertim locis natam) neque tam grauster olere, veluti Mathiolum metuit, ut neque tenuitatis nec odoris à Diosc. descriptos limites, ita transire putem, quin genuinum Meum esse queat: Crassitudo cum crassitudinis comparanda cum sit, simul atque suaviter olere, & simpliciter odoratum esse, aliquantulum cum etiam differant. Eo modo, ut quæ de Meo Asturiæ ac Sistræ Monachi obseruarunt & scribunt: ego, ut pote mihi quoque comperta, approbem, illisq; manus dem. Proinde si quispiam adhuc nihilominus refragari voluerit, pro Meo vero tamen eo tantisper utentur Pharmacopœi deserto illo quo hætenus vsi sunt nostrates, dum ipse Diosc. Genuus nobis aliud proferat. Caterum imprudenter admodum Mathiolum carpit Fuchsius, quod ille

vrà cum Monachis, hanc herbam Apulis Imperatoriā nominari inquit, quam Angelicam esse (sic à Germanis appellatam) malè interpretatur Euchsus: cum Imperatoriæ nomine ab isthoc Meo admodum diuersa à Germanis demonstrantur plantæ.

Præclarū ad indigestionem stomachi ex frigiditate. Iliorū lumborūque dolores cōpescit, lapides in renibus & vesica potenter cōfringit, & inde mirabiliter expellit. Strāguriā & dysuriā è vestigio soluit.

Rosata Nouella D. Nicolai.

℞. Rosarum Sacchari
 Glycyrrhizæ ana ʒ i. ʒ i. ʒ ij. β.
 Cinnamomi ʒ ij. ʒ ij. minus ḡ ij.
 Garyophyllorum
 Nardi [id est, Spicæ Indicæ.]
 Zingiberis Galangæ
 Nucis moschatae Zedoaria
 Styracis calamitæ Cardamomi
 Seminis Apij ana ʒ j. ḡ vj.
 Sacchari albissimi.

CONFERT apprimè calori & siccitati stomachi, cordis, hepatis & pulmonis. Sitim compescit & vomitum, abscindit debilitatē stomachi, adstringit laxa. Cardiacis subuenit, sudorem diaphoreticum reprimat, ex chronica infirmitate debiles recreat.

Electuarium Diapaonias.

℞. Radicis Pæoniæ ʒ j.
 Macis Spicæ Indicæ
 Croci Coralliorum rubrorum

Margaritarum non perforatarum

Mastiches ana ʒ ʒ.

Myrtillorum verorum ʒ j. ʒ.

Cinnamomi

Nucis moschatae

Garyophyllorum

Folij [loco eius Casiae lignae verae]

Zingiberis Piperis longi

Cardamomi

Granorum paradisi ana ʒ ij.

Glycyrrhizae ʒ v.

Anacardi ʒ j. ʒ.

Moschi Ambrae ana ʒ̄. vj.

Sacchari albiſſimi

Fiat confectio in tabulis in aestate.

In hyeme verò adde speciebus triplummellis despumati, & conficiatur electuarium.

CONFERT epilepsia.

*Electuarium Resumptiuum**D. Nicolai.*

* ℞. Rosarum Glycyrrhizae

Sacchari ana ʒ ij. ʒ̄ v.

Gummi Arabici

Tragacanthae ana ʒ ij. ʒ ij.

Santali albi

Santali rubri ana ʒ j. ʒ. Papaueris albi

Succi Glycyrrhizae Amyli

Seminis Portulacae

Lactucae Scariolae ana ʒ iij.

Garyophyllorum

* Spodij [pro eo Eboris vsti.]

Cinnamomi ana ʒ j.

Zingiberis

Styracis calamitæ ana ʒ ij.

Croci ʒ v.

Penidiarum ʒ β.

Nucleorum seminis Cucurbitæ

Citrulli Cucumeris Melonis ana ʒ ij.

Seminis cydoniorum ʒ ij.

Amygdalorum dulcium Pineorū nucleorū

Berberis Seminis Maluæ *

Seminis Coti siue Bombacis

Seminis violarum Sebesten

Nymphææ ana ʒ ij.

Cū Syrupi violati quantitate sufflcienti fiat
Electuarium.

RESTAVRAT humiditatem radicalem,
lenit, humectat, nutrit, & cōfortat. Aperit po-
ros, obsistit cholerae, sedat febrē, tussim & si-
tim. Restituit integras vires, & pristinam sa-
nitatem, extenuatis, consumptis & heclicis.

Diacorum D. Mesuæ, in sua praxi, cap. 1. *
de affectibus nervorum.

℞. Radicum Secacul Acori

Pinearum ana ℥ j. β.

Radices Secacul mūdātę & incisę coquātur
in aqua clara, donec aqua cōsumatur, postea
optimē pistentur, & in minutissimas partes
conterantur, donec pulti similes fiant. Dein
adfūde eis mellis odorati & optimē despu-
mati ℥x. cōquātur lēto igne, donec tota aqua,
quam radices Secacul imbiberūt, in vaporē
resoluta sit, diligenter agitando, ne ad vasis
fundum adurātur radices. Cū autem iustæ

spissitudinis cōsistentiā acquisuerit, ab igne deponito, & adde radices Acori tenuissimè tritas, & Pineas minutissimè incisas, cum subsequenti puluere optimè mistas.

R. Piperis ʒ j Piperis longi

A Garyophyllorum Zingiberis

Macis ana ʒ iiij.

Nucis moschatæ Galangæ

Cardamomi ana ʒ ii.

Omnia ista simul cum melle & radicibus Secacul misceto & vnito, diligenter agitando ne grumi aliqui relinquuntur.

B SECACVL verū est Sifer, quod Germani vocāt Gritzelmorem, & Klingelmorem, Galli Escheruis & Seruiles, Bauari Nudle, Sueni Geyrle.

ACORVS, id est, vulgò vocatus Calamus aromaticus. Mesue iubet etiam Acori radices elixari. Sed quia nos recentes & virides non habemus, vt ij qui in calidis regionibus habitant, ideò melius est eas tritas melli admiscere.

P. C. SCHOL.

Rosas è contextu à Cordo perperam impositas,

A Fuchsio quoque & id volente, sustuli.

Secacul verum.] Secacul non est Sifer, vt Cor-

B dus existimat: sed veluti Francisco Alexand. quoque placet, esse posset ea planta quam Crithmum spinosum, seu Pastinacam marinam vocant Monspelussani: vnde mihi in horto meo à Mathia Lobe-lio doctore Medico semine transmissio, nunc viret. Genuinum interim si id non fuerit, in eius locum tamen commodè substitui posset, respondentibus facultatibus: dum Arabs quispiam ipsissimum nobis commonstrauerit.

Confert mirum in modum ægritudinibus
neruorum, acuit omnes sensus & ingenium,
sedat dolores capitis, est peculiare remediū
frigidarum ægritudinum, senum, & maxime
catarrhi.

Puluis ad Epithemata cordis.

℞. Santali rubri ʒ j.
Corticū citrei mali Santali albi
Rosarum . Corallij albi
Corallij rubri Charabæ
Spodij [*accipe Eboris vsti.*] ana ʒ ʒ.
Ossis cordis ceruini
Crocī ana ʒ j.
Specierum Lætitiæ Galeni
Specierum electuarij de Gemmis
Specierum Diamargariton ana ʒ iiij.
Camphoræ ʒ j.
In puluerem redactæ species cōmiscantur.

Puluis ad Epithemata hepatis.

℞. Rosarum Santali albi Santali rubri
Absinthij Schœnanthi
Spodij [*pro eo Eboris vsti.*]
Spicæ Indicæ ana ʒ ʒ.
Contrita in puluerem misce & reponē.

CONFECTIONES

OPIATAE.

Diaolibanum D. Nicolai.

℞. Castorei Opij.
Hyoscyami albi ana ʒ iiij.

Castiæ

Casiæ lignæ ʒ ij. ʒ ij.

Folij [aut succedanei eorum.]

Crocij

Thuris masculi ana ʒ ij.

Rhapontici

Amomi [pro quo Carpesium] ana ʒ j. ʒ ij.

Myrrhæ ʒ j. ʒ.

Pæoniæ Styraçis calamitæ

Macropiperis ana ʒ j.

Spicæ Indicæ

Pyrethri Euphorbij

Leucopiperis ana ʒ ij. ʒ.

Mellis despumati triplex pondus.

EST verò obseruandum in omnibus opiatis, vt singulis vncijs specierum, misceatur tres vnciæ mellis despumati. Si minus fuerit, exiccatur confectio facile: si verò plus addatur, vires eius dissipantur.

THVS Masculum. est Thus album aut flauè purissimum in globulos rotundos singulos, aut testicularum figura geminos concretum, ideoque Masculi cognomen accepit.

V T I L E est ad diuersas passiones capitis, hemicranicum dolorem placat, & supercilij lachrymas potenter stringit, fauces rheumatizatas & arterias lenit. Hæmoptoicis & tussientibus medetur. Vomitum compescit, dolorem stomachi & nauseam aufert. Peripneumonicis, pleureticis, empyicis sine dubio subuenit. Gonorrhœam & satyriam emendat, & menstrualem sanguinem sistit.

Musa Enea, sine Zazenea, vel Egetea A
D. Mesue.

℥. Castorei

Mrrhæ

Melanopiperis

Galbani

Cinnamomi

Opij

Macropiperis

Costi

Phu

Meu [aut loco eius Sefeli Creticum, id est, Ber-
 Dauci Afari (vurtx.)]

Croci ana ʒ iiij.

Mellis despumati optimi triplex pondus.

P. C. SCHOL.

Musa. [Erroneè à Cordo Musa hæc confectio A
 inscribitur, veluti & Francis. Alex. ritè obseruauit
 cum Sagzenea à Mesue vocetur, Musa enim Enea
 apud Nicolaum confectio est, ab hac plurimum dif-
 ferens.]

V A L E T ad omnes passiones frigidas, &
 ventositates crassas, & dolorem dentium &
 corrosionem eorum, & ad frigus stomachi,
 tarditatem digestionis, colicam, difficultatē
 vrinæ, & ad frigus & phlegma, & ad mucos-
 itatem vrinæ.

Philonium Maius, sine Romanum
D. Nicolai.

℥. Leucopiperis

Hyoscyami albi [.i. seminis eius] ana ʒ v. *

Opij ʒ ij. β.

Castiæ lignæ [aut succedanei eius] ʒ j. β.

Seminis Apij ʒ j.

Petroselini Macedonici Fœniculi

A

Dauci

B Dauci Cretici ana ʒ ʒ.

* Croci ʒ j. Spicæ Indicæ

* Zedoariæ

Pyrethri ana ʒ ʒ. ḡ v.

Cinnamomi ʒ j. ʒ.

Euphorbij Costi ana ʒ j.

Mellis despumati optimi triplex pondus.

Pro Dauco Cretico accipere licet Seseli Creticum, id est, Berrvurtz.

P. C. SCHOL.

A Sem. Apij ʒ j. & paulo post, Sem. Dauci
B ana ʒ ʒ] Pro ʒ j. Cordus malè ʒ j. sicuto
& pro ʒ ʒ erroneè ʒ j. legebat: vt Francisco
Alex. quoque placet.

Emendat tussim cum vino multo oblatū,
peripneumoniam cū hydromelite, sanguinis
spuum cum polygoniæ succo, Indigestionem
stomachi & vomitum cum polca,
dolorem hepatis cū œnomelite curat, sple-
neticis & auriginosis cū oxymelite subue-
nit, cœliacis, cum apozemate pegani. Pleuri-
ticis, iliosis, nephriticis & vesicę symptoma-
tis cholericis medetur.

Philonium D. Mesua.

℞ Piperis albi

Seminis Hyoscyami albi ana ʒ xx.

Opij ʒ x, Croci ʒ v.

Spicę nardi Indicę Pyrethri

Castorei ana ʒ j.

Mellis despumati optimi triplum pondus.

MIRVM in modū mitigat dolores, præ-
cipuè stomachi, matricis, laterū, totius ven-
tris,

tris, & colicā cū decoctione chamæmeli vel
 rutæ, & statim prouocat somnū cum aqua.
 lactucæ vel syrupo papaueris. Tollit dolorē
 capitis cum decoctione stœchadis, prohi-
 bet catarrhum cum decoctione olibani vel
 spicæ. Contra spasmum & Paralytim biber-
 tur cum decoctione nucis moschatae. Faci-
 litat anhelitum cum decoctione baccarum
 lauri vel hyssopi, & sedat tussim cum aqua
 mellis. Prouocat urinam, facilitat mictum,
 & frangit lapides vesicæ, cum decoctione
 Saxifragiæ vel aqua apij. Compescit vomit-
 um & fluxum sanguinis ex ore, cum succo
 plantaginis vel decoctione mastiches, &
 sedat prouocationes & singultus, & vitia
 matricis, & potenter somnum inducit.

Philonium ex Galeno & P. Ægineta.

℞. Croci 3 v.
 Pyrethri Euphorbij
 Spicæ Indicæ ana 3 j.
 Piperis albi 3 xx.
 Hyoscyami 3 viij.
 Lachrymæ Papaueris 3 x.
 Mellis despumati optimi triplum.

P. C. SCHOL.

Hyoscyami 3 viij.] Cū non Galeni, sed A
 P. Ægineta tantū corrupta exemplaria perpe-
 ram legant Hyoscyami 3 viij. atque ex Cornarij
 Dolabella 3 xx. pro 3 viij. restituenda sint cum
 Mesues descriptione hoc pacto conueniet; utpote
 qui ex hisce eandem desumpsit; Castorium in
 Euphorbij locum substitutum; si exceperis.

Phile

Philonium Persicum D. Mesue.

℞. Piperis albi.

Hyoscyami albi ana ʒ xx.

Opij

Terræ sigillatæ] *pro qua Boli Armeni vt supra*]
ana ʒ x.

Lapidis Hæmatitis Croci ana ʒ v.

Castorei Spicæ Indicæ

Euphorbij Pyrethri

Margaritarum Charabæ

Zedoariæ Doronici

Trochiscorum Ramich [*de quibus infra*]

Camphoræ ʒ j. (ana ʒ j.)

Mellis rosati optimi triplum.

P. C. S C H O L.

Piperis albi.] *Insulsè admodum Papauer in huius locum subrogauerat Cordus, quod & suboluit facillè Fuchsi: sequentibus nihilominus Cordum Coloniensibus medicis, in ab ipsis, enulgato non ita diu Dispensariolo.*

INVENTVM est ad retinendum sanguinem menstruorum, hæmorrhoidarum, fluxum ventris, vomitum, & sputum sanguineum; præsertim si cum succo plantaginis dissolutum bibatur, & ad fluxum mēstruorum mittatur in vuluam, & ad fluxum sanguinis excoriatiuum clysterizetur. Consolidat fermè vlcera & venas, & nihil est quod magis & tutius preseruet ab abortu prægnantem grauidam.

Requies Nicolai.

℞. Rosarum

Vio

Violarum ana ʒ iij.
 Opij Hyofcyami
 Papaueris [*videlicet albi.*]
 Mandragoræ [*videlicet cort. radice eius.*]
 Scariolæ [*videlicet seminis.*]
 Lactucæ [*videlicet seminis.*]
 Seminis Portulacæ

Pſyllij

Nucis Moſchatae Cinnamomi
 Sacchari ana ʒ j. ʒ.

Santali albi Santali citrini
 Santali rubri Spodij

Tragacanthæ ana ʒ ij. ʒ v.
 Mellis deſpumati optimi triplam.

REQUIES dicitur, quia requiem acci-
 pientibus præſtat: maximè typicè febrici-
 tantibus, quotidianariis, tertianariis, quar-
 tanariis, acutis & peracutis.

Tryphera magna D. Nicolai.

ʒ. Opij ʒ ij.

Cinnamomi

Garyophyllorum Galangæ

Spicæ Indicæ Zedoariæ

Zingiberis Costi

Styracis calamitæ

Calami aromatici

Cyperij

Iridis Illyricæ

Peucedani

Acori [*aut calami aromatici hodie vocati.*]

Mandragoræ Nardi Celticæ

Rofarum Piperis

Sem. Aniſi

Apij

Apij   Petroselini Macedonici
 Fœniculi   Dauci
 Hyoscyami   Cumini

Ocimi   ana ʒ i.

Mellis despumati optimi triplum.

IRIS Illyrica, est eadem qua in Pharmacopolis dicitur Ireos.

NARDVS Celtica siue Spica Celtica, & Salunca est eadem herba qua in Pharmacopolis dicitur Spica Romana.

AUXILIATVR dolori stomachi ex frigiditate, & cū accepta fuerit, statim patientem ad sudorem prouocat Phreneticis, & mulieribus quæ ex melancholia de matrice insomnes sunt, rheumaticis, peripneumoniacis, & qui excernunt excrementa cum sanguine, vtilissima est.

Typhera minor Fœnonis ex Mesue.

℥. Myrobalan. Chebularum

Bellericarum Indarum Emblicarum

Nucis moschatae ana ʒ. v.

* Nastursijassati   Afari

Origani Persici   Piperis

Olibani   Ammios

Ziagiberis.   Fructus Tamarisci satiuæ

Nardi Indicæ   Scœnanthi

Cyperii ana ʒ iiij.

Scoriæ ferri, quinque diebus in aceto macerata, & deinde tosta ʒ xx.

Mirobalani cum butyro recenti nō salico assentur modicum, reliqua oleo amygdalino dulci inuoluantur: deinde addantur

Moschi

Mofchi ʒ j.

Mellis despumati triplex pondus.

Oportet autē diligēter attēdere, ne Myrobalani cōburātur, cū in butyro allantur.

ORGANVM Persicum, idem est quod organum Orientale: nascitur etiam in Creta insula, & Græcia: habet autem sarculos, capitula, folia, & ramulos maiorana similia, saporem verò inter Satureiam & dictamnium Creticum medium, estq; valdè odoratum & aromaticum affertur ex Orientē in Italiam: loco autem eius accipere licet Dictamnium Creticum verum.

TAMARISCVS sativa arbor est proceras: sed ea nos caremus, ideòque cogimur loco eius nostratis Tamarisci foliis vii.

SCORIA ferri, propriè significat ferri recrementum, id est, eysenschlaken Germanis vocatum, verùm id non debet hoc loco accipi, sed Squama aut Batitura ferri optimi aut Chalybis, quam Græci Stomoma appellant.

VALET ad corruptionem & exuberantiam menstruorum, & hæmorrhoidarum, & ad corruptionem formæ, & debilitatem stomachi, & destruit humorem crudum, & clarificat calorem. Confortat vesicam, & abscindit fluxum ventris.

Tryphera Sarracenicæ

D. Mesuæ.

ʒ. Myrobal. Chebulorum

Indorum Bellericorum Emblicorum

Citrinorum ana ʒ v.

Cinnamomi

Leucopiperis

Macro

Macropiperis Melanopiperis

Secacul [*id est, Siferis, vt supra.*]Folij [*aut succedanei.*]

Spicæ

Cardamomi maioris Cardamomi minoris

Cassia lignea [*aut succedanei eius.*]

Seitaragi Indi

Cyperi

Apij

Linguae auis

Garyophyllorum

Been albi

Been rubri

* Zingiberis ana ʒ ij.

Nucis moschatae

Macis

Sesami ex corticati ana ʒ iij.

Amygdalorum dulcium

Amygdalorum amarorum ana ʒ v.

Ligni aloës

Rhabarbari

Rutæ

Seminis fœniculi

Mastiches ana ʒ ij.

Ocimi garyophyllati Menthae siccae

Origani Persici [*eius loco Dictamnium Creticum accipe.*] ana ʒ j. ʒ.

Fricetur Myrobalani trite cū butyro vaccino recenti & non salito, alia verò species cum oleo amygdalino dulci, & cōfice cum mellis despumati optimi triplo.

SECACUL, non est Iringus siue Eringium, neque Iringus qui habet folia Cretami marini, neque Sigillum Salomonis. Sed verum Secacul est veterum Sifer, hoc est radix illa quæ Germanicè dicitur Klingelmorn, GritZelmorn, Nudlen, & Geyrlen: Gallicè Escheruis & Seruilles.

LINGVA auis, est semen fraxini.

SEITARAGI Indum, est herba N. Martij

odore

odore & sapore, folijs longis, radice simili eius her-
ba quam Merretich vocant Germani, & Feffer-
vurtz, Raphanum magnum.

CONCOCTIONEM ventriculi & he-
patis suo calore iuuat, ob id flatus dissipat,
humores in vetriculo & aliis visceribus pu-
tres absunit, oris & corporis odore & calo-
re comendat, lassitudinem tollit. Sanitatem
presentem tuetur, & morborum generatio-
nem prohibet, Venerem auget, hæmorrhoides

Tryphera Persica D. Mesua. (sanat.

℥. Succorum Solatri siue Solani

Endiuia veræ & satiuæ

Apij ana ℥ ij. *

Lupulorum depuratorum ℥ j.

Proiciantur desuper

Violarum siccarum aut viridium.

Rosarum ana ℥ iij. *

Folliculorum Senæ ℥ ij.

Agarici ℥ j.

Prunorū Damascenorū pinguiū numero L. *

Cuscute ℥ ℞.

Spicæ Indicæ ℥ iij.

Bulliant molliusculo igne, donec supersint

Et eiiciantur Epithymi ℥ xl. (℥ ij.

Myrobalanorum Citrinorum

Chebulorum

Indorum fricatorum in oleo amygda. *

lorum dulcium ana ℥ ij.

Bulliant leuiter, deinde ab igne depo-
nantur & percolentur, atque dissoluantur
in vna parte istius percolati.

Tama

Tamarindorum recentium ꝑ̄ iiij.

Manna electa ꝑ̄ j. ꝑ̄.

Pulpæ cassiæ ꝑ̄ iiij.

Sacchari violati ꝑ̄ j.

Percolētur & mundētur à granis & sordibus, atq; in aliā aquæ partem proiciantur

Sacchari albißimi ꝑ̄ iiij.

Aceti vini ꝑ̄ j.

Coquātur leuiusculo igne, deinde proiciātur super illud qđ dissolutū est in succis, & aggregētur simul in vnū, atq; coquātur donec mellis crassitiē obtineāt: postremò in puluerē redactę sequētes species inspergan-

Rhabbari optimi ꝑ̄ ij.

(tur.

Myrobalan. Citronorum ꝑ̄ j. ꝑ̄.

Chebulorum

Indorum ana ꝑ̄ j.

Bellericorum

Emblicorum ana ꝑ̄ iiij.

Seminis Fumiterræ

Trochiscorum Diarhodon

Macis Mastiches

Cubeborum

Spodij [loco eius Eboris vsti,]

Santali citrini ana ꝑ̄ ij.

Nucleorum seminis Cucurbitæ

* Citruli

Cucumeris

Melonis ana ꝑ̄ ij. ꝑ̄.

Anisi ꝑ̄ iiij.

Spicæ Indicæ ꝑ̄ ij.

Inuoluantur hæ species in oleo violato, & confectio reponatur in vase vitreo.

CON

CONFERT febribus acutis, & inflammationi stomachi & hepatis, ictericis calidis. De oppilatione incolumitatem acquirit. Visum a fumis cholericis deperditum, reparat. Sitim mitigat, morbos adustionis fieri prohibet.

Confectio Anacardina D. Mesue.

℞. Piperis nigri
Piperis longi
Myrobal. Chebulorum
Emblicorum Bellericorum Indorum
Castorei ana ꝑ ij.
Costi Anacardij
Sacchari tabarzeth.
Burungi A
Baccarum Lauri ana ꝑ vj.
Cyperi ꝑ iiij.

Anacardi per se terantur, & aliis tritis admisceantur: deinde omnia cum butyri recentis non saliti &

Mellis despumati ana ꝑ v. ℞.

Simul coctis bullitione vnica cōficiātur.*

P. C. SCHOL.

Burungi.] Cordus huius loco semen Eruca posuerat, hanc dictionem ita interpretatus: cum Mellissam esse existiment plerique, ut et monet Euchsus, Matthiolo aliter sentiente. Si vero dictionem hanc Eruca semen esse M. sue mens fuerit, per id Sinapi semen a colore album vulgo hic nuncupatum, atque ab officinis nostris perperam Erucæ semen vocitatum, intelligendum erit; ab huius confectionis virium scopo non alienum.

Est cōfectio sapiētū, & corū qui deside-
rant scire: acuit enim intellectum, subtilizat
sensum, memoriā recuperat, & cōfert dolo-
ri stomachi & ventris à frigiditate factō, &
clarificat sanguinem, calorem bonum facit.

Aurea Alexandrina D. Nicolai.

- ℥. Asari (prā)
Carpobalsami [aut aliquod succedaneum, ut su-
Sem. Hyoscyami albi ana ʒ ij. ℞.
Garyophyllorum
Opij Thebaici Myrrhae
Cyperi rotundi ana ʒ ij.
A Balsami [loco eius oleum Garyophyllorum.]
Cinnamomi
Folij [aut succedanei eius.]
Zedoariae Zingiberis
Costi veri Corallij
Cassiae lignae verae Euphorbij
Tragacanthae
Thuris masculi
Meu [vel potius Mei.]
Styracis calamitae
Saliuncae [id est, Spica Celtica, qua nunc Roma-
na dicitur. Sed in Graeco Alexandrino habetur
Eleliphacon, id est, Salvia.
Cardamomi minoris Sefelios
B Seminis Napi Seminis saxifragiae
Anethi
Anisi ana ʒ j.
Ligni aloës
C Rhapontici
Aliptae moschatae Castorei
Spicae

- Spicæ nardi Indicæ Galangæ
 Opopanacis Ana cardij
 Mastiches Sulphuris viui
 Radicis Pæoniæ
 Eringij [*videlicet radicis eius.*]
 Rosarum Thymi
 Acori veri [*sive Calami aromatici.*]
 Pulegij Aristolochiæ longæ
 Gentianæ
 Corticum rad. Mandragoræ
 Chamædijos Phu
 Baccarum Lauri
 Ammi [*id est, ammeos.*] *
 Dauci Cretici [*suis loco licet accipere Sefeli
Creticum, id est, Bervvurtz.*]
 Macropiperis Leucopiperis
 Xylobalsami [*aut aliquod succedaneum.*]
 Sem. Carui
     Amomi Petroselini
     Ligustici Rutæ
     Sinoi ana ʒ β.
 Auri costii [*s. omnino igne depurati & sinceri.*]
 Argenti meri
 Margaritarum albarum *
 Blattæ Byzantiæ
 Ossis e corde cerui ana ḡ xv. *
 Limaturæ Eboris
 Calami aromatici
 Pyrethri ana ḡ vij. *
 Mellis despumati triplum.

IN Græco Alexandrino Nicolao etiã alia
 quedam pretiosa habentur in sine, nisi fallor. Sicut
 videbitur, si in lucem venerit.

MYRRHAE. Actuarius auctor, quem Rue-
lius interpretatus est, pro Myrrha habet Myrti
baccarum, id est, Myrtillorum, facili ex altera in
alterutram vocem lapsu: nam Myrta in plurali nu-
mero Græcis sunt fructus Myrti, quæ vox magnam
habet similitudinem cum Myrrha.

MEV vero nos caremus, eius loco accipere licet
Sisonis semen, quod iam dicitur Amomum, aut Se-
seli Creticum, hoc est Beruvurtz, sed hoc inferius
est accipiendum pro Dauco. Cretico.

NAPVS, est parva, densa, ac solida vasa, quæ
appellamus Germanicè Merselbargisch, Borsfel-
dilsch, & barischrublein.

PHV verum, quod ad medicinam requirunt
Auctores, non est Valeriana vulgaris, nempe agre-
stis: sed alia herba que Germanicè dicitur Gar-
tensoliunk, Teriacikraut & Spicwurtzel. Caulem
& flores habet Valeriana, radicem maiorem &
odoratiorem, folia longa & mollia, colitur à nobis
in hortis.

D AMOMVM verum] est Rosa Hierichntis odo-
rata, sed eo Pharmacopoeia baltonus caruerunt, eius
succedaneum est verus acorus aut carpesium.

E SINONVM siue Sison, siue Simus, siue
Simon, est semen nigrum aromaticum, quod hodie
Amomum in Pharmacopoeia vocitatur falso.

F AMBARVM Margaritarum] hoc est, perforata-
rum & non perforatarum: alii legunt albarum
Margaritarum. Actuarius habet simpliciter Mar-
garitarum: non male ergo quis agat, si tam perfo-
ratarum quàm non perforatarum, ana ℥ ss. ꝑ. vj.
& ℥ acciperit, ita ex utrisque vnum fiet pondus,
videlicet vt Nicolaus habet, ℥ j. ꝑ. xij.

P. C. SCHOL.

Balsami] Opobalsami, legebat Cordus aucto-
 ris potius mentem interpretans & ponens, quam
 vocem eam quam receperat seruans. Per Balsamū
 verò absolute scriptum, herbam ipsam ipsius Bal-
 sami fruticis intelligi vult Fuchs. Myrepsum Xy-
 lobalsamo, Carpobalsamo, Opobalsamo, & Balsa-
 mo, quatuor distinctis vocibus vti prohibens. Sed
 eundem Myrepsum quatuor illis simul in eodem
 vsurpari medicamento, nec dicit nec demonstrat.
 Quare per Balsamum, Nicolaum succum seu O-
 pobalsamum intellexisse, vna cum Francis. Alex.
 Apolline censeo.

Sem. Napi.] Seminis Sinapis legit Fuchsius
 huius loco ex Myrepsu, cui & aliquot vetusta mea
 exemplaria consentiunt.

Rhapontici.] Rhabarbari perperam legebat
 Cordus, indicante & id quoque Fuchsio, quod à
 Rhapontico diuersum est. Id ipsum autem adamus-
 sim Dioscoridis descriptioni conueniens, hisce nu-
 perrimis annis primum adferri denuo atque à pe-
 ritisoribus nonnullis cognosci cepit. Non ita diu
 enim eius vncias paucas (rariusculum enim adhuc
 est) ex vrbe Veneta, in qua tum agebat, ad me dono
 misit, non minus doctus, quam hacce in nostra arte
 si quis alius versatissimus atque diligentissimus Va-
 lerandus Doreus, Lugduni pharmaca nunc faciēs.
 Verum in huius Rhap. penuria Rhabarbaro non
 incommode vicēris.

Amomum verum.] Rosa Hierichuntis voca-
 ta vulgò, Amomum herclè esse non potest, vt Ma-
 thiol. Fuchsius, & Francise. Alex. recte sentiunt.
 Quare eius vtendum succedaneo.

E *Sinon* ^{li.}] *Cordi mentem vt neque Anguillara intelligit Francisci Alex. Apollo. Dicere enim voluit, Sinonũ seu Simonem verũ, esse semen quoddam nigrum, acre, aromaticum, exiguum, apud semini simile, eius herba, inquam, cuius imago à Hieronymo Trago, & Cordo, Sisonis nomine depicta est, ac cuius semen Belgij atque Germania officina Amomum falso vocitant, proq; eo sinistra vtuntur. Id ipsum interim si Sinonum nõ fuerit, facultate cum illi sit satis vicinum, pro eodem vsui esse poterit.*

F *Ambarum Margar.*] *Cum ita legeret Cordus vnã cum multis alijs, longè aliter sese res habet, nempe vt in contextu restitui.*

CONTRA defluxiones capitis frigore conceptas efficax est, oculorum lachrymas exiccat, dentium dolores lenit, aduersus capitis cruciatum summopere prodest. Illitũ fronti comitiales, insanos, vertiginosos, & in vniuersum omnem capitis noxam mulcet. Tabidis, tussiculosis, humorem à thorace reiciẽtibus, cardiacis, sanguinem excrementibus præfenti est auxilio, ischiadicis, coli & renum cruciatibus. Aduersus illorũ noxam, difficultatem velle, & eiusdem stillicidium valet, calculos comminuit, omni ventris malo liberat. Quotidianis & tertianis febribus circa accessionis initium, sufferefacto stœchadis iusculo, medetur.

Diacodium simplex D. Mesua.

* ℞. Caputum Papaueris mediocrium flaccidorum numero x.

* Macerata horis xxiiij. in Aquæ cęlestis sextario.

tario vno, coquantur ad tertias, id est, tã-
diu vsque quo tertia pars aquæ superfit.

Colaturæ expressæ adde

Sapæ optimæ ad tertias coctæ ζ iij.

Mellis optimi ζ j.

Coquantur ad perfectionem.

Diacodium compositum verò vt fiat, ad-
dantur Acaciæ, non ita aridæ, sed liquidæ

Rubiæ tinctoriæ   Hypocistidis *

Croci   Myrrhæ

Balaustiorum [hoc est, florum malogranat. silue-
strium. ana ζ j.

Ramich ζ iij.

FLACCIDORVM, id est, non omninò re-
centium, neque aridorum, sed medio habitu, qualis
sunt pridiè decerpta. Si verò sicciora fuerint capi- *
ta, biduo maceranda erunt.

SEXTARIVS mensura genus est, quod si
melle repleatur, pendet ζ xxx. si oleo, pendet ζ
xviiij. si verò aqua repleatur, pendet aquæ ζ xx.
hoc autem loco accipiendus est sextarius aquæ ce-
lestis: ergo aquæ oportet esse uncias xx. ponderales.
Variant tamen Auctores in sextarij definitione, vt
inferius in vnguentis dicetur.

HYPOCISTIS, id est, vt hodie corrupto
nomine vocant, Hypocistidos.

RAMICH, compositio est peculiaris, quæ po-
nitur in Trochiscis.

MELLIS quantitas admodum parua vide-
tur esse in hac confectione. Actuarius aliud habet
Diacodium; quod huic subiiciemus statim.

DIACODION simplex confert eis quibus
ex capite ad pectus & ad pulmonem sub-

tiles catharrhi defluunt, & sunt causa tussis.

- * Cōpositum autē, naturæ impetum sistit, & sanguinis reiectionē à visceribus thoracis.

Diacodion D. Actuarij.

℥. Capita Papaveris, neq; perquam viridia,
neq; etiā ariditate exucca, numero xliij.

Rosarum ʒ j. ʒ j. ℞.

Croci Acaciæ

Dulcis radicis [id est, Glycyrrhizæ.] ana ʒ j.

- * Armenæ glebæ [id est, Boli Armenæ.] ʒ ℞.

Cinnamomi Hali

Hypocistidis.

Florum sylvestris Punicæ [id est, Balanustiorū.]
ana ʒ j.

Myrti Dauci ana ʒ j.

Corallij candidi [id est, albi.]

Corallij rutili [id est, rubri.]

Rhois culinarij [id est, obsoniorum.]

Sanguinis Draconis

Florum Althææ ana ʒ j.

seminis portulacæ ʒ j. ℞.

Capita papaveris in cęlesti imbre sufficiēti duos dies macerato, postridie ad tertias coquito, & decōctum expressum ad iustam consistentiā coquito cum mellis optimi ℔ ij. Postremò deposito ab igne vase, species subtilissimè tritas adiecitō, & bene vnito.

Di. ʒ. hoc signum significat pondus, quod dicitur Silicium, pendet autem tantum quantum ʒ ij. & est quarta pars vncie vnius.

HALVS aut Halum siue Alum, est Consolidida saxatilis, id est, Symphytum petreum, quod
hodie

hodie non habent Pharmacopola, ideoque necesse est Symphyti, siue Consolidæ maioris radices accipere, nam Galenus dicit, utile esse magnum Symphytum, id est, Consolidam, ad omnia ad quæ Petræum, id est, Alum.

R H V S Culinarium, id est, quod nunc vocant Arabico nomine sumach: oportet autem enucleatū, & pulpam eiu accipere.

AVXILIO est cœliacis, dysentericis, lenitati intestinorū, alui profuuiio cū aqua cœlesti, in qua spodiū inferbuerit aut succinū torrefactum, vel cū stillaticio rosarum liquore.

Diacastorium D. Nicolai.

℥. Castorij		A
Myrobalanorum. citrinorum	ana ʒ iij.	*
minus ʒ j. ʒ.		*
Assæ fœtidæ	Myrrhæ	*
Euphorbij	ana ʒ j. ʒ xvij.	*
Aloës	ʒ j. ʒ. minus ʒ j.	*
Folij [aut succedanei eius.]		
Antimonij [id est, Pyrethri.]		
Glycyrrhizæ	Tragacanthæ	
Calami aromatici		
Nitri	Galbani	
Schœnanthi	Opopanacis	
Spicæ Nardi Indicæ		
Sagapeni	Nucis moschatæ	
Casæ lignæ	Leucopiperis	
Macropiperis	Melanopiperis	
Xylobalsami [aut succedanei eius.]		
Carpobalsami [aut succedanei eius.]		
Colocynthidis	Rhapontici	*

- Styracis calamitæ Zingiberis
 Cinnamomi ana ʒ j. ḡ ij.
 Sraphisagriæ
 Dauci Fœniculi
 Petroselini Apij
 Sileris montani Baccarum Lauri
 * Petrolei Seminis Sinoni
 Styracis rubræ [*id est, rufa purissima.*]
 * Sanguinis draconis Cardamomi maioris
 & minoris
 Thuris Agarici
 Mastiches
 * Salis Hammoniæ Zedoariæ
 Anisi ana ʒ j. ḡ ix.
 Thymbræ Hyssopi
 Chamædryos Pulegij
 Origani Balsamitæ
 Ocimi Brancæ vrsinæ
 Dictamni [*videlicet Cretensis.*]
 Seminis Rutæ Aristolochiæ longæ
 Aristolochiæ rotundæ Ari
 Mabethematicum Asari
 Saluiæ [*videlicet minoris.*]
 * Rosarum
 Bdellij ana ḡ xviiij.
 Epithymi Polypodij quercini
 Opobalsami [*loco eius oleum Garyophyllorum.*]
 ana ḡ xiiij.
 Alypiados
 * Capparis [*id est, radicis eius.*] ana ḡ xij.
 Anacardij Sabinæ Gentiana
 Corticum rad. Mandragoræ ana ḡ x.
 * Peucedani

Absinthij ana ḡ viij. Ircos ḡ iiij. ḡ.
Mellis despumati triplum.

PETROLEVM hoc loco accipiendum est clarum, flauum atque liquidissimæ tenuitatis: & non nigrum & crassum

STYRACIS rubeæ, id est, calamitæ rubeæ: hoc enim loco non est accipiendus cortex ille fuscus & aridus, quem vocant Thymiama, atque malè Storacem rubeam. Sed Styracis calamitæ purissimæ guttæ, quibus rufus est color.

SALIS Hammoniæ, hodie dicunt Armoniæ, est autem hic duplex Factitius, quo utuntur Chymistæ, Aurifabri & Aerarij. Atque Natiuus, qui ad medicinam recipitur. Cum autem careamus natiuo, necesse est eius loco salè gemmeum accipere. Nam hoc loco non requiritur sal hammoniæ factitius, ut puto, potest tamen tantilla eius portio tuto misceri tam numerosis simplicibus huius compositionis.

BRANCA Vrsina, hoc loco non significat eam herbam quam Germani Bernklary vocant, folijs asperis, umbella & semine Anethi odore & sapore cimum, radice acri & feruida: sed eam brancam quæ in Italia Vrsina vocatur, radicibus longis, Tragacanthæ modo mucosis.

MABATHEMATICVM, aiunt esse cauliculi siluestris succum, est autem cauliculus seu caulis agrestis id olus quod Cato & alij rei rusticæ scriptores apud Latinos Brassicam siluestrem vocant, cuius multa sunt species.

ALYPPIAS, siue Alypum, quid sit, nondum constat: quidam interpretantur Mezereon, id est, Chamelæam, sed falso: utrumque enim scor-

sum peculiari capite ab auctoribus depingitur: vires habet acres, & atram bilem per alium purgandi. Possumus autem eius loco accipere Epithymum, Thymbram, aut Thymum.

P. C. SCHOL.

A Huius confectiois descriptionem cum non esse legitimam, sed corruptissimam Euchsus & Franciscus Alex. merito conquerantur, eam nos hic suae integritati restitimus, quamquam non ex Euchsii Myrepto deprauissimo, ut neque ex Francisc. Apolline.

B Alypias siue Alypum.] Eius, quae hoc nomine hodie cognoscitur, herbam affabre tibi Mathiolus in suis illis heroicis commentariis depictam exhibet.

CONFERT cephalalgicis, epilepticis, vertiginosis, hemicranicis, paralyti omnium membrorum, & omnibus frigidis aegritudinibus, tempore frigido nocentibus confert.

Michleta D. Nicolai.

℥. Myrobalan. citrinorum
Chebulorum

Indorum omnium tostorum ana ʒ ij. β.

Myrobal. Bellericorum

Emblicorum tostorum ana ʒ ij.

Nasturtij tosti [id est, seminis eius] ʒ ij. β.

Cumini

Anisi

Foeniculi

Ammios

Carui ana ʒ j. β.

Omnia cruda terantur & macerentur in aceto vini modico xxiiij. horis, exiccetur cum insperso aceto, postea torreantur supra prunas, tostis addantur subsequencia,

Spo

Spodij [*id est, Eboris vsti.*]

Balaustiorum

Pulpæ Sumachij Mastiches

Gummi Arabici ana ʒ i. ʒ xv.

Omnia cum oleo rosato fricentur, & cō-
miscantur cum Syrupi myrtini triplo.

Proprie valet ad hæmorrhoides, & ad ven-
tris torsionem & rugitū lyenterię & dysen-
terię, & optima est omni solutioni ventris.

Electuarium de Baccis lauri

D. Rhasis.

ʒ. Fol. Rutæ siccorum ʒ x.

Ammios Cumini Nigellæ

Ligustici [*id est seminis eius.*]

Origani . Carui

Petroselinii

Amygdalorum amarorum

Piperis nigri Piperis longi

Mentastri Dauci Arori

Baccarum Lauri

Castorei ana ʒ ij.

Sagapeni ʒ β.

Opopanacis ʒ iij.

Mellis despumati triplū [*.i. lib. j. ʒ iij. ʒ vii.*]

SAGAPENVM corrupto nomine vocatur
Serapinum in Pharmacopolis.

VALET ad colicam & iliacam passionē,
& doloribus intestinorum ex causa frigida
vel ventosa confert.

Diā

Diasatyriion D. Nicolai.

℞ Testiculorum Satyrii recētiū densorum
 Radicum Pastinacæ sativæ recentium
 Radicum Secacul [*id est, Grietzelmorn.*]
 Nucis Indicæ Pincarum
 Pistaciorum ana ꝓ xiij. ℞.
 Caryophyllorum
 Zingiberi Anisi
 Erucae seminis
 Linguae avis [*i. seminis fraxini.*] ana ꝓ v.

* ḡ xv.

Cinnamomi Caudarum Scincorum
 Seminis bulbi ana ꝓ ij. ℞.
 Moschi ḡ vij. ℞.

* Mellis despumati optimi ℥ iij.

SATYRIION habet duas radices, vnam solidam, alteram flaccidam; ex his tantum sumenda sunt densa & solida.

SEMINIS Bulbi: Bulbus vulgò non est cognitus: quare eius loco urtica semen accipere licet.

SCINCORVM, notandum est in primis non esse accipienda reptilia illa quadrupedia ex fossis qua nos vocamus Vrassermolchen, siue Vrasser Eydixen, ut hætenus factitatum est. Veri autem Scinci iam denudò in copia afferuntur ex Alexandria Aegypti, quos à Materialistis expetant Pharmacopola in posterum.

POLLET cōtra vesicæ & renū imbecillitatē, iis etiam auxilio est, qui vrinam reddere nequeunt, venerē stimulat, eaque certa de causa cessantem, haud segniter restituit.

Dia

Diasatyriion aliud D. Mesua.

℞. Secacul albi & mundi, & elixati in deco-
cto cicērum quorum prima aqua in qua
decoquebantur, sit effusa ℥ j.

Testiculorum vulpis ℥ viij.

Radiceis Raphani ℥ iij.

Radiceis Lophi plani ℥ ij.

Terantur hæ tres radices posteriores, & in-
fundantur super eas lactis bubuli aut ouilis
tantū, vt lac duos digitos emineat, adiciēdo
Olei sesamini

Butyri recentis non saliti ana ℥ iiij.

Coquatur cum facilitate vsque ad cōsum-
ptionem lactis, & donec omninò remollitæ
sint radices & habeant iustam spissitudinem
instar pultis crassioris: nam si aqueū quod in
lacte & radicibus est, nō consumatur, situm
contrahit hoc medicamentum.

Postea effundē omnibus hisce prædictis
radicibus

Mellis despumati optimi ℥ vj.

Succi Ceparum recentium ℥ j. *

Coque omnia simul ad perfectam deco-
ctionem, deinde ab igne depone, & insperge
subsequentiū specierū minutissimū puluerē.

Caudarum Scinci cū renibus & sumine ℥ j.

Seminis Erucae Zingiberis

Been albi Been rubri

Linguae auis [id est, seminis fraxini arboris.]

Seminis nasturtij Cinnamomi

Piperis longi Seminis Bauciæ

Seminis napi

Pul

Pulpæ feminis asparagi maximè recētis ana
 ʒ iiij.

Confice cum eis: vltimò verò adiciātur sub-
 sequentia,

* Pinearum mundatarum ℥ j:

Fisticorum [*si Pistaciorum mundatarum*] ʒ x.

Cerebellorum passerum ʒ ij.

Confice & misce omnia optimè, & aroma-
 tiza cum

Moschi boni ʒ j.

RADICIS Raphani, videlicet satini, quam
 vocamus Rettich

LUPH planum] Duplex est Luph (id est, Ser-
 pentaria) crispum scilicet & planum, Crispum folia
 habet diuisa & crispa. Planum verò lata & plana
 veluti Aron, vnde vtrique nomen inditum est, Vul-
 go autem apud nos caremus Luph, id est, vera Ser-
 pentaria: ideo eius loco accipiendæ sunt radices her-
 bæ quam Aron vocant.

A TESTICVLI vulpis] hoc loco non sunt ac-
 cipiendi testes animalis, dicti vulpes, sed radices Sa-
 tyrij siue Orchios, quæ habent similitudinem testi-
 culorum vulpium. Vnde etiam nomen herba acce-
 pit, qua in re quosdam turpiter errasse scio.

NAPVS est paruum, oblongum, densumque
 rapum: cuius sunt species plures, Bayerrische ru-
 blein, Stechrublein, Merseburgisch & Bortfeldisch
 rublein.

BAVCIA est pastinaca satina siue Caryota,
 Ghelbenmorem Germani vocant.

FISTICVM siue Phisticum, idem est quod
 Pistachium siue Pistacium.

Testiculi vulpis hoc loco.] *Cordus hic Orchin cum Satyrione confundit, ut ritè inquit Franciscus Alex. Quare orchios dictio delèda est.*

VALET ad erectionem virgæ, multiplicat sperma, & desiderium coëundi.

Theriaca D. Andromachi, ex Aëtio.

℥. Trochiscorum scylliticorum ʒ xlviij.
 Trochiscorū de vipera, seu Pastillorū Theriacorū Trochiscorū Hedychroi Piperis nigri Opij Thebaici recentis ana ʒ xxviij.
 Rosarū siccarū Scordij Cretici Seminis Buniadis agrestis Iridis Mlyricæ Agarici albi Pontici [*id est in Ponto nati.*] Cinnamomi Succi Glycyrrhizæ sicci Opobalsami [*loco eius olei Garyophyllorū.*] ana ʒ xij.
 Myrrhæ Troglodyticæ Coci Cilicij Zingiberis Rheupōtici [*id est, Rhabarbari*] Radicum Quinquesolij Calaminthæ mōranæ Marrubij comarū Stœcadis cacuminū & foliorum Petroselini Macedon. Costi recentis [*videlicet veri, non adulterini.*] Piperis albi Piperis longi Dictamni Cretici Thuris masculi Schoenanthi [*id est Iunci odorati floris.*] Terebinthinæ Chia. [*i. in Chio insula nata.*] Casiæ fistulæ [*videlicet Casiæ lignæ veræ.*]
 Spicæ nardi ana ʒ vj.
 Gentianæ radicis Polij comarum Sty-
 racis calamitæ Seselios Massiliensis
 Abrotoni Seminis Thlaspios Ammij A
 Chamædryos comarum Chamæpityos
 CORIA.

comarum Hypocistidis succi
 Malobathri foliorum Spicæ Celticæ [*id est spicæ Romanæ.*]

Anisi Helladici [*hoc est cognomen Anisi à regione, ubi optimum est.*]

Mei Athamantici] *vulgò men.*]

Fœniculi seminis

* Sigilli Lemnij [*aut eius penuria Boli Armeni.*]

Chalcitidis semiaffatæ

Amomi racemi Acori radicis

Phu Pôtici [*accipe verū, quod in hortis colitur.*]

Carpobalsami Hyperici cacuminum

* Acaciæ liquidioris Gummi vermiculati

Cardamomi ana ꝓ iiij.

Dauci Cretici Galbani puri

Opopanacis Sagapeni Persici

Bituminis Iudaici [*id est, Asphalti.*]

Centaurij minoris comarum Castorij

Aristolochiæ tenuis ana ꝓ ij.

Vini veteris odorati, quantum liquoribus
 & gummis dissoluendis satisfecerit.

Mellis despumati optimi triplum. Hoc est
 lb̄ xiiij. ꝓ vj. vt sequetur paulò pòst.

Confice sic: Cinnamomū Crocūmq; (vt
 Aëtius vult) vnumquodq; per se terito, &
 si voles etiā Rhabarbarum & Hedychroos
 Trochiscos: misce deinde inuicem optimè,
 postea reliquas herbas ac radices. & omnia
 arida similiter tundito, semper similia cum
 suis similibus, aromata per se ac reliqua etiā
 per se seorsum. Postea (vt Aëtiiū imitari est
 animus) Crocū, Casiā, Cinnamomū, & Lem
 niā terrā in pila cū vino optimo tere atque

vbito,

vnito, ac reliqua omnia secundū artem addito, & melle despumato vniuersa excipito.

Ego verò ita præparare consueui simili ferè ratione.

℥. Piper nigrum Piper album Piper longum Iridem Illyricā Zingiber Costū Amomum [*aut eius succedaneum.*]

Acorum Cardamomum Catpobalsamum, Incidenda minutim concidito, & in minutissimū puluerē conterito, & per angustissimū cribrum excernito, postea in scatula diligēter, ne expiret, extracta reponito, donec reliquis admisceas. Postea

℥. Radices Quinquefolij Gentianam Meon [*aut eius succedaneum.*] Phu Dauci Cretici radicem [*aut eius succedaneum.*] Aristolochiæ tenuis radicem Rosas Trochiscos scylliticos Scordium Trochiscos de vipera Calaminthen montanam Marubij comas Stœchadis comas Dictamnium Creticum Schœnanthum Polij montani comas Abrotonum Chamædryos comas Chamæpityos comas Nardum Celticā Hyperici comas Centaurij minoris comas, atq; Castoriū, & semina omnia.

Concidito omnia minutim, teritōq; in tenuissimū puluerē, & per angustissimū cribrū excutito. Excullum puluerē prædicto quem reposuisti adiccito, diūq; donec perfectè cōmisti sint, in mortario terito, adhibita diligēti cura, ne quid inter tundēdum excernendūmq; pereat, aut temere ponderi decedat: mox ē mortario exemptū puluerē iterum

iterum ne expiret reponito, vsque quò omnia conficiantur. Interea ℥. Agarici optimi albissimi, atque in longa rectaque capillamenta fissilis, frustra electa, ab his scobem deradito ꝑ ij. sed quia nõ facile per se tunditur, neq; etiam cum aliis, propterea quòd in puluerem volatilem resolutus euanescit, ita vt multum ponderi eius decedat; ideò ad scobem Agarici prædictã infunde optimum vinum, & fac Trochiscos minutos in tepida vmbra exiccandos, exiccatos minutissimè contundito, atque per cribrum excernito angustissimum, excreti deinde Agarici cape pondus, quod requirit compositio, videlicet ꝑ xij. & prædicto pulveri summa diligentia commisceto: quo facto, ℥. Opium Succum Glycyrrhizæ Myrrham Acaciã Gummi Hypocistida.

Concidito omnia in minutas partes, & mistis superinfundito vini optimi quantũ dissoluendis atque eliquandis succis satis fore coniecero, exprimito, postea per rarum colum liquefactam & modicè calefactam pultriculam colato, ita vt nihil præter sordes in colo remaneat. Quòd si succi & liquores isti sordidi & surculis foliisque pleni fuerint, ponderi eorum aliquid addendum esse facile æstimare quis potest: quod in sequentibus densatis liquoribus etiam obseruandum est. Deinde

℥. Galbanum

Opopanacum & Sagapenum. hæc affuso optimo vino, modestè supra prunas dissoluantur,

uantur, & per rarum linteum fortiter exprimantur: his dissolutis,

℞. Thus masculum

Bitumen Iudaicum, terantur quàm minutissimè poterunt, addendo Terebinthinam & sincerissimam, aut ex scobe ac sordibus expressam Styracem, dissoluantur lento admodum igne, cum mellis despumati sufficienti copia, & ita calidam pultriculam postea cum reliquis calentibus misceto, & diligèter rudicula agitato, ne rursus in grumos concrecant thus & bitumen, vbi refrixerint: quapropter aliquid de conrusorum puluere est admiscendum.

Quòd si hoc modo dissoluere, & miscere diffidas, bitumen & thus vnà cum reliquis aridis tundito, & tantum Styracem atque Terebinthinam dissoluito, atque melli despumato calenti admisceto. his factis,

℞. Cinnamomum

Malo batrum [aut eius succedanum.]

Casiam fistulam veram

Trochiscos Hedychroi

Spicam Nardi indicam, & simul tundito in tenuissimum puluerem:

Postea

℞. Crocum

Rheon siue Rhaponticum, id est, quod hodie Rhabarbarum vocatur, & vnumquodque seorsum tundito, deinde iis misceto.

Trochiscorum Hedychroi Cinnamomi

Casix

Spicæ Nardi

Crocix

Croci & Rhei Pontici, pulueres, diligentissimè: Postea

℞. Mellis optimi & aromatici, quale è Lithuania Dantiscum affertur: despumetur sedulò, despumati postremò mellis sume ℥ xiiij. ʒ vi. ex eo modicum infunde in amplum ahenum ex aurichalco factum, & insperge paulatim commissos paulò antè Trochiscorum Hedychroi, Cinnamomi, Casia, Spicæ, Croci & Rhei Pontici pulueres, alternis vicibus, mel despumatum tepidum, atque pulueres iniiciendo: quæ diligentissimè interim pistillo ligneo agitata sunt. Cùm hæc optimè fuerint commista, & floridum puniceumque colorem contraxerint, iniicito Lemniam terram antea subtilissimè per se, deinde cum vino tritam, & vnà etiam Chalcitida assatam, quam hoc modo assabis: Accipe purissimæ Chalcitidis circiter ʒ iij. eam in fictile non ita profundum iniectam, supra prunas ponito, donec liquefiat & bulliat: deinde ab igne aufero, & abiicito id quod in superficie durum est atq; rufescit, & ex medio eius sume ʒ iij. & cum vino tritam atque dissolutam medicamento admisce. Postea paulatim etiam infundito tepefactos liquores & succos quos antea in vino dissoluisti, alternis vicibus, succos, mel & reliquos pulueres, quos primò contriuisi iniiciens, simul etiam admisce Styracem Terebinthinamque & Opobalsamum, ita vt omnia exactissimè admisceantur, atque sigil

figillatim mel & pulueres commisce, donec vniuersa vnita & in vnā substantiam redacta sint, assiduè agitando, ne grami aliqui relinquuntur, aut nodi.

Postquam verò optimè totā confectio-
nem miscueris, indito in vas ex densa ma-
teria factū, videlicet ex plumbo albo, quod
hodie stannum appellant: oportet verò vt
tertia aut quarta pars vasis relinquatur va-
cua, vt efferuescens medicamentū attollere
se queat, nec effluat. Reponendū autem est
hoc medicamentum, donec feruescat in te-
pido & sicco loco: postquam verò subsede-
derit, in frigido & sicco loco conseruandum
erit. Porro ego hac ratione preparauī The-
riacē: alij verò paulò aliter cōficiunt. Sed
omniū pessimè faciunt, qui succos & liquo-
res & reliqua omnia simul tundūt, & post-
eā tusum puluerem impuro melli inco-
quunt. Animaduertendum etiā est, ne vini
plus quā opus sit liquoribus & succis dis-
soluendis adfundatur. Nam si vltra modū
vinum succis addatur, sitū contrahet The-
riaca: propterea etiā non cōsueui Cassiam, &
Crocū, & Cinnamomū vino permiscere, sed
mel: nā aquosius est vinū nostrate: quod in-
telligentes quidā ex recentioribus, qui de
Cōpositis medicamentis scripserūt, iubent
p vino accipere coctū mustū, hoc est, sapās
passum aut defrutū, quibus tamen non as-
sentior. Nam hæc vina sunt spissiora, quā
vt in eis concreti atque densati succi, & li-
quores dissolui queant. Nam eius tantam

rei gratia viuum Antidoto huic permiscere soliti sunt veteres, quos & nos imitabimur.

Hæc descriptio est sumpta ex Aëtio: paulò post ponetur ea quam transtuli ex Græco carmine Andromachi senioris.

VIPERAE serpentes sunt in Italia: inde etiam facti ex eis Trochisci petendi sunt.

TROCHISCI Hedychroi inferius in Trochiscis describentur.

PIPERIS nigri, Andromachus senior qui inventor est huius compositionis, hoc loco habet **PIPER** longum, in Carmine Elegiaco Græco.

SCORDII Cretici. Optimum Scordium nascitur in Creta insularnos interim nostrate utamur, satis efficaci. Porro verum Scordium herba est Chamædry similis, odore aliquo alij, & nullo modo allium sylvestre, ut hæctenus magno errore crediderunt: nascitur in Saxonia, quemadmodum & circa Nurembergam.

BVNIVS, id est, Napus quid verò sit Napus, dictum est in Diasatyrio Mesus & antea etiam.

MIRRHAE Troglodytica. Troglodyta populi sunt Arabibus vicini: apud quos optima nascitur Myrrha.

OPOBALSAMO vero caremus, ideoque eius loco accipiendum est succedaneum aliquod, veluti est oleum Caryophyllorum.

CROCI Cilicij, id est, in Cilicia Asia regione nati, & idem est quod Crocus Orientalis.

RHAPONTICVM hoc loco significat Rhabarbarum: nam magna illa radix quam hodie Rhaponticum vocant, falsò hoc nomen habet.

COMAE sunt folia & flores plantarum.

PIPERIS longi. *Andromachus senior* hoc loco habet **PIPER** nigrum: *Junior* vero *Andromachus*, id est, Senioris filius, ordinem nigri & longi piperis inuertit, quem in hac compositione sequimur: paulo post etiam Senioris *Theriacen* adscripturi.

DICTAMNVS *Creticus* folia habet alba, lanugine obducta, gustu acria ut *Thymus*: affertur rursum ex *Creta* insula ad nos.

CASIA fistula hoc loco significat *Casiam* ligneam veram, quae iam iterum affertur, estque *Cinnamomo* similis.

POLIUM montanum duplex est: vnum pluribus surculis fruticosum, ac humi sparsum: alterum candidius & rectius se attollens. Maius nascitur apud nos: minus affertur ex *Monte Pessulano*, & haec sunt veri *Polii* species, & totam hyemem virent, ut *Lauendula* aut *Thymus* Vulgò non habuerunt verum *Polium*. *Pharmacopola* vsque ad hoc tempus.

STYRAX, id est, *Storax calamita*: accipienda autem est hoc loco purissima eius resina in micas concreta.

SESELI, id est, *Sileris montani*. Dicitur autem *Massiliense*, è *provincia Massiliensi*, in qua prouenit optimum.

THLAPSI, est species agrestis *Nasturtii*, quae passim nascitur secus vias, semine rufo, sapore acri & glutinoso: quod ut habeant diligenter curent *Pharmacopola*, vocatur Germanicè *Vregecessen*.

CHAMAEPITYS vera est *Iua*: herba est tenuibus foliis, floribus paruis & luteis: nasci-

E

tur copiosè ad Rhenum in Franconia in vineis & agris quiescentibus, præsertim Spira, Vvormacia, & Vvixburgi, & alius locis.

MALOBATHRVM est foliū Indum, cuius succedaneum est Spica tam Indica quàm Celtica.

MEV, seu potius Meum non habemus: loco eius sumimus Sefeli Creticum, id est, Berrvurtz, aut potius Sison hoc loco: inferius enim sequitur Daucus Creticus.

SIGILLVM Lemniun, id est, terra Sigillata, quæ signatur in Lemno insula; in qua effoditur hæc terra terra, in cuius defectu sumatur bolus Armenus Lemanticus.

CHALCITIS, hodie non à quouis cognoscitur: est autem vitrioli natiui species. Hac qui carent, accipere possunt vitriolum viride optimum, quale est Goslartanum in Saxonia. Porro Andromachus mihi videtur Chalcitida Theriaca miscuisse, nigricolori gratia: qui color ab omnibus in Theriaca requiritur sine aliqua ratione. Mihi itaque videtur non necessariò eam addi. Nam horribili & æruginoso sapore totam compositionem inficit. At cum ego aliquando in Theriaca compositionem non adiecissem Chalcitida, sapore gratiorem acquisiuit hoc medicamentum. Consulantur igitur hac de re Doctores Medici.

AMOMO vero caremus: eius loco accipimus Carposum aut Acorū verum, id est, nostrum Calamum aromaticum.

ACORVS verus, est illa radix quam hodie falso vocant Calamum aromaticum.

ACACIA, succus est fructus ex arbore, è qua distillat gummi Arabicū. Loco eius accipimus siluestrium

Sylvestrium Prunellorum succum inspissatum.

GUMMI vermiculati, id est, Arabici gummi quod concretum est in grumos vermium figura.

DAUCI Cretici vice accipere licet Seseli Creticum, id est Beryvurt, videlicet radicem eius.

SACAPENVM hodie vocant Serapinum, quod in Perside optimum provenit. Senior Andromachus Sagapeni habet ℥ iiij.

Junior vero tantum ℥ ij

ARISTOLOCHIA tenuis i. Aristolochia nostra longa vulgaris. P. C. SCHOL.

Abrotomi] hanc dictionem, in Actio à Cornario verso, non reperio. A

Rhaponticum.] Id ipsum à Rhabarbaro differre alibi diximus. Radix autem illa magna que Rhapontici nomine in officinis passim prostat, Centaurium magnum Dioscoridis est. B

Chalcitis.] Chalcitida commodè ac necessario semper Theriaca immiscendam esse, unà cum L. Fuchsio, & Franc. Apolline censuius. Simulq; feminium esse, eruginosum & horridum eius saporem in Theriaca præ cæteris præsentiri, ut imaginantur nonnulli, scimus & dicimus. Rationibus autem hæc aliæque quæ scholis profero confirmare, compendij egestas cum non permittat, in nostrum opus, si fauerint Superi, ea omnia asseruantur.

Theriaca in omnibus antidotis ob multiplicem usum potiores partes obtinet. Est enim famosa & salubris contra genera ægritudinum plurima. Valet enim ad gravissimas passiones totius corporis humani: Epilepticis, catalepticis, apoplecticis, cephalalgicis, stomachicis, he-

micranicis prodest. Ad raucedinem vocis,
 & constrictionem pectoris optima est: ar-
 teriacis, asthmaticis, hæmoptoicis, ictericis,
 * hydropicis, peripneumonicis, iliofis, & vul-
 * nera in intestinis habentibus. Nephriticis,
 calculosis & colicis subuenit: mēstrua edu-
 cit, & fœtū mortuū expellit: lepras, & vario-
 las, & frigus periodicū, & cæteras passiones
 inueteratas emēdat. Præcipuè contra om-
 nia venena & serpentium morsus & repti-
 lium valet. Sed diuersa est eius dosis pro
 quantitate & qualitate vniuscuiusq; passio-
 nis. Omne defectiōē sensuū releuat. Cor,
 cerebrū, hepar, stomachum confortat, totū
 corpus incorruptum ducit & custodit.

*Theriaca Andromachi Senioris, è car-
 mine eiusdem elegiaco translata.*

℥ Trochiscorum Scylliticorum ʒ xlviij.
 Trochiscorum Theriacorum Piperis longi
 Liquoris Papanerini [*id est, Opn.*]

Magmatis Hedycroi ana ʒ xxiiij.

Foliorum Rosarum siccarum

Iridis Illyricæ [*id est, Ireos.*]

Cyaneæ Glycyrrhizæ

Seminis Buniadis [*id est, Napi, vulgò Beyeri-
 sche rüblein.*]

Scordij

Liquoris Balsami [*loco cuius oleū Garyophyllo-
 Cinnamomi Agarici ana ʒ xij.* (rim.)]

Myrrhæ Costi Croci Colicij

Cassia [*id est, Cassia lignea vera, aut succedanei*
 Nardi Indicæ (eius.)]

Iunci Arabici [*id est, Schœnanthi.*]

Thuris

- Thuris [videlicet masculi & electi.]
 Piperis candidi Piperi nigri
 Comarum Dictamni [id est, foliorum & flo-
 rum Dictamni Cretici veri.]
 Marrubij.
 Rhei [.i. quod hodie vocatur Rhabarbarum.]
 Stœchadis
 Petroselini [id est, seminis eius.]
 Calaminthæ [.i. Calaminthi montani tenuifolij.]
 Lachrymæ terebinthi Libyftiadis
 Zingiberis
 Quinque folij [.i. radicum eius.] ana ʒ vj.
 Polij [videlicet montani & alibi, quod è Lugduna
 affertur]
 Chamæpityos
 Styracis [.i. Styracis calamita sincera & electa.]
 Mei [quod vulgò Meu vocatur.]
 Anomi racemosi [aut succedanei ei², vt supra.]
 Nardi Galaticæ [id est, Celtica.]
 Rubricæ Lemniæ [id est, terræ sigillata vera,
 aut Bols Armeni, vt supra.]
 Phu Pontici
 Chamædryadis Creticę [.i. Chamædryos vera.]
 Foliorū Malobathri [eius loco ponitur Mucis.]
 Chalcitidis tostæ.
 Radicis Gentiadis [id est, Gentiane.]
 Anisi Succo Hypocistidis
 Fructus Balsami [id est, Carpobalsami, pro quo
 etiam succedaneum sumatur sicut supra facta
 est mentio.]
 Gummi Splendidi Seminis fceniculi
 Cardamomi Indici [id est, minoris.]
 Seselios tenuis Lachrymæ nigre spinæ

Thlaspios Hyperici Ammios

Sagapeni ana ꝑ iiiij.

Castorei Aristolochiæ tenuis

Seminis Dauci Bicuminis

Liquoris panacis [id est, *Opopanacis*]

Centaurij [videlicet *minoris*.]

Chalbanidis pinguis [id est, *Galbani recentis*
& *puri*] ana ꝑ ij.

Confice cum vino & melle Haetenus An-
dromachus.

Vini autē tantū accipias, quantū liquoribus
& succis dissoluendis satis fore conieceris,
vt proximè dictum est. Mellis verò opti-
mi accipe ꝑ xiiij. ꝑ iiiij. ita detrahis Mellis
ꝑ iiiij. de priori Theriaca, quia huic defunt
Abrotoni & Acori ana ꝑ iiiij.

Cōfice autē & hāc Theriacā vt proximā.

Andromachus Neronis medicus, primum con-
didit medicamentū hoc, eiq̃ declarationē heroi-
cis carminibus descriptam nuncupavit. Sed Gale-
nus mutata forma, cōpositionem reddidit meliorē.

TROCHISCI Theriaci, sunt Trochisci de
vipera siue de Thiro, vt hodie vocant.

MAGMA hedychrom. i. Trochisci hedycroi,
quos *Anicenna* vocat *Alinda racaron*: quorum
compositionem in tractatu de Trochiscis inquire.

CYANEAE, id est, Caruleæ vel nigra Gly-
cyrrhiꝥa, seu, vt hodie vocant, *Liquiritiæ*, qua ni-
grum colorem habet. Intelligit autem *Androma-
chus* succum Glycyrrhiꝥa.

CROCVS Coricius, id est, in *Corico* Sicilia
monte natus, hoc est, *Croci Orientalis*.

LACHRYMAE Terebinthi *Libyftiadis*. i.
Resina

Resina Terebinthina Libyca, in Libya Aphrica regione nata. Eius loco nus accipere possumus Laricis resinam, quae ubique in Germania Terebinthina improprie vocatur.

MEI loco, quo caremus, possumus accipere Sefeli Creticum, id est, Berwurtz, aut semen nigrum & odoratum, quod hodie vocant improprie Amammum, veteres autem Sison.

PHV Ponticum, non est Valeriana vulgaris, sed ea herba quae in Hestia vocatur Theriacskeraut, vel Gartenfeliunck.

MALOBATHRVM non habemus: eius loco accipe Spica Romanae radículas, vel Spica Romanae & Macis ana partes aequales, ut Arabes praecipunt, vel Cassiam ligneam veram.

RADICIS Gentiadis, id est, Gentianae, à Gentio Illyrica regi sic appellatae, qui eam primum inuenisse creditur.

GUMMI splendidi i mundi sinceri & translucidi, videlicet Gummi Arabici cognominati.

NIGRA vel carulea spina, est arbor quae alius dicitur spina Aegyptia: ex qua manat gummi Arabicum. Per lachrymam vero eius Andromachus intelligit succum eius, qui Acacia vocatur, & fit ex fructu siliquacis huius spinae. Eius loco accipimus succum Prunellorum agrestium.

SESELI tenue, est Sefeli Creticum, quod ex omnibus speciebus Sefelios minimum & tenuissimum est. Germanice vocatur Berwurtz, potest tamen etiam vulgare intelligi.

DAUCVS, id est, Daucus Creticus, hoc loco eius vice accipe semen Pimpinelle nostratis, aut radices Sefelios Cretici: nihil enim refert, quod

bis accipiantur in hanc compositionem. Est autem
Siseli Creticum, quod Germ. vocatur *Bervvurtz*.

ARISTOLOCHIA tenuis, est illa quæ
apud nos nascitur, longa cognomento, cuius ra-
dices gracilitate sua & longitudine imitantur sar-
menta vitium.

Theriaca Diatessaron D. Mesuæ.

℥. Gentianæ Baccarum Lauri Myrrhæ
Aristolochiæ rotundæ ana ℥ ij.
Mellis despumati optimi ℔ ij. i. ℥ xxiiij.

DIATESSARON, hoc est, ex quatuor
simplicibus composita.

ARISTOLOCHIA rotunda, non est illa
radix quæ nos *Holvvurtz* vocamus: sed alia multo
maior & tuberosa, intus solida, colore buxi flauo,
odore & sapore similis *Aristolochiæ* longæ nostræ-
ti. Affertur ex Italia & Heluetia.

THERIACA antidotus *Diatessaron* ad
affectus frigidos, tum cerebri, vt epilepsiã,
paralyfim, spasmus cynicum: tum ventri-
culi, vt inflationem, & ab ea dolorem, tar-
dam coctionem: tum denique hepatis, vt
hydropem, cachexiam, obstructionem.
Præterea morfui Scorpionis, & potioni ve-
neni confert.

*Mithridatium ex Damocratis Græco
carmine in Latinam linguã translatum.*

℥. Myrrhæ Arabicæ Troglodytidis
Crocii Agarici Zingiberis
Cinnamomi Spicæ Nardi
Thuris [videlicet electi.]

Thlas

Thlaspios ana 3 x.

Seselios

Opobalsami] *aut oleum Garyophyllorum.]*

Schœni [*id est, Squinantini, vt hodie vocant.]*

Stœchadis Terebinthinæ Chalbanae

Costi [*videlicet veri & aromatici.]*

Piperis longi Castorei Pontici

Succi Hypocistidis Styracis bonæ

Opopanacis

Folij Malobathri recētis [*aut succedanei eius.]*

ana 3 viij.

Castiæ nigræ [*lignæ aut succedanei eius.]*

Polij Piperis albi Scordij

Seminis Dauci Cretici

Fructus Balsami [*aut succedanei eius.]*

Cypheos

Bdellij ana 3 vij.

Nardi Celticæ purgatæ Gummi

Petroselini [*id est, seminis eius.]*

Opij papaueracei

Cardamomi Seminis Fœniculi

Gentianæ Foliorum Rosarum

Dictamni Cretici ana 3 v. boni ponderis.

Anisi Arij

Acori [*sive Calami aromatici.]*

Phu Sagapeni ana 3 iij.

Mei Arhamantici Acaciæ

Ventris Scinci [*videlicet veri.]*

Fructus Hyperici [*id est, summitatū eius.]*

ana 3 ij. β.

Vini quantum sufficit

Mellis mensuram conuenientem.

VINI quantum sufficit, id est quantum satis

est succis & liquoribus dissoluendis.

MELLIS mensurã conuenientẽ, in Græco est μέλιτρον, quod idem significat. Sint autem mellis optimi odorati & despumati ℥ ix. ʒ viij. ʒ ij.

CYPHI sunt Trochisci qui ad odorem suffiuntur, eius compositio habetur in tractatu de Trochiscis.

NARDVS Celtica, est Spica Romana Pur-gata, id est, à paleis, terra & sordibus mūdāta. Ra-dices eius tantum debent accipi.

ARII, in Græco est Αρις, id est, Arius, quod nomen apud nullum alium auctore in Mithrida-tio scriptum inuenitur. Intelligit autem Democra-tes per Arion, siue Arium, Aron, id est, Arũ, quan-tum ego ratiocinari possum: navi Aron egregiam facit contra venenata medecinam.

ACACIA vera caremus. Accipe ergo loco eius succum Prunellorum syluestrium, diligenter spissa-tum, aut aliũ quendam, quẽ Doctores substinent. Nos inferius ponemus Acaciam succedaneam.

P. C. SCHOL.

Ari.] Afari potius legendum esse, ex Græcis nonnullis exemplaribus, existimo.

MITHRIDATICVM proximum est in qualitate & virtute Theriacæ, & parũ dif-ferunt: nisi fortè quòd Theriaca est parũ ca-lidior & potētior contra venena serpentum. Curat omnes passiones capitis virorũ vel mulierũ, si fuerint ex frigiditate, & maximè melancholicis & timidis, epilepticis & hemi-cranicis confert, & dolorẽ supercilij patiēti-bus & lachrymātibus oculis, & ad omnia ca-pitis vitia vel auriũ subuenit. Dentiũ dolo-ribus

ribus & palato, & omnibus vitiis oris maxilliarum medetur, si super locum dolentē ponatur, & itidē ad modum emplastri ponatur in temporibus, vnde fit discursio. Synāchen soluit. Apoplecticis, tussientibus, asthmaticis, hæmoptoicis, peripneumoniacis, & omnibus doloribus qui intra corpus humanū fiunt, succurrit: Iliacis, dysentericis, & liētericis cōfert, si detur cū decoctione balaustiorū. Extensionē humerorū, tetanos siue spasmos patientes, & paralyticos sine mora sanat: Diaphragmati & hypochōdriis subuenit. Renibus & vesicæ opitulatur. Calculos frangit. Mēstrua prouocat, omniaque vitia matricis excludit: Arthriticā atque Ischiasim patientibus, & podagricis singulare præsidiū est. Præcipuè datur cōtra venena omnia. Venenatos morsus siue rabidi canis seu cuiuscunque reptilis impositum siue bibitum, cū magna admiratione emendat. Quotidianariis & quartanariis etiā ante horā accessionis cum vino tepido datū mirificè prodest.

Mithridatium aliud vt ex Cleopatro & Antipatro, Galenus & Aëtius exscripserunt.

℞. Myrrhæ ʒ vij. ℥. ʒ iiij.
 Nardi tantundem
 Croci ʒ vij. ʒ iiij.
 Opij ʒ iiij. ʒ ij. ℥.
 Styracis ʒ v.
 Cinnamomi ʒ vij. ʒ iiij.
 Castorei ʒ vj. ʒ j.

- Pollij 3 vj. s ij.
 * Scordij 3 vij. s iij.
 Zingiberis tantundem.
 Costi 3 vj. s ij.
 Piperis albi 3 v. s ij
 * Piperis longi 3 vj. s iij.
 Seseleos 3 v. s ij.
 Abrotoni tantundem
 Petroselin[*videlicet seminis.*] 3 iiij.
 Daucis seminis 3 vj. s iij.
 Casiæ 3 v. s iij.
 Thuris 3 vj. s ij.
 A Succis Hypocistidis 3 vj. s j. s.
 Nardi Gallicæ 3 iiij.
 Fœniculi seminis 3 iiij.
 Nardi Indicæ 3 iiij.
 Acori [*aut Calami aromatici.*]
 Phu Pontici Sagapeni
 Fructus balsami [*aut succedanei eius*]
 Hyperici
 Iridis Illyricæ [*id est, Ireos*] ana 3 ij.
 Rubricæ Lemniæ [*loco eius Bolus leuanticus.*]
 Lumborum Scinci [*videlicet veri.*] (3 vi.
 Cypheos ana tantundem, i. 3 vj.
 Acaciæ Gummi Cardamomi
 Pelecini ana 3 ij
 Thlaspios 3 vj. s iii.
 Gentianæ 3 iiij. Anisi 3 iij.
 Rosarum siccarum 3 iiij.
 Mei Athamantici tantundem
 Schœni [*id est, Squinanthi.*] 3 vj. s iij.
 Opopanacis 3 vj.
 Galbani 3 vj. s iij.

Oprobalsami tantundem [cuius loco, ut supra,
oleum Caryophyllorum.]

Aristolochiæ [videlicet rotunda vera] ℥ j.

Hyslopi ℥ iij.

Marrubij ℥ j.

Chamæpityos ℥ iij.

Libanotidis ℥ v.

Terebinthinæ ℥ vj. ℥ iij.

Mellis Attici quod sufficit. (Antipater.

Vinum ne addas. Hactenus Cleophrantus &

Mellis autē despumati optimi & odorati

sume ad totam confectioem ℥ viij. ℥ vj. ℥

vj. vinū ne addatur præcepit Cleophrantus,

ideò in aceto sunt dissoluendi liquores cō-

creti, ut Sagapenum, Opopanax & Galbanū:

Confice secundum artem.

MELLIS Attici nobis copia non fit: ideoque
aliud, quod optimum fuerit, recipiendum erit.

Compositio hæc est valde mendosa in ponderibus

apud Aetium: apud Galenum verò est emendatior.

Rursum simplicium numero aliqua desunt apud

Galenum, quæ ex Aetio confectio huic restitui.

Aetius hunc Auctorem vocat Cleophrantem, Gale-

nus verò Cleophrantem.

℥ Hic character significat obolum: est autem

obolus pondus ℥ ℥ scrupuli videlicet dimidium:

itaque vj. oboli faciunt ℥ j:

NARDVS Indica hoc loco non significat Spi-

cam nardi Indicam, sed Malobathrum, id est, fo-

lium Indium, quod nardi est species, & in India gi-

gnitur. Aetius propterea hoc loco pro Nardo In-

dica habet Phyllon, id est folium Indium, cuius loco

accipe Cassiam ligneam veram, quæ Cinnamomo

est

est similis, aut Macis & radicem Spica Romana
ana ʒ ij.

* A C O R I, id est, radicis qua nunc in proprie vo-
catur Calamus aromaticus.

P B L E C I N I i. seminis eius. In eius penuria
accipe semē Nigella agrestis & cornuta. Est autem
omnino similis vera Nigella: nascitur in agris.

L I B A N O T I S hic non significat Rosma-
rinum, sed Angelicam sylvestrem minorem. Nam
plures sunt Libanotidis species. Semen autem eius
accipi debet, quod Cachrys vocatur.

P. C. S C H O L.

Nardi Indicæ.] Galenus & Aetius hic non
A Nardi Indicæ, seu Fol. Malobathri legunt.

Mithridatium D. Andromachi.

℥ Glycyrrhizæ ʒ vij. ℥. ʒ iiij.
Opij ʒ iiij. ʒ ij.
Castorei ʒ vj.
Polij ʒ v. ʒ ij.
Costi ʒ v. ʒ ij.
Nardi spicæ ʒ vj. ʒ ij.
Casiæ [videlicet vera] ʒ v. ʒ ij.
Thuris ʒ vj.
Seselios ʒ v. ʒ ij.
Succi Hypocistidis ʒ vj.
Acori [id est, Calami aromatici.] ʒ ij.
Scordij [videlicet veri.] ʒ vj. ʒ ij.
Folij [loco eius sumatur Macis.] ʒ iiij.
Gallij ʒ v. ʒ iiij.
Cypheos ʒ vj. ʒ ij.
Myrrhæ ʒ vj.
Crocij ʒ vij. ʒ ij.

Cinna

- Cinnamomi ʒ vij. ʒ ij.
 Styracis [videlicet optima.] ʒ v. ʒ iiij. *
 Dauci feminis ʒ vj. ʒ iiij.
 Zingiberis ʒ vij. ʒ ij.
 Phu Pontici ʒ ij.
 Petroselini [videlicet feminis.] ʒ iiij.
 ʒ iiij.
 Nardi Gallicæ ʒ iiij.
 Fœniculi feminis ʒ iiij.
 Nardi Indicæ ʒ iiij.
 Hyperici ʒ ij.
 Acaciæ ʒ ij.
 Gentianæ ʒ iiij.
 Anisi ʒ iiij.
 Thlaspios ʒ vj. ʒ iiij.
 Mei Athamantici ʒ iiij.
 Rosarum siccarum ʒ iiij.
 Gummi [videlicet Arabici.] ʒ ij.
 Cardamomi ʒ iiij.
 Schœni [id est, Squinanthi.] ʒ vj. ʒ ij.
 Opopanacis ʒ vj. ʒ ij.
 Opobalsami [sive olei Garyophyllorum. ʒ vj.
 ʒ iiij.
 Galbani ʒ vij.
 Scinci [videlicet veri.] ʒ ij. ʒ ij.
 Terebinthinæ ʒ vj. ʒ ij.
 Vini Chij quod sufficit.
 Mellis Aetici cocti quod sufficit, hoc est, ℥
 vj. ʒ iiij. ʒ ij.

FOLIUM duas res significat: folium Nardi videlicet, aut Malobathrum, quod huc recipiendum est.

GALLION herba est multis minimisque floribus,

ribus luteis & odoratis, est autem species Aspergilla: Germanicè vocatur Ranritzen.

NARDVS Indica hoc loco non significat Malobathrum, id est, folium, sed radicem Indicæ nardi nam nardi partes tres olim in vsu fuerunt, videlicet radix, folium & spica, antea verò præcepit in hanc compositionem sumendam esse Spicam nardi, & Folium, id est, Malobathrum: ideo necessario hoc loco per Indicam nardum intelligit radicem Indicæ nardi.

Esdra antidotus ex Aëtio.

℥. Amomi	℥ xij.
Florū iunci odorati [id est, florum Schænanthi, eorum loco sume summitates Schænāthi.]	℥ ix.
* Pyrethri	℥ vj.
Croci	℥ xxxvj.
Cinnamomi	℥ vj.
Myrrhæ trogloditicæ	℥ xij.
Styracis calamitæ	℥ xviiij.
Petroselini	℥ iij.
Seminis Dauci	℥ iij.
Tragacanthæ	℥ vj.
Succi Hypocistidis	℥ ix.
Iridis Illyricæ [id est, ireos.]	℥ xv.
Seminis fœniculi	℥ vj.
Bdellij	℥ ix.
Thuris	℥ j.
Sulphuris viui	℥ vj.
Seminis Hyoscyami albi	℥ xxvij.
Casie lignæ [aut succedanei eius.]	℥ ix.
Seminis papaueris	℥ xxx.
Spicæ Nardi	℥ xij.
	Seminis

Seminis Rutæ	ð iij.
Seminis Ocimi	ð iij.
Rhois Culinarij	ð lx.
Seminis Anethi	ð vj.
Asari [<i>id est, radicum eius.</i>]	z i.
Seminis Cardamomi	ð vj.
Opij	ð xxvij.
Euphorbij	ð vj.
Piperis nigri	ð xxx.
Rosarum siccarum	ð ix.
Phylli [<i>id est, Foliij.</i>]	ð xij.
Opobalsami [<i>sive olei Garyophyllorum.</i>]	ð xxiiij.
Ventris mergi	ð vj.
Iacæ	ð xij.
Lycij Indici	ð xij.
Garyophylli	ð xij.
Stercoris reperti in aluo mergi	ð vj.
Rheu Pontici [<i>i. Rhabarbari.</i>]	ð xij.
Mei Athamantici	ð vj.
Floris Nerij	ð iiij. s.
Terræ Cimoliæ	ð xij.
Succi Artemisiæ	ð xx.
Foliorum Scridis [<i>i. Cichoreæ.</i>]	ð ix.
Spicæ Celticæ	ð xij.
Castorei	ð iij.
Costi	ð xij.
Gentianæ	ð xij.
Confectionis Hedychroi	ð ix.
Anisi	ð vj.
Sisonis	ð xviiij.
Thymiamatis ammoniaci	ð xij.
Foliorum Citri	ð xij.

Vini

Vini veteris odorati quantū satis fuerit succis & liquoribus resoluendis Mellis despumati optimi, vt Aëtius scribit, interprete Cornario, libras v aut vi. Sed nos singulis specierum vncias ternas vncias melis adiciemus. Itaq; sume mellis despumati odorati quā optimi ℥ vi. ꝑ vij ꝑ ij. s.

Arida omnia minutissimè condito.

Opium verò & Myrrhā, Hipocistidē Bdelium, Lycium, Ammoniacū in vino dissoluito Tragacantham deinde seorsum per se affuso vino dissoluito. Deinde omnia simul misceto, addendo etiam despumatam Artemisię succum. In vniuersum hanc confectionem eodē modo conficies, quo Theriacam, & eodem modo dimittenda est vt effervescat, non omnino repleto vase.

NICOLAUS Alexandrinus duas habet *Esdræ* compositiones, alteram magna, alteram verò Hispaniensis cognomento: sed quia confusæ & indigestæ tantum sunt molles, & numerosis, & nulla harmonia coeuntibus simplicibus constant, idē nolumus eas hīc adscribere, his duabus eius receptis paulò exactiūs compositis contenti.

RHOIS Culinary, id est, Sumach, videlicet pulpa eius sine osseis seminibus.

PHYLLI, id est, Folij; cuius loco pone Spicæ Romaræ, Macis ana ꝑ ij.

TERRA Cimolia, eius loco accipe Bolūm verum preparatum.

SISON est semen illud nigrum quod apio simile est, & vocatur improprie Amomi semen.

THYMIAMA Hammoniacum, i. Gummi Ham

Hammoniticum, quod vocant Ammoniacum.

VENTRIS Mergi, id est, Stomachi avis
Mergi Germanicè vocatur ein Tauber.

NERION, id est, arbor Oleander, pro cuius
floribus accipe radices Vincetoxici. Legitur etiam
in Actio rosarum Rhododaphnis; sed idem est quod
flos Neri; ideo alterum tantum eorum posuimus.

Mirificè contra lethalia venena prodest,
aliòsq; vsus multos habet, quos apud Aëtiū
lib. 12. cap. 101. Paulū lib. 7. cap. 11. Actuar.
in libro de composit. medica reperies.

Esdra Antidotus ex Actuario.

℞. Mameræ

Amomi [eius loco sume nostrum Calamum
aromaticum.]

Iunci odorati [id est, Squinantli.] ℥ ℞.

Pyrethri ℥ viij.

Croci ℥ j.

Myrrhæ ℥ iiij.

Styracis ℥ ℞. ℥ ij.

Petroselini ℥ iiij.

Tragacanthæ ℥ j.

Succi Hyppocistidis ℥ iiij.

Ireos ℥ ℞. ℥ ij.

Seminis Fœniculi ℥ j.

Folij [aut succedvnei eius.] ℥ iiij.

Radiciis Ponticæ [id est, Rhabarbari.]

Rosarum siccarum Glycyrrhizæ

Florum sylvestris Punicæ

Cinnamomi ana ℥ iiij.

Nardi Celticæ ℥ j.

Mellis despumati ℥ vj. ℥ ix. ℥ viij.

Myr

Myrrham & Hypocistidem in vino dissolue modico; Tragacantham verò per se etiam dissolue, & confice secundum artem. Actuarius ponit absurdum cõficiendi modum, quem non sequimur.

Mamera loco sume Doronicum Romanum, Florum siluestris Punice, i. flora Balaustrorum.

CONDITA.

Caro Citri Cortices Citri Flores Citri
Arantia integra Cortices Arantiorum
Flores Arantiorum Limones.

Limones conditi frequenter pro Chebulis conditis venduntur. Sed facillè deprehenditur dolus. Nam chebuli vnum tantum magnum & lignosum habet nucleum; Limones vero multa semina &c. Chebuli Myrobalani Bellerici Myrobalani Emblici Myrobalani Citrini Myrobalani Indi Myrobalani

Omnes quinque Myrobalanorum species iam afferuntur ex India condita, (runtur.
Nuces moschatae integræ vt ex India afferuntur.
Iuglandes Citonia Mespyla
Pyra moschatella Cerasa
Pruna syluestria Garyophylli
Piper in racemis vt ex India affertur.
Calamus aromaticus [*id est, verus Acorus.*]
Galanga Zingiber Enula campana
Secacul [*id est, Sifer: Germanicè Crist Zolmorn, Glingelmorn.*
Eringium
Pimpinella [*nostra.*]

Crethami [*agrestis radix.*]

* CRETHAMVS *agrestis herba est Eringij propemodum folijs, Germanicè vocatur Sichelmoren & Sichelkrant: nascitur in agris pinguibus.*

*Omnia diligenter Saccharo clarificato con-
diantur secundum artem.*

C O N S E R V A E.

Anthos [*id est, flos Rosmarini.*]

Boraginis Buglossi

Cichorij Fumiterræ Lauendulæ

Maioranæ Melissæ Menthæ

Nymphææ seu Nenupharis

Primulæ veris. *Primula veris, idem est quod
herba Paralysis.*

Rosarum Pæoniæ

Violarum Cardui benedicti

Liliorum conuallium

Florum Tiliæ Euphragiæ

Sambuci Hyssopi Acetosæ

Betonicæ Scabiosæ Saluiæ

*Flores minutissimè incidantur, & singu-
lis libris florum addantur Sacchari albissi-
mi libræ duæ, videlicet qui humidi & mu-
cilaginosi fuerint, vt Boraginis, Buglossi,
&c. Siccioribus verò quales sunt Anthos,
Lauendulæ, Maioranæ, Melissæ, Saluiæ, Mē-
thæ & similibus, addâtur sacchari albissimi
libræ duæ & semis.*

Diacitonium simplex.

℞. Carniū Citoniorū vapore aquæ dulcis
coctorum, & ad spissitudinem coctorum.

Sac.

Sacchari albiſſimi deſpumati, & ad ſpiſſitudinem iuſtam cocti ana ℥ viij.

Coquatur ad ſolidam conſiſtentiã, & extēdatur in tabulam feruēs maſſa, refrigerata in partes incidatur. Quidã octo ℥ carniū Citoniorum, addūt ſex ℥ Sacchari clarificati.

Poteris etiam ita facere.

℥. Citoniorum excorticatorum & ab interioribus mundatorum ℥ viij. Sacchari clarificati ℥ iij. Coque Citonia ſuper vaporem aquæ dulcis: Deinde vnã cum Saccharo ad iuſtam ſpiſſitudinem coque.

Peculiare remedium eſt fluxus, vel vomitus: quoniam ſtipticat & corroborat membra collapsa, debilia. Confortat ſtomachum, virtutem retentiuam & digeſtiuam: & ſummopere excitat guſtum. Sed ad fluxum datur ante cibum, & ad vomitum compeſcendum poſt cibum.

Diacitonium compoſitum D. Nicolai.

℥. Carnium citoniorum comminutarum & coctura inſpiſſatarum ℥ iij.

Mellis deſpumati ℥ iij.

Coquantur ſimul ad iuſtam conſiſtentiã, & poſtquam ab igne depoſueris antequam refrigerentur, inſperge inſequentes ſpecies in tenuiſſimum puluerem cōtritas.

Cinnamomi ℥ jß.

Zingiberis ℥ j.

Piperis Galangæ ana ℥ ß.

Garyophyllorum

Nucis moſchatae ana ℥ iij.

Spicæ

Spicæ Nardi Lignialoës Macis
 Cardamomi ana ʒ ij.
 Zedoariæ ʒ j.

Extendatur tota massa in tabula marmorea prius rosacea aqua inuncta, in qua aliquid Moschi dissolutum fuerit.

Et quâdo vt aluū soluat cōficere volueris, antequam in tabula marmorea extendatur, in vnamquamq; lib. adde Scammonæ ʒ β. quæ bene trita subigatur cōposito.

M E L habet Nicolaus, ego potius consulerem vt Saccharum loco mellis adderetur.

Quadam exemplaria habent Mellis lib. iij. Sed Nicolai exemplar, quod ad meas manus peruenit, habet lib. iij. Nam necesse est etiam, vt species suum conseruatiuum habeant.

Hoc est calidius & melius ad ea quæ diximus, resoluit ventositates, remouet fœtorem corporis, restituit pristinum colorem, & magis restaurat.

Diacitonium è succo Citoniorum.

℥. Succu Citoniorum despumati ℥ xij.
 Mellis optimi despumati
 Sacchari albissimi clarificati ana ℥ ij.

Coquantur simul ad iustā spissitudinem: deinde ab igne remotis & adhuc tepēribus insperge subsequentium specierū pulueres minutissimè tritos, & per cribrū excussos.

℥. Cinnamomi Nucis moschatae ana ʒ iij
 Garyophyllorum Zingiberis
 Galangæ ana ʒ ij.
 Radicularum Nardi Celticæ

Piperis

Piperis nigri   Ligni aloës
 Macis Zedoariæ   Cubebarum
 Cardamomi ana   ꝑ j.
 Confice secundum artem.

S Y R V P I.

Syrupus de duabus radicibus.

℞. Radicum Petroselini
 Radicum Fœniculi ana   ꝑ iiij.
 Aquæ quantum sufficit
 Sacchari clarificati   ℥ ij.
 VISCERA obstructione laborantia re-
 ferat.

Syrupus de quinque radicibus.

℞. Radicum Apij Radicum Fœniculi
 Radicum Petroselini Radicum Rusci
 Radicum Asparagi ana   ꝑ iiij.
 Aquæ quantum sufficit.
 Sacchari   ℥ iiij.
 Coquantur secundum artem.
 CONFERT febribus pituitosis & bilio-
 sis, & iis incipientibus.

P. C. S C H O L.

Ana ꝑ iiij.] Sacchari quod in hunc Syru-
 pum recipitur, perpensa quantitate, nimiam non
 esse hic radicem cuiusque radicem quatuor as-
 sumptionem industriè Cordus existimavit; Euch-
 sio quamquam secus videatur.

Syrupus acetosus simplex, ex descriptione Mesue.

℞. Aceti vini ℥ iij.

Sacchari clarificati in aqua ℥ v.

Coquantur secundum artem.

EST communis ad omnem materiam, digerit choleram, phlegma & melancholiam, rationeque aceti attenuat crassos humores, incidit viscosos, duros mollit, ineptos euellit, vbique penetrat, oppilationes aperit, prouocat vrinam, putredini resistit, & corrigit malitiam humorum: idcirco in febribus pestiferis iuuat: sed ratione remissa frigiditatis, tenues & subtiles humorum partes inspissat, adæquat calorem, refrigerat, viscera lenit, & sitim fedat.

*Syrupus Acetosus compositus,
D. Mesue.*

℞. Radicum Fœniculi Radicum Apij

Radicum Endiuia ana ℥ iij.

Seminis anisi Seminis Fœniculi

Seminis Apij ana ℥ j. *

Seminis Endiuia ℥ iij.

Aquæ quantum sufficit. *

Sacchari optimi ℥ iij.

Aceti acerrimi ℥ ij.

Coquantur secundum artem.

BILEM crassato & auulso difficilem, ac pituitam incidit, terget: obstructa hepatis, lienis, renum aperit.

Syrupus acetositis Citri.

A ℞. Acetositis mali Citrei per pannum
destillatæ ℥ vj.

Sacchari albissimi ℥ iij.

Coquantur secundum artem.

R A R O habent Pharmacopola Syrupum ace-
tositis Citri verum: nam plerumque venditur
pro eo Syrupus Citreorum conditorum. Porro cum
quis bene conficere voluerit, oportet ut per filtrum
aut pannum destilletur acetositas Citreorum, sine
ulla vi aut expressione, alioquin coagulatur, cum
refruxerit, Syrupus.

P. C. SCHOL.

A ℞ Acetof. mali Citrei ℥ vj. &c.] ℥ vij.
Fuchsius, & Sacch. ℥ 5. legi vult. Verum cum
Cordus in hac Syrupi descriptione Mesuem non
sequatur, ut conferenti liquebit, sed suo Marte
eandem descripserit; frustra conqueritur Fuchsius.
Mesues autem nomen inscriptioni additum fuisse,
& Syrupo de Agresta; scriptoris vitio id fa-
ctum fuisse hinc liquet; quare utrobique id ipsum à
me deletum est.

ÆSTVM ac feruorem bilis flauæ, fe-
briūmq; ardentium & pestilentium miti-
gat, sitim quoque vehementem restinguit.

Syrupus acetositis Limonum.

℞. Acetositis Limonum maturorum per
filtrum destillatæ ℥ vj.

Sacchari albissimi ℥ iij.

Coquantur secundum artem.

VEHEMENTIUS infrigidat & penetrat,
quàm

quam Syrupus acetosiratis Citri, & valet contra putrefactionem, contra vermes, vehementiam caloris febris, & alios crudos humores.

Syrupus Aranciorum acetosorum.

℞. Succu Aranciorum acetosorum per pānum aut filtrum destillati ℥ vj.

Sacchari albissimi ℥ iij.

Coquantur secundum artem.

Ad hunc modum potest etiam fieri ex succo Aranciorum dulcium.

Syrupus de Agresta.

℞. Agrestæ ℥ v.

Sacchari clarificati ℥ iij.

Coquantur secundum artem.

AGRESTA est succus vuarum immaturarum, qui Gracè vocatur Omphacium, & inspissatus seruatur: hoc autem loco recipienda est Agresta nondum ad spissitudinem decocta.

Agresta exprimi debet ex generosissimis vuis, apud nos paulò ante maturitatem.

IN magnis æstibus ad sitim restinguendam mirificè confert: Vomitù & alui profluuium biliosum sistit: Febris biliosis succurrit: Grauidarum vomitum etiam reprimat, ac ventriculum earundem firmat: Venenisque aduersatur.

Syrupus de pomis D. Mesue.

℞. Succu pomorum dulcium

Succu pomorum acetosorum ana ℥ v.

Coquantur, despumentur & colentur: deinde adde.

Sacchari ℥. iij.

Coquantur secundum artem.

Succus exprimendus est ex optimis pomis siue malis, qualia sunt quæ Vveynlengen, siue Vveynserulem vocantur: in acetosorum genere ex dulcibus etiam sapidissima sunt eligenda.

COR imbecillum roborat, ob id syncope & cordis tremorem sanat.

Syrupus Granatorum dulcium

D. Mesua.

℥. Succi Granatorum dulcium ℥. v.

Sacchari albissimi ℥. iij.

Coquantur secundum artem.

M A L E hodie faciunt Syrupum Granatorum, indifferenter cum dulcibus acetosa Granata miscentes. Oportet enim utramque Syrupum tam acetosorum, quam dulcium granatorum seorsum conficere; nam diuersis morbis, morborumque accidentibus medentur.

SITIM, tussim, & pleuritidem iuuat.

Syrupus Granatorum acetosorum

D. Mesua.

℥. Succi Granatorum acetosorum ℥. v.

Sacchari albissimi ℥. iij.

Coquantur secundum artem.

FEBRES biliosas, & quæ ex pituosis flammam multam inuehunt, iuuat.

Syrupus Dinarij, siue Byzantius

simplex D. Mesua.

℥. Succæ Endiuicæ Succæ Apijana ℥. ij.

Succi

Succi Lupuli.

Succi Buglossæ domesticæ aut sylvestris
ana ℥ j.

Succi depurentur & despumentur dum ma-
neant ℥ iiij

Sacchari optimi ℥ ij, ℞.

Coquantur cum facilitate, donec fiat
Syrupus.

QUIDAM differentiam faciunt inter Syrupum
Dinari & Byzantinum seu de Byzantius, alterum
simplicem, alterum compositum vocantes. Sed nos
simplicis & compositi nomine distinguimus, utrius-
que Dinari seu Byzantinum appellantes.

Humores crassos & lentos iacidit atque
extenuat, obstructions aufert, morboque
regio succurrit.

Syrupus Byzantinus compositus
D. Mesua.

℥. Succi Endiuæ veræ

Succi Apij ana ℥ ij.   Succi Lupuli

Succi Buglossæ domesticæ aut sylvestris
ana ℥ j. In succis decoquantur

Florum rosarum ℥ ij.

Glycyrrhizæ ℥ iiij.

Seminis Anisi   Seminis fœniculi

Seminis Apij ana ℥ iiij.

Spicæ nardi Indicæ ℥ ij.

Colaturæ adde   Aceti ℥ ij.

Sacchari albissimi   ℥ ij ℞.

Coquantur secundum artem diligenter. *

SYRVPVS Byzantinus compositus, est
efficacior simplici.

*Syrupus de Artemisia D. Ioan.
Matthæi de Gradi.*

℞. Artemisiæ	M ij.
Pulegij	Calaminthæ
Origani	Melissæ
Dictamni Cretici	Perficariæ
Sabinæ [id est, Sauvina.]	
Amaraci [hic accipe Maioranam.]	
Chamædryos	
Perforatæ [id est, Hypurici.]	
Chamepityos [id est, Iuæ arthritricæ.]	
Comarum Matricariæ	Centaureæ minoris
Rutæ	Betonicæ
Buglossæ	Radicum Fœniculi
Radicum Apij	Radicum Petroselini
Radicum Asparagi	Radicum Brusci
Radicum Saxifragiæ [eius loco accipiantur ra- dices Pimpinellæ.]	
Radicum Enulæ campanæ	Radicum Cyperi
Radicum Rubæ tinctorum	Radicum Ireos
Radicum Pæoniæ ana	M j.
Baccarum Iuniperi	Seminis Ligustici
Seminis Petroselini	Seminis Apij
Seminis Anisi	Seminis Nigellæ
Carpobalsami [aut succedanei eius.]	
Costi	Radicum Asari
Radicum Pyrethri	Cassiæ lignæ aromaticæ
* Cordumeni	Calami aromatici
Phu [id est, radicis eius.] ana	ʒ ß.
Aquæ quantum sufficit	Sacchari ℥ iiij.
Coquantur omnia magna diligentia se- cundum artem, ne plus quam necesse sit aromata	

aromata bulliant.

Pro vulgari & falso Dictamno hic debet poni Dictamnus Creticus, qui singulariter facit ad ea ad quæ Syrupus hic est compositus.

SAXIFRAGIAM Itali vocant eam herbam quam nos Pimpinellam appellamus, & huius radix hic debet accipi.

MEDETVR passionibus matricis, & retinet eam in proprio loco: resoluit frigiditates, ventositates, & dolores: corroborat neruos, aperit poros, sanguinem corrigit, menstruis imperat & prouocat.

Syrupus de absinthio maior D. Mesua.

℥ Absinthij Romani ℥ ℥.

Rosarum rubeorum ℥ ij.

Spicæ Indicæ ℥ iij.

Vini clari veteris & optimi.

Succi Cydoniorum ana ℥ ij. ℞.

Macerentur in vase marmoreo aut fictili denso per noctē vnam, deinde decoquantur.

Colaturæ adde Sacchari ℥ ij.

Confice secundum artem

ABSINTHIUM Romanum, id est, Absinthium Ponticum gustu adstringens, & aromaticum: vulgare autem dicitur rusticū Absinthium.

VENTRICVLVM roborat & iecur, aliâque instrumenta nutritionis, appetentiâque excitat, contra regium morbum prodest, flatu discutit, humoresque per vrinam pellit.

Syrupus infusionis Rosarum.

℥ Infusionis rosarum ℥ v.

Sacchari clarificati ℥ iij.

Coquantur cum facilitate.

EST conueniens ad exstinguendam sitim in febribus acutis, & ad remittendum excessum caliditatis in eis, confortans stomachum relaxatum, & hepar supercalefactum, & cor, resistens putredini, conueniens tempore pestilentia, & resistens venenositati.

Syrupus infusionis Violarum.

℞. Infusionis violarum ℥ v.

Sacchari clarificati ℥ iiij.

Coquantur cum facilitate.

FEBRIBVS acutis, iecinoris & cordis caloribus, asperitati gutturis, morbo latetali, tussiq; aridæ succurrit, sitim restinguit, aluumque emollit.

Infusio Rosarum Mesua.

℞. Foliorum Rosarum ℥ j. ponatur in vreo angustiori, & infunde illis aquæ calidæ ℥ iiij. aut quantum sufficit, vt madeat. Macerentur per horas viij. aut xij. obstructo fistilis orificio: deinde exprime leuiter, & excola infusionem, abiectis rosis, & iterum inde recentes rosas, & infusionem excolatam calefac; & infunde rosis, ac obstructo orificio vreci in calido loco dimitte per horas viij. vel xij. postea rursus excola, & colaturam infunde aliis recentibus rosis, & tertio dimitte: & si efficaciorum facere volueris, etiam quarto recentes rosas in eodem diluto recalefacto macera, ac postremo addito saccharo, Syrupum facito.

Porro quidam tundunt Rosas, quidam verò integras ponunt, & tusa quidem celerius vim suam & colorem in aquam deponunt, ac minorem locum occupant. Ac violæ cum tunduntur, aliquam herbaceam & tædiosam acrimoniam acquirunt, hoc est, syrîngen cinen grufendam q̄. smackum mund. quare consulantur hac de re Doctores medici:

Hæc infusio dicitur alio nomine Mucharus, & Mucharum, siue ex Violis siue Rosis fiat.

Mesue tantùm bis iubet rosas infundi: melius verò est vt sæpius recentes abiectis substituantur.

Infusio Violarum.

Infusio Violarum eodem modo fit quo Rosarum infusio.

Syrupus de Succo Fumi terræ maior

D. M. sue.

℞ Myrobalanorum Citrinorum
 Myrobal. Chebulorum ana ʒ xx.
 Florum Boraginis Florum Buglossæ
 Florum Violarum Absinthij
 Cuscutæ ana ʒ j.
 Glycyrrhizæ Rosarum ana ʒ iiij.
 Epithymi Polypodij ana ʒ vj.
 Prunorum enucleatorum
 Passularum enucleatarum ana ℥ ß. *
 Tamarindorum
 Pulpæ Casiæ fistulæ ana ʒ ij.
 Aquæ ℥ x.

Coquantur secundum artem ad tertias,
 deinde cola, & colaturæ adde
 Succu Fumi terræ depurati

Sacchari albissimi ana ℥ iij.

Coquantur lento igne ad iustam consistentiam, & reponere.

Meum exemplar manuscriptum habet Prunorum ℥ β. quemadmodum passulae.

Syrupus fumariae maior ventriculum & hepar roborat, obstructions aperit, cutis morbos, praecipue ab humore falso vel vsto natos, vt pforam, lepram, impetiginem, serpiginem curat.

Syrupus de Mentha maior D. Mesuae.

℥. Succu Citoniorum muzorum

Succu Citoniorum dulcium

Succu Granatorum acetosorum

Succu Granatorum dulcium

Succu Granatorum muzorum ana ℥ j β.

In succis macerentur per horas xxiiij.

Menthæ siccae ℥ j. β.

Rosarum rubearum ℥ ij.

Coquantur deinde cum facilitate vsque ad medietatis consumptionem: colentur, & colaturæ adde

Mellis vel Sacchari ℥ ij.

Coquatur ad perfectionem: & cum reponis, aromatiza cū gallia moschata vera trita, & in sindone ligata, atq; ex orificio vasis suspensa.

MUZORVM, id est, in vini saporem acescentium: nam muzus sapor de dulcedine & acetositate aliquid habet.

Notandum est, si quis cum melle velit hunc Syrupum conficere, vt accipiat mel odoratum aromaticum, quale è Dantisco aduehitur: vel tale aliud, vt est quod vocant virginium mel, & Saxones

Kruthonich, quasi aromaticum mel, & non illud vulgare flatuosum.

Ventriculum frigidū roborat, ob id nau-
seam, vomitum, singultum, fluorē alui sedat.

Syrupus de Mentha minor D. Mesua.

℞. Succī Menthæ depurati ℥ j.
Succī Granatorum dulcium
Succī Granatorum acetosorum, ad medic-
tatem coctorum

Sacchari vel Mellis ana ℥ j.

Coquantur sensim secundum artem.

*In hoc quoque Syrupo notandum est, quod pro-
ximo Syrupo de Mentha maiore diximus de melle.*

Eandē ferè cum superiore facultatē habet.

Syrupus de Calamintha D. Mesua.

℞. Calaminthæ domesticæ
Calaminthæ sylvestris ana ℥ ij.

Ligustici [*seminis scilicet.*]

Dauci [*videlicet seminis eius.*]

Schœmanthi ana ℥ v.

Passularum enucleatarum ℥ ℞.

Mellis ℥ ij.

Aquæ quantum sufficit.

Coquantur secundum artem.

*MEL cum additur huic Syrupo, tunc oportet
esse optimum & aromaticum mel, ut antè etiam
dixi, idque in omnibus Syrupis & Oxymellis
obseruandum est.*

POTEST etiam cum Saccharo fieri hic Sy-

rupus, quia pauci optimum & aromaticum mel-
mere & expetere consueuerant.

DOMESTICA Calamintha, est quæ in a-
gris & cultis locis nascitur: & vulgo vocatur Ko-
rumintze.

SILVESTRIS autem Calamintha, est quæ in
incultis locis & montibus prouenit, & appellatur
Calamintha montana.

LIENOSIS plurimum confert, quibus
durus est liē & pæne irresolubilis, & his qui
frigida viscera habent, & asthmate laborâr,
præsertim in senibus, & in habentibus anti-
quas tusses: si quis enim vel pectus, vel vētri-
culū, vel intestina crassa tenaci & irresolubi-
li materia plena habeat, hoc Syrupo sanatur.

Syrupus de succo Endiuia simplex.

℥. Succi Endiuia depurati ℥ viij.

Sacchari Tabarzeth ℥ v. β.

Coquantur secundum artem.

ENDIUIA vera, est herba satua, caulibus,
foliisque Cichorea similibus, maioribus tamen pin-
guioribusque, flores etiam similes sunt Cichorea,
allatum est semen eius ex Italia, & iam multis in
locis apud nos feritur.

Valet principaliter ad omnes supercale-
factiones hepatis, & aliorum membrorum
nutritiuorum, & in morbo laterali maximè
conuenit.

Syrupus de Endiuia compositus.

℥. Endiuia recentis Boraginis Scariolæ
Hepatis Melissæ Buglossæ Lactuæ
Eupato

Eupatorij ana m j.

Semina frigid. maiorum ana $\mathfrak{z}$ j.

Santali albi Santali rubri ana $\mathfrak{z}$ j.

Florum cordialium ana $\mathfrak{z}$ iij.

Coquatur secundū artē, in sufficienti quantitate aqua: deinde cola, & colaturā adde

Succi Endiviæ depurati ℥ j.

Vini Granatorum $\mathfrak{z}$ iij.

Sacchari albi ℥ iij.

Fiat syrupus secundum artem.

V A L E T præcipuè ad supercalefactiones hepatis, cordis, & aliorum membrorum nutritiuorum: & generaliter confert cuilibet complexionī calidæ, & est aperitiuus opilationum, & confortatiuus membrorum debilitatorum à mala complexionē calidā: est etiam digestiuis materiārum cholericarum acutarum.

*Syrupus de Cichoreo cum Rhabarbaro
Nicolai Florentini.*

℥ Endiviæ domesticæ

Endiviæ sylvestris Cichorij

Taraxaci ana m ij.

Cicerbitæ Hepaticæ Scariolæ Lactuæ

Fumi terræ Lupulorum ana m. j.

Hordei non excorticati $\mathfrak{z}$ ij.

Vesicariæ [*id est, Alkekengi.*]

Glycyrrhizæ Capillorum Veneris

Ceterach [*id est, Asplenij.*]

Polytrichi Adianthos ana $\mathfrak{z}$ vj.

Radicum Fœniculi Radicum Apij

Radicum Asparagi ana $\mathfrak{z}$ ij.

Coquatur in aqua sufficiēti, & percolētur,

deinde cū Sacchari albi ℥ iiii Fiat Syrup⁹.

Pro cuius vnaquaque libra inter coquē-
dum additiantur

Rhabarbari optimi ℥ iiii.

Spicæ nardi ℥ ij.

- B Colligato in linteolo raro quod saepe ex-
primatur, dum Syrupus consistentiam iustā
nanciscatur.

P. C. SCHOL.

- A ℥ iiii.] Hanc Sacchari quantitatem huic Sy-
rupo esse indendū, eamque abundē satis esse dicimus
& censemus: quamquam Commentatorum nullus,
quod sciam, huic multi vsus Syrupo pondus vllum
exprimat, Colonienſium Dispensatoriolo excepto:
quod cum ℥ v. & ℥ viij. ſumer, da putat, medica-
mentum nimis imbecille tanta copia reddit, augen-
te & malum, quod Manipulos viridum herbarum
(quales hic requiruntur) ſemunciales tantum, vt
ſunt puerorum, conſtituat.

Ceterum Spica ℥ ij. hic quoq. ſufficere debent.

- B VALET cōtra omnem materiā veneno-
ſam in alterando & mundificādo eā, & pro-
priè in anthrace & ſimilib⁹: valet & in febre
peſtilentiali. Cōfortat cor & nutritiua, mū-
dificat materias per vrina & ſeceſſum, & fa-
cit appetere cibum, ac inducit ſomnum.

*Syrupi è Cichoreo Nicolai Florentini, e-
mendata deſcriptio M. De Lobel.*

ETS I quorundam populariū medicantiū, pharma-
cātium, aut medicaſtorū fatalis inſcitia fallere ſolita,
nulla monita in dignoſcendis nō cōtēnenda vtilitatis,
Seridis ſiue Intubacei genera cunctis familiis, audie-
rit, vt non tantum Medicos doctiſſ. & pharmacopæos

pro

probos eluserit, sed etiam multis ansam dedit in hūc usque diem magno egrotantium dispendio, parādi Syrupum è Cichoreo D. N. Florentini cum Rhabarbaro è solo succo Cichorei sativi, vel aliquot hortorum refrigerantibus temperatis herbis, quæ sanè instituto Nicolai Florentini minimè respondēbūt (præscribitur enim eius Syrupus non modo ad refrigerandū hepar, & viscera, sed etiam tum ad hepatis, stomachi, splenis aliorūque viscerum æstuationes ac inflammationes, tum ad referandas obstructions in febribus biliosis & ad somnum conciliandū) verūtā mē amicis quorundā petitionibus, (quia multi & quot idiani vsus hic utilissimus Syrupus) neglectis herbarū cōfusis, ambiguis, & barbaris nominibus, eius secundum intentionem Nicolai, descriptionem sic castigamus, secuti ordinis seriem Rondelletij:

℞ *Hordei integri ℥ iiij.

Radicum Asparagi

Fœniculi

Paludapij [i. apij Palustris.] ana ℥ ij.

Glycyrrhizæ ℥ j.

Intybi domestici vel sativi [i. Endiuiæ vulgarissimæ, latifoliæ, officinis vulgò Scariolæ vocatæ] C

Intybi sylvestris [i. Endiuiæ sylvestris officinarum, perperam recentioribus Lactucæ sylvest.]

Cichorei

Taraxaci [i. Dentis leonis.] ana M. ij.

Cicerbitæ siue Sonchillenis.

Hepaticæ siue Lichenis Lactucæ sativæ

Lactucæ sylvestris soporiferæ Fumi terræ D

Lupulorum ana m j.

Adianthi [siue Capillorum Veneris.]

Polytrichi

Asplenis [siue Ceterach.]

Cassithæ ana ℥ vj.

Seminis Halicacabi [siue Alkekengi.] ℥ iiij.

si re

si recens fuerit, alioqui sufficiet media
quantitas.

Coquatur in aquæ & succi Cichorei æquis
partibus in balneo aperto, deinde exprimā-
tur, clarificentur, & syrupidentur in eodem
balneo & vase lapideo aut vitreo, additis
lib. iiii paulo plus, minus, sacchari albi.

Sub finem ebullitionis adduntur Rhabar-
bari electi ℥ iiii. & Spicæ nardi ℥ iiii. nodu-
lo exceptorum & ligatorum.

* *Præponuntur quæ diutius coquenda.*

A ℥ iiii.] *ex veteri exemplari cum Rondel. legi-
mus.*

B Palud.] *magis aperit quam Apium hortense.*

C Intubi dom.] *omnia exemplaria inserunt sca-
riolam: quæ tamen eadem est cum Endiua aut In-
tubo domestica.*

D Lactuc. syl.] *Lactucam agrestem officina Bel-
gica Antuerpiæ facile sibi procurabunt, ubi semel
sata maximo & importuno prouentu luxuriat, po-
tissimum in hortis nostris & optimorum pharma-
copæorum Ioannis Cæne, Oltuerij Driejch, & piæ
memoriæ P. Coudebergi.*

Oxyfacchara simplex D. Nicolai.

℥. Sacchari albi ℥ j.

Succi malorū Granatorū acetosorū ℥ viij.

Aceti ℥ iiii.

Coquatur cū facilitate ad ignem in vase
stāneo, dum Syrupi crassamētum adsciscat.
Digerit materias cholericas phlegmati mi-
stas, quæ grauant stomachū & præcordia &
faciunt

faciunt tertianas duplas inordinatas, quas
vocāt erraticas, & similes quartanis duplis.

*Oxyfaccchara composita D. Nicolai
Præpositi.*

℞ Capillorum Veneris.

Linguae ceruinæ [*id est, Phyllitidis*]

Scolopendriæ [*id est, Asplenij.*]

Polytrichi Hepaticæ Violarum

Radicum Fœniculi Radicum Rusci

Radicum Asparagi

Radicum Graminis ana ʒ j.

Hoc modo cōfice: In succo malorū gra-
natorū, herbas & radices triduū macerato,
quarto die parū bullire finito, cū forti ex-
pressionē percollato: postremò cū Sacchari
℔ ij. ex arte, ad iustā crassitiē concoquito.

Concalescēt corpora potum iuuat: lon-
gis febribus, quas sanguis aut bilis creauit,
& calori iecinoris auxilio est, & lienis ob-
structiones tollit.

Syrupus de Iuiubis D. Mesue

℞ Iuiubarum numero lx.

Violarum

Seminis Maluæ ana ʒ v.

Capilli Veneris Hordei mundati

Glycyrrhizæ ana ʒ j.

Seminis Cytoniorum

Seminis Papaueris albi

Seminis Melonum

Seminis Lactuæ.

Tragacanthæ ana ʒ iij

Aquæ

Aquæ fontis ℥ iiij. aut q. l.

Sacchari ℥ ij.

Coquantur secundum artem.

S Y R U P U S iste confert raucitati, tussi
& pleuritidi.

Syrupus Violarum D. Mesua.

℥. Violarum ℥ ij.

Seminis Cytoniorum

* Seminis Maluæ ana ℥ vij.

Iuinbarum

Sebesten ana numero xx.

Aquæ Cucurbitæ quantum sufficit.

Sacchari ℥ j ℞.

Coquantur secundum artem.

C U C U R B I T A debet destillari cum ad-
huc est tenera, antequam indurescere incipiat.

Prodest pleuritidi & tussi à causa calida.

Syrupus de succo Violarum.

℥. Violarum recentium iamiam lectarum
quantitatem satis magnam, & decerpe ab
iis purpurea foliola, & abiice virides eo-
rum cauliculos, quoniam herbaceam ha-
bent acrimoniam, & floridum colorem he-
berant. Contunde deinde decerpta viola-
rum folia in mortario marmoreo & ex-
prime mox

℥. Expressi succi. ℥ ij.

Sacchari ℥ iiij.

S A C C H A R U M prius clarificetur, & ad
iustam consistentiam coquatur: amoto deinde
ab igne Saccharo tepesieri finito, & succum
infun

infundito, & rursus lento igne ad spissitudinem coquito, & emicantem in coquendo spumam continuo auferto.

Quidam spumam non auferunt, ne color pereat. Sed cito corrumpitur cum spuma repositus.

Hic Violarum Syrupus in Misnia fit, præsertim Lipsiæ, ubi eum vocant Succum Violarum.

B I L I S acrimoniam obtundit, ac ob lentorem thoracis vitiis est aptum.

Syrupus de Prassio D. Mesuæ.

℥ Prassij   ℥ ij.
 Capilli Veneris
 Hyssopi   ℥ j.
 Calaminthæ   Anisi   Radicum Apij
 Radicum Fœniculi   ana   ℥ v.
 Seminis Maluæ
 Seminis Fœnugræci
 Radicis Ireos   ana   ℥ iij.
 Seminis Lini
 Seminis Cytoniorum   ana   ℥ ij.
 Passularum enucleatarum   ℥ ij.
 Ficuum siccarum pinguium numero   xv.
 Penidiarum   ℥ j.
 Mellis   ℥ ij.
 Aquæ quantum sufficit

Coquantur secundum artem.

M E L oportet esse aromaticum & optimum: potest tamen etiam cum Saccharo fieri.

Vitiis thoracis & pulmonis diuturnis, & frigido tenaciq; humore excitatis, atq; eradicatu difficilibus succurrit: hinc est quòd senibus & asthmaticis plurimum cõducatur.

Syrus

Syrupus de Glycyrrhiza D. Mesuae.

℞. Glycyrrhizæ rasæ   ℥ ij.
 Capilli Veneris   ℥ j.
 Hyssopi   ℥ β.
 Aquæ   ℥ iiiij.

Macerentur horis xxiiij. Deinde co-
 quantur ad dimidias: collaturæ adde
 Mellis optimi   Penidiarum
 Sacchari ana   ℥ viij.
 Aquæ rosarum   ℥ vj.
 Fiat Syrupus secundum artem.
 Thoracem & pulmonem expurgat, ideó-
 que diurnæ tussi & pleuritiæ auxiliatur.

Syrupus de Hyssopo D. Mesuae.

℞. Hyssopi aridi   Radicum Apij
 Radicum Fœniculi   Radicum Petroselini
 Glycyrrhizæ ana   ℥ x.
 Hordei mundati   ℥ iiiij.
 Seminis Maluæ   Seminis Citoniorum
 Tragacanthæ ana   ℥ iij.
 Capilli Veneris   ℥ vj.
 Iuiubarum.

Sebesten ana num. xxx.
 Passularū magnarū enucleatarum   ℥ j. ℥ iiiij.
 Ficum siccarum
 Dactylorum pinguium ana num. x.
 Penidiarum albarum   ℥ ij.

Confice secundum artem.

Ad vitia thoracis & pulmonis efficax est,
 humorésq; excreatu difficiles extenuat &
 educit.

Syrupus de Eupatorio D. Mesue.

℞. Radicum Fœniculi Radicum Apij
 Radicum Endiuix ana ʒ ij.
 Glycyrrhizæ Schoenanthi
 Cuscutæ Absinthij
 Rosarum ana ʒ vj.
 Capilli Veneris Bedeguaris Suchahæ
 Florum aut radicum Buglossæ
 Anisi Fœniculi
 Eupatorij ana ʒ v.
 Rued Seni [*id est, Rhabarbari Orientalis.*]
 Mastiches ana ʒ iiij.
 Spicæ nardi Indicæ Afari
 Folij [*pro Folio pone Spicā Romanā.*] ana ʒ ij.
 Aquæ quantum sufficit, aut ℥ viij.
 Succij Apij
 Succij Endiuix ana ℥ ij.
 Sacchari ℥ iiij.

Coquantur secundum artem.

Pro Bedeguaræ & Suchabæ, quæ hodie non cognoscuntur, licet accipere Carduum Benedictum, & Carolinam, id est, Cardopaciæ radicem.

Eupatorium, quod Mesue semper intelligit, est Gratiola, ut antè etiam dictum fuit aliquoties.

Frigidis iecinoris vitiis, ac eiusdè obstru-
 tionibus, aquæ inter cutem malòque cor-
 poris habitui succurrit: humores enim cras-
 sos extenuat, robúrque iecinori adiicit. Vri-
 nas mouet, & hypochondriorum tensio-
 nem demolitur.

Syrupus de Stœchade simplex.

℞. Florum Stœchadis ʒ xxx.

Thy

Thymi Calaminthæ
 Origani ana ʒ x.
 Anisi ʒ vi.
 Passularum enucleatarum ʒ iiij.
 Aquæ quantum sufficit. Coquantur secundum artem. Colaturæ adde
 Mellis optimi ℥ iiij. ʒ.
 Condiatur cum
 Cinnamomi Calami aromatici
 Zingiberis ana ʒ j. ʒ.
 Ligentur in sindone, & in Syrupo suspendantur.

*Syrupus de Stœchade compositus
 ex D. Mesue.*

℥. Florum Stœchadis ʒ xxx.
 Thymi Calaminthæ
 Origani ana ʒ x.
 Anisi Pyrethri ana ʒ viij.
 Piperis longi ʒ iiij.
 Zingiberis ʒ ij.
 Passularum enucleatarum ʒ iiij.
 Aquæ quantum sufficit
 Mellis optimi ℥ v.

Coquantur secundum artem lento igne, colaturæ adde mellis prædictas ℥ v. & cum reponis, tunc condies sequentibus speciebus in sindone rara & munda suspensis.

℥. Cinnamomi Calami aromatici
 Spicæ nardi Indicæ
 Croci Zingiberis Piperis nigri
 Piperis longi ana ʒ j. ʒ.
 Contundantur grosso modo.

Ego in condiendo Syrupo de Stœchade utroque, pro Calamo aromatico mallem imponere Schœnanthum aut Galangam: nam vero Calamo aromatico iam caremus.

Iuuat omnes affectus frigidos cerebri & neruorum, vt paralyſim, epilepſiam, ſpaſmum, ſpaſmum cynicum, tremorem: ac ventriculum firmat.

Syrupus de Epithymo D. Meſue.

℥. Epithymi ʒ xx.

Myrobalanorum Citrinorum

Mirobalan. Indorum ana ʒ xv.

Emblicorum Bellicorum ana ʒ vj.

Cuſcutæ

Fumiterræ ana ʒ x.

Thymi Bugloſſæ Calaminthæ

Glycyrrhizæ

Polypodij Agarici

Stœchados ana ʒ vj.

Rofarum Fœniculi

Aniſi ana ʒ ij. ſ.

Prunorum num. xx.

Paſſularum enucleatarum ʒ iiij.

Tamarindorum ʒ ij. ſ. *

Aquæ quantum ſufficit.

Sacchari ℥ iij. Sapæ ℥ ij. *

Coquantur ſecundum artem.

SAPA eſt muſtum optimũ ad tertias decoctũ.

ATRAM bilem, & alios humores vſtos vacuat, ob id morbos ex his naſcentes, elephantiam, cancerum, vlcera maligna, fiſtu-
oſa, pſoram, lepram præcauet, curatque.

*Syrupus de Nymphaea D. Francisci
Pedemontani.*

℞ Florum Nymphaeae ℥ ij.
 Florum vngulae Caballinae aquaticae
 Psyllij integri
 Acetosae ana ℥ j.
 Seminis Cucurbitae Seminis Citrulli
 Seminis Cucumeris
 Seminis Melonis ana ℥ iiij.
 Seminis Lactucae Seminis Endiviae
 Seminis Scariolae
 Seminis Portulacae ana ℥ ij.
 Radicum Foeniculi ℥ j.
 Aquae hordei quantum sufficit
 Sacchari ℔ j.
 Aceti albi

Succi granorum acetosorum ana ℥ ij.

Coquantur secundum artem: deinde aromatizentur cum

Santali Citrini

Spicae nardi Indicae ana ℥ j.

Duae sunt Nymphaeae species, altera candidum, altera luteum florem habet, & utriusque flores hunc Syrupum ingrediuntur. Nam Auctor huius Syrupi eam speciem quae albos habet flores, vocat Nenuphar, alteram vero quae luteos fert flores, appellat vngulam Caballinam aquaticam, a foliorum figura, & florum colore.

SCARIOLE est species Endiviae, quam nos in Germania vocamus Endiviam, vulgo Gensdiesel, & habet spinulas in dorso foliorum.

P. C. SCHOL.

Vngula Caballina aquatica.] De Tussilagine hanc in propria sua significatione intelligi posse Fuchsius dextrè monet: apud aquas enim aut humentia loca plerumque nascitur.

BILIS flauæ feruorem extinguit, ideóque mirificè in ardentibus aliisque acutis febribus auxiliatur: somnum quoque conciliat.

Syrupus de Papauere simplex *

D. Mesua.

℥. Capita Papaueris albi recentia
Capita Papaueris nigri recentia ana ʒ lxx.
Aquæ pluuiialis ℥b iiii.

Coquantur vsquequò remaneat tantum
aquæ ℥b j. ℞. Colaturæ adde
Sacchari

Penidiarum ana ʒ vj.

Fiat Syrupus secundum artem. (nij.)

Valet ad Catarrhū & tussim, causā in som-

Syrupus de Papauere compositus

D. Mesua.

℥. Papaueris albi

Papaueris nigri ana ʒ l.

Capillorum Veneris ʒ xv.

Glycyrrhizæ ʒ v.

Iuiubæ numero xxx.

Seminis Lactucæ ʒ xl.

Seminis Maluæ

Seminis Cytoniorum ana ʒ vj.

Coquantur in ℥b iiii. aquæ vsque ad duas
& cum Sacchari &

Penidiarum ana ℥ viij.

Fiat Syrupus secundum artem.

V A L E T ad tussim siccam, phthysin, catarrhum, insomnij causam.

Syrupus Myrtinus compositus.

A ℥ Succi Myrtillorum depurati ℔ viij.

Sacchari clarificati ℔ iiij.

Coquantur secundum artem.

Curandum est vt adferatur ex Italia, aut Narbonensi Gallia Myrtillorum succus, si quis volet hunc Syrupum conficere.

P. C. SCHOL.

A ℔ viij] Cùm hic Syrupus à Mesues, cui erroneè à Cordo adscribebatur, diuersus sit, atque à Cordo ipso forsam concinnatus; malè legi hic ℔ viij. Fuchsius temerè scribit.

SYRVPVS Myrtillorum ventriculum & viscera roborat, ob id fluorem alui antiquatum sistit & tussim mitigat.

Syrupus de succo Myrtillorum.

* ℥ Myrtillorum ℥ xx.

* Rosarum Santali albi

A Sumach Balaustiorum

* Berberis ana ℥ xv.

* Mespylorum ℥ l.

Succi Granatorum acidorum vel muzorum
Succi Pomorum agrestium ana ℔ ij.

Omnia in dictis succis & aqua q. l. coquantur, & fiat Syrupus cum

* Sacchari ℔ iiij. secundum artem.

P. C. SCHOL.

Rosarum.] Rosas Fuchsius rectè addit à Cordo neglectas, simulque ana ʒ xv. legendum & ʒ l. atque Sacchari ℥ iij. dextrè ait, ubi Cordus ʒ xxx. & ʒ c. ac Sacch. ℥ v. nimie scripserat. Interim in aqua ℥ viij. coquit Fuchsius, & succi Granatorum ac Cytoniorum ana ℥ s. tantum addit.

Hic Syrupus sistit ventris fluorem, etiam antiquum, & secretum sanguinis.

*Syrupus de succo Acetosæ**D. Mesuæ.*

℥. Succu Acetosæ depurati ℥ iij.

Sacchari clarificati ℥ ij

Coquantur secundum artem.

FEBRIBVS biliosis & pestilentialibus saluber est, cordis & ventriculi flammeum calorem extinguit, ipsaque roborat.

Syrupus de succo Boraginis.

℥. Succu Boraginis depurati ℥ viij.

Florum Boraginis recentium ℥ j.

Quàm modicè efferueant, aut potius horis aliquot in succo clarificato ac calido macerentur: dein colentur, cumque Sacchari ℥ iiij. fiat Syrupus.

Succus Boraginis prius est clarificandus cum albuminibus ouorum, alioquin plus satis mucilaginosus fieret Syrupus.

P. C. SCHOL.

Stolidos cum hic descripsisset Cordus huius & sequentis Syrupi consiciendi modos, ego eosdem suo mitiori ex arte reddidi. Fecissem id qui-

dem & aliis locis quamplurimis, nisi falcem in alterius messem indere penitus, minimè consultum visum fuisset.

C O R ipsum roborat, eiusque tremorem & syncopen sanat, maniacos & melancholicos iuvat.

Syrupus de succo Buglossæ.

- ℞. Succi Buglossæ depurati ℥ viij.
 * Florum Buglossæ recentium ℥ j.
 * Sacchari ℥ iiij.

Fiat eodem modo quo præcedens.

Intelligo hic eam Buglossam qua vulgò in usu est, non illam Italicam maiorem.

Succus Buglossæ difficulter exprimitur: nam fit mucilago, dum tunditur Buglossa: ideò tusa dimittenda est per noctem in frigido loco, & postriedie exprimendus succus, atque cum albuminibus ouorum clarificandus.

C O R confortat, lætitiámque generat.

Syrupus de Lupulo.

- * ℞. Succi Lupuli depurati ℥ ij.
 * Succi fumi terræ depurati ℥ j.
 * Sacchari ℥ ij.

Coquantur secundum artem.

Potest etiam hic Syrupus fieri è solo Lupuli succo, ut Mesuæ placet in capite De speciebus Volubilibus. Exprimendus autem est Succus Lupuli cum adhuc tenera sunt eius viticula & asparagi.

Refrigerat, & collectionē impetus lenit. Bilē regio morbo laborantibus detrahit, pituitā in aqua inter cutem exigit per aluum.

Incb

Iuleb Rosatum.

℞. Aquæ rosarum ℥ iij. *

Sacchari clarificati ℥ ij.

Fiat cum diligentia secundum artem.

FEBRIVM, thoracis, & ventriculi incendium, calorémque flammeum extinguit, sitim inexpletam sedat.

Iuleb Violatum.

℞. Aquæ violarum ℥ iij. *

Sacchari clarificati ℥ ij.

Coque vt Iuleb Rosarum.

Febres, phlegmonas, pleuritidē, asperitatem gutturis & thoracis, ac tussim mitigat.

*Mina Cytoniorum simplex**D. Mesua.*

℞. Succi Cytoniorum depurati ℥ xij.

Coquantur ad medietatem, & affunde

Vini veteris optimi ℥ v. A

Sacchari ℥ iij. *

Coquantur secundum artem.

P. C. SCHOL.

Vini ℥ v. Sacch. ℥ iij.] *Cordum hic Vini ℥ viij. Sac. ℥ xij. perperam legentem, & Fuchsius quoque animaduertit, quare veram utrobique lectionem reposui.* A

VENTRICVLVM roborat, & cibum in eo continet.

Mina Cytoniorum aromatica **D. Mesua.*

℞. Succi Cytoniorum acetosorum ℥ ix.

Vini veteris optimi ℥ x.

Mellis despumati optimi ℥vj.

Potest tamen etiam cum Saccharo fieri.

Coquantur ad perfectionem, & aromatizentur in sindone ligatis, cum

Cinnamomi electi

Cardamomi minoris ana ʒ iij.

Garyophyllorum ʒ ij.

Zingiberis

Mastiches ana ʒ j. ℞.

* Croci ʒ ij.

Xyloaloës

Macis ana ʒ j. ℞.

* Moschi ʒ j.

Galliæ moschatae verae ʒ ij.

Fiat secundum artem.

Mellis loco Saccharum sumi potest.

VENTRICVLVM, hepar, & cætera viscera roborat, appetentiam excitat, coctionem iuuat, vomitum & lyenteriam sedat.

Mel Rosatum D. Mesua.

℥. Rosarum rubearum nondum penitus apertarum ℥ ij.

Mellis optimi ℥vj.

Coquantur lento igne secundum artem.

STOMACHVM confortat & mundificat, & est digestiuum materialium phlegmaticarum in stomacho & meseraicis contentarum.

Mel Rosatum aliud efficacius.

℥. Foliorum rosarum rubearum nondum explicitarum contusorum ℥ ij.

Coquantur in aquæ celestis ℥ iij.

Colaturæ

Colaturæ fortiter expressæ adde
 Succi rosarum rubeorum depurati
 Mellis optimi despumati ana ℥ iij.
 Coquantur secundum artem.

Oxymel simplex D. Mesua.

℥ Mellis optimi despumati ℥ iij.
 Aceti vini acerrimi
 Aquæ clarissimæ ana ℥ ij.

Mel cum aqua despumetur iterum dili-
 genter, & cum aqua fuerit consumpta, tunc
 adde acetum, & coque secundum artem.

HVMORES crassos, lentos, ac pituito-
 sos incidit, extenuat, & abstergit, atq; adeo
 obstructions aufert, sputum educit, spiri-
 tumque faciliorem reddit.

Oxymel compositum.

℥ Radicum Fœniculi
 Radicum Apij ana ℥ iij.
 Radicum Petroselini Radicum Rusci
 Radicum Asparagi Seminis Apij
 Seminis Fœniculi ana ℥ j.

Coquantur in aquæ claræ ℥ j. aut quan-
 tum sufficit. Colaturæ adde
 Aceti acerrimi ℥ j.

Mellis optimi despumati ℥ ij.
 Coquantur secundum artem.

HVMORES crassos & pituitosos inci-
 dit, extenuat & abstergit: obstructions tol-
 lit iccinoris, lienis ac renum: urinam mo-
 uet, sudoremque euocat.

Oxymel Scylliticum simplex
D. Mesue.

℞. Mellis despumati ℥. iij.
Aceti scyllitici ℥. ij.

Coquantur secundum artem.

HUMORES crassos, lentos, auulsi contumaces separat: ob id confert ventriculi & aliorum viscerum affectibus hos humores sequentibus: ructum acidum sanat, & vesicæ mollificationem, seu urinæ incontinentiam.

Oxymel Scylliticum compositum.

℞. Radicum Apij
Radicum Fœniculi ana ℥. iij.
Radicum Petroselinii Radicum Rusci
Radicum Asparagi Seminis Apij
Seminis Fœniculi ana ℥. j.

Coquantur in aquæ ℥. vj. aut quātū sufficit.

Colaturæ adde

Aceti Scyllitici ℥. j.
Mellis optimi despumati ℥. ij.

Fiat secundum artem.

Id potentius multo incidit, tenuat, terget, obstructa aperit in diuturnis, quartanis & quotidianis, quàm Oxymel compositum de radicibus.

Mel Anacardium Azarauj.

℞. Anacardos recentes, terantur, & in aqua coquantur, donec melliginem quandam in rubeo colore fuscam emittant, eam aquæ innatantem auferto, & reponito.

Mel

Mel Emblicorum.

Mel Emblicorum, est mel in quo Emblici Myrobalani sunt conditi.

Alij verò vocāt Emblicorum decoctum ad mellis consistentiam inspissatum.

Mel Passularum.

℞. Vuarū passarum ℥b iij. Infundantur eis aquæ ℥b xij. aut q. s. & macerētur horis xxiiij. deinde coquantur ad remanentiā tertiæ partis. Colētur, & colatura decoquatur ad crassitudinem mellis, & reponatur, hoc decoctū vocatur Mel passularum.

S Y R V P O R V M T R E S S E-
Q V E N T E S V A L E R I I C O R D I D E-
S C R I P. H V I C E D I T I O N I N V N C
P R I M V M A C C E S S E R V N T.

Syrupus de Pyris Valerij Cordi.

℞. Succī Pyrorum moschatellinorum
Succī Pyrorum Palatinorum
Sacchari clarificati ana ℥b ij.

Coquantur secundum artem.

Et quoniā Pyra Moschatellina citius maturescunt, expressum eorum succū clarificatū cum Saccharo decoctum repones, donec etiā Palatina maturescāt, demum miscebis.

Syrupus de Cichoreo Val. Cordi.

℞. Rad. fœniculi
Cichorij ana ℥ iij.

Linguae ceruinæ Scolopendrij

Capillorum Veneris

Trichomanes ana m. j.

Aquæ Cichorij

Succi eiusdem ana ℥ iij.

Coquantur omnia secundum artem.

Colaturæ adde Sacchari clarificati ℥ iiij.

Et species sequentes petiæ illigatas suspē-
de in Syrupo:

℥. Rhabarbari ℥ ij.

Rad. Spicæ Romanæ ℥ j.

Fiat Syrupus.

Syrupus Refectiuus Val. Cordi.

℥. Dactylorum enucleatarum

Ficuum siccarum pinguium

Xyloceratiorem enucleatorum

Vuarum Cubearum passarum

Vuarū passarū vulgarū maiorū & minorū

Tamarindorum enucleatorum ana ℥ iiij.

Multi generosi recentis

Succi Cydoniorum ana ℥ vj.

Incidantur fructus in partes, Passulæ mi-
nores & Xyloceratia modicè contundantur,
vnumquodque per se. Deinde misceantur
omnia, & in fictili denso affundatur eius suc-
cus & mustum, macerenturque horis xxiiij.
Posteà coquantur lento igne ad consum-
ptionem tertiæ partis aut amplius.

Colaturæ affunde lactis Amygd. cū aqua
rosea ℥ ij. ex vna libra Amygdalarum dul-
cium tritarum expressi.

Clari

Clarificetur deinde cum albuminibus
duorum xij.

Huic decocto clarificato adde sacchari
clarificati lb ij.

Coquantur ad perfectionē: & cum repo-
nis, tum suspende in Syrupo sequentes spe-
cies crassiusculè tritas, & in sindone ligatas.

℞. Cinnamomi interioris optimi
Macis Nucis moschatae Cardamomi
Zingiberis Galangæ Zedoariæ
Garyophyllorum ana ʒ ij.
Ligni aloës ʒ iij.

*Huiusmodi dilutum vel decoctum fructuum ho-
rum, vel alicuius eorum vocant Arabes Nabuch,
quo vtuntur pro vino & melle in calidis regioni-
bus.*

H v n c Syrupum cōposui diuitibus qui-
busdam in chronicis morbis, omnē cibum
& potum auersantibus, & cōperi mirum in
modū vires reficere, alere, & iam desperatos,
refocillatis viribus sanitati restituere.

R O B.

Rob de Ribes simplex.

℞. Succu ribes lb viij.

Coquatur per se ad spissitudinem mellis,
& reponatur.

Rob de Ribes compositum.

℞. Succu Ribes lb iiij.

Sacchari optimi lb ij.

Coquantur secundum artem.

VENTRICULUM firmat, vomitum biliosum reprimat, sitim restinguit, aliasque excretiones biliosas sistit.

Rob de Berberis simplex.

℞. Succi Berberis ℥ viij.
Coquatur per se vsq. ad mellis spissitudinē.

Rob de Berberis compositum.

℞. Succi Berberis ℥ iiij.
Sacchari optimi ℥ ij.

Coquantur secundum artem.

ROB ex Oxyacantha seu de Berberis, eadem quas præcedens facultates obtinet.

Rob Nucum D. Mesua.

℞. Succi Corticū viridiū iuglandiū ℥ iiij.
Mellis optimi ℥ ij.

Coquantur secundum artem.

Destillationi tenuiū humorum à capite & inflammationem excitantium confert.

Diamorum, descriptione Nicolai.

℞. Succi Mororum Celsi ℥ ℞.

Succi Mororum rubi ℥ j.

Mellis oprimi despumati ℥ j.

Sapæ ℥ iiij.

Coquantur secundum artem.

Contra depascentia oris vlcera, ad dentiū affectus & gingiuarum noxas, atq. ad omnia oris vitia gargarizatus proficit.

Diamorum aliud D. Val. Cordis.

℞. Succi Mororum rubi

Succi

Succi Mororum rubi Idæi

Succi Mororum Celsi siue de arbore

Succi Fragorum ana ℥ ij.

Mellis despumati optimi ℥ iiij.

Coquantur lento igne secundum artem.

MORORVM omnium succus exprimendus est antequam perueniant ad maturitatem. Porro Mora rubi Idæi & Fraga citius maturescunt, quam alia: ideo oportet ut horum Succus colligatur, & cum Saccharo decoctus reponatur, donec alij maturescant. Sint autem succi vniuscuiusque ℥ j. ad quauis eorum, id est, Sacchari ℥ ij.

RUBVS Idæus est ille rubus, quem nos vocamus Himpen: eius mora siue fructus vocantur Himpeer.

Medulla siue pulpa seu Rob Cerasorum.

℥. Cerasorū acetosorum quātum volueris, coque per se, sine humore aliquo, & per cribrum setaceū manibus exprime, & ad spissitudinem iustam coque, ac sine Saccharo reponere, ut medullam Prunorum. Poterit qui volet etiam cum Saccharo conficere.

Diamarenatum simplex.

℥. Amarena Cerasa quantū libuerit, & cum modico vino coque, coctas per cribrū manibus exprime, expressam deinde pulpam ad spissitudinem coque, & deinde

℥. Inspissatæ pulpæ ℥ xij.

Sacchari clarificati & inspissati ℥ viij.

Confice secundum artem.

A M A R E N A E sunt magna Cerasa gustu vini-
nosa, quæ Germanicè vocantur Amarellen, Am-
merlingho, & Amelber.

Diamarenatum compositum.

℞. Diamarenati simplicis iam confecti, &
adhuc calidi ℥ iiii.

Cui insperge sequentes species in minu-
tissimum puluerem tritas:

℞. Cinnamomi

Nucis moschatae ana ℥ j.

Zingiberis

Galangae ana ℥ iiii.

Cardamomi Caryophyllorum Macis

Ligni aloës ana ℥ ij.

Confice secundum artem.

Ad hunc modum potes etiam facere cōfe-
ctiones ex Cynosbatis & Cornis, hoc est,
Corni fructibus.

L O H O C H.

Lohoch sanum & expertum D. Mesua.

℞. Cinnamomi Hyssopi

Glycyrrhizae ana ℥ iiii.

Iuiubarum

Sebesten ana numero XIX.

Passularum enuclearum

Ficuum siccarum

Dactylarum pinguium ana ℥ ij.

Foenugraeci ℥ v.

Capilli Veneris m. j.

Anisi Foeniculi Ireos Seminis Lini

Cala

Calaminthæ ana ʒ iiij.

Coquantur secundum artē in aquæ clarissimæ lb iiij. ad consumptionem lb ij.

Colaturæ expressæ adde
Penidiarum lb ij.

Coquantur ad perfectionē, postea insperge subsequētia minutissimè incisa & tusa.

ʒ. Pinearum mundatarum ʒ v.

Amygdalorum dulcium mundatorum

Glycyrrhizæ Tragacanthæ Gūmi Arabici *

Amyli ana ʒ iiij. *

Ireos ʒ ij.

Agitentur omnia simul celerrimè, donec albescant.

T y s s i vocisque asperitati à frigiditate natæ auxilio est, crassos in thorace & pulmone humores extenuat.

Lohoch de Pino D. Mesua.

ʒ. Pinearum ʒ xx. *

Amygdalorū dulciū Auellanarū assatarum

Tragacanthæ Gummi Arabici Glycyrrhizæ

Succi Glycyrrhizæ

Amyli Capilli Veneris *

Ireos ana ʒ iiij. *

Carnium dactylorum ʒ xxxv.

Amygdalorum amatorum ʒ iiij.

Mellis passularum Butyri recentis

Sacchari Tabarzeth ana ʒ iiij. A

Mellis Tabarzeth lb ij. ʒ j. ʒ iiij.

Conterenda contundantur, & incidenda incidantur minutissimè, & cum melle excipiantur.

MEL

MEL Tabar^zeth est optimum, sincerissimum
atque odoratissimum mel, quale ex Dantisco af-
fertur.

P. C. SCHOL.

A Amygd.am. ʒ iij.] Cum Cordus hic peruersè
ʒ iij. posuisset, ʒ iij. tantum legendas esse. Euchsio
quoque astipulante, dico:

T v s s i diuturnæ, difficultati spiritus, &
asthmatis succurrit: humores in thorace
crassos incidit, & extenuat.

Loboch de Papauere D. Mesue.

℞. Papaueris albi ʒ xxv.

Amygdalorum dulcium Pincarum

Gummi Arabici Tragacanthæ

Succi Glycyrrhizæ ana ʒ x.

Amyli ʒ iij

* Seminis Portulacæ Seminis Lactucæ

Seminis Cytoniorum ana ʒ iiij.

Croci ʒ j.

Penidiarum albarum ʒ iiij.

* Syrupi de Papauere ℥ iij.

Omnia cōtundantur & incidantur atque
cum Syrupo excipiantur, secundum artē. Por-
rò iste Syrupus de Papauere sic fieri debet.

℞. Capitum Papaueris albi recentium

Capitum Papaueris nigri recentium ana ʒ vj.

Seminis Lactucæ

Florum Violarum ana ʒ j.

Aquæ quantum sufficit, aut ℥ viij.

Coquantur, & colaturæ adde

Sacchari ℥ iiij.

Coquantur ad spissitudinem.

Hoc Lohoch de Papauere appellatur etiam alio nomine Diapapauer.

Inuat tussim, & gutturis asperitatem à catarrhò calido, tenui (quem sputum liquidum indicat) eum enim coquit, & crassat. Confert etiam febribus adentibus, dolenti thoraci, pleuritidi.

Lohoch de Scylla D. Mesue.

℞. Succi Scyllæ

Mellis despumati ana ℥ j.

Coquantur secundum artem.

SCYLLA propriè succum non habet, sed mucilaginem; quæ sic est colligenda:

℞. Scyllas crudas tres aut quatuor, eius laminas puriores, plenas & nitidas, in partes incidito cultello eburneo: deinde in pila siue mortario fictili aut lapideo siue marmoreo atterito cum agitaculo ex ligno Guaiaco siue sancto facto, & deinde exprime & utere.

ECCLEMA de Scylla, materiam crassam, lentam, coctu difficilem in partibus respiratoriis, expelli facilem strenuè reddit, & natam inde spirandi difficultatem, & thoracis dolorem leuat.

Lohoch de Pulmone vulpis D. Mesue.

℞. Pulmonis vulpini siccati.

Succi Glycyrrizæ

Seminis Anisi

Seminis Feniculi

Capilli Veneris ana ℥ j.

Sacchari clarificati ℥ xv.

Con

Conterantur omnia tenuissimè, & cum
Saccharo excipiantur.

ABSTERGIT & consolidat vlcera
pectoris & pulmonis, & præferendum est
aliis remediis in Phchisi.

* *Lohoch ad Asthma D. Mesue.*

* ℞. Scyllæ assatæ ʒ iij.

* Radicum Ircos ʒ ij.

Hyslopi

Prassij ana ʒ j.

Myrrhæ rubcæ

Croci ana ʒ β.

Cū mellis quātitate sufficiēti fiat Lohoch.

Ad asthma & tussim antiquam valet:
humorem enim crassum tenuat.

L E N I T I V A

ET SOLVTIVA.

FLORES CASIÆ PISTVLÆ

S O L V T I V A E.

℞. Canas seu siliquas Casiæ ponderosas, &
quæ non resonant concussæ, aperi eas &
contentam in eis pulpam seu medullam
cum laminis & saminiibus suis diligēter
euacua, exempta proiice super inuersum
& angustum cribrum setis equinis con-
textū. Cribrum deinde pone supra bul-
lientis aquæ vaporem, & auerso cochlea-
ris conuexo Medullam Casiæ hinc & in-
de ducito, vt per cribrum paulatim ex-
cernatur, & si quid excretum est, aut pe-
nna

netrauerit, confestim subinde auferto, ne plus quã necesse est de vapore imbibat: idq; tamdiu facito, donec quantum voles, collegeris. Porrò cùm necessitas requirit, semper recentes exprime Casiæ flores: repositæ enim aescunt.

Si quis Casiæ flores siue pulpã magis solutiua reddere volet, in bullientẽ aquã proiciat folia Persici, aut flores Persici, & Prunellorũ syluestriũ, aut omnia hæc simul: horũ enim vapor & distillata aqua soluit aluum.

Mundificat sanguinem, & cõpescit omnem acuitatem, & sedat sitim, & proprie cum succo Endiuæ aut Taraxici, depurato secundum artem. Mundificat stomachum, & educit choleram & phlegma, sine nocumento & excessu; caret enim mordicatione. Et lenit pectus & guttur, ac resoluit apostemata acuta in eis. Et confert calefactioni renũ sumpta cum diureticis & infusione Glycyrrhiæ, & prohibet generationẽ lapidis in eis, & cõfert febribus calidis.

Diacasia cum Manna.

℞. Prunorum Damascenorum ℥ ij.

Florum Violarum m. j. ℞.

Aquæ fontanæ ℥ xvij.

Bulliãt secundũ artem vsq; ad medietatis cõsumptionẽ: Cola, & in collatura dissolue

Pulpæ Casiæ ℥ vj.

Pulpæ Tamarindorum ℥ j.

Mannæ optimæ Calabrinæ ℥ ij.

Syrupi Violarum ℥ iij.

Sacchari Candi

Sacchari Penidij ana ℥ j.

Sacchari Violati ℥ iiij.

Confice secundum artem.

Pulpa Tamarindorum fit vt Pulpa Casia, siue flores Casia.

EST pro delicatis qui habent stipticū ventrem: non enim est ingrati saporis, nec molesta, sed salubris: lenit viscera, subducit aluum, purgat choleram, & mitigat febres.

Casia extracta sine foliis Senæ

℥. Prunorum numero xij.

Violarum m. j.

Hordei mundi Anisi Polypodij

Seminis Cartami ana ℥ v.

Capillorum veneris Thymi.

Epithymi ana m. ℞.

* Passularum exacinarum ℥ ℞.

Seminis Fœniculi ℥ ij.

Seminis Portulacæ

Seminis Maluæ ana ℥ iiij.

Glycyrrhizæ ℥ iiij.

Fiat horum decoctio in sufficienti quantitate aquæ, colentur in colatura dissolue

* Pulpæ Casiæ ℥ ij.

* Pulpæ Tamarindorum ℥ j.

Cinnamomi ℥ iiij.

Sacchari optimi ℥ j.

Coquantur ad perfectionem secundum artem.

Casia extracta cum foliis Senæ

℥. Cōfectionis Casiæ extractæ sine foliis Senæ

Senæ ℥ ij.

Pulueris foliorum Senæ ℥ ij.

Misce secundum artem.

FACILE soluit, lenit asperitatem intestinorum, remouet stipticitatem, & ventris onus subducit, & morbis cholericis & melancholicis auxilia præbet.

Casia extracta pro clysteribus.

℥. Violarum [id est, florum Violarum.]

Violaria [id est, foliorum Violarum.]

Maluæ Mercurialis Betæ

Parietariæ ana m. j.

Fiat horum decoctio in sufficienti aqua, cuius beneficio Casia extrahatur, & cannæ eius interius lauentur. Deinde

℥. Pulpæ Casiæ cum hac decoctione extractæ & ad spissitudinem coctæ ℥ j.

Sacchari ℥ j. β.

Coque ad perfectionem secundum artem. Quidam addunt Diacridiū siue Scammoneam. Sed hoc nemo faciat insciis Doctoribus Medicis.

PARIETARIÆ, videlicet vera, qua circa macerias & muros nascitur sub stillicidijs tectorum, & non syluestris istius herba luteis floribus, qua dicitur Germanicè Tag vnd nacht.

EST lenitiua ventris & lenis, & est medicina pro delicatis, carēs acuirate & mordicatione, & omnia excessu lædente.

Electuarium lenitiuum.

℥. Passularum enucleatarum ℥ ij.

Adianti

Adianti nigri   Violarum
 Hordei mundi   ana m. j.
 Iuiubarum Sebesten ana num. xi.
 Glycyrrizæ $\mathfrak{z}$ β .
 Prunorum enucleatorum
 Tamarindorum ana $\mathfrak{z}$ vj.
 Senæ Polypodij ana $\mathfrak{z}$ ij.
 Mercurialis m. j. β .

Decoquantur secundum artem in suffi-
 cienti aqua: cola, & in colatura dissolue
 Pulpæ Casiæ   Pulpæ Tamarindorum
 Pulpæ Prunorum   Sacchari optimi
 Sacchari violati ana $\mathfrak{z}$ vj.
 Pulueris senæ $\mathfrak{z}$ iij. $\mathfrak{z}$. iij. β .

Confice secundum artem.

*ADIANTVM nigrum, est Capillus Vene-
 ris qui à Lugduno affertur.*

V s v s eius est in febribus humoralibus
 & pleuresi; lenit enim & mollit intestina,
 & delet eorum stipticitatem: facillè soluit
 sine molestia & læsione choleram phle-
 gmaticam & melancholicam.

*Electuarium Lenitiuum de Manna
 Nicolai Alexandrini.*

$\mathcal{R}$. Capillorum Veneris
 Scolopendriæ [hoc est, Ceterach vocata.
 Hepaticæ [hoc est, Lichenis.] ana $\mathfrak{z}$ iij.
 Seminis Cucurbitæ   Seminis Citrulli
 Seminis Melonis   Seminis Cucumeris
 Violarum ana $\mathfrak{z}$ j.
 Prunorum Damascenorum num. xi.

Coquan

Coquantur in aqua ad dimidias, deinde percolentur cum expressione, in colato dissoluantur

Mannæ optimæ puræ
 Sacchari violacei *
 Pulpæ Casiæ recens extractæ ana ℥ iiij. *
 Tamarindorum *
 Sacchari rosacei ana ℥ j.
 Sacchari albissimi ℔ iiij.

Concoquantur ad mellis consistentiam: postremò species sequentes iniiciantur, Nucleorum seminis Melonis.

Seminis Cucumeris Seminis Cucurbitæ
 Seminis Citrulli Florum Violarum
 Florum Nymphææ Seminis Lactuæ
 Seminis Scariolæ *
 Seminis Portulacæ ana ℥ j.
 Rhabarbari electi *
 Foliorum Senæ ana ℥ j. ℥ j.

His accuratè commistis & subactis, conficiatur electuarium.

VTILE est ad purgandum sanguinem, ad choleram reprimendam & melancholiam: valet etiam ad hepar calefactum, & corpus vniuersum perpurgat.

Electuarium de Sebesten D. Bartholomæi Montagnanae.

℥. Sebesten sine nucleis
 Prunorum siccorum enucleatorum
 Tamarindorum ana ℥ v.
 Aquæ violarum ℔ j.
 Aquæ Ireos

Aquæ

- A Aquæ Anguriæ ana ℥ vj,
 Succî Mercurialis depurati ℥ iiij.
 * Penidiarum ℥ iiij.
 Diapruni simplicis ℥ j. β.
 Nucleorum seminis Cucurbitæ.
 Cucumeris Melonis
 * Citruli ana ℥ j.
 * Diagridij ℥ iiij. β.

Caro siue pulpa Sebesten, Prunorum &
 Tamarindorum minutissimè teratur, &
 cum aquis extrahatur. Semina verò minu-
 tissimè incidantur, & reliquis misceantur.
 & fiat secundum artem Electuarium.

ANGVRIA est Melon magnus, viridis,
 alio nomine vocatur Albateca, siue Batega, &
 Melon Indus. Quidam per aquam Anguria in-
 telligunt succum eius, & non male: nam hic ma-
 gis aluum lenis.

P. C. S C H O L.

A Aquæ Anguriæ.] Anguriam esse Melonem
 seu fructum magnum, ex viridis & sub pallido
 foris inter distinctum, siue variegatum anguis modo,
 unde illi nomen; oblongum, insipidum cum li-
 uore, semine maiusculo, rubro, vna cum Fran-
 cisc. Alexandrini Apolline existimo; & falli
 Fuchsum dico.

CONFERT febribus cholericis inter-
 polatis, & continuis puris, & sedat acuita-
 tem febrium, sitim & vigilias, & etiam
 amaritudinem remouendo, & educit ma-
 terias acutas à viis vrrinalibus & vesica.

Medulla

Medulla siue pulpa Prunorum.

℞. Prunorum magnorum acetosorum & vinosorum quantitatem, quam volueris, & exemptis nucleis in fictili vitreato magno coquito, deinde per cribrum setaceum exprimito, expressam pulpam iterum lento igne ad perfectam & iustam spissitudinem coquito, & sine Saccharo reponito.

Porro si medullam prunorum laxatiuam requiris, ex dulcibus prunis, aut prunis Hūgaricis magnis exiccatis conficito.

Medulla Prunorum vinosorum, calorem & sitim in febribus mitigat, & melius est vt conseruetur sine Saccharo, Cerasorum modo inspissata.

*Diaprunum compositum non laxatiuum.**D. Mesue.*

℞. Prunorum Damascenorum electorum num. centum.

Coquatur in modica aqua, donec emoliantur: excola, deinde decoctum eorum priuatim repones, ipsa verò pruna super inuersum & vasi impositum cribrum ponantur, & manibus hinc & inde ducantur, & premantur, donec omnis eorum pulpa penetrauerit, & cutis cum nucleis tantum remaneat. Collectam deinde pulpam, & excolatum eorum decoctum in quo bullierit violarum ꝑ. β. lento igne ad spissitudinem coquito. Melius esset, si Prunorum pulpa per se inspissaretur, & si cum decocto

prunorum & violarum pulpa Tamarindorum extraheretur.

Deinde cum inspissaueris

℞. Pulpæ inspissatæ ℥ j.

Sacchari clarificati ℥ ij.

Pulpæ Tamarindorum

Pulpæ Casiæ ana ℥ j.

Agita omnia simul supra ignē: deinde insperge subsequentiū speciē puluerem.

℞. Santali albi Santali rubri

Spodij Rhabarbari

Cinnamomi ana ℥ iij.

Rosarum Violarum

Seminis Portulacæ Seminis Scariolæ

Seminis Berberis Succī Glycyrrhizæ

Tragacanthæ ana ℥ ij.

Seminis Cucurbitæ

Seminis Cucumeris

Seminis Citrulli

Seminis Melonis ana ℥ j.

Confice secundum artem.

Dicitur etiam hæc confectio Diadamasenum, à prunis Damascenis quæ capit.

Quidam ponunt prunorum non numero ceterum, sed ℥ j. verum male: nam ex Nicolao Alexandrino omnes alij hanc compositionem desumpserunt.

Quædã exemplaria non habent Cinnamomū: sed Nicolaus Alexandrinus id ipsum ponit: & nisi ingrederetur Cinnamomi pōdus, confectio hæc esset manca: nam Nicolaus Alexandrinus scribit totam confectio-nem habere ℥ iij. & β. & sic est. Impressi ta-

men codices mendosi sunt, habent enim ℥ ij. & ℥. Ita pro ciphra 3. posuerunt 2. facili errore, non tamen condonando.

Nicolaus Alexandrinus non ponit semen Cucumeris nam si posuisset, dixisset confectionem habere ℥ iij. & ℥. & ʒ j. Itaque ʒ j. seminis Cucumeris, adiecta est a posterioribus, nihil tamen refert, cum potius conducatur.

Per semina Cucurbitae, Cucumeris, &c. debet intelligi exempta eorum medulla. Idq̄, semper intelligendum est, cum pulueres horum seminum ingrediuntur in confectiones quas eunque.

P. C. SCHOL.

Cinnamomi.] Cinnamomum ex hoc medicamento erroneè reuicit Fuchsius, cum vetera plurima exēplaria id contineant: quod rationibus etiam constare demonstrari posset.

DATUR acutas & peracutas patientibus, & maximè Caufoni & Synocho in principio, in augmento & statu ægritudinis. Et sine Diacridio potest exhiberi in omni hora diei. Cum Diacridio verò, in aurora matutinali, & cum cautela, quoniam est solutiuum forte.

Diaprunum compositum laxatiuum

D. Nicolai.

℥. Diapruni non laxatiui adhuc recentis & calidi ℥ iij.

Scammoneæ preparatæ ʒ ij.

Misce & repono.

Diacatholicum Nicolai.

℥. Pulpæ Casiæ fistulæ

Pulpæ Tamarindorum

Senæ mundatæ ana ℥ ij.

Rhabbarbari   Violarum   Polypodij

* Anisi ana ℥ j.

Penidiarum

* Sacchari Candi ana ℥ j.

Glycyrrhizæ   Seminis Cucurbitæ

Seminis Citralli   Seminis Cucumeris

Seminis Melonis ana ℥ ij.

Conterenda conterantur, & seminum
quatuor maiorum nuclei incidantur: post-
câ omnia simul conficiantur, cum subse-
quenti syrupo.

* ℞. Polypodij ℥ iiij.

Coquantur in aqua cælesti q. s. addendo
Sacchari optimi ℔ ij.

*Nicolaus Alexandrinus hanc confectiõem vocat
Catholicum, è quo desumpta est: is paulò aliter eam
describit: sed quia impressum Nicolai exemplar in
hac confectiõne valde mendosum est, malui ex con-
cordi aliorum traditione hanc adscribere.*

CONFERT acutis & peracutis morbis:
emollit enim, alterat, robúrque addit icci-
norosis & lienosis.

Electuarium Indum maius D. Mesuæ.

℞. Cinnamomi   Caryophyllorum

Spicæ Indicæ   Rosarum

Casia lignæ veræ [aut succedanei eius.]

Macis

Cyperii [videlicet rotundi.] ana ℥ iiij.

Santali Citrini ℥ ij. s.

Ligni aloes

Nucis.

Nucis moschatae ana ꝑ ij.

Turbith optimi ꝑ l. [*i. est quinquaginta.*] *

Saccari

Penidiarum ana ꝑ xx.

Galangae Cardamomi maioris

Cardamomi minoris Asuri

Mastiches ana ꝑ j. ꝑ.

Diagridij ꝑ j. ꝑ iiiij.

Omnia teratur, & cum oleo Amigdalino
dulci fricentur, & cum subsequenti syrupo
conficiantur.

R. Succi Cytoniorum

Succi Granatorum Succi Apij

Succi fœniculi omniū depuratorū ana ꝑ ꝑ A

Mellis despumati optimi ꝑ iiiij. ꝑ iiiij.

Decoquantur succi cum melle ad spissi-
tudinem iustam secundum artem.

P. C. SCHOL.

ꝑ iiiij. ꝑ iiiij.] Cū Mellis triplum ad reliquo- A
rum pondera Cordus plerumque requirat, hic
Mellis ꝑ iiiij. ꝑ. posterat, ingredientia Saccha-
ra pulueribus ceteris connumerans, quod alicubi
tamen non effecit. Itaque non Sacchara pulue-
ribus sint annumeranda, ut ea ratione Mel quo-
que triplicandum sit, nihil hic Fuchsius, nihil
Dessennius, nihil Apollo fatu dignum; ut nec in
Amygdala, Pineas, Dactylos recipientibus me-
dicamentis; cū alioquin futilibus interdum pa-
ginas repleant. Ceterum (ut hic id obiter dicam)
huius iam narrati dubij, Diaphænicum admodum
est controuersum.

EXCREMENTA, humorem, maximè pi-
tuitosorū ac putridorum, ventriculo & aliis

nutritoriis instrumentis educit, crassos in
iis etiam flatus dissolvit, maláque hinc na-
ra sanat: verbi gratia, inflationem ventricu-
li, colicos & renum dolores.

Electuarium Indum minus D. Mesue.

- A ℞ Turbith optimi ʒ vj.
Sacchari tantundem Macis
Garyophyllorum Piperis Zingiberis
Cinnamomi electi Cardamomi maioris
Nucis moschatæ ana ʒ vij.
Scammonæ correctæ ʒ xij.
Mellis optimi despumati triplum, hoc est
* ℥ ij. ʒ j. ʒ j.

P. C. SCHOL.

- A Turbith ʒ vj.] *Mibi, Dessennio, aliisque, vi-*
detur Cordus hic mutilus, Turbith tantum sex
drachmas huic medicamento indens, ceterum drach-
mas in Mesue scriptum fuisse dicentibus multis.
Ego vero cum nulla ratione centum drachmas
admittere queam, medicamenti inscriptionis ra-
tione habita, qua Indum minus appellatur, vix
quinquaginta drachmas admittendas esse conce-
dere possum, ut in Indo maiori: ni in ambabus idē
Scammonij pondus citra controuersiam cerneretur.
De decem tantum drachmis aut duodecim, de que
viginti quinque drachmis legentibus quibusdam
exemplaribus nunc nihil dico. Tanta est hoc in pon-
dere hic varietas.

Interim si Turbith pondus præter Cordi men-
tem augetur, augenda quoque erit pro triplicitatis
ratione mellis quantitas.

H A B E T intentionem maioris.

Confectio

Confectio Hamech maior D. Mesua.

℥ Myrobal. Citrinorum ℥ iiij.

Chebulorum Indorum

Rhabarbari ana ℥ ij.

Agarici Colocynthidis

Polypodij quercini ana ℥ xvij.

Absinthij Thymi

Senæ ana ℥ vj.

Violarum ℥ xij.

Epithymi ℥ ij.

Anisi Fœniculi

Rosarum ana ℥ vj.

Succi sumi terræ ℔ j.

Prunorum numero LX.

Passularum maiorum enucleatarum ℥ vj.

Infundantur omnia in scri. quantitate
sufficienti, & ponantur in vitreato vase an-
gusti orificij bene obturato, & dimittantur
per dies quinque. Postea ad ignem ferueant
vna atque altera ebullitione: deinde colen-
tur: in parte colaturæ dissolue

Pulpæ Casiæ ℥ iiij.

Pulpæ Tamarindorum ℥ v.

Mannæ ℥ ij.

Agitentur simul, & adiciatur

Sacchari in altera colaturæ parte clarificati
℔ j. ℞.

Coquantur simul ad mellis spissitudinē:
deinde aspērgatur subscriptarum specierum
puluis: Scammoneæ bonæ ℥ j. ℞

Myrobal. Citrinorum.

Chebulorum

Indorum ana ʒ ʒ.

Bellericorum

Emblicorum

Rhabarbari

Seminiſ fumi terræ ana ʒ iij.

Spicæ nardi Indicæ

Aniſi ana ʒ ij.

Confice ſecundum artem.

MORBIS omnibus ex flaua bile & pituita falſa natis, nempe impetigini, ſcabiei, elephantia & cancro ſuccurrit. In ſumma, omni ſceditati cutis à bilioſis, & aduſtis humoribus procreatæ conuenit.

Confectio Hamech minor D. Meſita.

ʒ. Myrob. nigrorum [*id eſt, Indorum.*]

Chebulorum

Epithymi ana ʒ l.

Fumi terræ

Abſinthij ana ʒ xx.

Thymi Calaminthæ Polypodij quercini

Agarici Glycyrrhiæ

Bugloſſæ ana ʒ x.

Stœchados Arabicæ

Chamædryos [*videlicet veræ.*]Chamæpityos [*id eſt, lina moſchata.*]Bedeguaris [*cuius loco ſume Carduū benediſtū.*]

Aniſi ana ʒ v.

Prunorum Iuiubarum

Sebeſten ana num. lxx.

Peſſularum enucleatarum ʒ j.

* Decoquatur in aqua ſufficiēti vſq; ad tertias: Colētur, & colaturæ addatur Sapę ʒ ij.

Mellis

Mellis despumati ℥ j.

Scamoneæ correctæ ℥ ij.

Coquantur lento igne vsque ad mellis spissitudinem

PURGAT Melancholiã, & vstos humores alios: ob id cõfert mania, melancholiã, vertigini, obliuioni, & vitiiis cutis, qualia sunt pfora, id est, scabies, morphæa, cancer, elephantia, impetigo.

Diaphœnicum D. Mesuæ.

℥ Dactylorú Hierõ enucleatorú, ac tribus diebus in aceto maceratorum ℥ ij. ℥ ij.

Penidiarum ℥ j. ℥ j.

Amygdalorum ℥ v

Turbith ℥ v. ℥ ij. ℞.

Scamoneæ [*.i. Diagridij.*] ℥ ij. aliis ℥ iij. ℥ ij. *

Zingiberis Piperis longi Foliorum Rutæ *

Cinnamomi Macis Ligni aloës

Anisi Fœniculi Dauci

Galangæ ana ℥ j. ḡ v.

Mellis despumati triplum, hoc est, ℥ j. A

℥ iij. ℥ vj.

Fiat secundum artem electuarium.

P. C. SCHOL.

Mirum est in hoc tam frequentis vsus, tamque dubiosæ atque difficilis compositionis medicamento, adeò vt etiam à duobus Pharmacopœis vix eodem concinnetur modo, mirum inquam hic silere, nihilque serij dicere (vt Fuchsius sileam) Francisc. Apollinem, eundemque tam insipidum esse, vt quid per Amygdala absolutè hic posita, intelligendum, quantum Scamoniij (nam admodum diuersa est le-

Etio) quantum Mellis, in quo hoc loco grandior, quàm in quouis alio medicamento, cardo versari deberet, sumendum sit, nihil Apolline dignum proferat, aut ridiculè indicet atque scribat: cum tamè plurimis locis, verborum ac vocum inanum multas myriades temerè ac futiliter effundat. Quoniam verò (quantum ad Mellis quantitatem attinet) se neque hic vniuersali regula abuti velle dicat Franciscus: per quam si Mellis triplum intelligat, nonne libræ nouem Mellis hic sumendæ erunt admodum à tribus procul? Num igitur ad auctoris mentem compositionem hanc se restituisse, vt inquit, gloriari debet? Hunc itaque, hunc Apollinem consulat Pharmacopæus oportet, vt radius eiusdem illuminatus (nam vndique ferè est sibi similis) vndequaque etiam cæcutiat atque exorbitet.

Febribus compositis & diuturnis auxiliatur. Bilem enim flauam & pituitam ducit. Colicis cruciatibus mirificè confert: item doloribus ventriculi, & aliis malis ex crudo humore ortis.

Diaphœnicon in forma solida.

℞. Dactylorum infusorum in aceto tribus diebus ac noctibus numero vj.

Seminis Ligustici ana ij.

Pineorum nucleorum

Amygdalorum dulcium ana ʒ xv.

Turbith ʒ xij.

Diagridij ʒ xj.

Sacchari Candi ʒ ij.

Piperis longi Zingiberis Foliorum Rutæ

Cin

Cinnamomi Macis Fœniculi
 Anisi Dauci Galangæ
 Ligni aloës ana ʒ j.
 Sacchari ℥ j.

A

Fiat confectio in rotulis, secūdum artem.

Ista confectio solida Diaphœnicum plerisque medicis est vsus.

P. C. SCHOL.

A

℥ j.] Mutilum in hac Sacchari quantitate esse Cordum, si ad præcedentis Diaphœnici, aliâsue cum Saccharo paratorum medicamentorum rationes contuleris, necesse est, Typographi forsân vitio. In eandem nihilominus nassam satis imprudenter, immò pueriliter cecidere Fuchs. & nonnulli alij: ita cæcus caco duce labitur.

Diasena D. Nicolai.

℥. Senæ ʒ iij.
 Auellanarum tostatarum num. l.
 Serici tosti ʒ ij
 Lapidis Armeni loti ʒ j.
 Lapidis Lazuli-loti ʒ iij.
 Sacchari ʒ vj.
 Cinnamomi ʒ j.
 Garyophyllorum Galangæ Piperis
 Spicæ nardi Indicæ Ocymi
 Foliorum Garyophyllorum Cardamomi
 Croci Zingiberis Zedoariæ
 Florum Rorismarini
 Macropiperis ana ʒ ij.
 Mellis despumati ℥ ij.

LAPIS ARMENUS, est similis lapidi Lazuli, sed non est tantopere caruleus, sed magis viridis.

FOLIA Garyophyllorum sunt similia foliis Lauri, & odorem atque saporem habent Garyophyllorum: eorum loco sume Garyophyllos ipsos.

Succurrit melancholicis, mania vexatis & quartana tristitiaq affectis, lienosis, & omnibus malis ex atra bile procreatis.

Benedicta laxativa D. Nicolai.

℥. Turbith electi

Sacchari ana ʒ x.

Diagridij Esulæ Hermodactylorum

A Rosarum ana ʒ v.

Garyophyllorum Spicæ nardi Indicæ

Zingiberis Croci Saxifragiæ Macropiperis

Amomi [sumatur Acorus verus eius loco, vel Calamus aromaticus.]

Cardamomi minoris Seminis Apij

Salis Gemmet Galangæ Macis

Carui Fœniculi Seminis Asparagi

Seminis Rusci] id est, Brusci.]

* Granorum folis [id est, Mili] solis.] ana ʒ j.

Mellis despumati optimi triplum, hoc est

℔ j. ʒ v. ʒ v.

Confice secundum artem.

Per semen Asparagi & Rusci intollige carnem & pulsam eius: reieclis nucleis ossis.

P. C. SCHOL.

A Esulæ.] Nullo pacto placent Fuchsij aliorumque sententiæ, hic Esulæ ʒ x. esse sumendas arbitantes: etenim cum Cordo ʒ v. sufficere bona ratione dico: Brevis vndique esse cogar.

H V M O R E S pituitosos, potissimum ad articu

articulos decumbentes, elicit, A. renibus quoque & vesica purgat.

Electuarium Elefchof sine Episcopi

D. Mesua.

℥ Scammoneæ Antiochenæ
 Turbith optimi ana ʒ vj.
 Garyophyllorum Cinnamomi Zingiberis
 Myrobal Emblicorum Nucis moschatae
 Polypodij ana ʒ ij. ʒ.
 Sacchari ʒ vj.
 Mellis despumati triplum, id est, ʒ x. ʒ j.

P C SCHOL.

Sacchari ʒ vj.] *Præter exempla ex Mesua, præterque rationes, Fuchsius & Franciscus Alexand. hic ʒ vj. legunt.*

BILEM flauam & pituitam elicit, flatus quoque expellit, doloribus articulorum, laterisque prodest, itémque colicis cruciatis, ad renes etiã & vesicã decumbentes humores expurgat.

Electuarium de Psyllio D. Mesua.

℥ Succi Buglossæ domesticæ
 Succi Buglossæ agrestis Succi Endiuie
 Succi Apij, omnium coctorum & despumatorum ana ℥ ij.
 Succi fumi terræ ʒ iiij.

In quibus macerentur per xxiiij. horas subsequentiã:

℥ Cuscutæ Anisi Senæ ana ʒ ʒ.
 Capilli Veneris m. j.
 Asari ʒ iiij.

A

Spicæ

Spicæ nardi Indicæ ℥ ij.

Bulliant aliquantulum, adiiciendo

Violarum ℥ iiij.

Epithymi ℥ ij.

Hæc postquam modicè bullierint, colentur, & colaturæ iniiciantur

Psyllij seminis integri ℥ iiij.

Macerentur per xxiiij. horas, singulis horis agitando: deinde sume expressæ à Psyllio mucilaginis ℥ iiij.

Sacchari albissimi ℥ ij. β.

Coquantur lento igne ad perfectionem, addendo pulueris

Trochiscorum Diarhodon

* de Spodio

de Rhabarbaro ana ℥ j.

de Berberis ℥ β.

* Scammonij in Cytonio malo cocti ℥ iiij.

Confice secundum artem.

Per Buglossam domesticam potes intelligere Boraginem, vel magnam illam Italicam Buglossam.

P. C. SCHOL.

Asari ℥ iiij. [Sic legendum esse, ritè quoque Fuchsius monet. Cordus enim, Asari, Spicæ ana ℥ ij perperam hic legebat.

FLAVAM bilē euocat, febribus ardentibus & curatu difficilibus auxiliatur, dolori capitis & vertigini à biliosorum humorum euaporationibus procreatis, morbo regio, & iecori supra modum calefacto.

Elo

Electuarium Rosarum D. Mesua.

℥ Succi rosarū rubearū perfectarū ℥ iiii.

Sacchari Tabarzeth [*id est, albi.*] ℥ j. β.

Mannæ puræ & recentis ℥ vj.

Scammoneæ Antiochenæ ℥ j. β.

Coquantur sensim ad ignem moliusculum, dum ad mellis consistentiam vsq. densescant: deinde insperge

Trochiscorum de Spodio ℥ j.

Trochiscorum de Berberis ℥ iiii.

Galliæ moschatae veræ

Croci ana ℥ ij.

Reponatur in vase vitreo.

Est cholagogum clemens, ob id salubre biliosis affectibus, arthritidi calidæ, cephalalgiae calidæ, vertigini, oculorū dolori, ictero.

Electuariū de Succo Rosarū D. Nicolai.

℥ Succi Rosarum rubrarum

Sacchari albissimi ana ℥ j. ℥ iiii.

Diagridij ana ℥ j. ℥ iiii.

Santali rubri Santali albi

Santali Citrini ana ℥ vj.

Spodij de Ebore ℥ ij.

Caphuræ ℥ j.

Succus Rosarum cū Saccharo ad iustam consistentiam coquatur, deinde trita species adiiciantur.

Hæc cōpositio potest fieri in forma solida.

Expellit flauam bilem citra molestiā: ad morbos articularū ex biliosis & calidis humoribus natos, ad febresq. tertianas cōfert.

Diatur

*Diaturbith cum Rhabarbaro**D. Montagnana.*

℞ Turbith optimi
 Hermodactylorum ana ℥ j.
 Rhabarbari ℥ x.
 Diagridij ℥ iiij.
 Santali albi Santali rubri   Violarum
 Zingiberis ana ℥ j. β.
 Mastiches Anisi Cinnamomi
 Croci ana ℥ β.
 Sacchari albissimi triplum, hoc est ℥ j ℥ ij.
 ℥ ij.
 Potest fieri in liquida & solida substācia.
 Es r Cholagogum, Phlegmagogum, &
 Melanogogum.

* *Diaturbith maius D. Petri de
Tusignano.*

℞ Turbith optimi ℥ j.
 Diagridij
 Zingiberis ana ℥ iiij.
 Cinnamomi
 Garyophyllorum ana ℥ ij.
 Galangæ Piperis longi
 Macis ana ℥ j.
 Sacchari albissimi ℥ viij. ℥ v.
 D v c i r phlegmaticos humores, & pur-
 gat, & calefacit.

* *Diaturbith minus Zezaris, ex Mesua
cap. de Turbith.*

℞ Turbith albi & gummi ℥ x.

Zingi

Zyngiberis ʒ v.

Mastiches ʒ iiij.

Sacchari albiſſimi ʒ vi. ʒ vi.

LEVITER purgat phlegma à ſtomacho.

Diacarthamū D. Arnoldi de Villanoua, A

ʒ. Specierum Diatragacanthi frigidi ʒ.ʒ.

Pulpæ Cytoniorum ʒ j.

Medullæ ſeminis Carthami ʒ iiij.

Zyngiberis albi ʒ ij. *

Diagridij ʒ ij.

Turbith ʒ vi. B

Mannæ granatæ ʒ ij. *

Mellis roſati colati ʒ j. *

Hermodactyllorum ʒ iiij. *

Sacchari albiſſimi ʒ x. ʒ iiij.

Fiat in liquida ſubſtantia. mel

Cū autem ſpecies reſervare volueris,
roſarum non convenit addere.

PULPA ſive caro Cytoniorum hic requiri-
tus exſiccata.

P. C. SCHOL.

Diacarthamum.] Cū apud diverſos au- A
tiores diverſimodè legatur Diacarthami deſcri-
ptio, atque hanc quoque ab Arnoldi variare dicat
Franc. Alexander; Arnoldo tamen hanc acce-
ptam ferimus, tantisper dum eiuſdem genui-
nam deſcriptionem Franc. Apollo in Arnoldi no-
bis libris commouſtraverit. Interea quoniam
hanc utilem repererunt multi, eam conficere Of-
ficina poſſunt.

Mannæ ʒ ij.] ʒ ij. hic legi debere vel pueri B
animadvertent, ita ut à tot tantisque viris
(quò

(qui alioquin se satis emuncta naris esse putant)
 id non esse olfactum stupeſcam. Sed innumera
 huiusmodi hocce in libello reſtituta conſpicias,
 ab alijs ne cogitata quidem; quorum rationes in
 aliud tempus ſeruamus.

PRODEST in euacuatione cholerae &
 phlegmatis.

A *Hiera Picra simplex D. Galeni.*

℞. Cinnamomi.

Xylobalsami [aut ſuccedanei eius.]

Aſari Spicae nardi Indicae Croci

Masticæ Chia ana ʒ vj.

Aloës non lotæ ʒ c.

Mellis deſpumati lb iiij. ʒ iiij.

Cum hæc confectio magis confortatiua
 quàm ſolutiua eſſe debeat, cum aloë lota
 conficienda eſt.

P. C. S C H O L.

A *Vt ex ipſiſſima Galeni mente confectio hæc pa-
 retur, qualique modo à peritis medicis hodie con-
 fici iubetur: Croci ʒ v. & Aloës ʒ xc. tantum
 imponenda ſunt.*

CONTRA ilioſos, putres, marcidòſque
 humores, qui ori ventriculi inſederunt, re-
 medio eſt; item iis quorù facie pallor deco-
 lorauit: iis quoq; quorù oculis obiecta cu-
 licum aut pilorum imagines obuertiuntur,
 alui recrementa mediocriter mouet, ad iecur
 uſq; progrediens: lædit quibus iecur ca-
 lidius exhibet negotiũ, & ſtomachũ iuuat.

Hiera Picra cum Agarico.

℞. Specierum Hieræ ſimplicis ſine aloë

Agarici

Agarici Trochiscati ana ʒ iij.

Aloës non lotæ ʒ j.

Mellis despumati ʒ vj.

Hiera Picra composita D. Nicolai.

℞. Cinnamomi

Spicæ nardi Indicæ

Croci Schœnanthi Asari

Xylocassæ

Xylobassami

Carpobassami

Violarum Absinthij Epithymi Agarici

Rosarum Turbith Colocynthidis

Maltiches ana ʒ ij.

Aloës non lotæ ʒ x. ʒ ij.

Mellis despumati ʒ viij.

P. C. SCHOL.

Ana ʒ ij.] Fuchsius ana ʒ s legi vult, Cor- A
dum reprehendens cum in idem recidant: conclu-
duntur enim simplicia omnia vnica ana: &
Aloës ad pondus omnium legunt Nicolai exem-
plaria: Inanis itaque est Fuchsijs reprehensio.

FACIT ad diuersas capitis, & aurium,
& oculorum distemperantias, stomachum
quoq; optimè purgat, affectiones hepatis
emendat, splenis duritiem & densitatem
emollit & extenuat. Renibus & vesicæ pro-
dest, & matricis distemperantiam emendat.

Hieralogadium, seu potius Hiera

Logadij D. Nicolai.

℞. Pulpæ Colocynthidis

Polypodij ana ʒ ij.

Euphor

Euphorbij Polij montani minoris

Cocci Gnidij ana ʒ j. ʒ. ʒ̄ vj.

Absinthij

Myrrhæ Troglodyticæ ana ʒ j. ʒ̄ xij.

Centaureæ minoris Agarici Hammoniæ

Folij [aut succedanei eius.]

Spicæ nardi Indicæ Scyllæ assatæ

Diacridij ana ʒ j.

Aloës Comarum Thymi

Casæ lignæ Chamædryos Bdellij

A Prassij ana ʒ ij. ʒ̄ xiiij.

Cinnamomi Opopanacis Castorei

Aristolochiæ longæ Leucopiperis

Macropiperis Melanopiperis Croci

Petroselinij Macedonici

Sagapeni ana ʒ ʒ.

Hellebori nigri

Hellebori albi ana ʒ̄ vj

* Mellis despumati triplum, hoc est ʒ x.

ʒ iiij. ʒ j. ʒ̄ iiij.

Quædam exemplaria habent Colocynthidâ ʒ ʒ, sed maxime errore: nos itaque veram compositionem Nicolai Alexandrini sequimur, qui habent hanc proportionem.

Cocci Gnidij debent esse ʒ j. ʒ. ʒ̄ xij sicut Alexandrinum Nicolaum sequi volumus impressum, qui habet ʒ xvij. & hæc compositio habet decimam partem Nicolai: itaque si ʒ j. ʒ. & ʒ̄ xij. multiplicentur per decem, erunt ʒ xvij.

Nota ʒ ʒ. & ʒ̄ xiiij. sunt decima pars drachmarum nouem: in Nicolao autem Alexandrino impresso non nouem, sed vndecim legitur: sed hoc factum est vitio librariorum, xj. pro ix. ponentium.

quamuis

quamuis impressus codex pro xj. habeat II. id est undecim per ciphras scriptum. Quod autem legendum sit ix. & non xj. indicat degradatio ponderis in tota hac confectioe.

P. C. SCHOL.

Ɖ ij. ḡ xiiij.] Fuchsius sinistrè ex Mygepsso legit hic Ɖ j. tantum. A.

Cocci Gnidij debent esse ʒ j. ḡ xij.] In Nicol. Alex non aduertit mendum Cordus. Non enim ʒ xvij. sed ʒ xvj. legendum esse, & ratio & Myrepsus Fuchsj docent: quare in contextu ʒ j. ḡ vj. rectè à Cordo posita sunt, præter suam ipsiusmet existimationem. B.

EXTERMINAT diurnas & inueteratas passiones, id est, maniã, & omnes melancholias atq; epilepsias. Scotomaticos, id est vertiginosos & spumãtes, caducos, & qui sibi præmordèt linguã, cephalalgicos, hemi cránicos, & qui ita vexantur ex capitalibus commotionibus, vt videantur quasi dæmonium habere, qui appellantur spatiosi, data purgat, ne incendium aut lipothymia generentur corpori, quod superscriptis passionibus subiaceret, quibus inuitis etiam medetur. Paralyticis & tremulis subuenit: Datur indigestis, cardiacis, pleuriticis, hepaticis, splenicis: Elicit menstrua Nephreticos, arthriticos, & ischiadicos subleuat: Venena & venenatas passiones & morsus admodum persanat: Lepras & Varias zermas emendat. Est autem sine vlllo periculo, neque alias molestias infert accipiatibus, daturq; de ea ter in mense pondus.

drachmarum trium cum mulsæ cyathis iij. & salis cochlear j.

Hiera Pachy, ex descript. Nicolai Alexandrini.

℞. Stœchados Marrubij
 Chamædryos Agarici
 Colocynthidis ana ℥ x.
 Opopanacis Sagapeni
 Petroselini Mali terræ
 Plperis albi ana ℥ v.
 Cinnamomi Spicæ nardi
 Myrrha Foliij
 Croci ana ℥ iiij.
 Mellis despumati triplū, id est ℥ cclxxxv.
 qui faciunt ℥ iij. ℥ iiij. ℥ v.

Arida omnia in tenuissimum puluerem tundito: liquores verò, opopanacem, sagapenum electa & pura in mortario tundito, deinde in feruenti mortario cum melle despumato feruenti adhuc vnito, ac reliquis misceto cū omnino leuigata fuerint. Cū verò mel ad dissoluendos hos liquores accipies, de suprascripta quantitate sumito, nihil addendo.

MALVM terra, id est, radix Aristolochia rotunda vera.

Scribonius Largus mirum in modū effert huius Hieræ virtutes, quemadmodum etiam Marcellus. Itaque non ab re fuerit tutè ea vti, cū nos eius efficaciam aliquoties experti sumus.

℥ hac nota significat Romanis scriptoribus denarium. Est autem denarius pondus Roma-

num drachma paulò grauius. Nam drachmæ octo faciunt vnciam, cum denarij septem constituent vnciam: non rarò tamen indifferenter pro drachma accipitur, sed malè.

Compositio hæc sanat morbo comitiali correptos, furiosos, scotomaticos, cephalagicos, facit ad deprauatam in vtramlibet partem. Ad Tetanum, & Cynicum spasmus, præcipuè verò ad pectoris & lateris dolores prodest, ex qualibet causa factos siue latente & occulta, siue manifesta. Præterea neruorum tensionibus mitificè conuenit: Prodest ad articularium morbum, ad spinæ totius & lumborum dolorem. Duritias in mammis mulierum cum dolore consistentes, ex toto interdum sanat. Ad stomachicos euidenter conuenit. Remediat enim eos quibus frequenter acefcit cibus, aut assiduè nauseant aut saliuua abundant, præcipuè verò Melancholicis benefacit &c.

Catharticum Imperiale D. Nicolai Alexandrini.

℞. Diagridij

Sacchari ana ʒ viij.

Cinnamomi Nardi Saxifragiæ

Polypodij ana ʒ iiij.

Garyophyllorum Zingiberis

Celticæ, [*id est, Spica Celtica.*]

Macropiperis Melanopiperis Cardamomi

Amomi [*aut vice sume nostrum Calamum aromaticum,*]

Melli; despumati ℥ j. ʒ iiij. ʒ vij.

SAXI

SAXIFRAGIA, quam Græci describunt, mediam habet figuram, & magnitudinem inter Pulegium & Tyum. Germanicè vocatur *Stimplei*.

CAPUT optimè purgat, os bene olens reddit, ex stomacho & toto corpore vtrâque bilem deducit.

Pulvis medicaminis Turbith D. Auicēna

℞. Zingiberis albi

Mastiches ana ʒ x.

Turbith subtiliss puluerizati ʒ x.

Sacchari Tabarzeth quantum eorum est.

Commisceantur.

PURGAT humores phlegmaticos, datur pueris, mulieribus, senibus, & humidis, delicatis & otiosis.

Pulvis Senæ preparata D. Motagnani.

℞. Senæ ʒ xij.

Zingiberis

Macis ana ʒ iij

Cinnamomi

Tartari ana ʒ j. ʒ.

Hæc in puluerem redacta cōmisceantur.

Dosis ʒ j. ante cœnam.

PURGAT caput mirabiliter.

Pulvis aut Tragea laxativa.

℞. Turbith ʒ j.

Zingiberis. Cinnamomi.

Mastiches Galangæ.

Cardamomi minoris. Caryophyllorum.

Aniss.

Anisi Hermodactylorum

Diagridij ana ζ β .

Foliorum Senæ ζ ij.

Sacchari ζ iiij.

Misceantur in puluerem contrita.

Purgat cholera, phlegma & melancholia.

Pulvis Sternutatorius.

$\mathcal{R}$. Radicum Pyrethri ζ β .

Castorei ζ β .

Hellebori albi

Hellebori nigri ana ζ j.

Maioranæ m j.

Misceantur, fiat pulvis lege artis.

Nasalia.

$\mathcal{R}$. Calaminthæ

Maioranæ Radicis Ireos

Seminis Nigellæ Castorei

Seminis Staphysagriæ ana $\mathcal{D}$ j.

Hellebori albi Pyrethri

Nucis moschatae Myrrhæ rubæ

Euphorbij ana $\mathcal{D}$ ij.

In pulueres singula conterantur, deinde cū
Eadani ζ vj. & melle modico formentur
nasalia.

SUPPOSITORIA.

Suppositoria simplicia cōficiuntur ex mel-
le & sale simul coctis ad debitā crassitiem.

*Species ad Glan. les, aut Suppositoria
acuta conficienda.*

$\mathcal{R}$. Hellebori albi

Granorum Colocynthidis ana $\mathfrak{z}$ j. $\mathfrak{s}$.

Efulæ præparata

Hermodactylorum ana $\mathfrak{z}$ j.

Specierû Hieræ picræ simplicis Galen. $\mathfrak{z}$ ij.

Misceantur puluerizata.

P I L V L A E.

Pilule Alephanginae D. Mesue.

$\mathfrak{z}$. Cinnamomi Cubebæ Ligni aloës

Calami aromatici Macis Nucis moschatae

Cardamomi Caryophyllorum Asari

Mastiches Schœnanthi Spicæ Indicæ

Carpobalsami [*aut succedanei eius.*] ana $\mathfrak{z}$ j.

Absinthij sicci Rosarum ana $\mathfrak{z}$ v.

Conterantur grosso modo, & infundantur in aquæ $\mathfrak{lb}$ duodecim, & coquantur lento igne in duplici vase vsque ad consumptionem duatum partium, id est, ad remanentiã tertie partis: deinde exprimantur fortiter & colentur. In colaturæ $\mathfrak{lb}$ duabus dissolue Aloës Succotrinæ multoties in vitreo vase lotæ, cum aqua pluuiali, & iterum siccata $\mathfrak{lb}$ j. agitentur simul continuè in Sole: deinde addantur pulueris Myrrhæ, Mastiches ana $\mathfrak{z}$ v Croci $\mathfrak{z}$ ij. Deinde quod reliquum est colati decocti ex aromatibus etiam affundito, & exiccetur ad Solem vel in stufa, admiscendo subinde quod desatum est. Liquido, & linteo puro vas obtegatur aduersus incidentium muscarum & sordium iniurias. Postremò reponatur massa, & fiant Pilulæ parvæ cum necessitas requirit.

P I L V L A E *Alephanginae compositae sunt à Mesue, vt confortent potius stomachum & cerebrum, quàm vt aluum ducant. Propterea Aloem roties lotam requirit, & nullum solutiuum medicamentum eis admiscet, sed confortantia omnia, nisi quis solum Asarum excipiendum esse contendat.*

Ista Pilula vbique sunt in frequenti vsu, sed rarissimè, vt decebat, conficiuntur: nam detrahunt ponderi & numero aromatum, & augent pondus Aloes: quidam etiam impurissimum aloem admiscet, atque ipsius Aloes sordes. Perro miror cur Mesue iubeat vt decoquantur aromata, cum tamen omnia aromata tenuissimis consistant virtutibus, quae facile inter decoquendum resoluantur. Adeo etiam, vt deinde ipsum decoctum aut colatura, prorsus non sapiat aromata quae incocta fuerant. Sed quia ita preparari hanc massam voluit Mesus, in nulla re immutabimus eius placitum.

Quidam confectioni huius massae pilularum Alephanginarum consulentes, dimidiam aromatum partem cum aqua decoquunt, & Aloem in colatura dissolunt: alteram autem partem aromatum in minutissimam puluerem redactam, inter exiccandum massae admiscet, non absurda admodum ratione, si aromata decoctionem sustinerent.

VENTRICULUM, cerebrum, & sensoria humoribus crassis, putridis, pituitosis purgant, & inde natum dolorem dissipant, ventriculum roborant & concoctionem eius iuuant.

Pilula Assaieret D. Auicenna.

℞. Specierum Hieræ picræ, descriptione
Galenī ʒ i

Mastiches

Myrobal. Citrinorum ana ʒ β.

Aloës optimæ ʒ ij.

Syrupi de Stœchade q. ℥.

Fiat Massa.

BILEM flauam & pituitam sine mole-
stia è ventriculo potissimum vacuât. Qua-
propter iis qui caput è ventriculo dolent,
conueniunt.

Pilula Arabica D. Nicolai.

* ℞. Aloës optimæ ʒ iiij.

Kadicis Bryoniæ

Myrobalanorum Citrinorum

Myrobal. Chebulorum. Myrob. Indorum

Myrob. Bellericorum Myrob. Emblicorum

Mastiches Diacridij Afari

Rosarum ana ʒ j.

Castorei ʒ iij.

Croci ʒ j.

Succi Fœniculi q. ℥.

Fiat Massa.

VALENT ad capitis dolorem, vertigi-
nem, hemicraniâmq. Latitiam generant,
mentisq. vigorem conseruant: Visum a-
cuunt, auditûmq. amissum reparant: Ac
stomachum à vitiosis humoribus purgant.

Pilula Arthritica sine Arthetica

D. Nicolai.

℞. Hermodactylorum Turbith

Agaticâ

Agarici ana ʒ iij.
 Colocynthidis   Cassiæ lignæ veræ *
 Spicæ nardi Indicæ   Caryophyllorum
 Xylobalsami [aut succedanei eius.]
 Carpobalsami [aut succedanei eius.]
 Macis   Galangæ *
 Zingiberis   Mastiches *
 Assæ foetidæ   Fœniculi *
 Anisi Saxifragiæ   Seminis Asparagi
 Seminis Rusci [id est, Brusci.]
 Rosarum
 Granorum solis [id est, Milij solis.]
 Salis gemmei ana ʒ ʒ.
 Scammonij ʒ ij. *
 Aloës optimæ ad pondus omnium
 Succii Fœniculi q. s.

Fiat Massa.

*Ex Asparagi & Rusci seminibus tantum pul-
 pa illa carnosâ accipi debet, abiectis corneis semini-
 bus, idque semper est obseruandum.*

VALENT ad podagram, aliòsque arti-
 culorum dolores.

Pilula de Agarico D. Mesua.

℞. Agarici ʒ iij. *
 Ireos *
 Prassij ana ʒ j.   Turbith ʒ v.
 Hieræ picræ ʒ iiij.
 Colocynthidis
 Sarcocolæ ana ʒ ij.
 Myrrhæ ʒ j.
 Sapæ quantum sufficit.
 Fiat Massa.

Ego consulerem, ut *Hiera picra* nondum melle commista acciperetur, hoc est species eius aromatica cum *Aloe* tantum mista: intelligenda autem est *Hiera picra simplex Galeni*.

SAPA est mustum optimum ad tertias decoctum.

Auxiliantur asthmaticis, & aliis thoracis vitiis à crassis & pituitosis humoribus natis.

Pilule Aurea D. Nicolai.

℞. Aloës

Diacridij ana ʒ v.

Rosarum

Seminis Apij ana ʒ ij. ʒ.

Anisi Fœniculi

Mastiches ana ʒ j. ʒ.

Croci

Pulpæ Colocynthidis ana ʒ j.

Mucilaginis Tragacanthæ q. s.

Fiat Massa.

CAPVT expurgant, aciem oculorum exacuunt, flatus ventriculi & intestinorum dissoluunt, ac citra molestiam aluum deiiciunt.

Pilula Aggregativa D. Mesuæ.

℞. Myrobal. Citrinorum

Kaued Seni ana ʒ iiij.

Succi Eupatotij

* Succi Absinthij ana ʒ iiij.

Diacridij ʒ vj.

Myrobal. Chebulorum

Myrobal. Indorum Agarici

Colocynthidis

Polypo

Polypodij ana ʒ ij.

Turbith optimi

Aloës ana ʒ vij. *

Mastiches Rosarum

Salis gemmei Epithymi

Anisi

Zingiberis ana ʒ i.

Electuarij de succo Rosarum Mesuæ q. f.

Fiat Massa

RAVED Seni, id est, Rhabarbarum Orientale optimum.

SUCCI Eupatorij & Absinthij debent esse inspissati, vt Aloe.

Per Eupatorium hoc loco intelligendum est Eupatorium quod Mesue describit, quod idem est cum Gratiola. Germanicè vocatur Vreysaurin: copiosè nascitur ad Albin: igitur hic erit faciendus eius succus.

VALENT ad diuturnas febres, & vitia capitis, ventriculi & iecinoris. Humores item biliosos & pituitosos educunt.

Pilula Benedictæ D. Nicolai.

℞. Specierum Benedictæ laxatiuæ ʒ vij.

Mellis Rosati quantum sufficit

Fiat Massa.

HUMORES pituitosos, potissimùm ad articulos decumbentes eliciunt, à renibus quoque & vesica purgant.

Pilula Cochiae D. Rhasis q ad

Almansorem.

℞. Specierum Hieræ picræ Rhasis ʒ x.

Colocynthidis ʒ iij. ʒj.

Scammonæ ʒ ij. β.

Turbith

Stœchadis ana ʒ v.

Syrupi de Stœchade quantum sufficit.

Fiat Massa.

STOËCHAS cum simpliciter & indefinitè ponitur, semper est intelligenda Stœchas Arabica.

Cephalica rectiùs appellantur, quòd scilicet caput magna efficacia expurgent, ex eòque ac neruis humores crassos euacuet.

Hiera picra Rhasis ʒ. ad Almanf. ad faciendum Pilulas Cochias.

℞. Rosarum rubearum

Spicæ nardi Indicæ Mastiches

Xylobalsami [aut succedanei eius.]

Carpobalsami [aut succedanei eius.]

Cinnamomi

* Xylocasie veræ [id est, Casie lignee.]

Asari [videlicet radicem eius.] ana ʒ j. ḡ vj.

Aloës ʒ vj. ʒ ij.

Fiat puluis.

Pilula de Colocynthide D. Mesuæ:

℞. Pulpæ Colocynthidis ʒ vj.

Myrobal. nigrorum [id est, Indorum.]

Myrobal. Citrinorum

Sagapeni Bdellij mollis

* Sarcocollæ ana ʒ v.

Aloës ʒ vj.

Nigellæ Cymini Carmeni Origani Persici

Nastur

Nasturtij Salis gemmei
 Absinthij ana ʒ j.
 Succij porri quantum sufficit.

Fiat Massa.

CYMINVM Carmenum, id est, Orientale,
 ex Carmania regione.

ORIGANVM Persicum, id est quod Cre-
 ticum Origanum, & est Maiorane simile.

NASTURTIVM album. s. Thlaspi, Germa-
 nicè Vvegekressen: significat etiam Merretich.

VALENT ad affectus pituitosos & me-
 lancholicos, vt alphas curatu difficiles, &
 iuncturarum dolores.

Pilula de Eupatorio maiores D. Mesua.

ʒ Myrobalan Citrinorum
 Succij Eupatorij Mesuæ
 Succij Absinthij ana ʒ iij.
 Raues Seni [id est, Rhabarbari.] ʒ iij. ʒ.
 Mastiches ʒ j.
 Croci ʒ ʒ.
 Aloes bonæ ʒ v.
 Succij Endiuia quantum sufficit.
 Fiat Massa.

MIRIFICI profant in febribus inter-
 mittentibus biliosis, morbo regio, iecino-
 risque obstructionibus.

Pilula de Euphorbio D. Mesua.

ʒ Euphorbij
 Colocynthidis Agarici Bdellij mollis
 Sagapeni ana ʒ ij.
 Aloes ʒ v.

Succi porri quantum sufficit.

Fiat Massa.

Ad emittēdā hydropicorum flauā aquam,
& materiam tumoris discutiendam valent:
Opem quoque afferunt lumborum dolori-
bus, & podagræ humida causa concitatæ.

Pilula Fœtida maiores D. Mesuæ.

℞. Sagapeni Hammoniæ Opopanacis
Bdellij mollis Colocynthidis Seminis Rutæ
Aloës Epithymi ana ʒ v.

Hermodactylorum

Esulæ minoris ana ʒ ij.

Scammoneæ ʒ iiij.

Cinnamomi Spicæ nardi Indicæ Croci

Castorei ana ʒ j.

Turbith ʒ iiij.

Zingiberis ʒ j. β.

Euphorbij ʒ ij.

Succi porri quantum sufficit.

Fiat massa.

VACVANT pituitā crassam, crudā: ob
id conferunt affectibus inde natis, arthriti-
di, podagræ, gonagræ, dolori spinæ & aliarū
iuncturarum, ventriculi, colico, alphis, ele-
phantiæ, & albaras.

Pilula Fœtida D. Rhafis.

℞. Specierum Hieræ picæ Rhafis ʒ x.

Colocynthidis interioris ʒ v.

Euphorbij ʒ ij. β.

Castorei Piperis Assæ fœtidæ

Sagapeni Opopanacis Scitaragi

Sinapi

Sinapi ana ʒ j.
 Centaureæ minoris Elaterij ana ʒ v.
 Gummi, siue lachrymæ & liquores omnes
 densati, in succo rutæ q. l. dissoluantur: de-
 inde admittis reliquis fiat massa.

SEITARAGI, siue Seytari Indum, est her-
 ba similis Thlaspi maiori, id est, Merretich: Latine
 vocatur Lepidium maius: Germanicè, Rosskressen,
 Psiffervurtz, Romischkressen & Maurkressen:
 accipiendæ autem sunt radices eius aut semina.

ELATERIVM, id est, succus fructuum Cu-
 cumeris asuini exsiccatus.

Pilula de Fumo terra D. Auicenna.

ʒ. Myrobal. Citrinorum
 Myrobal. Chebulorum
 Myrobal. nigrorū [id est, Indorum.] ana ʒ v.
 Aloës ʒ viij.
 Scammonæ ʒ v.
 Succus fumi terre clarificati quātū sufficit, vt
 formetur ter hæc massa: nā cum primò fue-
 rit siccata massa, plus succi est addendum &
 rursus exiccetur, idque tertio est faciendū.
 Educūt è corpore humores biliosos, acres &
 sallos: ideòq. aduers⁹ omnia cutis vitia valēt.

*Pilula de Hermodactylis maiores
 D. Mesue.*

ʒ. Hermodactylorū Myrobal. Citrinorū
 Aloës Turb. h. Colocyntidis
 Bdellij mollis Sagapeni ana ʒ viij.

Castorei Sarcocollæ Euphorbij

Opopanacis Seminis Rutæ

Seminis Apij ana ʒ iij.

Croci ʒ j. β.

Succi caulium quantum sufficit.

Fiat Massa.

Aduerfus podagram & arthritin profunt.

Pilula Indæ Haly D. Mesuæ.

* ℥ Myrobal. nigrorum [id est, Indorum.]

Hellebori nigri

Polypodij ana ʒ v.

* Epithymi

Stœchados ana ʒ vj.

Agarici Lapidis Lazuli loci

Colocynthidis

* Salis Indi [aut Salis gemmei.] ana ʒ iij.

Succi Eupatorij inspissati

Spicæ Indicæ ana ʒ ij.

Garyophyllorum ʒ j.

Hieræ picræ simplicis Galeni ʒ xij.

Succi Apij quantum sufficit.

Fiat Massa.

V A L E N T ad affectus melâcholicos, cæ-
crum, elephâtiâ, alphas nigros curatu diffi-
ciles, melâcholicum morbum, & inde ortû
tumorem & mœrorem, quartanam, icterum
spleneticum & splenis dolorem.

Pilula Hieræ simplicis Galeni. lib.

6. Tuenda val.

A ℥ Aloës ʒ l.

Cinnamomi

Xylø

Xylobalsami [aut succedanei eius.]
 Afari Spicæ nardi Indicæ Croci
 Mastiches Chiæ ana ʒ iij.
 Mellis rosati quantum sufficit.

Fiat Massa.

P. C. SCHOL.

*Pilulis his, ut ex Galeni ipsissima sententia cō-^A
 ficiantur, & veluti apud peritiores hodie vsus ob-
 tinuit, Aloës ʒ xl̄. & Croci ʒ ij. β. tantum hic
 indenda sunt.*

ADVERSUS vitia vētriculi ex humori-
 bus biliosis & pituitosis nata, profunt.

Pilula de Hiera composita

D. Nicolai.

℞. Cinnamomi

Spicæ nardi Indicæ Croci

Schœnanthi Afari Xylocastiæ

Xylobalsami [aut succedanei eius.]

Carpobalsami [aut succedanei eius.]

Violarum Absinthij Epithymi Agarici

Rosarum Turbith Colocynthidis

Mastiches ana ʒ j.

Aloës ad pondus omnium, hoc est ʒ ij. *

Fiat Massa cum aqua Endiuicæ.

OP E M ferunt vitiiis capitis, neruorūque
 ab humoribus pituitosis procreatis.

Pilula Hiere cum Agarico.

℞. Specierum Hiere simplicis Galeni

Agarici Trochiscati ana ʒ iij.

Aloës bonæ ʒ j.

Mellis rosati quantum sufficit.

Fiat

Fiat massa.

AUXILIANTVR stomachicis, asthmaticis, & aliis stomachi ac thoracis vitiis à crassis & pituitosis humoribus natis.

Pilula de lapide Lazuli, siue Cyaneo
D. Mesue.

℥. Lapidis Lazuli abluti ʒ vj.

Epithymi

Polypodij ana ʒ viij.

Scammoneæ Hellebori nigri

Salis Indi, aut gemmei ana ʒ ij. ʒ.

Agarici ʒ viij.

Garyophyllorum

* Anisi ana ʒ iij.

Specierum Hieræ simplicis Galen. ʒ xv.

Succi Endiuixæ quantum sufficit.

Fiat massa.

VALENT ad affectus melancholicos, ex bile vstanaos.

Pilula de lapide Armenio D. Mesue.

℥. Lapidis Armenij loti & præparati

* Hieræ picræ ana ʒ v.

Epithymi Agarici

Polypodij ana ʒ viij.

Scammoneæ coctæ in Cytonio ʒ iij.

Garyophyllorum ʒ j.

Salis Indi [aut gemmei] ʒ j. ʒ.

Cum succo Endiuixæ conficiatur massa.

MELANCHOLIAM, & bilem vstam multiplicem vtramque clementer vacuant, ob id morbis inde natis conferunt.

Pilule

Pilula de Mezereo D. Mesue.

℞. Foliorum Mezerei præparatorum ʒ v.
 Myrobal. Citrinorum ʒ iiij.
 Myrobal. Chebulorum ʒ iij.

Confice cum Thereniabin vel Tamarindis in aqua Endiuixæ dissolutis q. s.

THERENIABIN siue Tereniabin, est Manna Orientalis, quæ Græcis vocatur Drosomelis & Aëromelis.

SEROSVM excrementum valenter purgant, seu aquas, ob id hydropem iuuant.

Pilula Lucis maiores D. Mesue.

℞. Rosarum Violarum Absinthij
 Colocyntidis Turbith Cubeborum
 Calami aromatici Nucis moschatae
 Spicæ nardi Indicæ Epithymi
 Carpobalsami [aut succedanei eius.]
 Xylobalsami [aut succedanei eius.]
 Sefelios Seminis Rutæ Schœnanthi Asari
 Mastiches Garyophyllorum Cinnamomi
 Anisi Fœniculi Apij
 Casiæ lignæ [videlicet veræ.]
 Croci Macis ana ʒ ij.
 Myrobal. Citrinorum
 Myrobal. Chebulorum Myrobal. Indorum
 Myrob. Bellericorum Myrob. Emblicorum
 Raued Seni [hoc est, Rhabarbari.] ana ʒ iiij.
 Agarici Senæ ana ʒ v.
 Euphragiæ ʒ viij.
 Aloës Succotrinæ ad pōdus omnium, id est
 ʒ viij. & ʒ ij.

Succi *

Succi Fœniculi quantum sufficit.

Fiat Massa.

EXCREMENTA capitis pituitosa educunt, visumque roborant.

Pilula Lucis minores D. Mesuæ.

℥. Xylobalsami [aut succedanei eius.]
 Carpobalsami [aut succedanei eius.] ana ʒj.
 Chelidoniæ [videlicet maioris radicem.] ʒv.
 Rosarum Violarum Absinthij
 Euphragiæ ana ʒ iij.
 Senæ Epithymi Myrobal. Citrinorum
 Myrobal. Chebulorum Myrobal. Indorum
 Myrob. Bellicorum Myrob. Emblicorum
 Agarici Colocynthidis Schœnanthi Lyci
 Lapidis Lazuli loti ana ʒ ij. β,
 Aloës optimæ ad pondus omnium
 Succi Fœniculi aut Chelidoniæ quantum
 Fiat Massa. (sufficit.)

IDEM quod priora possunt, atram tamen bilem magis vacuant.

A *Pilula Mastichina Petri de Ebano,
 siue Conciliatoris.*

℥. Mastiches ʒ iiij.
 Agarici optimi ʒ iij.
 Aloës electæ ʒ x.
 * Infundatur Agaricus in Aceto & Oxymelle simplici liquidiusculo per diem & noctem, & rursus exiccetur: deinde formetur massa cum succo Artemisiæ, aut cum Syrupo de Stœchade.

A P. C. SCHOL.

Eo quod Cordus bis eandem pilularum harum describit

descriptionem posuerat, ponderibus tantum in altera quadruplicatis, nos vnam earum tanquam frustraneam expunximus.

Præseruant stomachum ab omni ægritudine, leniter purgant & maximè confortant, & non permittunt humores corrumpi, & qui eis vtuntur, præseruantur à doloribus stomachi, capitis, ventris, & matricis: conferunt tristibus & melancholicis, & vitia matricis corrigunt.

Pilula de Aloë & Mastiche D. Nicolai.

℞. Aloës ʒ j. Mastiches ʒ ß.

Garyophyllorum.

Rosarum rubearum ana ʒ j. *

Croci Diacridij ana ʒ ij.

Conformetur Massa cum succo fœniculi aut Absinthij.

Respiciūt virtutē naturalē: purgāt incolumiter stomachū à phlegmate & à cholera.

Pilula de Aloë lota.

℞. Aloës lotæ cum succo rosarum rubearum ʒ j.

Agarici Trochiscati ʒ iij.

Mastiches ʒ ij.

Specierum Diamochi dulcis ʒ ß.

Cum vino maluatico cogatur in massam.

VENTRICVLVM, cerebrum, viscera reliqua, oculos, vterum putridis humoribus purgant, & roborant.

Pilula de Rhabarbaro D. Mesue.

℞. Rued Seni [id est, Rhabarbari.] ʒ iij.

Succi

Succi Glycyrrhizæ

Succi Absinthij

Mastiches ana ʒ j.

* Myrobal. Citrinorum. ʒ ij. ʒ.

Seminis Apij

* Seminis Fœniculi ana ʒ ʒ.

Trochiscorum diarhodon ʒ iij ʒ.

Hieræ picræ simplicis ʒ x.

Aquæ Fœniculi quantum sufficit.

Fiat Massa.

IN febribus diuturnis, iecinoris obstructionibus, & aquæ inter cutem initiis conferunt.

*Pilule Pestilenciales Rusi, quæ aliter
De tribus vocantur.*

℞. Aloës electæ ʒ ij.

* Myrrhæ optimæ ʒ j.

* Croci sinceri ʒ ʒ.

Confice cum vino aromatico.

MIRIFICE aduersus pestiferæ luis cōtagia populatim grassantia pollent. Humores etiã ventriculo immerfos educunt.

*Pilule de Sarcocolla Haly,
D. Mesue.*

℞. Sarcocollæ ʒ iij. Turbith ʒ iij.

Colocyntidos Zingiberis ana ʒ j. ʒ.

Salis gemmei ʒ j.

Aquæ rosarum quantum sufficit.

Fiat Massa.

PITUITAM vacuant, ob id pituitosis affectibus commodant.

Pilula sine quibus esse nolo D. Nicolai. *

℞. Aloës optimæ lotæ ʒ xiiij.

Myrobal. Citrinorum

Mirobal. Chebulorum

Myrobal. nigrorum [*id est, Indorum.*]

Mirobal. Bellericorum.

Milobal. Emblicorum.

Rhabarbari Mastiches Absinthij.

Rosarum Violarum Sene Agarici

Cuscutæ ana ʒ j.

Scammonea præparata ʒ vi. ʒ.

Dissolvatur Scammonea in succo Fœniculi sufficienti, & cum hac dissoluta Scammonea formetur massa.

Mirabiliter purgant choleram, phlegma & melancholiam: valent proprie ad cataractas, & obscuritates oculorum, visum custodientes: & aurium dolorem sanant, & iliosis conferunt.

Pilula Stomachica Alkindi. D. Mesue. *

℞. Mirobal. citrinorum.

Mirobal. nigrorum

Myrobal. Chebulorum ana ʒ iij.

Rosarum, Mastiches ana ʒ ij.

Cardamomi Ligni aloës Santali Citrini

Cubebarum Garyophyllorum Schœnâthi

Nucis moschatae ana ʒ j. *

Raved Seni [*id est, Rhabarbari.*] ʒ ʒ.

Turbith ʒ vij.

Aloës ad pondus omnium.

Fiat massa.

Cerebrū, & ventriculū corruptis humoribus

ribus purgant, ventriculum roborant, concoctionem iuuant, appetentiam excitant.

Pilula Imperiales Magistrales.

℞. Myrobal. Citrinorum Aloës
Turbethi ana ʒ x.
Rosarum Spicæ Indicæ
Mastiches ana ʒ ij. ʒ.
Anisi ʒ j. ʒ.
Salis Indi [aut salis gemmei.]
Croci ana ʒ j.

Formetur massa cum succo Absinthij.
Biliosos & pituitosos vacuât humores, eos
potissimû qui caput & ventriculû obsidēt.

Pilula Stomachica D. Mesue.

℞. Cinnamomi
Amomi [eius loco sumatur Acorus verus.]
Anisi Mastiches Cardamomi minoris
Zingiberis Zedoariæ Maceris
Nucis moschatae Garyophyllorum Croci
Cubebaram Ligni Aloës Turbethi
Tereniabin [id est, Manna.]
Agarici Foliorum Senæ
Myrobal. Citrinorû Myrob. Chebulorum
Myrobal. Indorum Myrob. Bellericorum
* Myrobal. Emblicorum ana ʒ j.
Rhapontici veri [id est, Rhabarbari.] ad pō-
dus omnium.

Aloës quantum totum æquat.

Cōficiantur cū Syrupo rosato aut violato.

M O D I C V M soluant, & plurimû cōfor-
tant stomachû, & omnia intestina frigida:
muniant

muniunt virtutes naturales, remouent frigiditatē, clarificant sanguinem & spiritum.

Pilule de Opopanace D. Mesue.

℞. Opopanacis Hermodactylorum
Sagapeni Bdellij mollis Ammoniacy
Colocynthidos ana ℥ v.
Croci Castorei Myrrhæ rubræ Zingiberis
Piperis Mactopiperis, [*id est, Nigri.*]
Cassæ lignæ Myrobal. Citrinotum *
Myrobal. Bellericorum
Myrobal. Emblicorum ana ℥ j.
Scammoneæ ℥ ij.
Turbethi ℥ iiij. Aloës ℥ xij.

Cogantur in massam cum infusione gummi in aqua caulium.

VALENT ad paralyfim, spasmodum cynicum, gonagram, podagram, & aliorum articulorum dolores, morbosque partium neruolarum frigidos.

*Pilule de quinque generibus Myrobal.
D. Nicolai.*

℞. Quinque genera Myrobalanorum
Agarici Diacridij Colocynthidos
Sene ana ℥ ℞.
Epithymi Turbethi Anisi
Marathri Mastiches
Lapidis Lazuli preparati ana ℥ ij.
Aloës ℥ j.

Formetur massa cum succo Absinthij.

P. C. SCHOL.

Ana ℥ ℞. [*Cum Cordus hic ana ℥ ℞. depra-
nate.*]

uatè posuisset Fuchsius equè malè 3 ij. s. legendum putat.

EDVCVNT humorem cholericum, phlegmaticum & melancholicum, & clarificant sanguinem.

*Pilula de Octo rebus, siue Optomere
D. Nicolai.*

℥. Aloës Diacridij ana 3 ij.
Interioris Colocynthidis Epithymi
Agarici Mastiches Dauci Cretici
Myrob. Chebulorum Absinthij ana 3 j.
Cum succo Solani conformetur massa.

PVRGANT humores crassos à capite, visum clarificant, & cataractas oculorum prohibent.

Pilula de Serapino D. Mesue.

℥. Sagapeni Ammoniacci Opopanacis
* Bdellij ana 3 ij. Seminis Apij Ammios
Hermelæ [id est, seminis Ruta syluestris.]
Anisi ana 3 j.
Acori [id est, Calami aromatici.]
A Casiæ lignæ veræ Calaminthæ
Centaurij [minoris scilicet.]
* Polij Costi Salis gemmei ana 3 s.
Aloës 3 vj. Colocyntidos 3 v.

Cogantur in massam cum aqua aut succo Matricariæ.

NOTATO : Ingreditur secundum Mesue Seitaragum Indum, sed Clementius Clementinus loco eius posuit Casiam ligneam.

P. C. SCHOL.

Casiæ] Seitaragi Indi (quod Lepidium hoc loco

locō interpretandum) apud Mesuem legi, rectè
olfecit Fuchsius, falliq; Cordum & Clementi-
num dextrè censet.

POLLENT ad Ischiadem, podagram,
& reliquarum iuncturarum dolorem, ac
etiam vteri; mensēsque promouent.

Pilula de Bdellio maiores D. Mesuæ.

℞. Bdellij ʒ xij. Ammios ʒ iij.
Myrob. Chebulornm Myrob. Indorum
Myrob. Bellericorum Myrob. Emblicorū
Conchularum venerearum adustarum *
Succini aut Karabæ ana ʒ ij. ℞.

Maceretur Bdellium in succo foliorum
Porri, & conficiatur massa.

VALENT ad fluxum hæmorrhoidum
& vlcera in eis, & ad mēses immodicos.

Pilula de Cynoglossa D. Nicolai.

℞. Cynoglossæ rad. Opij *
Seminis Hyosciami ana ʒ iij.
Myrrhæ Troglodyticæ ʒ vj.
Thuris masculi ʒ v.
Garyophyllorum ʒ ij.
Cinnamomi Styracis rubei ana ʒ ij.

Cum aqua rosarum conficiatur massa.

MAGNAM vim obtinent in tenuibus
sistendis distillationibus, ac doloribus mi-
tigandis.

Pilula Bechica. *

℞. Pineorum nucleorum
Amygdalarum ana ʒ j. ℞.
Glycyrrhizæ ʒ vj.

Succi

Succi glycyrrizæ ꝑ̄ iiij.

Cum aqua rosarum conformetur massa.

A D V E R S V S tussim veterem pollent,
& gutturis ac faucium asperitatem.

Pilula Alephangina D. Valerij Cordi.

℥. Myrobalan. Chebulorum

Myrob. Citrinorum Myrobal. Indorum.

Myrobal. Bellericorum

Myrobal. Emblicorum ana ꝑ̄ j.

Acori veri Galangæ Zedoariæ

Doronici Romani Radicularum Afari

Dictamni nostratis radicum Absinthij

Rosarum ana ꝑ̄ iiij.

Contundatur omnia crassiusculè, & Myrobalani per se macerentur prius in aquæ clarissimæ fontanæ ℥. iiij per horas xxiiij. deinde coquantur donec ferè tertia pars aquæ sit in vaporem resoluta: postea coque etiam radices, & aromata lento igne in duplici vase cum aquæ clarissimæ ℥. vj. & affunde his antea coctas Myrobalanos cum suo iusculo: ultimo rosas adiiciendo, coquantur vsq; ad tertias: coletur postea validè exprimendo: hinc in colatura dissolue,

Aloës optimæ & lotæ, ac rursus exiccatæ.

℥. iij.

Ponantur omnia in vitrea patina ad solem aut in stufam, & agitentur sapissimè, ut concrescens in margine Aloë liquidò commisceatur: cum verò mellis spissitudinem fuerint consecuta, tunc adde sequentium specierum puluerè minutissimè tritum.

℥. Galangæ Cyperi Zedoariæ Doronici

Ligni

Ligni aloës Cinnamomi Schœnanthi
Nardi Celticę radicalarū Nucis moschataę
Macis Cubebaram Cardamomi
Garyophyllorum ana ʒ iiij.

Mastiches

Succini [*id est, Caraba.*] ana ʒ vj.

Myrrhæ

Croci ana ʒ iiij.

Agitentur optimè cum aloë species, &
fiat massa cum diligentia.

MYROBALANI omnes hoc pondus de-
bent habere, exemptis nucleis siue lignis.

P I L V L A E ista Alephanginæ sunt efficaces,
imò efficaciores prioribus: relinquimus tamen uni-
cuique liberum arbitrium, alterutram vel vtram-
que componendi.

Hoc loco non debet poni Dictamnus Creticus,
sed radices Dictamni, quæ vulgò in vsu sunt, &
propriè cortex radicum eius. Germanicè vocatur
Aschvvurtz, propterea quòd folia eius sunt simi-
lia Fraxino arbori: & hac est vera Fraxinella,
vulgò ab Italis dicta.

Aloen lauandi modus in postrema huius libri
parte, quæ est de præparatione simplicium medic.
docebitur.

TROCHISCI.

Trochisci de Vipera D. Andromachi.

ʒ. Carnis viperinæ cum anetho, sale &
aqua coctæ ʒ viij.

Panis tritici purissimi triti & cribrati ʒ ij.

Formentur trochisci cum iusculo, in quo decoctæ fuerint carnes Viperinæ, & inungantur cum Opobalsamo, aut oleo Macis aut Garyophyllorum, aut Nucis Moschatæ: sed oleum Garyophyllorum propiùs accedit ad naturam Balsami. Siccentur in loco umbroso, libero ventoque perflabili.

VIPERA est serpens, quem recentiores vocant Tirum, Itali verò Marassam & Scurzionem, ut scribit Nicolaus Leonicensis: ingrediuntur autem hi Trochisci in Theriacam: apud nos verò nondum licuit videre hoc serpentum genus. Igitur ex Italia peti debent veri Trochisci de Vipera.

Trochisci Scyllitici Andromachi.

℞. Scyllæ assatæ ℥ j.

Farinæ Orobi ℥ viij.

Formentur Trochisci secundum artem.

Trochisci Hedychroi D. Aëtij.

℞. Mari [sive Maiorana, aut loco eius Dictamni Cretici.]

Asari Sampsuchi

Aspalathi [eius loco sumatur semen Agni casti.]

Opobalsami [eius loco accipiatur oleum Garyophyllorum.]

Schœnanthi

Calami aromatici [eius loco sumatur Galäga.]

Phu pontici ana ℥ j. ʒ xv.

Xylobalsami Cinnanomi

Costi ana ℥ j. ʒ.

Myrrhæ Troglodyticæ

Folij [aut succedanei eius.]

Spicæ nardi Indicæ Croci

Casiæ ana ʒ iiij. ʒ ʒ xv.

Amomi [aut succedanei eius.] ʒ ij. ʒ xij.

Mastiches ana ʒ ʒ. ʒ vij. ʒ.

Vini veteris odorati dulcis quantum sufficit, formentur Trochisci.

MARVUM herba est non dissimilis Maioranae, eius loco accipitur Dictamnus Creticus.

SAMPVSCHVS, id est, Maiorana, quidam habent Amaracum, quod idem est. Non enim debet hoc loco accipi Matricaria, aut Cotula fætida, quæ etiam vocatur Amaracus.

ASPALATHVS est cortex quidam odoratus, eius loco accipe lignum Aloes, aut Santalum Citrinum odoratissimum, aut semen Agni casti.

FOLIVM.] Pro folio sume Spicæ Romane radicum, Macis, ana partes aequales.

H I Trochisci appellantur ab Arabibus Alindaracaron, à recentioribus verò, vt Nicolao, sunt parum immutati, & vocantur Diacoralli.

Trochisci Hedycroi D. Galeni.

ʒ. Corticum radicum Aspalathi [ipsum loco sumatur semen Agni casti.]

Calami aromatici [sume eius loco Galangam.]

Costi Afari Xylobalsami Phu

Amaraci [hic significat Maioranam.]

Mastiches ana ʒ vj.

Schœnanthi Cinnamomi ana ʒ xij.

Amomi Casiæ *

Rheu pontici [eius loco sume Rhabarbarum,]

ana ʒ xv.

Nardi Indicæ

* Folij ana ʒ xvj.

* Myrrhæ

Croci ana ʒ xij.

Omnia subtilissimè trita cum vino Falerno, in Trochiscos formentur, qui in umbra exsiccentur, & Opobalsamo aut oleo Caryophyllorum inuncti reponantur.

GALENVS in libello De Theriaca ad Pamphilianum scripto, ad hunc modum præcipit conficiendos esse Hedycroos Trochiscos. Sunt enim proximis non ignauires.

Pro Aspalatho, quo caremus, licet accipere semen agni casti, aut Lignum aloos, aut Santalum citrinum odoratum. Oportet etiam diligenter aduertere, ne pro Aspalatho Aspalum legatur aut accipiatur.

Pro Amomo vero, quo caremus, pone Carpesium, aut vocatum Calamum aromaticum.

Pro vino Falerno, accipe aliud quoduis vinum generosissimum.

P. C. SCHOL.

Troch. horum descriptionem in Cordo vitiatè postam, hic ex Andernaci versione restitui:

Trochisci Hedychroi alij, Galeni.

ʒ. Mari Amaraci [id est, Maiorana]

ʒ. Afari Aspalathi ana ʒ ij.

Schœni [id est, Squamanti.]

Calami odorati Phu pontiei

Xylobalsami [aut succedanei eius.]

Opobalsami [aut succedanei eius.]

Cinnamomi Costi ana ʒ iij.

Myrrhæ

Folij

Folij Malobathri [*aut succedanei eius.*]

Nardi Indicæ Croci

Casix ana ʒ vj.

Amomi [*aut succedanei eius.*] ʒ xij.

Mastiche Chia ʒ i

Vini Falerni quantum sufficit.

Formentur Trochisci, & in umbra exiccantur, Opopalsamo aut oleo Garyophyllorum vncti.

Pro Maro, sume Dictamnium Creticum.

ASPALATHI loco sume lignum Aloes, aut Santalum Citrinum, aut semen Agni casti, vt Galenus de Succedaneis dicit.

Pro Calamo, sume Galangam.

Pro Opopalsamo, sume oleum Garyophyllorum.

Pro Malobathro, sume Spica Romana radices, aut Spica Romana Radicum, & Macis ana partes aequales.

CASIA, id est, Cassia lignea aromatica similis Cinnamomo.

AMOMI loco, sume vocatum calamum aromaticum.

MASTICHE Chia, id est, Mastix è Chio insula, quæ est optima.

HÆC est genuina Hedyeroi compositio, vt Galenus dicit, & hæc debet ingredi Theriacam Andromachi senioris.

GALENVS primo libro de Antidotis ad hunc modum carmine describit compositionem Hedyeroi magmatis, vbi Theriacæ compositionem docet. Non tamen diligenter distinguit pondera rerum. Nam omnia coniungit con-

iunctionibus copulatis, $\tau\epsilon$ & $\kappa\alpha\iota$, hoc est, QV E
& E T.

A Trochisci Cyphi D. Damocratis.

$\mathcal{L}$. Carnium Vuę passę albę & pinguißimę
Terebinthinę coctę ana $\mathfrak{z}$ xxiiij.

Myrrhę

Schœni [id est, Schœnanthi.] ana $\mathfrak{z}$ xij.

Calami vnguentarij $\mathfrak{z}$ ix.

Cinnamomi $\mathfrak{z}$ iiij.

B Bdellij Onychis Nardi spicę

Castę optimę [quę est similis Cinnamomo.]

Cyperij purgati

Arceuthidum maximarum & pinguißima-
rum ana $\mathfrak{z}$ iiij.

Aspalathi $\mathfrak{z}$ ij. β .

Croci $\mathfrak{z}$ j.

Mellis optimi

Vini ana quantum satis est ad formandum
& incorporandum.

MELLIS & vini parum debet addi, vt
tantum cum his conficiantur Trochisci.

CARNES Vuę passę atque Iuniperi baccas
recentes & pingues minutissimę confundito, tun-
ditoq; deinde Bdellium Myrrhamque affuso vino
diluito, postea reliqua omnia in tenuissimum pul-
uerem redigito, & demum adhibito modico mellis
deffumato optimi, Trochiscos formato.

Arabes hos Trochiscos vocant Cochion.

Per vuas passas hic intellige eas quas vocant
Vuas Cybibas, vulgò Cibeben.

TREBINTHINÆ coctę : quomodo
coquatur Resina Terebinthina, ostendam inferius
in tractatu De præparatione medicamentorum.

CALAMVS unguentarius, id est, aromaticus verus, pro quo sume Galangam, quia hodie caremus vero Calamo aromatico.

ONÏCHIS, id est, Blatta Byzantia electa.

CYPERVM purgatum præcipit accipiendum, quoniam plerumque fibris sordidis sunt obstæ radices eius.

ARCEUTHIDES, sunt bacca Juniperi. Hic autem debent accipi Juniperi magnæ grandes bacca: quoniam autem caremus ipsis, vulgaris & minoris Juniperi baccas accipere licet.

Pro Aspalatho sumatur semen Agni casti, ex mente Galeni de Succedaneis.

P. C. SCHOL.

Troch. hi apud Galenum leguntur libro 2. Antid. A

Onychis, Bdellij.] Fuchsius vnâ cum Cordo B
duas hic distinctas res legit, intelligit ac defendit mordicus. Matthiolus vero atque Franciscus contra, vnâ cum Andernaco & Martino Rota Galeni interpretibus pro vnica eademque re, ambas eas voces intelligendas esse strenuè contendunt, & unguem Bdellij tamquam Bdelium ungui simile, legendum esse sentiunt atque volunt

Trochisci Ramich D. Mesua.

℞. Succii Acetosæ [aut loco eius succi Citoniorum austerorum.] ℥ xvj.

Rosarum ℥ j. Granorum Myrti ℥ ij. *

Bulliant parû & colêtur, colaturæ addatur Gallarum iamiam tenuissime tritarû ℥ iij.

Coquantur denuò aliquantulum, deinde

inspergatur sequentium specierum minutissimus & optimè commistus puluis.

℞. Rosarum ʒ j.

Santalū Machoziri ʒ j. ʒ ij.

Gummi Arabici ʒ j. ʒ iiij

Carnium Sumach

Spodij ana ʒ j.

* Succī Agrestæ ʒ vij.

* Succī granorū Myrti multum tritorū ʒ iiij.

* Ligni Aloës Caryophyllorum Mattichis
Nucis moschatæ ana ʒ ij.

Misceantur omnia optimè, deinde exiccantur, exiccata rursus in tenuissimum pulverem terantur, & formentur Trochisci subriles cum Camphoræ aureo vno, & aqua rosarum quantum sufficit. Exiccantur in umbra libera, exiccati reponantur.

VENTRICULUM, cor, hepar, imbecilla firman: & lubrica viscera ac intestina, choleram morbum sistunt, acrimoniã obtundunt, animum reddunt tranquillum, omnem hæmorrhagiam cohibent, ob quã naribus sanguine fluentibus stando impellitur, aliis medicamentis miscetur.

Trochisci de Cappare D. Mesua,

℞, Corticum radicū Capparis

Seminis Agni casti ana ʒ vj.

Seminis Nigellæ veræ.

Calaminthæ

Succi Eupatorij [id est, Gratiolæ.]

* Acori

Amygda

Amygdalorum amarorum
 Sem. Nasturtij Ammoniaci
 Foliorum Rutæ
 Radicis Aristolochiæ rotûdæ veræ ana ʒ ij.
 Cyperi
 Scolopendriæ ana ʒ j.

Formentur Trochisci cum Hammonia-
 co prædicto in aceto dissoluto, & exiccati
 reponantur.

SCOLOPENDRION est Ceterach, &
 non lingua ceruina.

P. C. SCHOL.

Troch. de Capp.] Compositionem hanc apud ^A
 Cordum mancam esse cum Euchsus meritò cõ-
 queratur, nos eam hic ex vetustis partim exem-
 plaribus, partim ex Minoritarum in Messem (ex
 quibus pleraque alia) restitutionibus, suæ integri-
 tati reposuimus. Qui inquam, Fraterculi hoc nomi-
 ne herclè plurimum laudis ac præmij merentur,
 quod extra professionem etiam ea in re plura præ-
 stiterint soli: quàm innumeri alij, quamquam eos
 cespitare quandoque, & iudicio carere interdum
 satis sit in confesso: laborem interim indefenssum,
 quem in restituendo impenderunt, negotiùmque
 ipsum tam ingens, tantique commodi nobis præsti-
 tum haud exoculari, magnisque efferre præconiis
 non debemus. Immeritò itaque nimisque quàm de-
 ceat, à quibusdam exagitantur boni fratres.

Ad splenis duritiem & flatus eius dissy-
 pandos valent.

Trochisci de Eupatorio D. Mesue.

℞. Tereniabin [id est, Mame.]

Succi Eupatorii ana ℥ j.

* Rosarum ℥ ℞. Spodij ℥ iij. ℞.

Spicæ nardi Indicæ ℥ iij.

Rhabarbari Afari

Anisi ana ℥ ij. ℞.

Formentur Trochisci cum aqua Cuscute, & in umbra libera ventoque perflata exsiccati reponantur.

Pre Spodio sumatur Ebur combustum.

EUPATORIUM Mesue, intelligendum est Gratiola.

OBSTRUCTIONEM & tumorem præter naturam hepatis & lienis sanant, ac innatas febres antiquas, & harum rigorem, icterum, ac incipientem hydropem.

A *Trochisci Dianæ, seu potius, Dianon D. Nicolai.*

℞. Florum Violarum viridium ℥ v.

Amyli ℥ iij.

Seminis papaveris albi ℥ ij. ℥ j.

Rhabarbari ℥ j. ℥ ij.

* Seminis plantaginis ℥ j.

Balsami [loco eius oleum Caryophyllorum.] ℥ j.

Rhodostagmatis quantum sufficit.

Formentur Trochisci.

DIANI, vel DIAVI, aliàs vocantur hi Trochisci, sed corrupto nomine.

PERVIOLAS, hoc loco oportet intelligere
B Violas albas, quæ hodie vocantur Cheyr, Curmi, vulgò Gelbe Violen.

Per Balsamum intelligitur Opobalsamum.

RHODOSTAGMA, id est, aqua Rosarum.

P. C. SCHOL.

Troch. Diaui.] horum Troch. duas descriptio- A
nes in idem recedentes, alterius pondere tātūm tri-
plicato, mensūque in Rhabarb. pondere sublato, te-
merè Cordus posuerat. Mancè enim ibidem ꝑ j.
quod & Fuch. rūtè animaduertèrat, positus erat,
cūm 3 j. ꝑ ij. vt restitui, legendum sit.

Per Violas.] Malè id sentit Cordus, vt & B
Fuch. docet: non enim Dialeucoton, hoc est, ex Vio-
lis albis, quas Cheyri vocamus, sed Diaion, hoc est,
ex Violis nigris seu Martiis dictis, appellantur hi
Trochisci. Viola itaque Martia virentes hic intel-
ligenda veniunt.

EXCALEFACTIONES mitigant, al-
uumque emolliunt.

Trochisci de Lacca D. Mesue.

℥ Laccæ mundatæ
Succi Glycyrrizæ
Absinthij Berberis
Succi Eupatorij [id est, Gratiolæ.]
Rhabarbari Aristolochiæ longæ Costi Afari
Amygdalorum amarorum
Rubeæ Tinctorum
Anisi Apij Schœnanthi ana 3 j.

Formentur Trochisci dragmæ pondere
cum aqua Eupatorij.

Mesue intelligit suum Eupatorium, id est, Gra-
tiolam.

Trochisci de Lacca valent ad obstructio- *

nes hepatis & lienis, & inde natas febres varias antiquas, & ascitem per vrinas mouent.

Trochisci Diarhodon D. Nicolai.

- ℞ Rosarum viridium ʒ iiij.
 Spodij [id est, Eboris combusti.] ʒ ij.
 Santali rubri ʒ j. β. ḡ vij.
 * Santali albi ʒ j. ḡ xij.
 * Croci ʒ ij. ḡ viij.
 Camphoræ ḡ xij.

Aquæ Rosarum quantum sufficit, formetur Trochisci.

Ista compositio debet administrari in magnis confectionibus ipsius Nicolai.

Trochisci de Rhabarbaro D. Mesua.

- ℞ Rued boni [id est, Rhabarbari.] ʒ x.
 Succu Eupatorij [id est, Gratiolæ.] ʒ iiij.
 * Rosarum ʒ iiij.
 Spicæ nardi Indicæ Anisi
 Rubiæ tinctorum Seminis Apij
 Absinthij Asari ana ʒ j.
 Amygdalarum amararum ʒ. iiij.
 * Formentur Trochisci aurei vnius pondere cum aqua Cuscutæ

V A L E N T ad hepatis obstructionē, dolorem, tumores præter naturam, affectus inueteratos eiusdem, & hydropem, & icterū, & formæ corruptionem.

Trochisci de Berberis D. Mesua.

- ℞ Berberis ʒ ij.
 Spodij Xyloalocis

Semi

Seminis Acetosæ Mastiches
 Galliæ moschataæ veræ
 Spicæ nardi Indicæ ana ʒ j.
 Rosarum ʒ v.
 Gummi Arabici ʒ iiij.

Aquæ rosarum quantum sufficit.

Formentur Trochisci.

TROCHISCI de Berberis seu Oxyacanthæ valent ad intemperiem calidam, fluorem alui, & hepatis dolorem.

Trochisci Galliæ moscatae D. Mesuæ.

℥ Xyloaloës crudi ʒ v.
 Ambræ ʒ iiij. Mochi ʒ j.

Mucilaginis Tragacanthæ cum aqua rosarum factæ quantum sufficit.

Formentur Trochisci parui.

CEREBRVM, cõrque roborant, vomitũ & alui profluvium sistunt, oris atque ad eõ corporis totius odorem commendant.

Trochisci Alyptæ Moschatae D. Nicolai.

℥ Ladani purissimi ʒ iiij.
 Styracis Calamitæ ʒ j. β.
 Styracis rubræ ʒ j.

Ligni aloës ʒ ij. Ambræ ʒ j.
 Camphoræ ʒ j. β. Moschi ʒ β.

Aquæ rosarum quantum sufficit.

Formentur Trochisci secundum artem.

STYRAX rubea, hic non significat Thymiam, aridum illum & nigrum corticem: sed resinam Styracis quæ subrusa aut flava est, id est, optima Styrax.

VALENT pueris patientibus asthma & constrictionem pectoris, & etiam nō valentibus lac retinere. Fit inde optimum fumi-
gium & odoriferum, & assumuntur etiam ad pretiosissimas medicinas.

*Trochisci de Agarico D. Mesue ca. de
Agarico ex Haly.*

℞. Agarici electi ℥ iij. Salis gemmei ℥ i.
Syrupi acetosi simplicis quantum sufficit.

Formetur Trochisci, & reponantur in ca-
lido siccoque loco.

Purgāt ex cerebro & capite phlegma cras-
sum cum cholera mistum. Et præcipuè edu-
cunt ex pectore crassos humores, putridos
& viscosos.

*Agaricus Trochiscatus D. Mesue, ca.
de Agarico ex Galeno.*

℞. Agarici electi ℥ iij.
Vini infusionis Zingiberis quantum sufficit.

Formentur Trochisci.

Trochisci de Charabe D. Mesue.

℞. Charabis aureos vj.
Cornu cerui vsti Gummi Arabici assati
Corallij rubri vsti Tragacanthæ
Acaciæ Hypocistidis
Balaustiorum florum Mastiches Laccæ
Papaueris nigri assati ana aureos ij.
Thuris Croci
Opij ana aureum j. β.
Mucilaginus Psyllij quantum sufficit.
Formentur Trochisci.

Fiunt

Fiunt & hi Trochisci sine Opio.

Trochisci de Charabe siue ex Succino, inuenti sunt ad restingendum sanguinem vndecumque fluentem, menstrua, sputum, fluxum sanguineum, & hæmorrhoidalé : & consolidant vlcera pectoris & pulmonis.

Trochisci de Myrrha D. Rhasis.

℞ Myrrhæ ʒ iij. Lupinorum ʒ v.

Foliorum Rutæ Mentastri

Pulegij ceruini Cymini

Rubiæ tinctorum Assæ fœtidæ

Sagapeni Opopanacis ana ʒ ij.

Succi Arthemisiæ quantum sufficit.

Formentur Trochisci secundum artem.

MENTASTRUM est syluestris Menta pilosis & hirsutis foliis.

PVLEGIUM Ceruinum, id est, Dictamnus Creticus.

Prouocant menstrua, & sedant passiones, quæ ex retetione menstruorum proueniunt.

Trochisci de Alkekengi D. Mesue.

℞ Fructuum Alkekengi ʒ iij.

Seminis Citrulli Seminis Albatechæ

Seminis Cucurbitæ ana ʒ iij. ʒ.

Boli Armeniaci Gummi Arabici Thuris

Sanguinis Draconis Papaueris albi

Amygdalorum amarorum

Succi Glycyrrhizæ Tragacanthæ Amyli

Pinearum ana ʒ vj.

Seminis Apij Charabis

Boli [aut eius loco Terra sigillata.]

Hyo

Hyoscyami Opij ana ʒ ij.

Succi Alkekengi quantum satis fuerit ad
formandum Trochiscos.

Fiunt & hi Trochisci sine Opio.

ALBATECHA siue Batega, est Melon ma-
gnus Indus, viridis & subniger.

TROCHISCI Alkekengi seu Hali-
cacabi valent ad renum & vesicæ vlcera, &
natam inde dysuriam.

Trochisci de Rosis D. Rhasis.

* ℞ Rosarum ʒ iiij.

* Ligni aloës

* Spicæ nardi Indicæ Mastiches

Casæ lignæ [aut succedanei eius.]

Florum Squinanthi Cinnamomi

Absinthij ana ʒ j.

Vini veteris quantum ad formandum Tro-
chiscos satis fuerit.

SUNT efficaces ad multos affect^o, præfer-
tim ad ventriculi dolorē, malam coctionē,
febres antiquas, hydropē incipiētem, & il-
los maximē quibus forma corrumpitur.

Trochisci de Camphora Mesua.

℞ Rosarum ʒ iiij.

Spodij Glycyrrhizæ ana ʒ ij.

Seminis Cucurbitæ Seminis Citrulli

Seminis Cucumeris Seminis Melonis

Tragacanthæ Croci Gummi Arabici

Spicæ nardi Indicæ ana ʒ j.

Santali citrini ʒ ij. β.

Ligni aloës Cardamomi Amyli

Camphoræ ana ꝑ ij.

Sacchari Tabarzeth

Tereniabin [*id est, Manna*] ana ꝑ iij.

Mucilaginis Psyllij cum aqua rosacea factę
quantum sufficit

Formentur Trochisci.

TROCHISCI Camphoræ conferunt
ad febres ardentes, bilis & sanguinis feruorem,
ventriculi & hepatis intemperiem calidam,
& ab his sitim inexpletam : icterum
quoque ac phthisim & hecticam curant.

Trochisci de terra sigillata D. Mesue.

℥. Sanguinis Draconis

Gūmi Arabici assati Trochiscorū Ramich

Rosarum rubrarum Seminis Rosarum

Amyli assati Spodij Acacię

Lapidis Hęmatitidis Hypocistidis

Florum Balauftiorum Boli Armeniaci

Terrę sigillatę [*vel boli Armeni.*]

Corallij rubri Charabis ana ꝑ ij.

Margaritarum Tragacanthę

Papaueris nigri ana ꝑ j. β.

Seminis Portulacę assati

Cornu ceruini vsti Thuris *

Gallarum Cypressi *

Croci ana ꝑ ij.

Aquę Arnoglossę quantum sufficit.

Formentur Trochisci. *

Et quandoque adduntur Opij ꝑ ij.

SPODII] *pro Spodio sume Ebur combustum preparatum*

SEMEN Rosarum hic significat Antheram,
id est,

id est, luteos apices, qui sunt in Rosis: hic exiccari rubescunt.

GALLAE Cypressi, etiam vocantur nuces Cypressi.

P. C. SCHOL.

Mesues exemplaria Gallas absolutè scriptas habent.

SUNT admodum efficaces ad sputum sanguinis, cum aqua Plantaginis poti: ad fluorem verò sanguinis è naribus, fronti illiti: ad menses immodicos, utero iniecti vel pubi illiti: ad mictum sanguinis, in vesicam iniecti, & ad alias hemorrhagias, parti sanguine fluenti impositi.

Trochisci de Spodio Mesuae.

℞ Rosarum rubearum ʒ xij.

Spodij ʒ x.   Seminis acetosæ ʒ vj.

* Seminis portulacæ

Coriandri præparati & tosti

Pulpæ Sumach   ana ʒ ij. β.

* Amyli affi   Florum Balauisticorum

Baccarum Berberis ana ʒ ij.

Gummi Arabici affati ʒ j.

Agrestæ quantum sufficit.

Formentur Trochisci.

VALENT ad febres biliosas cum alui fluore: inflammationem ventriculi & hepatis & sitim continuam sedant.

Trochisci de Absinthio D. Mesuae.

℞ Rosarum Absinthij Anisi ana ʒ ij.

Kaued [*id est, Rhabarbari.*]

Succi

Succi Eupatorij [*id est, gratiola.*]

Afari   Seminis Apij

Amygdalorum amarorum

Spicæ nardi Indicæ   Mastiches

Folij ana ʒ j.

Succi Endiuæ quantum sufficit.

Formentur Trochisci secundum artem.

Pro Folio accipe radices Spicæ Romanæ, aut radicem Spicæ Romanæ, & Macis ana partes æquales.

OBSTRUCTIONES ventriculi & hepatis, & ab his dolorem, & febres antiquas tollunt, dictas partes reliquasque nutritorias roborant, ac appetentiam excitant.

Trochisci Albandal. D. Mesua.

ʒ. Pulpæ Colocynthidis ʒ x.

Incidantur minutissime, & fricentur cum olei

Rosacci   ʒ j.

Deinde sume   Tragacanthæ

Gummi Arabici   Bdellij ana ʒ vj.

Macerentur hæc in aqua rosacea, donec liquefiant & dissoluantur: deinde cum parte resolutarum lachrymarum formentur ex prædicta Colocynthide Trochisci qui siccetur, & cum fuerint siccati, contundantur minutissime, & rursus formetur Trochisci cum reliquo diluto lachrymarum atque reponantur.

Trochisci Colocynthidos in Hieram Hermetis, & compositiones alias iniciendi loco Colocynthidos, suntque salubriores quam ipsa Colocynthis.

℥ x.] Cordum hic falli Bernardus Dessennius in suis illis verbosis Commentarijs, miserè exclamat, eò quòd ℥ x. pro ℥ .x. ut ipse inquit, hic posuerit : cum ipsemet hæc in re (ut & plerisque alijs locis) iudicio vacuus, toto erret calo. Verùm in alio Dispensariolo Senatus sui iussu emisso, dextrè respicit, à suis collegis forsan monitus. Proinde quid Euchsius artis nostræ (ut & plurimis alijs locis liquet) nescius, in Pharmaceuticas rationes, hoc loco suis annotationibus imaginando deliret, nescio. Mihi breuitati studendum est.

Trochisci Bechij albi.

℥. Sacchari albissimi ℥ j.

Sacchari Candi optimi

Sacchari Penidij ana ℥ iiij.

Ireos ℥ j. ℥ vij.

* Amyli ℥ ij. ℞.

Mucilaginis Tragacanthæ albissimæ cum aqua Rosacea factæ quantum sufficit.

Formentur Trochisci parui, & signentur.

AUXILIANTVR tulliculosis, & difficulter spirantibus.

Trochisci Bechij nigri.

℥. Succii Glycyrrhizæ ℥ iiij.

Styracis Calamitæ ℥ j. ℞.

Saccari Candi ℥ ij. ℞.

Specierum Diaireos Salomonis.

Specierum Lohoch sani ana ℥ ℞.

Sacchari penidij ℥ ℞.

Saccha

Sacchari albiſſimi ℥ ij. ʒ iiij.

Mucilageni Tragacathę cum aqua Hyſſopi factę quantum ſufficit.

Formentur Trochiſci & ſignentur.

ABSCISSAE vocis iacturam reſarciūt & profunt his qui patiuntur tuſſim calidam & ſiccam, leniūt pectus, & faciſant ſputū.

TROCHISCORVM DVÆ

SEQUENTES VALERII CORDI

*deſcriptiones huic editioni nunc
primū accellerunt.*

Trochiſci de Lacca Val. Cordi.

℥. Laccę electę ʒ iiij.

Ligni Guaiaci ſcobina in minimam ſcobem ſeu raſuram detriti ℥ j.

Coquatur lignum Guaiacum in ℥ iiij. aquę cęleſtis ad conſumptionem ferē dimidię partis: In colatura deinde coquito rad. Rubcę tinctorū ʒ iiij donec remaneat ℥ j ſ. Dein iterū colato, & colaturę iniice prædictas ʒ iiij Laccę, & ad ignem coquito, donec Lacca diſſoluatur. Poſteà colato & exprimito, & abiice ſuperfluitates Laccę. Colaturam dein ad ſpiſſitudinem aliquam coquito. & inſperge ſequentes pulueres:

℥. Ariſtolochię longę Radicis concauę Khabarbari Coſti veri ana ʒ ij.

Zedoarię Galangę Afari radicem

Curcumę Cinnamomi Ligni aloës

Nucis moſchatę Schcenanthi ana ʒ j.

Camphorę ʒ j.

Miſcean

Misceantur omnia optimè & formen-
tur Trochisci drachmæ vnius pondere

RADIX *concaua*, *Holvvurtz*, *quæ falsò ap-
pellatur Aristolochia rotunda.*

Hos Trochiscos composui aliquibus
obstructione splenis hepatisque laboranti-
bus, & præfenti auxilio id malû curauerût.

Trochisci de Succino Valerij Cordi.

℞. Ambrae excellentissimæ.

Succini albissimi ana ʒ j.

Succini Phalerni

Succini Cerei ana ʒ iiij

Succini nigri   Camphoræ

Margaritarum non perforatarum

Margaritarum perforatarum ana ʒ ij.

Onychis   Dentaliorum

Entaliorum   Umbilici marini

Lapidum cancrorum

Synodontum   Ligni aloës   Cinnamomi

Schoenanthi   Nucis moschatae   Cubeborum

Cardamomi   Croci   Cyperi rotundi

Zedoariæ   Doronici ana ʒ j.

Conterantur omnia minutissimè & con-
ficiantur Trochisci cû mucilagine Tragacã-
thæ albissimæ in aqua Maioranæ dissolutæ.

AMBRA est succinum Orientale.

SUCCINUM est quod Arabibus vocatur
Carabe, Germanis *Agstein* siue *Bernstein*: Sue-
danijs, *Gentar*: Gallis, *Ambre*. Est enim Succin-
um nihil aliud quàm Ambra Germanica.

Phalernum, id est, flavum & clarissimum, &
omnino pellucidum.

Cereum, id est, quod cereæ colorem habet, non adeò pellucidum est.

Nigrum Succinum alio nomine vocatur Gagates lapis, Germanicè Svvarzer Agstein, Oder Svvarzer Bernstein.

Inter emendum album Succinum, vitare oportet scobem & ramenta: nam hæc solent pro albo Carabe vendi. Cùm enim Cereum aut Phalerinum Succinum tornatur, candida ramenta remittit. Ideòque integras glebas candidi Succini emere oportet. Est enim valde pretiosum.

Onichis, id est, Blatta Bizantiæ.

Umbilici marini, Germanicè Meerbonen.

Lapis Cancrorũ, i. quos vocat Oculos cæcorum. *

Synodontes lapides sunt in capite Synodontis piscis inuenti: qui si haberi non possunt, quoniam piscis marinus est, pro his accipiuntur lapilli qui bini inueniuntur in capitibus piscium fluuiatiliũ, quos Raulpersken Germanicè vocant.

Hi Trochisci faciunt ad calculum, ad tumentem ventriculum: vertiginem, epilepsiam, apoplexiam, tremorem, & imbecillitatem cordis, ad paralyfim, si datur in aquis appropriatis, cum Betonicæ floribus, aut Lauendulæ, aut Tiliæ: & ad suffocationes & strangulationes vteri valent.

O L E A.

Oleum ex ligno Iuniperi.

Fictile vas in foueã ponatur, supra id aliud fictile angusti orificij inuersum ponatur, recetibus Iuniperi lignis, minutisq; incisis plenũ

plenum, cui subducatur lamina ferrea foraminibus peruia, vt destillet liquor, & ne ligni segmenta delabantur, bene autē aptentur, & luto sapientiæ circumlinantur fictilium orificia, ne quidquam expiret. Postea inferius fictile vsque ad collum superioris obruito terra, & facto pauimento ignem circa & supra fictile superius accendito atque ardere finito aliquot horas. Postremo liquorem qui destillauit, auferto. Cuius usus est purgandis sordidis vlceribus.

E M E N D A T cutis infectiones, serpiginem, cancrum, vlcera maligna, qualia quæ in tibiis & cruribus quorundam, malum mortuum recentiores vocant.

Oleum ex Iuniperi baccis.

Oleum è Iuniperi baccis elicitur per artem distillandi, vt Vinum sublimatum Quia vero minoris emitur quam vt ab aliquo Pharmacopola preparari queat, confectionem eius non indicabimus.

Oleum Nardinum simplex D. Mesue.

℞. Spicæ nardi aromaticæ ℥ iij.

Vini Aquæ ana ℥ ij. ℞.

Olei sesamini ℔ j. ℞.

Coquantur in duplici vase, donec vinum & aqua in vaporem resoluantur: coletur deinde oleum & colatum reponatur abiecta Nardi Spica.

V A S duplex, Gracè vocatur D I P L O M A; constat duobus crateribus, altero alteri imposto, ita vt in vnum aromata & oleum ceniuntur.

etur, in alterum verò aqua fundatur, qua subiectis prunis calefacta suo tempore unguenta & olea decoquitur est autem hoc notandum in omnibus aromaticis oleis que decoquuntur.

C A L E F A C I T, tenuat, digerit, modicè adstringit, proinde affectus omnes frigidos & flatulentos cerebri, ventriculi, hepatis, lienis, renum, vesicæ, vteri magnopere iuvat: naribus iniectum caput purgat, corporis colorem & odorem commendat.

Oleum Nardinum compositum

D. Mesua.

℞. Spicæ Indicæ ℥ iij.

Sampsuchi [id est, Maiorana.] ℥ ij.

Xyloaloes. Enulæ Folij Indi

Calami aromatici [eius loco sumatur Galzga.]

Foliorum Lauri

Cyperi Schœnanthi

Cordumeni ana ℥ j. ℞.

Contundantur omnia grosso modo, deinde affunde illis

Aquæ fontanæ

Vini ana quantum sufficit, i. circiter ℥ xiiij.

Olei Sesamini ℔ vj.

Macerentur per noctē, deinde decoquantur in Diplomate, id est, duplici vase, secundum artem.

P R O F o l i o I n d o , r e c i p e S p i c æ R o m a n æ r a d i c u m , m a c i s a n a ℥ v .

Oleum Costinum D. Mesua.

℞. Costi amari [optimi & veri.] ℥ ij.

Calicæ [aut succedanei eius.] ℥ j.

L.

- * Summitatum Sampſuchi ꝑ ij.
 Vini quantum ſufficit
 * Olei ſeſamini ꝑ ij.

Macerentur duabus noctibus, deinde coquantur in duplici vaſe ſecundum artem.

CASIA, *Aromatica vera, & Cinnamomo ſimilis accipi debet.*

CALEFACIT, obſtructa aperit, neruoſum genus roborat, vt neruos, muſculos, tendones, ligamenta, ventriculum. Præter hæc, hepatis & capillos: canitiem ob id moratur, & corporis colorem ac odorem commendat.

Oleum de Piperibus D. Meſue.

℥ Macropiperis [*id eſt, longi.*]

Melanopiperis [*id eſt, nigri.*]

A Leucopiperis [*id eſt, albi.*] ana ꝑ iij.

Myrobal. Chebulorum

Myrob. Bellericorum Myrob. Emblicorum

Myrob. Indorum ana ꝑ v.

Radicum Apij

Radicum Fœniculi ana ꝑ iij. ℔.

Sagapeni Opopanacis

B Ammoniacy ana ꝑ ij. ℔.

C Turbith albi ꝑ ij Zingiberis ꝑ iij

Caulis foliorum recentium

Thymi viridis Rutæ viridis ana m. j.

Coquatur ſecundum artem in aquæ quantitate ſufficienti ad tertias. Colaturæ adde olei de Cherua ꝑ ij. & iterum coque ad conſumptionem aquæ.

P. C. S. H. C. O. L.

A Ana ꝑ iij.] *Cordus male ꝑ iij. hic habebat.*

Ammo

Ammoniacci.] *Hyoscyami fœdè in Cordo lege-* B
batur.

℥ ij.] ℥ xij. vitiosè Cordus scripserat, vt hæc C
omnia ritè à Fuchsis quoque dicuntur; quamquã
à Monachis hausta esse non dubitem.

Iuvat morbos neruorũ frigidos, vt para-
lysin, spasmũ, spasmũ cynicũ, tremorẽ, epile-
psiã; adhæc ischiadem, & cæteras arthritidis
differentias, & vteri, coli, renum, vesicæ affe-
ctus frigidos, quia calefacit, tenuat, terget:
ob id obstructions aperit, calculũ frangit.

Oleum Mandragoræ D. Nicolai.

℥. Olei ℔ v.

Succi malorum Mandragoræ ℥ viij.

Succi capitum Papaueris hortensis ℥ vj.

Succi Hyoscyami albi ℥ iiij.

Succi Violarum

Succi Cicutæ tenerrimæ ana ℥ ij.

Opij Styrcis ana ℥ j.

Confice sic: misce simul omnes succos o-
leo, atque in vitreo vase obstructo orificio,
Soli exposito per decẽ dies: vndecimo die
coquantur in duplici vase vsque ad cõsum-
ptionem succorum: deinde vbi refrigerari
cœperit, cola, & colato oleo adde Styrcem
& Opium, & confice secundum artem.

STYRAX quidem sincerus & purus facilè in
oleo dissoluitur.

OPIVM verò sincerum in eo dissolui non po-
test. Igitur tenuissimè tritum inspergatur oleo, &
sæpè misceatur: nam nisi in aqua aut vino dissolu-
tur, non commiscebitur oleo.

Non habentur apud nos, Mandragora poma;
ergo loco succi Mandragoræ pomorum accipe in-
frà scriptam decoctionem.

℞. radicem Mandragoræ, id est, Corticum ra-
dicum ℞. j. Contundantur, & coquantur in
aqua sufficienti, & colatum decoctum succis adde.

A D nimios dolores capitis valet, & phre-
neticis male dormientibus fronti illitum,
& naribus iniectum vehemèter opitulatur,
pulsibus brachiorum & plantis pedum illi-
tum quocumque modo vigiliis fatigatum
celerrimè obdormiscere facit.

Oleum Mastichinum D. Mesuæ.

℞. Olei Rosacei ℥. xij.

Vini odoriferi ℥. iiij.

Mastiches electæ ℥. iij.

Coquantur secundum artem vsque ad
consumptionem vini.

CEREBRUM, nervos, iuncturas, ven-
triculum, hepar corroborat, tumores duos
lenit, dolores sedat.

Oleum de Euphorbio D. Mesuæ.

℞. Euphorbij ℥. ℞. Olei Cheyrini ℥. v.

Vini odoriferi tantundem, coque secun-
dum artem vsque ad consumptionem vini.

IUVAT maximè frigidos cerebri &
neruorum affectus, cephalalgiam, hemi-
craniam, lethargum, naribus immissum: ar-
ticulorum quoque & hepatis, & splenis do-
lores, illitum iuvat.

Oleum Castorei D. Jacobi de Manliis.

℞. Castorei Styracis calamitæ Galbani
Euphorbij Calicæ lignæ veræ Croci

Opopanacis

Carpobalsami [*aut succodanei eius.*]

Spicæ nardi Indicæ Costi ana ʒ iij. *

Cyperi Schœnanthi Macropiperis

Melanopiperis Sabinæ

Pyrethri ana ʒ ij. β. Olei ℥ iij.

Vini odoriferi ℥ ij.

Confice sic: Galbanū & Opopanacē in vino seorsim dissolue, deinde reliqua omnia cōtusa cū oleo & vino coquito ad consumptionē vini in duplici vase: postea cola, & dissolutū & expressum Galbanū cū Opopanace oleo adfunde, & iterū coque cōsumptionē vini, & repone sæpius miscens in posterum, vt Galbanum & Opopanax in vasis fundo subsidentes, oleo commisceantur.

EST optimum contra omnes aggritudines frigidas, præsertim neruorum & iūcturarum, medetur paralyfi, spasmo, tetano, & sedat acerrimos rigores, & frigora febrium, si spina dorsi linatur.

Oleum Scorpionum simplex

D. Mesuæ.

℞. Scorpiones numero xx. vel xxx. secundum eorum magnitudines. *

Olei Amygdalorum amarorum ℥ ij.

Macerentur in vase vitreo stricti orificij* per dies xxx. caniculates ad solem, vel pluribus diebus: postea colatū ad vsus reponere.

LAPIDEM renum & vesicæ frangit & expellit, lumbis, pubi, peritoneo illitum, aut per meatum vrinarum iniectum.

Oleum Scorpionum compositum
D. Mesuæ.

℞. Aristolochiæ rotundæ Gentianæ Cyperi
Corticum radicum Capparis ana ℥ j.
Olei Amygdalorum amarorum ℔ j. ℞.

Macerentur in oleo contusæ radices ad Solem feruidum diebus viginti: deinde coquantur aliquantulum in duplici vase, iniectis ad vltimum scorpionibus numero xv. postea iterum serenis diebus xxx. ad Solem macerentur: postremo excolatum oleum reponatur.

ARISTOLOCHIA rotunda non est Holvuruz, sed radix lutei coloris, odore & sapore Aristolochiæ longæ: affertur ex Italia.

Valet contra venena & pestilentiam.

Oleum Formicarum.

℞. Formicatum altarum quantum vis
Olei quantum sufficit.

Macerentur æstate ad solem diebus xl. postea excolatum oleum reponere.

VALET ad confortandum coitum.

Oleum Lumbricorum terrestrium.

℞. Vermium terræ ℔ ℞.

Oleum oliuarum ℔ ij. Vini ℥ ij.

Bulliant omnia simul, & fiat oleum: deinde percoletur & reseruetur.

NERVOS in frigidatos confortat, & vtile est doloribus iuncturarum.

Oleum Vulpinum D Mesue.

℥. Vulpem detracta pelle, & abiectis interaneis, incidatur in partes, & coquatur in aquæ fontanæ.

Aquæ marinæ ana ℥ iij. ꝑ iij. *

Olei veteris clari ℥ iij. ꝑ ix.

Salis ꝑ iij. Inter coquendum ad iice

Anethi Thymi ana ℥ j.

Coquatur autē quousq; ab ossibus recedat caro, & aqua consumatur, deinde coletur oleum, & excolatū ad vsus suos reseruetur.

Qui prope mare non habitant, sumant aquam salisam, id est, Mariam, siue aquam fontium salisorum, vbi salina fuerint. Porro ad coquendam vulpem non sufficit aquarum prescriptarum quantitas; ideo accipe quantum abunde satis fuerit, & fortiter vltimò oleum exprime.

Ad podagras, reliquasq; arthritidis species, ac dorsi, renūmq; dolorem est efficacissimū.

Oleum de Cappare.

℥. Corticis radicū Capparis ꝑ j.

Corticū Tamarisci Foliorū Tamarisci

Seminis Agni casti

Scolopendriæ [*id est, Asplenij.*]

Cyperī ana ꝑ ij. Rutæ ꝑ j. Aceti

Vini optimi ana ꝑ ij. Olei maturi ℥ j. *

Coquantur in duplici vase vsque ad consumptionem vini & aceti

VALET duritiei, opilationi, & dolori splenis, ac omni eius ægitudine.

Oleum de Lateribus D. Mesuæ.

℞ Laterē aut tegulā rufam antiquiffimā ex rufo luto ductam, eam confringe in frufta mediocria, & in prunis vrito, donec tota excauduerint: deinde è prunis exempta fragmenta reftinguito in oleo claro veteri, & dimittito quouſque ſe oleo impleuerint: poſteà oleo exempta in tenuiffimum puluerem contundito, atque in Retortam aut Cucurbitam vitream indito, & ſecundum artem luto chymiftico iuncturas vitrorum claudito, & ſubtus accenſis prunis oleum elcito, & elicatum reponito.

CONVENIT omnib⁹ morbis frigidis. Eſt enim calidū penetratiuū, reſolutiuū, mollit dara, & diſcutit tumida. Opitulatur his qui patiūtur epilepſiā, vertiginē, obliuionē, paralyſin, ſpaſimā, dolorem dorsi & genuum, podagiā, vel alios iuncturarū & neruorum morbos: medetur ſpleni, veſicæ & renibus.

Oleum Terebinthine.

℞ Reſinē Terebinthine aut Lariceę, quā in Germania Terebinthinā vocamus ℥ iiii.

Eam pone in capacē Retortā, ſiue Cucurbitā vitreā, & per artē deſtillatoriam elice eius oleum, ita vt Cucurbita aut Retorta arenæ imponatur. Primò autem cum aqua exhibit oleū tenue & clarum, ſecundò aurei coloris, vltimò fulcum & craſſum, horum vnumquodque per ſe auferro & reponito.

CONFERT omnibus ægitudinibus frigidis, & maximè neruorum.

Oleum Tartari

℞. Tartari puri ℥b iij.

Pone in ollā, & vre in fornace cum lateribus aut tegulis aut fictilib⁹, vel per se, donec omninò excādescat Tartarū. Postea impone in sacculum laneo pano factū, & suspende in cellario, tū distillabit ex eo clarus quidā liquor, quē repone. Porrò re verā hic humor non est oleum, sed acerrima aqua.

VALET ad faciem tergendam, & erugandam.

Oleum Cytoniorum D. Mesue.

℞. Cytoniorum non excorticatorum
Succi Cytoniorum ana quantum sufficit.

Incidito Cytonia, & impone in vas vitreum, & affunde succum. Affūde etiā oleū omphacinum, hoc est, immaturū, vt excedat eius quantitas succi mēsuram. Postea stringe vasis orificium, & ad Solē omnia macera, aut in æstuario diebus quindecim: deinde coque in duplici vase, & abiice posthac Cytonia, & adde recētia, & rursū macera & coque, inde etiā tertio recētia Cytonia impone, & prædicto modo omnia perage, tū reponere diligenter obstructum, ne expiret.

Hodie tanta diligentia non fit hoc oleum: igitur rogo vt maiorem diligentiam impendant.

EST optimum contra debilitatē stomachi, vomitū & fluxum, sistit sudorē, restituit resolutionem, lapsas vires, corroborat nervos & vires, confortat digestiuam.

Oleum Sampsuchinum.

℞. Foliorum Sampsuchi m. iiii.
 Serpylli m. ij. Foliorum Myrti m. j.
 Abrotoni Sisimbrij ana m. ℞.
 Casia lignea verae ʒ ij.
 Olei omphacini quantum sufficit.

Cōcidito & contundito omnia, & vitreo vasi impone, ac infūde oleū vt supra species emineat: tū obstructo vasis orificio macera ad solē vel in astuario diebus octo. Postea exprime, & expressum oleū infunde recētibus speciebus, & hoc etiam tertio facito.

Folia verae Myrthi accipi debent, quae ex Italia & Narbonensi Gallia afferuntur.

SISIMBRIVM, id est, Mentha aquatica, est & aliud Sisimbrium in montibus nascens, multo odoratus, quod melius esset si vbique haberi posset.

OMPHACINVM, id est, ex immaturis oliuis expressum.

LASSITVDINI vtile est, & morbis cerebri & neruorū prodest, ob id in balneo inunctum paralytim iuuat & spasmū cynicū, vulgò torturam oris, naribus iniectū: & auribus immisū à flatu tinnitū dissipat, mentes ciet, ac morsui scorpionis prodest.

Oleum Vitellorum ouorum.

℞. Oua recētiana numero cētū: coquito donec
 * penitus indurentur, postea vitellos eorum
 exime, & cōminutos alla in sartagine mouendo donec rufescāt, & pinguedinē quan-
 dam

dam remittāt : deinde offam feruentem iniice in sacculū pilis contextum, & exprime, quodque expressum fuerit oleum repone.

EXPERIENTIA plurima probatū est, cutim expurgare, impetiginē, serpigine, & alia cutis vitia persanare, capillos regignere, & vlcera maligna & fistulosa curare. *

Oleum Hyperici Iacobi de Manlis.

℞. Summitatum Hyperici iamiam maturiscentis ℥ iij.

Macerentur in vino odorifero diebus iij. bulliant deinde in vase duplici obturato orificio vasis: postea exprime, & recētis Hyperici par pondus iniice, & iterum macera & coque, & exprime, tum etiam tertio recens Hypericum adde: & si vinum minuitur, adde aliquid. Postea

℞. Terebinthinæ claræ ℥ iij. *

Olei veteris clari ℥ vi. Croci ℥ j.

Coquātur in duplici vase vsq. ad cōsumptionem vini: postea exprime, & è sedimento purgatum oleum repone.

CALIDVM est & siccum, stipticum, ob id consolidat vulnere incisorum neruorum & combustionem. ignis, sedat dolores femoris & vesicæ, & prouocat vrinam.

Oleum Irinum.

℞. Olei ℥ vi. Vini ℥ j.

Lauetur oleum ter in aqua calida, deinde effusa aqua adde vinum, & insperge

Macis ℥ iij.

Cardamomi Zedoariæ ana ℥ ij.

L 6

Maceretur in loco aliquo calido, obstructo vasis orificio per dies octo: postea in duplici vase coquito, vsque ad consumptione vini dimidij. Postea exprime oleum & insperge ei puluerem subtilem

Iridis Illyricæ ℥ ij.

Macera vt pri^o diebus octo, deinde exprime oleū, & recētis Iridis cōtusæ par pōdus iniicito, tūc rurs^o ad solē aut loco calido diebus viij. macerato, & rursū exprime. Postremō etiā tertio exprime, & aliā Iridē adde, & similiter omnia perage: deinde in duplici vase oleū vnā cū vltimō inspersa Iride aliquādiu coquito: ad vltimum deinde exprime & repone oleum, cūmque videris subsidere ad fundum vasis Iridis puluerem, leuiter cola.

Cum ita permutatur crebro Iris, oleo singulis vicibus aliquid decodit: ideo boni ponderis ℥ vi. olei accipiantur.

ATTENVA T, resoluit, maturat, & digerit malos humores phlegmaticos pectoris & pulmonis, faciliat sputū & anhelitū, sedat tussim & frigidos dolores hepatis, splenis & maximè matricis, resoluit dura apostemata, & mollit durities, & cōfert spasmo, doloribus iuncturarū, aurium, & fœtori narium.

A Oleum Iriuum D. Nicolai Alexādrini

℥. Olei sextarios x.

Aquæ sextarios ʒ iij.

Radicum Iridis ℥ iij. ʒ iiij.

Crini-domestici radices ʒ xv.

Cyperii viridis radicum ʒ vi.

Hele

Helenij ꝑ̄ iiij. Anchuse ꝑ̄ ij.

Cinnami Assæ Spicæ ana ꝑ̄ j.

Cōtundātur radices & aliæ species, & macerentur in oleo & aqua diebus quinque ad solē vel loco calido, obstructo vasis orificio: * postea supra lentas prunas in duplici vase coquito, donec aqua cōsūpta fuerit: deinde refrigerare finito, vltimò exprimito, & cūm aliquid subsederit, sensim excolato oleum.

Nicolai Alexandrini Latinum & impressum exemplar ita tradit huius olei confectioem.

SEXTARIUS Romanus, mensura est quæ habet olei vncias ponderales xvj. 3 v. ʒj.

CRINON domesticum, id est, Lilium odoratum album quod in hortis plantatur.

Non vbiq̄ue habentur radices Cyperi virides, ideò aridas sume, & vino asperge tritas.

HELENI, id est, Enula Campana, videlicet radicem eius.

ANCHUSA, est Buglossa sylvestris, rubra radice, quam aliqui hodie non rectè Alcannam vocant: tinguntur ea radice vnguenta, & cera.

CINNAMOMUM, idem est quod Cinnamomū. B

ASSÆ] ego hic non dulcem Assam, sed fætida C ponerem, licet tamen vtriusque ꝑ̄ ʒ. accipere.

P. C. SCHOL.

Oleum Irinum Nicol. Alex.] Cūm Myrpsi descriptio ab hac Nicolai diuersa sit, temerè A Fuchsus hanc erroneam dicit.

Cinnamum.] Cinnamomum imò legendum aliquantulum nempe differunt, vt alibi diximus. B

Assæ.] Num huius loco Casia cum Fuchsio C legendum

gendum sit, videndum. Interea fallitur Cordus,
Axam hinc fœtidam intelligendam putans.

V S V R P A T V R ad diuturnū catarrhum
naribus illitum. Ozenas & putredines nariū
aufert, tinnitū aurium cum aceto & ruta &
amygdalis amaris commistū, & auribus in-
iectum tollit, asthmaticis gargarismo adhi-
bito opitulatur, hæmorrhoidas veteres, inū-
ctum sine colo iniectum educit.

Oleum Moschelinum D. Nicolai.

℞. Olei puri ℥ viij.

Aquæ ℥ iij.

A Folij [aut succedanei eius.]

Spicæ nardi Indicæ

Costi [odorati & veri.]

Mastiches ana ℥ iij.

Styracis calamitæ Croci

B Myrrhæ Troglodyticæ

Xylocinnamomi [in eius absentia corticis Cin-
namomi.]

Casiæ lignæ veræ ana ℥ j. β.

Carpobalsami [aut succedanei eius.]

Garyophyllorum Bdellij ana ℥ j.

C Moschi ℥ vj.

Nuces Indicas num. iiij.

Cōfice sic: Folium aut eius succedaneū,
Myrrham, Casiā, Carpobalsamum, & Bdel-
lium tere, & per biduū in aqua & oleo ma-
cera: postea coque supra lentū ignem in du-
plici vase vsque ad consumptionē aquæ: de-
inde reliqua omnia in tenuissimum pulue-
rem redacta insperge, excolato & expresso
oleo,

oleo, & iterum macera & coque parūper: vltimò deinde Moschum admisce, & repone, & patere vt aromata subsidant: ea interdum oleo commisce, agitato vase.

Ex Nicolao Alexandrino desumptum est hoc oleum, apud quem non puri, sed Punicæ olei legitur, id est, in Aphrica nati, quod omnium optimum & dulcissimum existit.

Pro Folis sume radicularum Spicæ Romanæ, macis ana ℥ j. ℞.

Pro Xylocinnamomo sume Cinnamomum electum.

N v x Indica hic non significat grandem illam nucem quæ vbiq̃ue Indica nux vocatur, sed nucem moschatam. Nam veteres Græci eam appellant Caryon siue Carydion Indicon, id est, Nucem siue nuculam Indicam: vocatur etiam Caryon Myrsicon, id est, Nux vnguentaria siue odorata: & Moschocaryon, hoc est, Moschata nux, quod diligenter in hoc oleo notandum est.

P. C. SCHOL.

Aquæ] Fuchsius vinum aqua loco sumendum satis aptè dicit. A

Xylocinnamomi.] Nicolai Alex. exemplar Xylocincami legit. B

Moschi ℥ vj.] Nimia certè quantitate; quare forsàn ℥ iij legenda erunt, vt pro duobus h. inferius in vnum contractis, & scriptores olim cacutiēnes legerint. C

Nux Indica] Nuces Indicas hodie passim vocatas Fuchf. hoc loco intelligendas, non Nuces moschatas vulgò appellatas, contendit: eo quòd hæc veteribus Græcis cognitas non fuisse constat.

Verum

Verum idipsum & de Garyophyllis ac Mosche hæc compositionem quoque ingredientibus dici posset quod non perpendit Fuchsius. Posterioris etenim seculi compositionem hanc esse, quod omnia hic commemorata cognouit, est indubitatum.

EST optimū ad omnem frigiditatē corporis, potissimū vētriculi, & ad dolorē lateris foris inūctū. Strāguriosis & colicis, & ad omne neruorū vitium illitū optimè facit, miscetur epithematibus & emplastris quæ ad stomachi & renū affectiones adsciscuntur.

Oleum Ruta.

℞. Rutæ recentis incisæ & cōtusæ quātum libuerit, pone in vase vitreo, & affūde olei veteris clarissimi sufficiētē mensurā, & macera ad solē, aut in loco calido aliquo diebus quindecim: deinde in duplici vase coquito, & abiecta Ruta recētem iniicito, & iterū quindecim diebus macerato: postea simili modo coquito & exprimito, & tertio recentem Rutam iniice: macera quoque & cola.

Ita debet preparari oleum hoc & aliquot sequentia.

EST calidū, aperitiuum, resolutiuum, & mitigatiuum dolorū, calefacit renes, vesicā, matricem, & sedat dolores corū, & maximè colicam, si venter vngatur, & fiat ex eo solo clyster: præterea opitulatur neruis, confert spasmō, & expellit frigidos humores.

Oleum Anethinum.

Oleum Anethinum fit ex floribus & foliis Anethi,

Anethi, & oleo veteri claro, eodem modo quo Rutaceum Oleum.

SEDA T dolores, aperit poros, & resoluit vapores & apostemata, tumores & durities: mitigat dolores & rigores febrium, prouocat somnum & sudorem.

Oleum Chamamelinum.

Oleum Chamamelinum siue Chamomillæ, vt vocant, fit ex floribus Chamomellæ, id est, Chamomillæ, & oleo veteri claro, vt Rutaceum oleum.

VALET ad plura; aperit poros, resoluit vapores, sistit fluentes humores, corrigit malas qualitates, cōfert neruis & membris neruosis, & apprimè mitigat dolores.

Oleum Lilinum.

Oleum Lilinum, siue Liliorum, fit ex Lilijs albis odoratis recentibus, & oleo veteri claro, vt oleum Rutaceum.

SEDA T frigidos dolores pectoris, renura, vesicæ, matricis, & colicam: est enim calidū, resolutiuū, mitigat tussim, & efficaciter resoluit, & citiùs maturat apostemata,

Oleum Narcissinum.

Oleum Narcissinum fit primo Vere ex recentibus floribus albi Narcissi, qui vocatur Germanicè Mertzenblum, vveysshornungsbium, vveyssapriblenblum, vveyss Iosepfsstebe: fit vt Rutaceum.

VALET ad emolliendas vuluæ durities, præclusio nésque.

Oleum Ligustrinum D. Mesue.

Oleum Ligustrinum, quod Græci vocant Cyprinum, Arabes autem oleum de Alcanana, fit ex floribus recentibus Ligustri florente vite, aut paulò post, & oleo veteri clarissimo, ad modum Rutacei olei.

Ligustrum est arbuscula salicis ferè folio, floribus parvis candidis, veluti spumosis & mucosis: Germanicè vocatur Reynvreyden & Muentholtz. Nasquitur copiosè ad Rhenum, & in Mesnia, Hesse, Suevia, Vvritenbergensi agro, Thuringia, & circa Nurembergam, non longè à Kalckraut.

PARTES neruosas roborat, & capillos à canitie indicat.

Oleum Sambucinum.

Oleum Sambucinum fit ex floribus Sambuci, & oleo veteri clarissimo, quemadmodum etiam oleum Rutaceum.

LENISS, abstergit, & mundificat cutim, medetur ictericæ, & maximè hepatis infirmo, opilato, & plurimum confert coloribus iuncturarum.

Oleum Iasminum.

Oleum Iasminum, quod Arabes vocant Iaseminum & oleum de Zambach, fit ex floribus Iasminis, siue Iaseminis, siue Zambachi, & oleo veteri claro, vt oleum Rutaceum.

Est Iasme flos similis Violis aut Cheyri, admodum odoratus: nascitur in frutice, qui multis viticulis

viticulis ascendit pergulas & concamerationes, ut vitis, Colitur in Italia & Gallia.

O P I T V L A T V R corporibus quæ calefactionem laxationemque desiderant.

Oleum Cheyrinum.

Oleum Cheyrinum fit ex Leucoiis luteis, hoc est, ex Cheyris citrinis & oleo veteri claro, & Rutaceum oleum.

Cheyri Germanicè dicuntur Gelbe-Violen.

D O L O R E S neruorum aliarumque partium corporis mitigat, eaque quæ in thorace, renibus & vesica sunt, discutit.

Oleum Myrtillorum.

Oleum Myrtillorum fit ex Myrtillis, hoc est, baccis veræ Myrti, & oleo Omphacino, hoc est, immaturo, eodem modo quo Rutaceum.

Myrtus vera apud nos non nascitur: neque habemus semper virides Myrtillos, sed aridas: ut plurimum enim ex Hispania & Italia afferuntur: ideo necesse est ut vino odorato aspergantur.

R E F R I G E R A T & adstringit, ideoque coeliacis affectibus subuenit, sanat igne ambusta, pustulas erumpentes illitu emendat, attritus hyeme, concitatos, & intertrigines illitum corrigit, Sedis rimas, condylomata, luxantes artus persanat, & sudores coercet.

Oleum Myrtinum.

Oleum Myrtinum fit ex foliis veræ Myrti & oleo Omphacino, id est, immaturo: quemadmodum oleum Myrtillorum.

Quoniam verò Myrti vera recentia folia apud nos haberi nequeunt, ideo sume folia Myrti vera quæ ex Italia & Narbonensi Gallia & Candia afferuntur demum, & asperge ea confusa uno veteri odorato, ut dictum est proximè in oleo Myrtillo: *uv.*

CEREBRUM, nervos, cor & ventriculū roborat.

Oleum Menthe.

Oleum Menthe fit ex Mētha crispa sativa & oleo omphacino, id est, immaturo, eodē modo quo Myrtinū aut Rutaceū oleū.

VENTRICULUM refrigeratum & imbecillum calefacit: firmat nauseam, vomitūque reprimat, appetentiam excitat, coctionemque iuvat.

Oleum Absinthij.

Oleum Absinthij fit ex Absinthio Pontico & oleo omphacino claro, quemadmodum oleum Rutaceum.

Absinthium Ponticum nos non habemus quod videlicet non adeo calidum est, sed suavioris odoris & valde astringens. Nostrum verò Absinthium siue rusticum Absinthium calidius est, & nihil ferè adstringit, ut etiam Galenus scribit: ideo corrigendum est cum Rosis, quæ dimidium eius pondus æquant.

CALEFACIT, ac roborat ea quæ sunt refrigerata, potissimum verò ventriculū, excitat appetentiam, obstructions aufert, lumbricosque enecat.

Oleum

Oleum Rosaceum.

Oleum Rosaceum siue Rosarum fit ex Rosarum rubearum nondum penitus apertarum decerptis foliis & oleo Omphacino, id est, immaturo, eodem modo quo Rutaceum oleum.

Refrigerat & astringit, inflammationibus præsidio est, æstuantē ventriculū restinguit, erosiones intestinorum clysteribus inditū & dolores dentium, si eo colluantur, sanat.

Oleum Violaceum.

Oleum Violaceum siue violarum, fit ex floribus Violarum & oleo Omphacino, id est, immaturo, quemadmodum Rutaceum & Rosaceum.

REFRIGERAT, incandescentibus inflammationum feruoribus vtile est.

Oleum Nenupharis albi.

Hoc oleū fit ex recentibus floribus Nenupharis, quæ albos flores producit; & oleo Omphacino, quemadmodum Violaceum.

N Y M P H E A T V M oleum vires habet Violati: refrigerat tamen magis quàm Violatum, & minus quàm Papauerinum: hypnoticis, & intemperaturam partium, vt renum, calidam sanantibus vtiliter miscetur, & Veneris tentiginem prohibet genitali inunctum, somnū etiam conciliat.

Oleum Nenupharis Citrini.

Hoc oleum fit ex luteis, siue Citrinis
Nym

Nymphææ, hoc est, Nenupharis floribus, & oleo Omphacino, vt violaceum oleum.

Oleum Populinum.

Populinum oleū fit primo Vere ex oculis Populi arboris contusis & oleo veteri claro, loto in aqua calida aliquoties, eodem modo quo Rutaceum aut Anethinum oleum.

Oleum Amygdalorum dulcium.

℞. Olei ℥ lxxxvj. faciunt ℥ vij ℥ ij.
Vini ℥ iiij.

Gemmarum Populi arboris recentium Veris initio collectarum ℥ iiij.

Gemmæ Populi diutissimè terantur, & macerentur in vino & oleo diebus septem, & quotidie sæpè agitentur. Octaua deinde die supra lentas prunas in duplici vase coquito, vsq: ad consumptionem vini: deinde exprimatur oleum & reponatur.

Porrò hoc oleum efficacius erit, si secundo & tertio recentes Populi gēma addatur.

GEMMÆ Populi, id est, oculi Populi.

Expedit ad capitis dolorem, arthriticis, nephriticis & podagricis, & vnicumque dolor fit.

Oleum Amygdalorum amarorum.

℞. Amygdala dulcia sicca, nō tamen rancida, contundantur minutissimè: postea in sartagine aliquantulū torrefacies offuso atque Rosaceæ modico, postea prælo exprime.

LENIT asperitates pectoris, gutturis & pulmo

pulmonis, duritiem, & siccitatem iuncturarum: est suave in cibis, & cōfert hecticis & pthificis; impinguat, auget sperma, sedat tussim & ardorem vrinæ, vesicæ & vuluæ excoriatæ, cum fistula iniectum.

Oleum Amygdalorum amarorum.

Fit hoc Oleum eodem modo quo ex dulcibus Amygdalis.

A P E R I T opilationes, & discutit ventositates & vapores, sed potissimum medetur surditati, sibilo & dolori aurium, lenit duritiem neruorū, & delet maculas faciei.

Oleum Balaninum.

Oleum Balaninum fit ex Balano Myrsifica, id est, Glande vnguentaria, quam Arabes vocant Granum Ben: Fit autem ex tuso assatōque affusa Rosacea aqua, fructu isto.

Fructus hic ipse Auellanae magnitudinem habet, colorem candicantem, & figuram vt plurimum triangularem. Cortice tenui claudit pinguem quendam nucleum fungosam & alba tunica inuolutum, affertur ex Syria & Arabia.

O L E V M Balaninum repurgat maculas, varos, lentigines, cicatricum nigritias, fucos, aluum soluit, sed ventriculo aduersatur, dolores aurium emendat. Item si sonant aures, vel strepitum, aut sibilum, adipe in fusum auxiliatur.

Oleum de Cherua.

Oleum hoc fit ex pingui quodam semine quod Arabes Cherua, Græci Crotona, Latini

Latini Ricinum vocant. Fit autem eodem modo quo oleum Amygdalorum.

Planta quæ semen hoc producit, vocatur à recentioribus Cataputia maior, ab Italis Palma Christi, & Mira solis; à Germanis Wunderbaum: Zekensame, & Heydnisch Sprinckkornen.

PRODEST pforis, vlceribus capitis, erumpentibus, sedis inflammationibus, vuluis quæ occlusæ conuersæque strangulant; cicatricibus scedis, aurium doloribus, potu aluum ciet, si quis aquis grauat, lumbricos eiicit.

Oleum Papaueris.

E semine vtriusque Papaueris tam albi quàm nigri exprimitur oleum, eodem modo quo ex Amygdalis, Balano, Myrepsica, & Cherua.

IMPINGVAT, asperam arteriam lenit februm ardorem mitigat, & insomnium.

Oleum Hyoscyami.

Hoc oleum exprimitur ex Hyoscyami semine eodem modo quo ex Papauere.

Oleum Spicæ.

Oleum Spicæ fit per destillationem ex maiori Lauendula, quæ Spica vocatur.

Hoc oleum apud nos maioribus sumptibus fit quàm in Gallia Narbonensi, ideo potius emendum est à mercatoribus, qui illud è Gallia afferunt.

Oleum Laurinum.

Oleum Laurinum apud nos non facile fieri potest: quoniã verò in magna copia affer-

tur ex Italia & aliunde, ideò facilè emitur à Materialistis.

CALIDVM est & aperitiuum, mitigat colicam & frigidos dolores ventris, stomachi, capitis, hepatis, splenis, renum, matricis, neruorum, iuncturarum, denique omnibus ægri tudinibus confert.

Oleum Sesaminum.

OLEVM Sesaminum exprimitur è Sefami semine, eodem modo quo de semine Papaueris.

Sesamum verum affertur ex Alexandria Aegypti Venetias: nunc ex Italia & Hispania, vnde ematur sincerum, nam adulteratur oleo Nucum & Papaueris, sed odore & sapore facile apprehenditur à peritis dolus.

OLEVM Sesaminum impinguat, auget sperma, lenit guttur & omnem asperitatem & duritiem, & clarificat vocem.

Petroleum Flauum.

PETROLEVM clarum, quoddam est album, quoddam verò aurei coloris: Desiit autem ex petris in Italia & plerisque aliis locis, vnde ad nos adfertur.

CALIFACIT, ficcat, essentia tenuitate in altum penetrat, digerit, proinde materiam omnem excrementosam consumit, ob id epilepsie, paralyti, vertigini, obliuioni, & lienis, renum, vesicae, vteri, neruorum, articulorum omnium, & reliquarum partium neruofarum doloribus frigidis maiorem in modum confert.

Petroleum nigrum.

Petroleū nigrū, siue Naphtha nigra, crassius est quàm flauum: Gignitur autē in agro Brochdorpiano & Brufvyicensi in Saxonia.

PETROLEVM, *id est, Naphtha.*

OPOBALSAMVM SVCCEDANEVM PRETIOSVM EVRICII

Cordi, qui Valerij pater fuit, huic editioni ex

Val. Cordi scriptis nunc primum accedens.

℞ Iridis Illyricæ

Zarnabi longi [*id est, Zedoaria.*]

Zarnabi rotundi [*id est, Zurumbeth.*]

Cubebarum Cardamomi maioris

Cardamomi minoris Agallochi

Olei Benzoi ana ʒ iiij.

Garyophyllorum Nucis moschatæ Macis

Arceutidum [*id est, gran. Iuniperi.*]

Cassie Cinnamomi Santali citrini

Benzoi ana ʒ ij.

Croci Asari Maioranæ Schœnanthi

Nardi Celticæ rad. Rosarum rubearum

Cyperii longi &

rotundi ana ʒ j.

Camphoræ ʒ iʒ Moschi ʒ j.

Hæc omnia trita macerentur in yino Rhénano ter sublimato, diebus octo. Postea diligētissimè distillētur in balneo. Distillatæ deinde aquæ quæ primò exiuerit, cape ʒ vj. in quibus dissolue optimæ, cādīdissimæ, electæq; Myrrhæ ʒ ij. sic tenuissima & præstantissima

tissima pars Myrrhæ, aquæ vitæ miscetur: crassior verò instar fecis subsidet, quæ nequâquam est separanda aut excolanda: quoniam in fundo dimissa ipsum Opobalsamū aliquot anpis conseruabit incorruptum.

V N G V E N T A.

Vnguentum Agrippæ Regis D. Nicolai.

℞. Radicum Bryoniæ ℥ ij.

Radicum Cucumeris Asinini ℥ j.

Scyllæ ℥ ℞. Ireos ℥ iij.

Radicum Filicis Radicum Ebuli

Tribulorum aquaticorum ana ℥ ij.

Ceræ albissimæ ℥ xv. Olei albissimi ℥ iiii.

Radices omnes istæ recentes incisæ & contusæ macerentur in oleo per dies octo: deinde coquantur, postea exprimantur: & in colato oleo & expresso resoluatur cera, & fiat vnguentum secundum artem.

Apud Nicolaum Alexandrinum inuenitur idē vnguentum: sed impressi codices non habent radices Filicis & Ebuli, & Tribulos.

Oportet omnes istas radices & tribulos esse recentes: quòd si necessitas vrgeat, & non sint ad manus recentes; tunc sume siccatas, & affunde vini optimi ℥ iij.

TRIBULI aquatici siue marini, sunt vras: A fernusse, & ipsi fructus accipi debent.

P. C. SCHOL.

Tribuli aquatici.] Desfennius verò contrà, A non fructus, sed radices hic intelligendas esse putat.

HYDROPICIS omnibusque corporis œdematis succurrit. Nervorum mala sanat, urinam mouet, extrinsecus illicitum ventrem subducit, dolorique renum vtile.

Unguentum Apostolorum

D. Auicenna.

℞ Terebinthinæ Cerae albæ Resinæ
Hammoniæ ana ʒ xiiii.

Aristolochiæ longæ Thuris masculi
Bdellij ana ʒ vi.

Myrrhæ Galbani ana ʒ iiij.

Opopanacis Floris æris ana ʒ ij.

Lithargij ʒ ix.

Olei, si fuerit æstas ℥ ij.

In hieme autem ℥ iiij.

Aceti quantum satis est ad Hammoniæ,

Galbanum, & Opopanacum dissoluenda.

Confice secundum artem.

FLOS Aeris propriè significat grana quadam parua, quæ à partibus æris prosiliunt cum refrigerantur affusa aqua partes æris: hoc tamen loco solet poni viride æris.

EST efficax contra vulnera & vlcera difficilia & fistulas: consumit carnem mortuam, & consumptam restaurat, duram mollit, & plagas sanat.

Unguentum Aregon D. Nicolai.

℞ Rosmarini Maioranæ

Radicijs Iari Serpylli Rutæ

Rad. cucumeris asinini ana ʒ iiij. ℥.

Foliorum Lauri Saluæ

Sabinæ ana ʒ iiij.

Pulica

Pulicariæ maioris	
Pulicariæ minoris ana	℥ iiij.
Radicum Bryoniæ	℥ ij.
Laureolæ	℥ iiij. ℞.
Nepetæ	℥ iiij.
Mastiches	
Olibani ana	℥ j. ℞.
Pyrethri	
Euphorbij ana	℥ j.
Zingiberis	
Piperis ana	℥ iiij. ℞.
Adipis vrsini	
Olei Laurini ana	℥ iiij.
Olei moschellini	℥ ℞. Petrolei clari
Butyri	℥ iiij. Olei communis
	℔ v.

*
*
*
*
*
*
*
*

Herbæ & radices Maio mense collectæ, in oleo macerentur diebus septem, deinde coquantur additis circa cocturæ mediæ ficeis reliquis: tum colentur.

Colato oleo adice reliqua, & Cerae ℔ j. ℥ iiij.

O L E V M debet esse purum & vetus. Porro auctores non ponunt certam mensuram olei: quidam iubent accipi ℔ v. vel quantum sufficit. Sed tantum herbarum & radicum pondus & quantitas, non potest bullire in ℔ v. olei: ideo accipe olei ℔ medicinales sex, & affunde aquæ etiam aliquot libras, & coque ad consumptionem aquæ, & cola.

I A R V S est vera Serpentaria, pro qua ponitur Aron recenter effossum.

P V L I C A R I A, id est, Conyza, Germanicè vocatur Durvvurtz, & est similis Enula.

Campana in foliis, caulibus & floribus; sed multo minor: nascitur humidis locis & exiccatis aquis circa stagna.

LAVREOLA, est planta similis *Thymelææ*, id est, plantæ in qua nascitur *Coccum gnidium*: eius loco sume radices vel folia *Cocci gnidij*.

OLEVM *Moschellinum* suo loco descriptum est.

P. C. SCHOL.

A Et affande aquæ.] *Cæcutit Cordus* in aqua vnguentum coquens, cum in vino coquendum esse ratio dicitur.

Cæterum cum vnguentum istud in ponderibus mirè corruptum undique legatur, nos id ipsum, quantum nunc licuit, restitimus.

PRODEST malis corporis frigidis, convulsionibus, resolutionibus partium. Item dolori colico, renum, articularumque.

Vnguentum Martiatum D. Nicolai.

℞ Cerae albæ ℥ ij.

Olei ℥ viij. [aut quantum sufficit.]

Rorismarini

Foliorum Lauri ana ℥ viij.

Rutæ ℥ vij.

Tamarisci [foliorum scilicet.] ℥ vj.

Maioranæ Sabinæ Balsamitæ Salviæ

Ocymi Polij [videlicet vers.]

Calaminthæ Arthemisiæ Enulæ

Betonicæ Brancæ visinæ Spargulæ

Herbæ venti Pimpinellæ Agrimonie

Abfinthij Herbæ paralytis

Herbæ sanctæ Mariæ Cimaram Sambuci

Herbæ crassulæ Millefolij

Semper

Semperuiæ Chamædryos Centaureæ
 Centumneruiæ Fragulæ Tetrahit
 Quinquefolij ana ℥ iij. ℞.
 Radicum Hibisci [*id est, Althææ.*]
 Cymini Myrrhæ ana ℥ iij.
 Fœnugræci ℥ j. ℞. Batyri ℥ j. ℥ ij.
 Vrticæ Violarum Papauetis nigri
 Menthæ Saracenicæ Menthæ crispæ
 Laphioli Polytrichi Carduncelli
 Matris syluæ Maturellæ Herbæ moschataæ
 Alleluija Linguæ ceruinæ Crispulæ
 Camphorataæ Styrcis calamitæ
 Medullæ ceruinę ana ℥ ℞.
 Adipis vrsini Adipis gallinacci
 Mastiches Thuris ana ℥ j.
 Olei nardini ℥ ij.

Herbæ omnes in Maio mense colligantur,
 & incisę macerentur in vino odorifero per
 dies septem, octauo deinde die coquantur,
 donec ferè consumatur vinum postea cola,
 & colaturæ expressę adde oleum, & coque
 denuo donec consumatur vinum, mox ad-
 de ceram & reliqua secundum artem.

*In hoc vnguento multa sunt herbarum nomina
 quæ apud probatos Auctores nusquam inueniun-
 tur, ideoq; aliquis non faciliè eas interpretabitur.*

NICOLAUS Præpositus loco Maiorana ha-
 bet Esbrium, alij autem habent vtramque. Sed
 non constat quid sit Esbrium: alij enim dicunt
 Maioranam esse, alij Saluiam: sed vtrumque
 ingreditur hoc vnguentum tam Maiorana quam
 Saluia.

BALSAMITA, id est, Mentha aquatica.

BRANCA *ursina* vera, quæ Romana cognominatur, accipi debet, quæ habet radices longas multas, glutinosas, sapore *Tragacanthæ*. Et alio nomine vocatur *Acanthus*: quæ verò Germanicè vocatur *Bernclavv*, & habet *Anethi umbellam* & semina odore & sapore *cymicum*, nihil minus est quàm *Branca ursina*: nam semper illam Romanam brancam *ursinam* intelligunt auctores omnes: est autem *urbana* & *hortensis* herba *Branca ursina* vera.

SPARGULA, id est, *Gallion*, Germanicè vocatur *Raurizen* & *Sprengelblum*, herba est densa, numerosa, conferto & odorato flore.

PIMPINELLA, quam auctor intelligit, est *Sanguisorba*, quæ Germanicè *Blutssidrosslein* vocatur.

HERBA Paralysis, id est, *Hime'schussel*.

HERBA sanctæ Mariæ, secundum interpretationem omnium, est *Perficaria*.

HERBA Crassula pinguis habet folia: nascitur in muris & in tectis: Germanicè vocatur *Fet-schenne*, siue *Donnckraut*.

CENTVMNERVIA i. *Plantago maior*.

TETRAHIT, id est, herba *Iudaica*, quam dicunt esse *Orobium*.

LUMINARIS maioris auctor *Ioannes Iacobus Manlius*, pro *Cymino* & *Myrtha* habet *Cimarum Myrthi*. Sed nescio quàm bene: non tamen improbo. Porro *Nicolai Alexandrini* impressum exemplar habet *Cymini* & *Myrthæ*: sed *Nicolaus Prepositus* pro *Myrtha* habet *Myrtham*: sed malè.

LAPATHIOLVM, id est, *Acetosa*.

POLY

POLYTRICHON, herba est ex speciebus
Capilli Veneris.

MENTHA Saracenicā, Germanicè vocatur.
Vnser frayven mintze. Herba habet folia oblon- **B**
ga, Lapatilio minora, vt in summis caulibus aureos
flores in corymbis dispositos ferè vt Tanacetum, to-
ta odoratissima est.

CARDYNCELLVS, id est, herba Turcha,
quam nos in Germania vocamus, Carduum bene-
dictum.

MATRISILVA, est Periclymenum, Ger-
manicè vocatur Speklilien: ascendit arbores vt Vi-
tis, flores habet longos, reflexos & odore Liliij. Nu-
rembergæ in hortis colunt, cum alibi proueniat
spontè in syluis.

MATVRELLA, id est, Phu, id est, Valeriana
maior. Impresi codices Nicolai Alexandrini non
habent Maturellam, sed Marathrum, id est, Fœni-
culum: sed malè.

ALLELVIA, id est, Trifolium acetosum: Ger-
manicè Buchampfer vocatur.

CRISPVLA, quæ sit herba, non constat re-
centioribus: alij enim Buphthalmum, alij herbam
Cancris sic vocant, nec indicant figuram herbae Cã-
cri: ego autem ponerem eius loco Buphthalmum,
id est, Cotulam maiorem, non fœtidam.

HERBA MOSCHATA duas habet spe-
cies: vna habet veluti acus longas, & est rostrum
Ciconiæ: altera est parua, & non habet acus: sed
est herba admodum parua, folia habet similia con-
canæ radici, id est, Helyvurtz, odorem habet in
Maio mense Musci: nascitur vmbrosis locis iuxta
concanam radicem id est Helyvurtz, in Maio tau-

sum reperitur: Germanicè vocatur Bisemkraut.

CAMPHORATA est Abrotonum, quia odore accedit ad Camphoram: quidam dicunt esse Abrotonum sylvestre siue album, sed perinde est: efficacius tamen est vulgare Abrotonum.

Nicolaus Alexandrinus paulò aliter describit hoc vnguentum, vt codices impressi ostendunt, ideoque & eius modum subiungemus: nam variatur ponderum ordo & quantitas.

ADVERSVS frigida corporis mala, resolutionem coxendicum, nephritim, conuulsionem, & id genus alia valet: tumores reprimit, durities emollit, liuorèmq; cutis emendat.

Vnguentum Martiatum magnum D.

Nicolai Alexandrini.

℥. Cerae albæ ℥ ix. Olei sextarios vj.

Pet. verò Coud. Cera ℥ xij. Olei sextar. lxxj.

Rosmarini Foliorum Lauri ana ℥ j. ℞.

Amaraci ℥ ij.

℞brij Sabinæ Balsamitæ Ocyimi

Elelisphaci [*id est Saluæ.*]

Poliij [*scilicet veri.*]

Calaminthes Arthemisiæ Enulæ

Betonicæ Brancæ vrsinæ Herbæ venti

Pimpinellæ Argemoniæ Absinthij

Herbæ paralytis Herbæ sanctæ Mariæ

Cimarum Sambuci Herbæ crassulæ

Semperuiæ Millefolij Chamædryos

Centaureæ Centneruiæ Fragulæ

Quinquefolij Herbæ Tetrahit ana ℥ j. ℞.

Radiciſ Euisci Cymini

Myr

Myrthæ ana ℥ j.

Fœnugræci ℥ ss. Butyri ℥ v.

Vrticæ Violarum Papaneris rubri

Menthæ Saracenicæ

Menthæ alterius [*id est, Menthæ crispæ satiuæ.*]

Lapathioli Polytrichi Carduncelli

Matris syluæ Marathri Herbæ moscharæ

Alleluia Linguae ceruinæ Crispulæ

Camphoratæ Styracis Medullæ ceruinæ

Adipis vrsini Adipis gallinacei ana ℥ iij.

Thuris ℥ ij. Olei nardini ℥ j.

Confice hoc modo: Herbas omnes atque radices in fine Maij mensis vel circa Solstitium æstiuum collectas, minutim incisas in vini sufficienti quãtitate macerato per dies septem: octaua deinde die coquantur lento igne, donec propemodum vinum sit consumptum: postea cola & exprime, & affunde colaturæ expressæ olei prædictos sextarios, & iterum coque, donec omnis aqueus herbarum succus cum vino in vaporẽ resolutus fuerit: deinde adde Ceram in partes confractam, & paulo post Adipes. Butyrum atque oleum Nardinum: ad vltimum verò Styra-
cem, atq. Thus in minutissimum puluerem trita: melius tamen esset, optimã & electam Styracẽ, & purã instar resinæ alicuius, vna cū Cera indere: nam liquefcit in oleo. Sed talis Styrax calamita rarissimè ad nos affertur. Porrò miror in hoc vnguento, quòd tã parum olei tot herbarum libris addatur: prætereã etiam optimæ vires aromaticarum herbarum in coctura euanescent.

Ita se habet vnguenti huius compositio secundū impressum Nicolai Alexandrini exemplar. ●

SEXTARIUS mensura est Romana, quæ capit mensurales uncias viginti olei: pondere verò habet olei uncias sedecim, drachmas quinque, scrupulum vnum. Sex autem sextarij olei, faciūt in hoc vnguento ℥ viij. ℥ iij.

ESBRIVM quidam dicunt esse Maioranam, quidam flores Salvia: ego autem acciperem pro Esbrivo Maioranæ capitula, summitates & flores.

AMARACVM, ego hic non credo significare Matricariam, cum per eam vocem etiam Maioranam possimus intelligere, nam vtraque amaracus vocatur, si autem Maioranam inieceris, multo odoratius vnguentum fiet, quam si Matricariam indideris.

HERBAVENTI, id est, parietaria vera.

PIMPINELLA, hic non significat Germanicam Pimpinellam acri radice, quam Itali vocant Saxifragiam: sed eam quam Itali vocant Sanguisorbam, Germani Blutsstrossfley, Radicem habet rubram Tormentillæ sapore, nascitur in pratis vna eius species, altera in montibus, & Itali acetarius miscent, habetque cucumeris odorem.

QVIDAM non habent Cuminum, sed Gimas Myrthæ: est autem Myrtha idem quod Myrtus. Alij habent Myrrham, sed malè.

PRO Papauere rubeo habent alij Papauer nigrum: est autem rubeum Papauer idem quod agreste Papauer in agris nascens.

MARATHRYM, id est, Fæniculum. Porro ego hunc locum Nicolai Alexandrini credo esse
cor

corruptum, & censeo pro Marathro legendum esse
Maturcellam, id est, Pbu maius, cuius radices accipi
debent.

Lingua cervina est herba qua hodie improprie
Scolopendria nominatur.

P. C. in vtrumque vng. martiatum Schol. A
Vng Martiatum.] Fuchsius recte monet, non B
Martianum, sed Martiatum nominandum esse.

Spargula, id est, Gallion.] Spargulam non
Gallion, vt Cordus ait, sed Apparinē esse veterum,
Fuchsius ritē sentit.

Pimpinella.] Fuchsius per hanc vocem, non C
Sanguisorbam Germanis vocatam, cum Cordo
hic intelligendam esse vult; sed acrem herbam Sa-
xisfragam à multis appellatam, Germanis Pimpi-
niella nomine cognitam: idque eapropter, quòd ad-
stringentia sua facultate, huic medicamento Sanguis-
orbam male conuenire existimet: quasi verò nihil
vnguentum hoc præterea recipiat quod adstringat
atque etiam refrigeret. Itaque cum Italia multo
prius (imò forsàn in ea fabricatum) quàm Germa-
nia vnguentum istud cognitum fuerit, Pimpinellam
Italorum seu Sanguisorbam Germanorum hic
intelligendam esse contendo.

Herba sanctæ Mariæ.] Hanc Persicariam D
esse, sicut à Cordo interpretatur, vt & Fuchsius
quoque inquit: sed eam esse quam Saluiam Ro-
manam, & Mentham Græcam, seu Costum
hortensem, ac Lassulatam, Etruscis vocari con-
stat, Unser frauven mintz Germanis dictam,
à Mentha Saracenicā diuersam. Qua in re sul-
li nihilominus Fuchsiū existimo, Mentham
hanc Græcam cum Saracenicā confundentem,
can

eandemque facientem, cum diuersa sint: ni Germanis aliquibus ita eam appellare placuerit. Italis tamen secus, qui hac in re, ob eas quas superius dixi rationes, hic quoque consulendi atque credendi sunt.

E *Mentha Sarac.*] Hanc Mentham Saracenicam, vocatam quoque Mentham Romanam, in suis de Stirpium libris, imagine & scripto depingit doctiss. Rembertus Dodonæus: quæ hoc loco intelligenda erit: quicquid Fuchsius ex suo corruptissimo in medium proferat.

F *Myrrhæ.*] Fuchsius Myrrhæ legi mauult, nescio quàm bene: cum vnguentum Martiatum paruum Nicolaus Alexandrini, Myrti folia manifestè recipiat. Cur autem Myrrhum aliâque adstringentia admittat hoc vnguentum, hic dicere non vacat. Tantummodo miror id a tanto viro non esse olfactum, neque perpensum.

Ceterum hocce in vnguento, vt & multis aliis in medicamentis, plura longè aliter exponenda, miscenda, tractanda, atque conficienda sunt, quàm à Fuchsiò & Francisco Alex. est factitatum: ita vt huius Apollo non vsque adeò, veluti Thrafonticè promittit, nebulosis suis radiis Pharmacopæos vibret, neque irradiet: quin in densa adhuc caligine equè vt priùs versentur atque deambulent. Quod tamen illi condonandum foret: eo quòd adolescentem se fateatur, nisi sua illius ætatis inuenilis iudicio vacue, & hinc temeraria rei Pharmaceutices sibi in experta, ac (vt l. ocis mille liquet) ignoratae scriptione, Apolline abusus, illique iniurius, tantum diuum plus æquo contaminasset. Sed hæc, quoniam vesperascit, citis, si voles, quadrigis.

Ad frigiditatem & dolorem capitis, pectoris & stomachi, ad scirrhus hepatis & splenis, ac ilij dolorem: ad paralyticos, arthriticos, ischiadicos, nephriticos, & podagricos, & ad omnes dolores, ad tumores, durities, spasmos & febrientes, ad ignem vel solem inunctum.

*Vnguentum Martiatum paruum D.
Nicolai Alexandrini.*

℥. Foliorum Lauri ℥ iij.
Rutæ ℥ ij. ℞.
Amaraci [id est Maiorana] ℥ ij.
Rosmarini ℥ j. ℞.
Foliorum Myrthæ ℥ j.
Esbrij [accipe summitates Maiorana pro Esbrio.]
Balsamitæ
Ocymi ana ℥ vj.
Butyri ℥ v.
Styracis Medullæ ceruinæ Adipis vrsini
Adipis Gallinacei ana ℥ iiij.
Mastiches ℥ iiij. Thuris ℥ ij. ℞.
Olei nardini ℥ j.
Olei oliuæ q. s.
Ceræ mundissimæ quantum sufficit.
Ego Olei acciperem ℥ vj.
Ceræ verò ℥ iiij.

Pet. verò Coud. olei ℥ xxiiij. sumēdas esse dicit.

Porro hoc quoque vnguentum conficies
vt proximum.

MYRTHA, id est, Myrtus: sunt autem accipienda folia vera Myrti, qua ex Italia afferuntur

runtur, & non eius plantæ quam vocamus Germanicè Heydelber.

P. C. SCHOL.

Petrus verò Coud.olei,&c.] Si omnia huiusce Dispensatorij loca manca erigenda, dubiosa expendenda, erronea collapsaque restituenda mihi essent, simulque singulorum rationes scriptis reddere deberem, in densum volumen præter institutum, libellus omnimodè extumesceret. Hic attamen (priusquam sese negotium subducatur, ad calcem enim ferè perductus sum) pedem figere, aliquidque scripi propalare, tempus & locus opportunus summopere urgere videntur: ut puta, si quid salis Francisco Alex. inesset, atque vel minimum haberet rerum medicamentariarum pharmaceuticarumve peritiæ, experientiaque (ut omnibus numeris absolutum opus se promulgasse arroganter sibi persuadet) non ita leuiter oscitanterque aliorum errores incogitantiasque etiam euidentissimas transcriberet, & alioquin pagellas multas, tædiosa, atque inani dicacitate replet, conspurcaretque. Consulat ille, quaeso, vulgares tantum vniuersalesque componendorum miscendorumque medicamentorum normas, tum è seipso etiam conscriptas formulas, vel si volet, etiam minimos pharmacopolas hac in re examinet: herbarum materialiumve libra, num olei binas ad minus requirat. Carnis libris duabus aquæ libram cocturæ sufficere si dixeris, à cocipuro nonne etiam rideberis? Itaque cum Cordus hoc in vnguento suo ex censu, olei hic libras sex tantum, ad herbarum materialiumve libras plures duodecim (que quantitate vix madescerent)

rent) accipiendas suasisset, ut adhucdum eius in contextu sonant verba, ego verò multas addens olei libras, ex sex vigintiquatuor effici, & necdum sufficere pro tanta materia copia scio; si oleo, ut regula & ratio docent, materiae sunt contogenda Simili insuper cecitate, ut in hoc vnguento omnes dispensatoriorum combinatores visi sunt, in vnguento Martrato magno. Vbi enim Nicolai Alex. aliorumque exemplaria, olei sextaria sex admodum macrè legunt; ego sexaginta sex multo pinguius, necessario reposui; rationes, errorumque causas hic prateriens. Bone Deus, tot tantisque Aristurchos mirum est tanta laborare corryxa ut tantum intervallum, nempe à sex ad sexaginta sex, à sex insuper ad viginti quatuor, non olfecerint, adeòque evidentes res animaduertisse neminem. Hinc ut quantum in reliquis neglectum fuerat, colligere facile queas: quod asterisci prater omnium scio expectationem, ita frequentes, locorum non omnium, sed precipuorum tantum, in hocce tam exiguo enchiridio animaduersorum indicatiui demonstrare possunt. Quocirca ut ingenuè quid sentiam tandem proferam, rei que summam semel explicem; tot inter hodie dispensariorum divulgatores, nullum penè digni quid Pharmacopœis consarcinasse protulisseque video. nihilque ferè prater aliorum ignauias transcripsisse, ac in suas chartas transfudisse, acta egisse, errata, & ineptias, erratis atque ineptiis accumulasse comperio: ita ut posteriora prioribus etiam nonnunquam deteriora Pharmacopœis que inutiliora esse conspiciantur. Eiuscemodigitur emphacini tabulismi valeant. Sed pedem

retrahere, receptuique canere tempeſtiue, ſatius eſt, priuſque malè audiens, vilis ineptuſque Apothecarius, ſordidiuſque immò olidus vnguentarius, à modico quopiam diſpenſatorij corraſore appeller, nulla ratione cum ſeplaſtario conferendo; à quo corripì reprehendìve poſſe, æquitas vetitat, piaculūque putatur. Silere itaque volo, ne in Lacca labyrinthum aliquem incautus incidens, illudere quempiam exiſtimer. Verùm gallus in ſuo ſterquilinio audeat.

Caterùm hic obiter etiam referre volo, vnguentum Aregon olei quoque magna tabeſcere penuria.

Ad podagram frigidam ſiue calidam, paralyticos, arthriticos, nephriticos, iſchia-dicos, & ad omnia vitia & dolores neruorum valet.

Vnguentum album.

℞ Ceruſſæ in aqua lotæ ℥ xviiij.
Lithargyri albi loti ℥ j. ſſ.
Olei Roſati ℔ ij. ℥ iiij.
Cera albiffimæ ℥ vj aut circiter.

Confice ſecundum artem.

Quidam alia ratione componunt hoc vnguentum: nam alij addunt albumina Ovi, alij non addunt Lithargyrium, alij non Ceram, ſed Tragacanthum admifcent.

POLLET aduerſus vlcera, ſcabiem & aduſtionem.

Vnguentū Dialthea ſimplex D. Nicolai.

℞ Radicum Althææ. ℔ ij.
Seminis Lini.

Semi

Seminis Fœnugræci ana ℥ j.

Olei ℥ iiij. Cerae ℥ j.

Terebinthinæ ℥ ij. Resinæ ℥ vj.

Radices & semina contusa macerentur tribus diebus in aquæ ℥ viij. aut quantum sufficit: quarta die coquantur, donec remittant crassam & viscosam mucilaginem: eam deinde exprime: mox

℥. Expressæ mucilaginis ℥ ij. & coque cum oleo: cum deinde aquosum illud in mucilagine consumptum fuerit, ceram addito, & fac secundum artem.

EMOLLIENDI vim habet, calefacit & humectat.

Vnguentum Dialthæa compositum

D. Nicolai.

℥. Radicis Althææ ℥ ij.

Seminis Lini

Seminis Fœnugræci ana ℥ j.

Scyllæ recentis ℥ vj. Olei ℥ iiij. Cerae ℥ j.

Terebinthinæ Gummi Hederae

Galbani ana ℥ ij.

Colophonix Resinæ ana ℥ vj.

Radices & semina contusa macerentur * tribus diebus in ℥ viij aut sufficienti quã- * titate aquæ: deinde coquantur donec crassescat mucilago.

Postea:

℥ Mucilaginis expressæ ℥ ij & adde reliqua, ac fiat secundum artem vnguentum.

VALENT proprie ad dolorem pectoris ex frigiditate & pleurisi, & super pectus inunctum

Etum sanat omnia loca, infrigidata calefacit, mollificat & humectat.

Vnguentum Aegyptiacum D. Mesuae.

℞. Æruginis ℥ v. Mellis optimi ℥ xiiij.
Aceti fortis ℥ vij.

Coquantur omnia simul, donec fiat vnguentum spissum, & colore purpureum.

ÆRVGO est viride aris.

CONFERT ad vulnera antiqua, fistulasaque extergit: carnis excrescentiæ medetur, vehementerque exiccat.

Vnguentum aureum D. Mesuae.

℞. Ceræ Citrinæ ℥ vj. Olei boni ℔ ij. ℞.
Terebintinæ ℥ ij.

Resinæ Colophoniæ ana ℥ j. ℞.

Thuris Mastiche ana ℥ j. Croci ℥ j.

Confice secundum artem.

VVLNERA certò & salubriter glutinat.

Vnguentum Citrinum D. Nicolai.

* ℞. Boracis ℥ ij. Camphoræ ℥ j.

Corallij albi ℥ iiij.

* Amenti dulcis ℥ j.

Vmbilici marini Tragacanthæ albissimæ

* Amyli ana ℥ iiij. Crystalli Entalij

Dentalij Thuris albissimæ

* Nitri * Marmoris albi ana ℥ ij.

Gersæ serpentariæ ℥ j. Cerussæ ℥ vj.

Azungiæ porcinae recentis, non salitæ, sed præparatæ & mundatæ ℔ j. ℞.

Seui caprini præparati ℥ j. ℞.

Adipis

Adipis gallinacei præparati ζ j.

Confice sic: Axungiam porcina^m atq;^{*} adipē gallinaceum in vicriato vase liqua simul, & impone tepidis adhuc, corticū Ci-^{*}trei mali satis magnam quantitatē, & macerentur per mēsem vnum. Postea eximito^{*} cortices, & eliquatis adipibus, vt dictū est, adde seuum caprinum: deinde addantur reliqua tenuissimè trita: vltimò verò insperge Camphoram subtilissimè tritam.

Notandum est in hoc vnguento non concordare exemplaria in ponderum characteribus. Nam quidam pro ζ , ponunt ζ . & è contrà.

BORAX est nitri species, qua aurum ferruminant Aurifabri.

A MENTVM dulce, est Gypsum quod in ca-^Apillatas venas sciinditur.

VMBILICI marini, lapilli sunt inuenti in litore maris, figura Fabarum magnarum: Germanicè vocantur Merbonen.

ENTALIVM testaceum quiddam est marinum, Fistula modo longum & concavum, foris strictum, longitudine digiti parui.

DENTALIVM conchula marina est parua, dentatam rimam habens.

NITRVM est Salpetra.

GERSA Serpentaria, est radix serpentaria vera præparata, vt infra ostendemus.

P. C. SCHOL.

Amentum dulce.] Amiantum veterum esse id, permalè verterunt Fuch. & Francis. Alex. longè enim alia res est. Barbara vocabula, doctis licet veterum vocibus quandoque sint conforma.

nia, non ea propter semper re ipsa eadem sunt, nec esse debent, idemque significare. Quia in re doctos etiam viros interdum hallucinatos videmus.

FACIET maculas emendat, scabiem quacunque corporis parte exterit, cicatrices extenuat, ruborem oculorum aufert, & ea quæ aspera sunt, leuigat.

Vnguentum Populeum D. Nicolai.

℞ Oculorum Populi arboris recentium
℥ j β.

* Axungia porcina præparata ℥ iij.

Oculi Populi contundantur, & macerentur in Axungia, donec sequentes herbe colligi queant ætate.

℞ Foliorum Papaueris agrestis

Foliorum Mandragoræ

Cimatum rubi tenerrimarum

Foliorum Hyoscyami

Solani Vermicularis Lactucæ

Semperuiuæ maioris Bardanæ Violaria

Scatuncelli ana ℥ iij.

Herbæ contundantur & misceantur oculis Populi & Axungia, & dimittantur per dies decem: deinde coquantur supra lentum ignem cum vini odorati sufficienti quantitate, donec vinum consumatur: postea colentur & exprimantur, & expressum unguentum reponatur.

MANDRAGORAE folia ubicunque haberi non possunt, ideo duplex pondus foliorum Hyoscyami sumendum est.

VERMICULARIS vera, est Semperuiua minor, linguam non mordicans.

BARDANA id est, Lappa maior, cuius radicem

dicem præcipit esse accipiendam Nicolaus Alexandrinus.

SCATVNCCELLVM, reuera est Umbilicus Veneris seu Cypalaris, & non Krentzkrant, Folia habet pingua concaua vt Cymbalum, radicem Aro similem: per quàm pauci eam cognoscunt.

CONTRA nimium calorem valet, & temporibus illitum, somnum conciliat.

Vnguentum Fuscum D. Nicolai.

℞ Olei ℥ j. β. Cerae nouæ ℥ iiij.
Colophonix Picis naualis
Sagopeni ana ℥ ij.
Mastiches Galbani Thuris
Terebinthinæ ana ℥ j.

Confice secundum artem vnguentum.

SANANDI vim habet & extrahendi.

*Vnguentum Diapompholygos D.
Nicolai Alexandrini.*

℞ Olei Rosacei
Cerae albæ ana ℥ vi.
Succi fructus vixæ Lupinæ quantum sufficit.
Cerussæ ℥ ij. Plumbi vsti & loti
Pompholygis Thuris puri ana ℥ j.
Confice secundum artem.

DIAPOMPHOLYGOS, id est, de Nihilo albo. Nam Pompholinæ, id est Nihilo album, id est, Galmes fug.

VVA Lupina, id est, Solanum, siue Solatrum.

AD exiccāda erysipelata, vulnere sordida, & ad sananda tibiariū vlcera, aliorūq; loco

locorum concaua vel dissipata, replet, refrigerat & cicatrifiat.

*Vnguentum Comitiffæ D. Guilielmi
de Varignana.*

℞. Corticum medianorum castanearum
Corticum medianorum glandium
Corticis mediani quercus arboris
Myrtillorum Caudæ equinæ Gallarum
Corticum Fabarum Acinorum Vuarum
Sorborum immaturorum siccorum
Mespilorum immaturorum siccorum
Foliorum Pruni syluestris
Radicum Chelidoniæ ana ʒ ij.

Contundantur aliquantulū; & coquantur
in aquæ Plātuginis ℥ viij. aut quantū suffi-
cit, donec media pars cōsumpta fuerit: dein
de in colatura lauentur sequentia nouem
vicibus, semper recentem aquam decoctio-
nis affundendo quotiescunque laueris.

℞. Cerae nouæ ʒ viij. s. Olei Myrtillorum
Olei Mastichini ana ℥ j. s.

Postea insperge sequentium rerum te-
nuissimum puluerem.

℞. Corticis mediani castanearum
Corticis mediani glandium
Corticis mediani quercus arboris
Gallarum ana ʒ j.
Cineris ossium cruris bubuli
Myrtillorum Acinorum vuarum
Sorborum siccorum ana ʒ s.
Trochiscorum de Charabe ʒ ij.

Confice secundum artem vnguentum.

ACINI hic significat lignea semina qua sunt in ruis.

SORBA sunt fructus similes Mespilis: Germanicè vocantur Sporling, Sporbirn, Sporepsel & Drecksecke.

PRVNVS syluestris, id est, Schlehendorn.

INCEPTVM abortum prohibet, hæmorrhoidas sistit, ac laxatos renes conciliat.

Vnguentum de Arthanita maius

D. Mesue.

℞ Succi Arthanitæ ℥ iij.

Succi Cucumeris asinini ℥ j.

Olei Irini ℥ ij Butyri vaccini ℥ j.

Pulpæ Colocynthidos ℥ iij.

Polypodij ℥ vj. Euphorbij ℥ β.

Arida omnia contundantur & macerentur in succis per dies octo: affuso etiã oleo in vase vitreo diligenter obturato: nona deinde die coquantur lento igne aliquãdiu, postea colentur: Colaturæ adde Sagapeni in aceto dissoluti aureos v. Myrrhæ aureos ij.

Coquantur iterum vsque ad consumptionem succorum: postea adde Cerae ℥ v. Felis taurini aureos v.

Ferueat simul donec liquecat cera, postea insperge sequentium rerum tenuissimum puluerem.

℞ Scammonæ Aloës Mezereon.

Colocynthidos ana aureos v.

Euphorbij aureos ij.

Salis gemmæ aureos iij.

Turbith aureos v.

Piperis longi Zingiberis

Chamomillæ ana aureos ij.

Confice secundum artem.

Omnia ferè exemplaria habent Colocynthidos ana aureos v. meus autem manuscriptus Mesuæ habet aureum j. quod magis probo: sed textum nolui immutare.

ARTHANITA est Cyclamenus; siue Cyclaminus: quidam malè vocant Panem porcinum. Si radices eius non adsint recentes, tunc accipe radices eius siccatas circiter ℥vj. contundantur & coquantur in aqua, & eliciatur succus, vt ex Glycyrrhizæ fit.

ILLITVM stomacho, vomitu purgati: hypogastrio autem inunctum, aluum deiciit, ob id hydropicos mirè iuuat: seorsum excrementum largè vacuando, vermes quoque necat, & educit: adhibetur non potentibus sumere medicamentum purgans.

Unguentum de Arthanita minus
D. Mesuæ.

℥ Succi Arthanitæ

Viscositatis quæ exprimitur è radice filicis.

Succi Cathengit ana ℥ ix.

Succi extremitatum Tamarisci ℥ ij.

Oesypi [*id est, Hyssopi humide.*] ℥ v.

Olei Irini ℥ ij.

Bdellij Hammoniacy ana ℥ j. ℞.

Aceti quantum satis est ad Hammoniacum dissoluendum.

Ceræ Citrinæ ℥ vj.

Corti

Corticum radicum Capparis ʒ j. ʒ.
Spicæ ʒ iij. *

Confice secundum artem vnguentum.

FILIX non significat Polypodium, sed eam herbam quæ Germanicè vocatur VValtfaren, & Crentʒfaren.

CATHENGIT, significat Ebulum: est autem hoc vocabulum valde corruptum in plurimis exemplaribus.

OESYPVS, id est, Hyssopus humida, & est pinguedo lanarum succidarum.

SPLENIS tumores etiam scirrhosos soluit, & strumas.

Vnguentum Potabile.

℞ Butyri recentis sine sale ℔ iij.
Rubeæ tinctorū Castorei Spermatis Ceti
Tormentillæ ana ʒ j.

Bulliant simul in vino odorifero ad vini consumptionem, ac fiat vnguentum secundum artem.

DATUR ad consolidandum casum ex alto.

Vnguentum Rosatum D. Mesue.

℞ Axūgię porcine recētis quātitatē quā volueris, & lauetur in aqua calida nonies, & tantundem cum aqua frigida lotionē vltima: deinde terātur cum ea Rosarum rubearum recentium æquum pondus, & dimittantur marcescere per dies septem: postea coquantur cum facilitate ac percolentur, & rursus tantundem rosarum rubearum teratur cum ea, & dimittatur per alios dies se-

prem marcescere, atque adfundatur succi rosarum pars dimidia, olei Amydalini pars sexta, & rursus concoquantur cum facilitate dum succi evanescant. Quod si parum Opii in aqua Rosarum colliquatum inter decoquendum iniicitur, sit efficacius.

PHLEGMONAS, erysipelata, herperas sedat: Cephalalgiam calidam & ventriculi ac hepatis intemperiem calidam mitigat.

Vnguentum Pectorale.

℞ Mucilaginis seminis Psyllij
Tragacathæ Gummi arabici Seminis Lini
Fœnugræci ana ℥ j.
* Adipis gallinæ Medullæ vituli
Butyri recētis loti cum aqua violarum ana
℥ j. ℞.

Olei Violati

Olei Amygdalorum dulcium ana ℥ j.

Ceræ albæ quantum sufficit: fiat vnguentū.

MITIGAT dolores pectoris, & tussim, digerit, maturat, faciliat sputum, & resoluit pleuresin.

Vnguentum Album Caphuratum.

℞. Olei Rosati ℥ j. Ceræ albæ ℥ iij.
* Cerussæ ℥ vj.
* Albi ouorum num. iij.
Caphuræ dissoluta cū aqua rosarum ex arte
℥ ij. Fiat vnguentum secundum artem.

Vnguentum Rubrum Caphuratum.

℞. Olei rosati ℥ j. ℞.

Lithargyrii ℥ ij.

Miij

Minij ꝑ iij. Cerussæ ꝑ j. ℞.

Thutiæ

Caphuræ ana ꝑ iij.

Ceræ ꝑ ij. in æstate. Sed in hieme ꝑ j.

Fiat unguentum in pila plumbea cum pistillo plumbeo.

C E R O T A.

Cerotum Infrigidans Galeni ex Mesue.

℞. Ceræ albæ ꝑ j.

Olei rosati omphacini ꝑ iiij.

Conquassentur simul cum modico albi & clari aceti. Oleum verò Omphacinum antequam rosas recipiat, sæpius est lauan- dum cum aqua fontis gelidissima : deinde confice secundum artem.

REFRIGERAT febres ardentes, ca- lorem hepatis, & sedat dolores capitis, cir- cum tempora, super hepar & spinam dorsi linitum.

Cerotum Santalinum D. Mesue.

℞. Rosarum ꝑ xij.

Santali rubei ꝑ x.

Santali albi Santali Citrini ana ꝑ vj.

Boli armeniaci ꝑ vij.

Spodij ꝑ iiij. Camphoræ ꝑ ij.

Ceræ albæ ꝑ xxx. Olei Rosati ℞ j.

Confice secundum artem.

OLEUM Rosatum debet fieri ex oleo acerbo, id est, ex immaturis oliuis expresso.

PHLEGMONAS & intemperaturas

omnes calidas ventriculi, hepatis, & partiū
aliarum potentissimè extinguit.

Cerotum Stomachale Galeni D. Mesue.

℞. Rosarum rubrarum ʒ xx.

Foliorum Absinthij ʒ xv.

Masticis ʒ xx.

Spicæ nardi Indicæ ʒ x.

Ceræ mundæ ʒ iiij.

Olei Rosacei ℥ j. β.

Cera & oleū aliquoties ex aqua Rosarū la-
uētur, & excolata omni aqua rursus ad len-
tū ignem resoluantur: deinde alia omnia in
subtilissimum puluerem trita, inspergātur.

VENTRICVLVM & hepar roborat,
horum dolorem à frigido lenit, appeten-
tiam excitat, coctionem iuuat.

EMPLASTRA.

Emplastrum Diachilon simplex

D. Mesue.

℞. Mucilaginis Fœnugræci

Mucilaginis seminis Lini

Mucilaginis radicum Althææ ana ℥ j.

Olei veteris clari ℥ iiij.

Lithargyrij ℥ j. β.

Coquantur secundum artem, & fiat Em-
plastrum.

DIACHILON vocatur hoc Emplastrum,
à succis viscosis siue mucilagibus: hodie corrupto
nomine dicunt Diachilon.

Mucilagines istæ debent esse spissæ & viscosæ:
ideoq̃

ideoq; oportet vt quantitas seminum & radicum sit satis magna, vnde fieri debent mucilagines.

SCIRRHOS hepatis, lienis, ventriculi, & aliarum partium, ipsas etiam chœradās & durities aliquas emollit & iuuat.

Emplastrum de Mucilagibus seu Diachilon compositum.

℞. Mucilaginis radicum Althææ

Mucilaginis seminis Lini

Mucilaginis mediani corticis Vlmi

Mucilaginis Fœnugræci ana ℥ iiii.

Olei Chamæmelini Olei Liliorum

Olei Anethini ana ℥ j. ℞.

Hammoniæ Galbani Opopanacis

Sagapeni ana ℥ ℞.

Ceræ nouæ ℥ xv.

Croci ℥ ij. Terebinthinæ ℥ ij.

Gūmi siue lachrymę resoluantur in vino optimo, & conficiantur secundum artem.

Porro hieme licet oleorum & Terebinthinę pondus augere.

VLMS arbor est quę vocatur Germanicè Ylmen & Rustern. Cortex eius medius est similis cortici Tiliæ. Gleich wie ein bast: ex eo debet fieri mucilago.

CHAMÆMELVM, vulgò vocatur Camomilla.

MATVRAT apostemata, & mollit durities, partim resoluit, & partim digerit, abstergitque sanie ruptorum apostematum, & sanat phlegmones.

*Emplastrum Diachilon magnum filij
Zachariae, ex Mesue.*

℥. Lithargyrii mundi tenuissimè triti, &
per cribrum exculli ℥ xij.

Olei Irini

Olei Chamæmelini

Olei Anethini ana ℥ viij.

Mucilaginis seminis Lini

* Mucilag. rad. Althææ

Mucilag. Fœnugræci

Mucilag. Ficuam pinguium

Mucilag. Passularum

Succi Ireos   Succi Scyllæ   Oesyphi

* Glutinis Alzanahan ana ℥ xij. β.

* Terebinthinae ℥ iij.

Resinæ Pini

Ceræ cirinæ ana ℥ ij.

Conficiatur secundum artem Emplastrum.

Succus Scyllæ, est mucilago ex trita Scylla expressa.

OESYPVS, est pinguedo lanarum succidarum, cuius faciendi modum in ultimo tractatu indicabimus: vulgò vocatur in Pharmacopolis Hyssopus humidus.

GLVTEN Alzanahan vel Alchanach siue Alzanach, est Ichthyocolle, id est, gluten, siue colla piscium: vulgò Hausenblasen.

Hoc Emplastrum debet habere consistentiam & spissitudinem Ceroti.

RESOLVIT & maturat omnes durities & inflammationes.

Empla

Emplastrum Diachilon paruum
D. Mesua.

℞. Lithargirij ℥ vj.
 Olei veteris clari ℔ j.
 Mucilag. Syllij ℥ iiij.
 Mucilag. Hyoscyami ℥ j. ℞.
 Mucilag. seminis Lini
 Mucilag. radicū Maluæ ana ℥ ij.
 Conficiatur secundum artem Emplastrū
 Ceroti alicuius spissitudine.

TUMORES calidos digerit & maturat.

Emplastrum de Meliloto D. Mesua.

℞ Meliloti ℥ vj. Florum Chamæ eli
 Fœnugræci Baccarū Lauri Radicū Althææ
 Absinthij ana ℥ iiij.
 Seminis Apij* Cordumeni Ireos Cyperi
 Spicæ nardi Indicæ
 Calicæ ligneæ
 Ammios ana ℥ ij. ℞. *
 Sampsuchi [id est, Maiorana.] ℥ iiij. *
 Hammoniæ [id est, Harmoniaci.] ℥ x.
 Styracis calamitæ Bdellij ana ℥ v. *
 Terebinthinæ ℥ j. ℞. *
 Ficum pinguium num. xij.
 Seui caprini
 Resinæ ana ℥ ij. ℞.
 Cerae ℥ vj. Olei sampsuchini
 Olei Spicæ ana quantum sufficit.
 Confice Emplastrum sic:
 ℞. De Meliloto prædicto ℥ v. ℥ ij.
 Fœnugræci

Chamæmeli seorsum præter prædicta ana
 ℥ iij.

Coquatur in ℔ iij aquæ aut quantū sufficit, donec remaneat ℔ j. deinde omnia arida cū reliquis sex drachmis Meliloti subtilissimè puluerisentur. In decoctione autem colata secundum artem dissoluantur Hammoniacū & Bdelliū: dissolutis addatur Ficus per se minutissimè incisæ & cōtusæ, & optimè misceatur. Postea ad ignem simul liquefiant Terebinthina, Seuum caprinū, Cera & resina Pini, & addatur olei Spicæ nardi, olei Sampsuchi ana circiter ℥ v. Cū deinde omnia sunt mista addantur pulueres triti, & fiat secundum artem Emplastrum.

Porro potes etiam sequenti ratione cōficere. ℥ vj. ingredientis Meliloti, vnà cū reliquis aridis tūdito, & iisdem permisceto: postea ℥ ad decoctionē priuatim Meliloti m. iij. & gummi, videlicet Hammoniacum atque Bdellium, in vino dissoluito: Olei verò Sampsuchini atque olei Nardini accipere tū oportet ana circiter ℥ vij aut ℥ viij. & confice secundum artem Emplastrum.

O L E I Sampsuchini compositio supra traditur in tractatu de Oeis.

Per oleum Spica, Mesue intelligit oleum Spica Nardi siue oleum Nardinum. Mesue enim nusquā meminit Lauandula maioris: quæ hodie Spica vocatur, neque eius olei quod vocant oleum Spica.

E M O L L I T omnem duritiem quæ in iccinore, liene & ventriculo existit. Dolorem item vehementer sedat, hypochondriâque tenfa

tenſa ſanat.

*Emplaſtrum Triapharmacũ Meſſie, cui
ſub unguenti nomine deſcribitur.*

℞. Lithargyrij ſubtiliſſimè triti

Aceti vini ana ℥ j.

Olei veteris ℥ ij.

Fiat coctione ſecundũ artem Emplaſtrũ.

FACIT naſci carnem in vulneribus, &
conſolidat ea.

Emplaſtrum Oxycroceum D. Nicolai.

℞. Ceræ Picis Colophoniæ

Croci ana ꝑ̄ xij. Terebinthinæ

Galbani Hammoniacy Myrrhæ

Libani [*id eſt, Thuris.*]

Maltiſches ana ꝑ̄ iiij.

Aceti phialam vnam.

Galbanũ & Hammoniacy in aceti ſuffi-
cienti quantitate diſſoluantur, & ruruſum ad
lentore coquantur, donec acetum in vapo-
rem euauerit: tũ addatur liquefactis ſimul
Ceræ, Pici, Colophoniæ & Terebinthinæ:
poſtquã omnia ſunt cõmiſta, inſpergito etiã
Myrrham, Libanum & Maltiſchẽ ſubtiliſſi-
mè trita: ad vltimũ verò etiam Crocũ per
ſe in tenuiſſimum puluerem redactum. Et
fiat ſecundum artem Emplaſtrum.

OXYCROCEVM dicitur hoc Emplaſtrum,
ab ingredientibus Croco & Aceto.

Nicolaus Alexandrinus ſecundum hunc mo-
dum tradit Oxycrocei confectionem. Alij autem

qui ex eo hoc Emplastrum scripserunt, tertiam eius partem describunt: & cum $\mathfrak{z}$ iij. in tres partes dividere conarentur, tertiam earum partem statuerunt $\mathfrak{z}$ j. $\mathfrak{z}$ iij. itaque resultat $\mathfrak{z}$ j. Nam ter tria novem faciunt: quapropter nos malumus ex fonte haurire huius Emplastri confectionem.

P. C. SCHOL.

A Nicolæus Alexand.] *Fuchs. pravè hic censet Cordum in ponderum ratione errare, re non bene ab ipsomet ponderata.*

PRODEST ossibus fractis, item partibus quæ dolore aliquo affliguntur: duritiæ denique omnem emollit & discutit.

Emplastrum Apostolicum D. Nicolai.

$\mathfrak{z}$. Lithargyrii $\mathfrak{z}$ vj.

Ceræ fulvæ

Colophonix ana $\mathfrak{z}$ ij.

Propoleos

* Visci quercini ana $\mathfrak{z}$ j.

Hammoniæ

Lapidis calaminaris ana $\mathfrak{z}$ vj.

* Mastiches Olibani

Mumiæ ana $\mathfrak{z}$ iij.

Terebinthinæ Bdellij Galbani

Myrt hæ Aeris vsti Squammæ æris

Viris æris Sarcocollæ

Dictamni Cretici Aristolochiæ rotundæ

* Opopanacis ana $\mathfrak{z}$ iij.

Olei veteris quantum satis erit.

Vini clari quantum Galbano, Hammoniaco
& Opopanaci dissoluendis satis fuerit.

Confice

Confice secundum artem & diligenter
Emplastrum.

Nicolaus olei quantitatem non exprimit, quare
nonnulli ℥ j. iniiciunt.

PROPOLIS, non sunt fordes alueariorum a-
pum, sed est Cera odorata: qua apes ante hiemem
foramina alueariorum obturant: Germanicè voca-
tur Bet & Nebenwax: eam apes colligunt ex ocu-
lis Populi & Betula arborum.

VISCUM quercinum hic non significat li-
gnum visci quercini, sed gluten illud lentum ex
visco quercino extractum, quo capiuntur aues, hoc
est, der vogelweym aufseichenmistell gemacht.

SQVAMA aeris est duplex, una est crassa, qua
vocatur Germanicè Kupfferschlach, altera farina
modo tenuis & rufa: hæc vocatur Kesselbraun, &
est efficacior, & hic debet poni.

VALET ad dolores cervicis potissimum
& renum: sagittas ac surculos corpori infi-
xos extrahit.

*Emplastrum Apostolicum D. Nicolai
Alexandrini.*

℥ Lithargyrij ʒ xvij.

Ceræ rubræ

Colophonix ana ʒ vj.

Propolcos

Visci Quercini ana ʒ iij.

Hammoniæ

Lapidis Calaminaris ana ʒ ij.

Thuris Mastiches

Mumix ana ʒ j. β.

Terebinthinæ Galbani Bdellj Myrrhæ
Chalcu

Chalcu cecaumeni Sarcocollæ

Lepidos chalci Opopanacis

Dictamni Cretici Aristolochiæ

Prasij viridis ana ʒ j.

Olei veteris quantum sufficit.

Coquatur Lithargyrium secundum artem in oleo, donec fiat massa purpurea, & non adhæreat manibus dum refrigerata tractatur, quod Græci vocant Amolinthum: deinde omnia sigillatim secundum artem iniiciantur. Galbanum & Opopanacum in vino dissoluantur: reliqua Gummi terantur & inspergantur. Dictamnus Creticus verus solus vltimò addatur.

Nicolaus Alexandrinus non ponit olei pondus aut mensuram: mihi autem videntur sufficere uncia sex.

CHALCV Cecaumenos, id est, Aes vstum.

LEPIS Chalcu, id est, Squama aris: Germanicè Kufferschlag vel Kesselbraun: & efficacior est altera eius species quæ Kesselbraun vocatur.

PRASIVM viride hic significat Aeruginem, id est, Viride aris.

AD omnia vulnera recentia siue antiqua, & ad neruos præcisos vel musculos, ad puncturas vel morsum terrestrium animalium vel maritimorum peculiariter congruit, e-ducit ab eis humores & putredines intime immerfas, & concavitates earum pura carne replet: repletisque cicatricem absque detrimento inducit: Sagittas, calamos, & similia altiùs membris infixas, sine dolore extrahit.

Empla

Emplastrum Album coctum.

℞. Olei ℥ ij. Cerussæ ℥ j. ℞.
Cerae albæ ℥ iiij.

Coquantur secundum artem, & fiat Emplastrum.

OPITVLATUR excoriatis à calceamentis, & scapellatione, vel ab alia causa.

Emplastrū griseū, de Lapide Calaminari.

℞. Lapidis Calaminaris præparati ℥ j.
Lithargyrii ℥ ij. Cerussæ ℥ ℞.
Tuthiæ ℥ j. Terebinthinæ ℥ vj.
Cerae albæ ℥ j. ℞. Seui ceruini ℥ ij.
Thuris electi ℥ v. Mastiches ℥ iiij.
Myrrhæ ℥ ij. Camphoræ ℥ j. ℞.

Confice secundum artem.

DESICCAT, replet & cicatrifat vlcera.

Emplastrum viride.

℞. Cerae nouæ Resinæ
Terebinthinæ ana ℥ iiij.
Olibani Mastiches
Viridis æris ana ℥ iiij.

Confice secundum artem.

Emplastrum Basilicum magnum.

℞. Cerae albæ Resinæ Pineæ Seui vaccini
Picis naualis Terebinthinæ Olibani
Myrrhæ ana ℥ j.

Olei quantum sufficit: fiat Emplastrum.

Vlcera phlegmone carentia, præsertim partiū neruosarum, terget, & carne implet.

Empla

*Emplastrum de Crustapanis
Montagnane.*

℞. Mastiches Menthæ Spodij

Corallij rubri Santali rubri

Santali albi ana ʒ j.

* Crustæ panis tostę & maceratę in aceto per
horam mediam ʒ ij.

Olei de Mastiche

Olei Cydoniorum ana ʒ j.

Farinæ hordei, quantum sufficit.

Fiat Emplastrum.

VALET in vomitu puerorum, & his qui
cibum retinere non possunt.

*Emplastrum de Baccis Lauri
D. Mesue.*

℞. Thuris Mastiches Myrrhæ ana ʒ j.

Baccarum Lauri ʒ ij.

Cyperi

Costi ana ʒ ʒ.

* Mellis calidi quantũ ad cogendum satis est.

Si verò triplum Cyperi & stercoris vac-
carum aut caprarum sicci ad pondus omniũ
accipiatur, erit efficacius ad hydropisim, &
inflationes discutiendas.

Ventriculi, intestinorum, hepatis, renum,
vesicæ, vteri, & partium aliarum dolorem à
flatibus aut intemperie frigida ortũ placat.

P R A c

PRÆPARATIONES
 QVORVNDAM
 SIMPLICIVM.

Aloën cum Aromatibus abluēdi modus.

℥. Aloës purissimæ & cribratæ ℥ j. *
 Casiæ lignæ   Spicæ nardi Indicæ
 Afari   Schœnanthi
 Carpobalsami [aut succedanei eius.]
 Xylobalsami [aut succedanei eius.]
 Cinnamomi Ligni Aloës Croci Mastiches
 Laccæ ana ʒ iij.

Decoquantur aromata in aquæ quātitate
 sufficienti, secundum artem in duplici vase:
 deinde colentur. In colatura dissolue Aloën
 continuè agitando: & pone ad solem in vi-
 trea aut vitreata patina, donec exsiccetur.
 Oportet autem patinam linteolo puro te-
 ctam soli exponere, ne aliquid incidat.
 Quod si hyeme lauanda est Aloë, in estua-
 rium ad fornacem ponatur: oportet etiam
 fundo vasis insidentes arenas, & si quæ sunt
 aliæ sordes, diligenter auferre.

Aloën simplex abluendi modus.

℥. Aloës purissimæ & tritæ ℥ ij.
 Aquæ celestis q. l. aut ℥ vj.

Misceantur in patina vitrea, ita vt aqua
 calefacta prius infundatur: deinde subsidere
 finito sordes & calculos, & purā pinguem-
 que aquā, cui se pura Aloë miscuit, sensim
 excolato, & sordes in fundo abiicito; post-
 eà colaturam tectā linteolo sole exiccato.

Lac

Laccam abluendi modus.

Modus abluendi Laccam, qui passim à scriptoribus traditur, admodum absurdus est, & qui eum primus inuenit aut tradidit, Lacca naturam penitus ignorauit: nam quicquid purum, sincerum & efficax est in Lacca, illud aqua miscetur, quam illi dicunt abiiciendam esse, & quod remanet, in Trochiscos formandum: hoc est, calculos, ligna & sordes. Nos verò recliùs modum trademus.

℞. Aristolochiæ longæ.

Schœnanthi ana ʒ ij.

Decoquantur in aquæ ℥b iiij aut q. s. donec teneant ℥b iij.

Colaturæ insperge

Laccae integræ ℥b j. ʒ iiij.

Decoquatur Lacca deinde lento igne, donec aqua fiat coloris sanguinei: & quidquid in Lacca boni fuerit, dissoluatur; tum per filtrum aut laneum pannum cola, & remanentes sordes abiice. Excolatam verò & sanguinei coloris aquam lentis prunis in duplici vase vsque ad mellis spissitudinem coquito, & tepidam massam in Trochiscos fingito. Hic itaq; verus est modus abluendi Laccam.

Plumbum lauandi modus.

℞. Mortarium plumbeum, in eum infunde aquam cælestem, & agitato aliquot horas aquam in mortario, donec aqua colorem acquirat liuidum, & crassescat in modum limi. Limum hunc per linteum exprime, & exiccatum reponc.

Lima

*Limature ferri, quam Scoriam
vocant, preparatio.*

℞. Limaturam ferri optimi, aut Caly-
bis, aut squamam, hoc est, Batituram eius:
purga eam ab omnibus immunditiis, hoc
modo: Proiciatur in aquam clarissimam,
fricetur manibus, postea sordidam aquam
effunde totam, deinde impone limaturam
in vitream patinam, & affunde modicum
aceti, vt tantum humectetur, nec emineat
acetum: postea macera diebus xxx. vltimò
tere & reponere.

Scammoneam preparandi modus.

℞. Scammoneæ optimæ ℥ iiii.

Contere in subtilissimum puluerem, de-
inde insperge illi olei Violati optimi mo-
dicum, vt fiat massa: deinde excava aliquot
Cytonia mala magna, & in cauitatem eorū
imponere massam Scammoneæ, & cooperi
foramina Cytoniorū: postea assa in fornace
cum pane, donec Cytonia perfectè sint as-
sata: deinde exime Scammoneam, & impo-
ne sequenti diluto.

℞. Carnium Myrobal. Citrinarum ℥. j.

Succi Cytoniorum ℥ iiii.

Conterantur Myrobalani, & misceantur
cum calefacto Cytoniorum succo, & stent
in infusione horis xxiiiij. deinde leuiter co-
la: colaturam verò infunde Scammoneam, &
optimè simul misce: vltimò in loco calido
exicca, & exiccatam reponere Scammoneam.

Cola

Colocynthis preparatio.

℞. Colocynthis pulpæ lb̄ j.

Bdellij

Tragacanthæ ana ʒ xij.

Incidatur Colocynthis minutissimè, Tragacanthum verò & Bdellium dissolue in aquæ Rosarum q. l. & dissoluta insperge incisæ Colocynthidi, & fac Trochiscos, quos in sicco aliquo loco siccabis, exiccatos deinde Trochiscos iterum subtilissimè terito, & reforma Trochiscos adhibita Mastiche in oleo Rosaceo dissoluta.

Scilla preparatio.

℞. Scillam magnam recentem, neq; putridam, neq; gelu flaccidam: abiice eius exteriores aridas tunicas: inuolue deinde eam massæ siue pastæ pistorum vnde panis fit: affato postea in furno cum panibus, donec panes percocti fuerint: hinc è furno exime Scillâ, & sigillatim omnes tunicas detrahe, & funiculo traiectas in calido loco exiccato, abiicito verò medium Scillæ cor, vnde germen nasci solet. Porrò Scilla nō est incidenda ferreo aliquo cultro, sed è ligno solido aliquo factò: nam contrahit à ferro venenosam quandam rubiginem.

Mezerei fol. preparatio.

℞. Foliorum Mezerei quantum libuerit ea macera in aceto vini horis xxij. postea exiccantur: cum verò uti iis voles, contere, & in contundendo, abiice eorum venas & nervos.

Esula rad. preparatio.

Esula tam maior quàm minor, præparatur eodem modo quo Mezereon.

Gersam Serpentariae faciendi modus.

℥. Radices Serpentariae verae, vel loco eius radicum Ari, id est, Aronis ℥ iij. Teratur subtilissimè, & affunde eis aquae Rosaceae ℥ iiij. deinde exsiccentur ad solem in vitrea patina, linteola tecta. Postea secundò tantum aquae rosaceae affundito, & simili modo exsicca: tertio eadè aquae rosaceae quantitas inspergatur, & ultimò siccatam farinam cum vino odorato in Trochiscos siue orbiculos finge & reponè: ingreditur autem hæc Gerfa vnguentum Citrinum, & reliqua quæ ad nitore cutis conficiuntur.

Spodium præparandi modus.

℥. Eboris in partes secti ℔ j.

Pone id in nouum & nondum crematum fictile, & crudo operculo regito, & iuncturam luto figulino diligenter oblitito: postea in fornacem figuli mitte, & cremari finito, donec fictilia percocta sint: deinde exèptum Ebur in tenuissimum puluerem terito & cribrato, & infunde ei in patina vitrea aquae rosarum ℔ ij. & exiccari finito, Deinde secundò terito & alias ij. ℔ aquae Rosaceae affundito, atq; similiter exicca. Tertio etiam terito, & admisce aquae Rosarum ℔ j. in qua diligenter dissolutae sint Camphorae tritae subtilissimè ℥ iiij.

Tere

Tere omnia in tabula marmorea durissima, & finge Trochiscos, quos repone in denso vase aliquo, ne expirēt. Porro si Ebur habere non poteris, loco eius sume Cornu ceruinum, & similiter præpara: est enim hoc quoque efficax medicamentum ad multa, præsertim contra venena.

Ebur crematum, melius est vt operto scilicet fiat: aliàs enim non candidum, sed nigrum fit.

Pulmonis Vulpini præparatio.

℞. Pulmonem Vulpis recentē, extrahe ex eo arteriam siue fistulam, & laua in vino odorato calefacto, mox ollæ impositum, exicca in tepido furno: deinde exicatum repone in loco sicco, & inuolue Absinthio, ne putrescat.

Hepatis Lupini præparatio.

Hepar Lupi eodem modo præparatur quo pulmo Vulpis.

Sanguinis Hircini præparatio.

Hircum mediocris ætatis domi alito, & per mensem nihil aliud dato præter Pimpinellam, Apium, Petroselinū, Leuisticum & similia: deinde sanguinem eius, qui ex arteriis fluxit, excipito, & concrefcere sinito; atque aqueum illud effunde, grumos verò sanguinis in furno exicca. Mactandus autem est Hircus Veris exitu, id est, principio ætatis cum Sol Cancrum ingressus est. |

Adipum vel Pinguedinum præparatio.

℞. Adipem vel Pinguedinem cuiuscunque
ani

animalis, & laua in aqua aliquoties, donec pura defluat aqua, & non amplius saniosa aut cremata appareat: deinde incisam liqua in duplici vase, & eliquatam in frigido loco repone sine sale.

Medullarum preparatio.

Medullas ex ossibus auferto Autumni initio, & laua, & liqua in duplici vase, secundum modum qui traditus est in adipum siue Pinguidinum præparatione.

Oesipum faciendi.

℥. Lanæ succidæ, hoc est, nondum purgatæ, ex collo, femjribus & femoribus ouis detonsæ, quantitatem satis magnam, infunde ei aquam feruidam, & laua diligenter quousque omnem suam pinguedinem in aquam deposuerit. Postea expressam lanam sepone: & aquam illam pinguem & sordidam vasculo aliquo diutissime ex alto fundito & refundito, donec spumosa fiat: tum finito spumam subfidere, & collige aquæ innatantem pinguedinem: iterumque aquam refundito, donec spumet, & subfidentem pinguedinem auferto, & rursus refundito, donec non amplius spumet, & nulla concreseat supra aquam pinguedo. Tum collectam pinguedinem iungito, & in aqua lauato, manibusque diducito, donec pura fiat, & aqua clara defluat & albescat, & linguam admota non mordeat: tum repone in fictili denso, loco frigido. Porro hic Oesipus hodie vocatur corrupto nomine

322 PRAEPAR. QVORVND. SIMPL.
nomine Hyssopus humida: sed non bene
praeparatus habetur in Pharmacopoliis.

*Terebinthinam resinam coquen-
di modus.*

℞. Resinae Terebinthinae, aut eius loco
Laricinam resinam, quam Terebinthinam
hodie vocat, ℞ j. affunde ei aquae ℞ xxiiij.
& coque in magno vase, donec odorem
amittat & inspilletur, adeo ut refrigerata
digitis in pulverem teri queat. Hoc modo
vita resina ingreditur in quaedam Vuguen-
ta, Olea, & in Trochiscos Cyphi, qui perti-
nent ad Mithridatium.

Acacia Succedanea.

*Acacia vera apud nos non potest confici: eius
autem loco sumunt nostri Pharmacopola totius
ferè Europa, succum Prunorum sylvestrium, id
est, Schlehenis. Sed haec, quam describemus,
propius ad verae Acaciae vires accedit.*

℞. Semen Thamarindorum.
Sumach ana ℞ ij.

Contundantur, affunde eis aquae celestis
℞ viij aut q. s.

Macera deinde per horas xxiiij. Postea
coque donec tertia pars aquae remaneat:
excolatam deinde aquam, cum albumini-
bus ouorum clarifica & despuma: despuma-
tam deinde iterum coque supra lentas pru-
nas ad spissitudinem iustam, deinde repo-
ne, ut Acaciam ex Prunellis sylvestribus
factam.

P O N I

P O N D E R V M

R A T I O .

PONDERA quibus hodie Medici utuntur, hæc sunt: *Libra, Quartarium vel Quadrans, Vncia, Drachma, Obolus, Scrupulus, Lupinum, Granum, Siliqua, Lens*: & hæc quidem à Græcis atque Romanis mutuarunt.

Præter hæc sunt alia quæ à Barbaris atque Arabibus desumpserunt; quæ sunt, *Manipulus, Pugillus, Aureus, Kist, Kirash, & Danic*; quorum nominibus Mesuen potissimum uti constat.

Libra itaque, quæ & *Pondo* etiam dicitur, in duodecim *uncias* diuiditur. Errant itaque indocti huius ætatis *Pharmacopola*, qui *libram* sedecim *unciarum*, quæ sanè mercatoria ac negotiatoria est, in medicamentis consiciendis accipiunt. Ea autem illos uti *libra* facile ex quartis colligitur, quibus *uncias* quatuor assignant, quas si quater sumpseris, sedecim prodibunt *uncia*. *Quartam* autem *libræ* partem, Latini *Quadrantem* nominant, sicuti *tertiam Trientem*, *sextam Sextantem*. *Quadrans* itaque, vel (ut nostri loquuntur) *quarta*, vel *Quartarium*, pondus existit triu *unciarum*. *Triens* verò quatuor, veluti *Sextans* duarum *unciarum*.

Porrò *Vncia* octo *drachmas* constituit: *denarios* septem. *Drachma* *scrupulos* tres. *Scriptulum* verò, qui Græcis *ῥάμμα* dicitur, quasi primum ponderis elementum, nonnulli *Scrupulum* etiam nominant: habet verò *obelos* duos. *Obolus* pendet *grana* duodecim, quæ idcirco viginti qua-

314 PONDERV M RATIO.
tuor scrupulum constituunt. Nicolai tamen scrupulus ex viginti tantum granis constat.

At & alia pondera Græcorum Medici usurparunt. Drachma enim novem Lupinos pendit. Siliqua verò, quæ Græcis κισσάριον, est dimidium Lupini: Siliquæ itaque sex, Lupini tres scrupulum pendent. Semen autem in Siliqua contentum, non tota Siliqua intelligitur: & id mediocre, non enorme & habitus, neque strigosum & emaciatum, qualia hordei aut tritici grana usurpamus, quæ hodie minimum pondus faciunt, veluti olim grana lentis. Vnum enim Siliquæ granum sex lentis seminibus pondere respondet: quæ si sexies sumpseris, in vniuersum triginta sex lentis semina prodibunt, quæ scrupulum constituunt.

Nunc ad ea, quibus Arabes & recentiores vsi sunt, veniemus: inter quæ primum Manipulus nobis occurrit. Sic autem vocant herbarum fasciculum, qui manu deprehendi & complecti potest. Pugillo autem perperam pro pondere vtuntur recentiores, cum sit diminutivum potius à pugno, qui compressis fit digitis. Aureus, illis pondus vnius drachmæ cum dimidia significat. Danich pondus octo granorum: Kirath verò quatuor.

F. C. SCHOL.

Danich.] Contra Georgii Agricola, aliorumque doctiorum virorum sententias, Cordus Danich pondus granorum sex, & Kirath trium fasciebat.

NOTÆ

NOTÆ PONDERVVM
 QVÆ HODIE IN
 VSV SVNT.

Grani	} Nota est	ḡ. Ein grein oder ger siē kornlein schryver.
Scrupuli		Ḑ. Ein scrupel ei drit- teil eins quintlins.
Drachmæ		ʒ. Ein quintle oder gulden schryver.
Vnciæ		ʒ. Ein vntz, ist Zrvey lot.
Quadrantis		Quad. Ein quart, vj. lot.
Libræ		℔. Ein pfund.
Semis		ʒ. Halb.
Manipuli		M.
Pugilli	P.	

FINIS eorum qua Valerius Cordus Nu-
 rembergenſi Senatui exhibuit.

VALERII CORDI
DE EXTRACTIONE, VT
VOCANT, PURGANTIVM ME-
dicamentorum, & Oleorum distillatione; in gene-
re primum: deinde privatim de Oleo è Chal-
cantho duplici, vno austero (vel acido,) altero
dulci: Libellus tripartitus à Conrardo Gesnero
primum publicatus, & Val. Cordi annotationi-
bus in Dioscoridem ab eodem annexus.

PARS PRIMÆ.

De Extractione. Cap. I.

EXTRAHITVR ex medicamentis so-
lutius ipsa qualitas purgans æque ac
Olea, sed diuersa ratione. Olea propter æ-
riã substantiam ascēdūt in distillatione. So-
lutina verò facultas, quoniã terrestri corpo-
ri inseparabiliter inheret, non ascēdit, sed in
fundo relinquitur: excepto vno atq; altero,
flore videlicet Pruni sylvestris & Persici;
quorū aquę distillatę aluū subducūt, & hoc
quia flores hanc vim obtinent: nã hi melius
à Sole excoquūtur, & subtiliores vires, quæ
facilè resoluantur in vaporē, acquirunt. Sed
quę propriè solutiua vocantur, vt sunt radi-
* ces, aut radicū liquores, aut succi, aut corti-
ces, aut semina, omnibus inest tenaciter in-
herens & viscosa qualitas. Ideoq; eorū solu-
tiua vis nō potest ascēdere in distillatione,
sed manet in substantia decoctionis, ex ea
euaporante quicquid est aqueū. Excogitata
autē hæc est extractio, p̄ delicatis & nausea-
bundis

būdis, vt q̄ magnā solutiui dosim nō ferūt.

Ellebori nigri extractio. Cap. II.

RECIPE rad. Ellebori nigri recent. ℥ iiij. lauentur, dum sunt succo præditæ: deinde incide minutim, ac superinfunde sequētis decoctionis colaturam.

Succi Buglossi, Borag. ana ℥ ij. Succi depurentur, & colentur diligentissimè, vt auriclaritatem acquirant, & reponātur ad tempus conueniens.

Deinde ℥ rad. Fœniculi, Cichoreę, Asparagi, Petroselini, ana ℥ iiij. Fruct. Iuiubarum, Sebesten ana ℥ ij. Seminū melonum Cucumeris, Cucurbitę, Citrulli, ana ℥ ℥. decoquantur secundū artē in aquę ℥ vij. Colaturę infunde prædictas ℥ iiij. succorū: deinde sine ebullire paululū ad ignē. Postea incisas & cōtusas radices Ellebori iniice, & coque lēto igne paulatim, vsq; dū radices eminent: deinde exprime rursus per filtrum. Colaturā coque ad mellis crassitudinē, clementi igne, adhibita assidua cura ne aduratur. Postea repone, & vttere faciēdo periculū in dosi, à scrup. semisse, vsq; ad scrup. vnum.

P. C. SCHOL.

Sebestē ana ℥ ij] Cum Gesneri editio ana ℥ ij. legat, ego ex industria (si pōdere metēdi sūt hi fructus) ex drachmis vncias feci, & legēdas esse puto: alioquin cuiusque vncia vna ad minus sumi debet. Cumq; semina frigida ponderibus carent, ego cuiusque ℥ ℥. adscripsi. Si cui verò hæc non placuerint, illi, vt suo more loca hæc restituat, permittitur.

Extractio Rhabarbari. Cap. III.

RHABARB. electi ℥j. minutim incidatur, & grosso modo teratur: postea affunde succi depurati Boraginis, Buglossi, ana ℥ij. maceretur per horas xxiiij. deinde coque ad lentissimum ignem, vsquequo extra emineat Rhabarbarum. Exprime postea fortiter, & expressam decoctionem per laneum colatorium trans mitte & exprime, vt substantia in colatorio maneat: colaturam coque ad mellis spissitudinem, adiectis Zachari vncijs ij. Quidam in balneo Mariæ ad spissitudinem coquunt, ne aduratur, quod melius est, quemadmodum etiam in duplici vase. Purgando deglutendum cum gutta olei Cinnamomi, aut Anisi mixtum & azy-mo inuolutum, faciendo in dosi periculum à scrup. j. vsque ad scrup. ij. Quidam, quia Rhabarbara per se non valde purgant, acunt totam extractionem cum modico Diacridij optimi quod nihil nocet.

De Extractione è Massis Cataportiorum. Cap. IIII.

CVM virtutem solutiua ex massis pilularum extracturus es, necesse est, vt prius diligenter dispensata sit massa, sumpta Aloë purissima, & aliis medicamentis electis. Deinde recipe quacumq; volueris massam, & concidas in minutas partes, ac macera per octiduum in aqua pluuiali succorum Boraginis, Fœniculi ana q. s. Coque deinde in vitreo duplici vase per integrum diem: deinde exprime

prime per laneum pannum mundissimum, qui nullos pilos emittat, & iterum in balneo vel in duplici vase ad iustam spissitudinem diligenter coquito, & forma pilula sminutas, ad scrup. ij. aut circiter vnum. Hoc modo extracta massa est purissima, tenera, & facilè in manu liquefcit. Porrò reliquorum purgantium medicamentorum vires similiter exprimi possunt. Sed animaduertendum, quòd semper sint admiscenda in decoctione lenientes & lubrici succi, quales prædicti sunt, & melius multo est, vt omnia in duplici vase coquantur.

Aloë quomodo optimè lauctur. Cap. v.

ALOEN optimã, fuluã, pellucidam, facilè in manu liquefcentẽ, cõfringe in partes minutas, & pone in patinã vitream mundã: & infunde desuper sufficientẽ quantitã aquæ pluuiialis: dissolue in duplici vase omnino, & permitte denuò refrigerari: postea aufer innatãtes, si qui sunt, pilos, & sensim quod est liquidissimum ad spissitudinem in duplici vase coque. Quod verò in fundo vasis est crassiusculum, in alios vsus seruetur.

PARS SECVNDA.

De distillatione oleorum. Cap. i.

QVONIAM Aromata quædã, & omnium umbelliferarum herbarũ semina ferè cõstãt magna ex parte, calida, tenui & aëria substantia: idè necesse est, vt aliquid de oleaginosa substantia habeant. Nam talem habet mixturam propemodum omne oleũ

At cum oleum & pinguedo quæ in simplicibus medicamentis continentur, duplex sit, quædam morienda sunt. Naturæ periti, duplex inuenerunt oleum. In simplicibus medicamentis: vnum terrestre, crassum & viscosum, & totaliter suo corpori in quo est commixtum: quale est oleum Nucum, Amygdalarum, Baccarum Lauri, Seminum Lini, Hyoscyami, Sinapi, Papaueris, & omnia similia quæ in fructuum aut seminum nucleis continentur. Hæc autem omnia propter totalem cum substantia cui insunt commixtionem inseparabilia sunt, nec villo modo per distillationem elici possunt, quare vi exprimenda sunt è substantia. Alterum tenue, ætiumque est, & separabiliter suo corpori inhæret: & hoc est segregabile. Ascendit enim facile in distillatione, nec difficulter à suo cui inest corpore decedit. Tale autem est quod continetur in aromatibus, Carpopbalsamo, Cardamomo, Pipere nigro, Cubebis, Cinnamomo, Caryophyllis, Macere, Nuce moschata, Ligno aloës. Item quod continetur in seminibus umbelliferarum herbarum: quales sunt Ligusticum, Angelica, Angelica minor, Libanoris nigra, Magistrantia, Pastinaca, Caros, Cyminum, Ammi, quod appellat Amomum: item Apium, Petroselinum, Gingidium, Pimpinella, Anisum, Fœniculum, Anethum, &c. Eliciuntur autem hæc olea per distillationem in arena, ita vt tusa aromata aut semina iniiciantur in cucurbitam vitream luto intactam

intectam optimè: vna autē vice ad L. ij. iniciantur, & sint trita secundum capacitatem cucurbitæ: infundatur deinde ad vj. lib. aquæ clarissimæ, ac misceto diligēter. Pone deinde cucurbitā in capellam aptam fornaci, & arena imple, & non attingat fundū, sed intersit arena. Cucurbitę impone alēbicum vitreum cuius rostrum desinat in stāneam vel ferreā sīstulam stanno intus & foris illitā: ea sīstula trāseat in obliquū per vas quod habet in se aquā frigidam, vt inter distillādum egrediens cū oleo liquor refrigeretur, claude iūcturas accuratè, madefacta papyro vel linteo, & suppone exceptoriū. Postea accende ignē lentū, & vide ne nimiū surgat & ebulliat in alembicū, quod in cucurbita cōtinetur. Semina enim quædā vt Anisum propter raritatem substatiæ suæ, simulque viscosum quod habēt largiter ebulliūt, ideò nō statim alembicum imponere debemus: sed postea quàm bullas excitari videris & vaporē sursū ferri. Quod cū fiet, depone alēbicū, & immisso bacillo agita, ita resoluetur in vaporē spuma, quæ postea mediocri igne moderari, cōpesci & excitari potest. Quo facto, impone rursus alembicum, & circūlutato satis, ac distillato sine cessatione, donec conieceris nullū amplius intrus cōtineri oleū: quod visu & gustu statim percipies: nam cū gustu distillantes guttæ nō amplius resipiēt iniecti aromatis saporem, desistēdū est ne aroma fundo cucurbitæ inhæreat & exuratur. Deinde segregæ cōtēntum in distillata aqua

oleū optimū, quo potes artificio. Porro notandum est, quædā ex his oleis aquę innatare, quædā fundum petere. Innatant Piperis nigri, & recētis Cardamomi & Anisi: Fūdum petunt, Cinnamomi, Macis & Garyophyllorum, &c. vt videtur. Aqua Cinnamomi & Anisi cūm destillantur, lacteū habent colorem, & lacteum hoc paulatim in oleū cōuertitur. Reseruanda autem Cinnamomi est aqua, præsertim quæ primò exierit.

Natura & vires Oleorum. Cap. 11.

FOENICVLI & Anisi olea, naturam mirabilem habent: nam in hieme vtrumq. concrescit instar butyri, ita vt aspectu imitentur Sperma Ceti, præsertim Anisi, nā hoc æstate media concrescit aspectu niueum: reliqua omnia liquida permanent. Reponuntur optimè in loco frigido & puro, præsertim Cardamomi & Piperis. Ea enim omnium tenuissimam substantiam habent, adeò vt neglecta omnino euanescant. Vires autem habent earum rerū, è quibus extracta sunt, sed multò efficaciores. Nam efficacia quæ vni libræ inest, in paucas drachmas contrahitur. Garyophylli enim vnciæ xvj. contrahuntur in vnciam vnā semis, aut duas. Cinnamomi in drachmas duas semis, aut duas. Piperis, in drachmas duas aut tres vnā semis. Miscentur autem in cōfectione guttæ x, vel xv, aut xx. libræ Zuccari pro delicatis: sed in fundendum est vltimò cum morsellis, quos facis, vel orbiculis, optimè miscendo.

P A R S T E R T I A.

De Oleo Vitrioli faciundo. Cap. I.

OLEUM vitrioli, quod à quibusdam Oleum vitæ appellatur, aut melancholia artificialis, nihil aliud est, quam aluminosa qualitas, & substãtia ex vitriolo per artẽ extracta, modicoq. sulfuri mixta. Nam ipsum vitriolum è quo fit, triplici constat mixtura videlicet multo alumine, modica ærugine, & paucò sulphure. Aluminosa enim aqua in metallis per æris venas & Marchasitã distillã, æruginosã qualitãtẽ acquirit, & sulphuri, quod Marchasitã inest, mixta paulatim concrescit, aut industria ad spissitudinẽ coquitur: in distillãdo autẽ aluminosus & sulphureus vapor tantũ ascendũt, æruginosa qualitate in fundo retortæ relicta, quo fit, vt hoc oleũ aluminis, & nõ æruginis saporem habeat. Est autem duplex hoc oleum, nõpe austerũ & dulce. Austerum duplici constat mixtura, scilicet alumine multo & modico sulphure. Dulce verò simpliciter sulphure cõstat. Nihil enim aliud est, quam liquidum sulphur ex austero oleo extractũ. Quapropter gustu nequaquã alumẽ, sed sulphur æmulatur. Faciendũ est autẽ vtrumque maxima cura & diligentia, adhibitis aptis fornace, retorta, & receptaculo: siquidem aptitudo instrumentorum, vt aiunt Chymistæ, magistrum parit. Quapropter sequẽtes Canones diligenter obseruentur.

Electio Vitrioli. Cap. II.

Cum plurimæ sint Vitrioli species, operæ pretiū est indicare, quamnam species eius huic operi potissimum conducatur. Et quāuis omne vitriolū hoc oleū reddat, nullū tamē est ex omnibus præstātius ceruleo aut viridi: quoniā plurimū fugitiui sulphuris obtinet, quo adiuuatur, vt facilius oleū ascendat. Nota adū etiā melius esse factitio natiuum Vitriolum, & maximē Vngaricū: aut si huius copia nō sit, Goslaricēse. Eligendum præterea est quod magnis racemis constet, & maioribus cubis cōcretū sit. Quod autē fractum, minutū & puluerulentum est, veluti inutile non est recipiendum, quemadmodū etiam quod Solis vel aëris iniuria cādorem & puluerulentam canitiem contraxit.

Cōctio Vitrioli. Cap. III.

At quia Vitriolū multū in se habet aquei & excrementicij humoris qui oleū diluit, & nō nisi lōgo tēpore & magnis molestiis per distillationē ab oleo separari potest, cōpendiaria est inuēta via, qua breui tēporis intervallo id absumi queat, ne lōga mora artificij fastidium pariat. Recipe igitur prædicti Vitrioli lb̄ xij. cōiice eas in ollā magnā, nouā & optimē crematā: ollā impone fornaci profundæ, supra ardētes prunas: cū liquefieri & bullire cœperit, spatula agitetur, vt integrū liquefacto misceatur, donec & ipsū liquefiat. Bullire demū finito, vsquequò nul-

lam

lam prorsus bullā amplius excitet, & donec totum densetur. Deinde exemptā è fornace, cum Vitriolo ollā refrigerari permittito, loco neq. humido neq. ventoso, sed sicco & tepido: postquam refrigeratum fuerit, ex olla eximito, & cōsidera an superficies eius vnde que rubescat, nam si rubescit, bonum est signum, & facilius calcinatur, vt iā dicemus.

Calcinatio Vitrioli. Cap. iiii

EXEMPTVM olla Vitriolum, in minutas partes confringe, & in mortario subtilissimè tere: deinde tertiam aut quartā eius partem in nouam ac bene coctam ollā conice, ac rursus in profundam fornacem, sicut antè, dimitte, & aliquādiu vrito, donec rufus fiat color. Mox ollam ab igne depone, & moue eam, vt videas notam, an satis calcinatum sit Vitriolum. Nam si in olla fluctuat argenti viui aut liquefacti plūbi modo, & exiliētes bullas eiaculatur, satis vstum esse intellige: tunc effunde in magnam & recentem ollam prius calefactam, & effluet quasi sit liquidum, aut ad modum argenti viui. Quod autem reliquum est Vitrioli, similiter sigillatim, vt calcinetur, vras. Cū vstum fuerit, commisce rursus optimè in mortario, modestè agitans ne puluerem excites nares & fauces offensurum. Cū hæc omnia executus fueris, Vitriolum in bilancem ponito, & animaduerte pondus ipsius. Nā si vj. li. id est, medietas super fuerit, bene omnia facta sunt: sed hæc sufficiant.

De fornace faciunda. Cap. v.

MATERIA quæ distil-
landa est, quomodo præ-
paranda sit, iam indicaui-
mus. Nūc autem dicere de
fornace res & ordo postu-
lat, nā si hæc inepta fuerit,
frustrā omnia fiēt. Extruc-
da igitur est fornax ex la-
teribus in planum positis,
quo crassioribus parietib⁹
ignis facilius & diuti⁹ cō-
tineatur: fiat etiā quadrata
& æqualiter crassa, intusq.
habeat propemodū duarū
spithamarum, latitudinē,

non tamen omnitō, sed dempta tertia par-
te spithamæ. Extruat^r autem hoc modo:
Prima & infima cavit⁹ habeat altitudinem
semipedis, cui per transuersum imponantur
ferramēta satis crassa, vt ignitis carbonibus
non inflectantur: secunda cavit⁹, quæ est
constituta supra ferream cratem [id est, *vber
den rost*] habeat duūm pedum altitudinē,
& ex anteriori parte foramen, per quod car-
bones iniiciantur, hoc incipiat lateris trās-
uersi crassitudine super cratem. Per mediani
deinde cavitatem, in ipso medio inspicien-
ti fornacem, per transuersum infigatur fer-
reus axis, quadrangularis, crassitudine polli-
cis, qui impositam retortam sustineat. In la-
tere

tere deinde sinistro fornacis, relinquatur
meatus, per quem retortæ collum exeratur.

Distillatio Vitrioli. Cap. vi.

POST QUAM fornacē extruxeris, eligi-
to retortam capacē, aptamque ante omnia,
ex vitro Venetiano aut saltem Hessiaco fa-
ctam, prius vndique luto obductam: in eam
coniicito totum Vitriolū, ita vt aliqua pars
retortę relinquatur vacua, quò facilius à Vi-
triolo spiritus ascēdere queāt. Mox trāsver-
sam & ferreā trabē in fornace optimè luto
obducito, eique in medio superposito perlu-
tatū testæ fragmentum: super id collocabis
retortā, ne à candente ferro immediatè dis-
secetur, ita tamē, vt in medio fornacis retor-
ta cōstituta sit, eiúsq. rostrū extrorsū modi-
cè pronum promineat, & meatus per quem
collum suum è fornace exerit, diligētissimè
luto farciatur atq. obstruatur. Postea accipe
quinq. tegulas, & fac ex iis tectū supra for-
nacem sub quo lateat retorta ad eum modū
quē depinxi, tectum luto vndiq. obducatur,
quatuor pro fumo foraminibus relictis, in
singulis angulis singulo, ea amplitudine, vt
crassissimus pollex liberè intromitti & exeri
queat. Fac etiā quatuor conos ex luto, quib.
foramina obstruātur: quo facto, applica re-
tortæ orificio receptaculū grāde ex vitro Ve-
netiano aut Hessiaco: quo enim maius idi-
sū fuerit, eo liberiùs spiritus recipiet: si verò
paruū fuerit, periculū est ne spiritūū copia
distentū rūpatur: infunde etiam in retortam
aquæ

aquæ clarissimæ vnc. xvij. aqua enim citò
 spiritus ad se rapit, & prohibet ne cōfringa-
 tur receptaculū. Ita applicatū optimo luto di-
 ligētissimè obstruatur, magna adhibita cu-
 ra, ne quicquā in receptaculū incidat, tingi-
 tur enim inde in rufū colorē oleū. Cū om-
 nia hæc feceris, dimitte per integrā noctem
 lutū exiccari: ac si quæ fatiscūt rimæ luto il-
 linantur: manè deinde perlucidum accende
 ignem, ex puris & magnis carbonibus, aper-
 to vno superius foramine, per quod fumus
 exeat, augeaturq. successiuè ignis vsq. ad ve-
 sperā: quo tēpore aperiēdū est secundū fora-
 mē, & attende diligenter an appareant spiri-
 tus, qui è retorta egrediūtur, veluti si quis cā-
 didū efflaret fumum: nocte sequente vigili
 cura cauendum ne ignis remissior fiat, sed a-
 crior, paulatim tamen: ita deinde auctū ignē
 in vigore teneas, ac altera die tertium aperi
 foramē, angēdo sigillatim ignem, vsquequo
 etiā retorta collum candescat. Sequenti se-
 cunda nocte auge ignem, & post mediā no-
 ctem aperi quartum foramen. Cū ita in
 summo vigore ignis fuerit cōstitutus, vide-
 bis spiritus egredi, veluti cōglomeratas nu-
 bes, qui cū cessare voluerint, aperi omnes
 fornacis aditus, & sine intermissione carbo-
 nesingere, vsquequo etiā receptaculū ex-
 candescat, studiosè cauēdo, ne quicquā frigi-
 dū aut humidū super retortam aut recepta-
 culum iniuria aut casu decidat. Agenda hæc
 sunt in loco clauso, quò neq. imber, neq. vē-
 tus ingrediatur: cōseruandus autē ignis est,
 donec

donec nulli prorsus spiritus in Vitriolo relinquatur: quod visu facile percipi potest. Cum autem nulli amplius egrediatur, sine ut per se extinguatur ignis, ac totum opus integrum cum nocte diem quiescere ac refrigerari finito: postea aufer cum contento humore receptaculum; & repone, donec oleum ab aqua segregabis: tum contractam retortam inspice, & vide an caput mortuum nigrum sit: hoc enim signum est perfecti operis. Est autem caput mortuum exustum in retorta Vitriolum.

Segregatio infusa aqua. Cap. VII.

QUONIAM in receptaculo continetur vnâ cum Vitrioli oleo aqua, segreganda hæc est, ut Vitrioli liquor sincerus reponatur: segregatur autem per distillationem in balneo aut cinere subtili, tutius tamen in balneo: quapropter totum humorem qui est in receptaculo, in cucurbitâ vitreâ Venetianam aut Hessianam infunde, superponendo Alembicum è simili vitro factum, quæ bene luto circumlinatur: sub balneo deinde accenso igne, paulatim sine aquam extillare, donec habeas vnc. xvij. illas quas infudisti. Si Vitriolum nõ bene calcinatum fuerit, plus egrediatur: quare vide ut prædictæ xvij. vnciæ sint bonæ mensuræ. Cum hoc feceris, refrigerari balneum finito & aquam quæ distillauit abiicito. Quod verò in balneo cucurbitæ in fundo reliquum fuerit, purum est Vitrioli oleum: habet tamen plerumque rufum colorem, ideò secundum

330 VAL. CORD. DE ARTIF.
dum sequentem modum rectificandum
est, vt clarum fiat.

Rectificatio olei Vitrioli. Cap. VIII.

A C C I P E retortam Venetianam aut
saltem Hessianam, antea luto optimo vesti-
tam: in eam funde quod in cucurbita con-
tinetur oleum: retortam pone in minorem
fornacem, in capellam quæ pura & lota
arena repleatur. Et quemadmodû antea in
balneo, ita nunc in arena distilla, paulatim
ignem acuendo, vt sigillatim ex interuallo
delabantur guttæ. Retortæ orificio applica
receptaculum ex eodem vitro factum, ac
commisuram optimè luto claude, ne quic-
quam expiret: cum deinde totum è retorta
distillauerit, refrigerari finito, ac postea au-
fer, & infunde sensim in purum vitrum
Venetianum, quod habeat angustum ori-
ficium, ac repone, ceu præsens in multis
morbis remedium. Hoc est austerum Vi-
trioli oleum, cuius vires & naturam nunc
indicabimus, quas excellentes & efficaces
habet.

Vires eius. Cap. XI.

M E R V M ac non dilutum, neq; debet
neque potest intra corpus sumi: nam pro-
pter nimiam acrimoniam, ignis modo inte-
ranaea, & quicquid attingit, adurit: omnia
nèpe corrodit præter vitrum & pingua, velu-
ti ceram, picem, seuum, & liquidorum etiam
oleorum colorem immutat; præsertim olei
Macis, cui si misceatur, sanguineum reddit
colo

colorem. Si etiam in duobus vasculis cōtineatur quantumuis frigidū, & repentē sibi ipsi misceatur, adeò incalescit sua spēte, vt manibus vix teneri queat. In terram effusum bullit, quemadmodum etiā pura melancholia: quare etiā melancholia artificialis appellatur. Quemadmodum enim melancholia, ita etiam hoc oleum vētriculum confortat, & ad cibi appetentiam inuitat ac stimulat, frigidū vētriculū calefacit, phlegma consumit, crassos & viscosos humores incidit, colicæ ac dysentericæ opitulatur, sitim ac feruorem interaneorum in febribus extinguit: singultū prohibet cōfestim, & nauseā ac cibi abominationē auertit; sed tēperandum est cū aliis quibusdam. Quare exemplum vnum atque alterum ponemus.

Aduersus Calculum.

℞. Olei Macis

Olei Terebinthinæ clariss. ana guttas xij.

Aquarum Anisi Fœniculi ana vnc. ij.

Syr. Liquiritiæ vnc. j.

Olei Vitrioli tres aut quatuor guttas.

Misce omnia optimē, & gusta: si habet acetositatem, quæ dentes non in stuporem trahat, bene est; si non est acetosa potio, instilla adhuc vnam aut alteram guttam, & consule palatum, ac propina securè.

Aduersus ventriculum debilem.

℞. Syr. de Mentha vnc. j.

Aquæ Cinnamomi vnc. iiij.

Olei Cinnamomi guttas ij.

Olei

Olei Vitrioli guttas iij.

Da securè.

Ad calorem & sitim in febribus.

℞ Syr. ex succo aut infusione Violarum
vnc. j. Aquarum Cinnamomi vnc. j.

Hordei vnc. iij.

Olei Vitrioli guttas iij. aut iij.

Misce, & contrahet puniceum colorem,
& saporem vini austeri Cinnamomo aro-
matilati.

Ex austero quomodo dulce fiat.

Cap. x.

ANTEA dictum est, Austerum Vitrioli
oleum duplici constare mixtura, videlicet
multo alumine, & paucò sulfure. Quare
cum ex austero oleo dulce extrahitur, ni-
hil aliud fit quàm quòd sulfur ab alumine
segregetur. Est itaq: dulce Vitrioli oleum
nihil aliud, quàm oleum sulfuris aut ipsum
sulfur in liquidam substantiam redactum:
& hoc propriè oleum dici potest: est enim
pingue vinctuosumque, quemadmodum
ipsum sulfur quod in oleo, & non in aqua
liquefcit. Sequitur autem modus segrega-
tionis.

Modus segregationis

Cap. xi.

RECIPE vini ardentis acerrimi & ter
sublimati vnc. vj. Olei Vitrioli austeri tan-
tundem, misce in Veneto vitro, & pone in
cucur

cucurbitam paruam, angusto orificio, & optimè luto orificium claude: deinde ita per integrum mensem aut duos. Deinde effunde in cucurbitam cui sit immediatè vi ignis agglutinarum & annexū alembicum, [hoc est, oin kolb mit eimen angeschmeltzen helm] cuius figuram subiiciemus: pone deinde in paruam fornacem, ac dimidiā partem eius cinere obrue: postea applica recipientem, & luto iuncturam claude diligenter, & extrahe vnc. vj. vini ardentis, quas infudisti: vt verò tutius hoc fiat, pone in balneum Mariæ, sic solum vinum absq; oleo ascendet. Cùm extraxeris autem per balneum infusas sex vnc. vini ardentis, pone id quod residuum est, in fornacem, vt arena mediam cucurbitæ partem attingat, ac nouo & vacuo recipiente, eoque non magno applicato, luto iuncturam diligenter claude. Accende deinde lentum ignem, & sensim extrahe omnem humiditatem quæ relicta est in cucurbita, donec nihil humidi amplius in fundo appareat: adhibita semper maxima cura & diligentia, vt ignem ita modereris, ne ebulliat vsq; ad alembici canalem. Nam si hunc ebullitio attigerit, sedari non potest, nec prohiberi, quin in receptaculum egrediatur: ac totum oleum corrumpat; solet enim facillimè ebullire. Cùm autem sensim extraxeris, aufer statim recipientem cum suo humore, tum videbis duo cōtineri in eo, videlicet aqueum humorē, & oleosum ac pinguem. Segregabis

gabis autem vnum ab altero statim, ita vt nihil aqueum in oleo relinquatur, nam aqua illa perdit oleum. Solet autem oleum

ipsum plerumq; aquæ innatare, maximè si infusum prius vinum omnino per balneum extractum fuerit: sed statim poteris tactu discernere oleû ab aqua. Oleû enim pingue est, aqua minimè. Segregatum oleum deinde vsui reserua.

Einen Rolb met einen angeschmeltzen helm, der muß man ettlich auff der Glaszhutten bestellen zu machen, auß zerbrochnem Venedtschem glasz, oder auß Hessischem glasz.

Vires eius quod segregatum est.

Cap. XII.

VIREs habet quascumque & sulfur, sed omnia efficacius præstat, quia propter liquiditatem facilius penetrat, & ad actiones properat, quod sulfur non potest; quia impeditur à soliditate & spissitudine sua, quo minùs penetret. Illud verò amplius potest sulfure hoc oleum, quòd valeat potenter ad omnes in corpore putrefactiones,

nes, & præcipuè ad pestem. Ad educendum è pulmone in pleuritide, & peripneumonia, & difficili tussi, pus, & crassos viscososque humores: tutò enim absque omni periculo intra corpus sumitur. Calculum neque in renibus, neque vesica coalescere sinit, neq; exulceratam vesicam sanat. Dosis eius est vna aut altera guttula, aut tres, in vino modico temperatæ. Miscetur etiam rotulis & morsellis è saccharo factis. Diligenter autem reseruandum est. Nam

modicum fit ex lib. j. austeri olei

Vitrioli, & faciliè propter

tenuitatem partium

euanescit.

* *
* *

F I N I S.

EPITAPHIVM VALERII
CORDI, QVI SEPVLTVS

est Romæ in æde D. Mariæ de
anima, regione Pa-
riensis.

VALERIO Cordo Simesusio Hef-
so Euricy filio, moribus, ingenio, comita-
te præstantiss. Doctorum omnium admi-
rationem merito: Qui natura obscurita-
tem & herbarum vires adolescens seni-
bus explicauit: Cùm expleri cognoscendi
cupiditate non posset, perlustrata Ger-
mania, Italiam adijt, Venetijs in honore
habitus, & Romam vix ingressus, subito
morbo inter amicorum lachrymas, non
recuperabili studiorum iactura, opt. æta-
te extinguitur, anno salut. M. D. XLIII.
VII. Caend. Octobr.

Ingenio superest Cordus, mens ipsa recepta est
Cælo: quod terra est, maxima Roma tenet.

APPENDIX EX SCRIPTIS D. IACOBI SILVII Medici Parisiensis, pro instructione Pharmacopolarum.

DE SINGVLORVM MEDICAMĒTORVM simplicium exacto delectu, Collectionis tempore legitimo, Repositione commoda, & Duratione eorum.

DE RADICIBVS.

RADICES euellendæ sunt, cum medicamentosa sunt maximè. Quæ dos omnibus eodem non inest tempore, sed alio aliæ vegetæ magis sunt: quàmquam sunt qui putent omnes radices legendas Autumno, ubi folia deciderunt: alij Veris initio, priusquam in folia aut caulem erumpant. Omnes tamen integrae sunt, si fieri potest, vellendæ & vnaquæque in solo & calo naturæ ipsius maximè familiari, bene nutrita, bene habitata, non præ alimenti copia enormes, neque ob inopiam strigosa, tenues, rugosae: mox aqua lauanda, & radicebus potionem quandam alimenti repetentibus, & stolonibus etiam dum trahentibus, purgandæ: post (nisi utendi recentibus aliqua inaccesserit vel commoditas vel necessitas) siccandæ. quaedam umbra & vento, ut apij, feniculi, aridis, & quæ alia sunt vel minores, vel sicciores, vel rariores, quarum vires sol ceu ignis promptè dissipet: quaedam contraria

dictis sole & vento, vel igni siccantur si calum est nubilum, aut hyems: & sæpè versanda, ne mucida aut putrida fiant: vt bryonia, gentiana, mandragora, rhei pontici. Si verò siccatis citò est opus, patella ignita imposita sæpè versando siccabis. Quadam item integra siccantur, vt gentiana; alia in taleolas dissecta, vt iris, alia lignosa matrice (sic enim cor Plantarum Gaza ex Theophrasto vocat) adempta, vt fœniculi, petroselini; apij. Deinde reponuntur loco non insolato, non infumato, non humido, non puluerulento, sed sublimi, puro, sicco, aut septentrionem, aut potius meridiem spectante, præsertim quando hunc planta quedam adhuc humidiores requirunt, modò non flent austru. Eadem quando vegeta adhuc sunt seruanda, parua scilicet ac tenues & rara, vt asuri, asparagi amotantum, quamuis elieborus vterque etiam triennio seruari possit, vt magna & crassa essentia prædita, bryonia, rheon Ponticum, aristolochia, gentiana. Hæc autem tria, colligendi tempus legitimum, repositio commoda, & duratio, non in radicibus solis obseruanda sunt, sed etiam in aliis plantarum partibus, atque adeò quibusdam animalium aliquorum partibus, vt sanguine hircino, hepate lupi, pulmone vulpis, vesica apris. Propterea Chamæpityn, chamædryn, thlaspi, centaurium, polium, hypericum, aliisque florentia capiebat Galenus, theriacen vel aliud medicamentum compositurus, non sole æstiuo siccata, neque dum fructus eorum adhuc crudi & imperfecti sunt. Iubet idem continua speculatione cognoscendum, quando fructus sunt futuri, quãdo eduntur, quãdo

augentur, quando denique vigent. Quo tempore potissimum eos commodè decerpas, & in siccis domunculis repositas custodias, ne à solis radiis urantur, neque humiditate à tecta vel muris madescant. Ob id domo non vult subterranea eos reponi, nec aliis vicina, neque sub tegulis, sed horum medietate, quæ ostia meridjem spectantia habeat, prope quæ tamen medicamenta ne reponas. Omnia igitur legenda, quando summarum sunt virium, & accusandi tum mercatores tum herbarij, qui radices, liquores, succos, flores, germina, fructus extra anni tempus carpunt, & in vrbes conferunt. In quibusdam & astrorum observatio valere putatur. Pæonia enim radix ad epilepsiam legenda decrecente Luna quibusdam videtur, & Alysson sub æstis Canicula vult legi Galenus, ut Aeschriion caneros fluuiatiles capi contra rabiem, unde est herba nomen, tamquam vis quadam illis contra rabiem à sydere accedat, rabiem canibus afferente. Plantas item calidas ex calidis regionibus, & ex harum editis & siccis locis, ut Creta montibus, præfert Galenus.

DE HERBIS.

QVAE prius in radicibus dicta sunt de collectione, repositione, duratione illarum, ad herbas etiam transferri possunt, nisi quod his ferè recentibus utimur quibusdam omnino, ut portulaca, lactuca, buglossa, atriplice, beta, brassica, acantho, nasturtio, helxine, mercuriali, viola nigra, intubo, fumaris, hyoschyamo, mandragora, & aliis permultis. Quibusdam verò recentibus utimur, quando his mitioribus opus est, ut ruta, mentha, absinthium, abrotonum, recentes minus

calent ob mistam humiditatem excrementosam, siccata vero calidiores sentiuntur, & fumaria recens minus aluum subducit magis sicca.

Colliguntur ferè cum floribus herbae, aut seminibus, sic benedictus carduus acanthium putatus, centaurium paruum, calamintus, chamædrys, chamæpitys, diucus, fumaria, maiorana, polium, pulegium, origanum, serpyllum, thymus: aut saltem cum vigent folia magnitudine, odore, colore, præsertim quæ cacumini sunt propiora.

Siccantur in umbra magis, nisi si quæ scapo sunt crassiore, aut folio humidiorè, & ob id apto putrere. Vbi probè sunt siccatae, reponuntur vti radices, sed minus diu seruari possunt, ob id quotannis mutanda.

DE FLORIBVS.

Flores vt plantarum partes reliqua legantur, cum maximè vigent, vt capparitis in gemma, rosa expandi cæpta, reliqui ferè aperti; sed haud ita pridem, & ex quibus vis nondum exhaluit: siccantur sole magis minus, pro varia ipsorum natura: quidam siccandos volunt, donec ex ponderibus decem vnicum supersit. Reponuntur, vt alia: quotannis mutantur, quamuis schænanthos etiam decennium efficax seruari possit: chamæmelum item diu vegetum est ob fortem partium suarum missionem.

Flores & omnia quæ incundum odorem efflât, arculis iilicis nullo fitu obductis reponuntur.

DE SEMINIBVS.

Legenda sunt semina cum sunt matura, & fructus quibus includuntur maturi. Semi-

na verò quotannis mutare præstiterit, etiamsi ple-
raque diutius seruari possint,

Vt aptè perennent, charta aut foliis aptè inuol-
uantur,

DE FRUCTIBVS.

Fructus vt maturi decerpantur necesse est.

DE CORTICIBVS.

Corticis vt recondantur, eximere conuenit,
cùm herbae suis foliis exuuntur, siccantur
etiam expurgatae inibi, locis asperginem non redo-
lentibus: sed cùm luto aut puluere sunt obsita, aqua
alui debent.

DE SVCCIS.

Xυλός, id est, succus ex plantis totis vel plan-
tarum partibus concisis & tuis, torculari
vel manu, vel aliter expressus, aqua interdum
aspersa aut vino, aut liquore alio, vel recens
vsurpatur, vel vase aut loculamento aliquo re-
ponitur, hinc, vel liquidus vel siccus. Liquidus
item aut per se seruatur, vt vinum, acetum: aut
mixto sale, vt omphacium, oleum: aut superfuso
phiala oleo, vt succus rosarum granatorum, li-
monum, cydoniorum, sambuci, ebuli, & similia:
aut sole, vetustatè ve, aut igni per se siccatur, vt
succus glycyrrhizæ, opos Cyrenæicus, scammo-
nium: aut coctione cum melle, vel saccharo ad
iustam crassitiem facta sole vel igni, vt in plu-
rimis syrupis audies. Qui verò succi sine melle
aut saccharo reponuntur, plurimum corrumpun-
tur, nisi igne diutius cocti, aut sole æstiuo vsque
ad mediocrem crassitiem siccati fuerint. Idem
temporis spatio sicciores euadunt, pluribusq; an-
nis seruati, eò siccitatis veniunt, vt balausticis
simili

similiter leuigari possint, quales sunt succus hypocistididis, vnae acerbae, glycyrrhizae, centaurii, & alij propè omnes: qui verò ex his lentorem quandam natura habent, dilatantur magis quàm leuigentur, nisi siccoribus multis mista horum parua portio, Portulacae semperuui, cotyledonis, & aliarum similiter glutinosarum succus, pra lentore nimio per se non potèst exprimi, quare cum omphacio probe trita herba exprimitur, alij tritas igni lento calefaciunt: alij tritas loco frigidus, vt cella vinaria, vimineo vasi impositas in catinum subiectum destillare permittunt: $\chi\upsilon\lambda\omicron\varsigma$ etiam, id est, succus saepe cum humore aliquo extractus ex partibus plantarum, vt semine psylli, cydoniorum, lini, faenugraci, lentorem aut velut cremorem & mucorem significat, vnde dictum est emplastrum $\delta\epsilon\ \chi\upsilon\lambda\omicron\upsilon\upsilon$, id est, de glutinosis quibusdam succis, diuersum tamen ab eo quod est de mucilagibus vt in compositis leges.

Liquidis medicamentibus densior materia, argentea, vitrea, aut cornea conuenit. Fictilis etiam, si modo rara non sit, accommodatur, & lignea praesertim è buxo: sed aenea vasi ocularis medicamentis liquidisque, &c.

DE LACHRYMIS.

Δ $\Lambda\ \kappa\omicron\upsilon\upsilon\varsigma$, id est, lachryma, seu humor ex planta sponte sua desluens, siue in gummi aqueo rei concreseat, siue in resinam liqueat, oleagina eius substantia Arborum partibus, praesertim in truncis à germinatu incisis & scarificatis, etiam resinas elicimus. Accensis autem arboribus resinosis, vt pinu, picea, larice, terobintho, teda, cedro, ex resinosa substantia igni parum siccata fit

fit pix liquida, cui quod supernatat pissanthum tenui consistencia & facultate est astringente, ob id canitiem sine vlla noxa tardat, vt pisselaum, id est, pix liquida, cum oleo mista. Galenus lib. 1. comp. ph. part. Pissasphaltus autem est Mumia Serapionis. Si pix iterum coctione sicceatur, Palimpissa dicitur, sicca adeo vt puluerisari possit, qualis est Græca, etiam Colophonîa, & Hispana, & Gallica dicta τριζοα βεβρία, lib. 8. comp. ph. part. & Dioscoridi probatur & Lycia. Est etiam Dioscoridi ex iisdem arboribus resina liquida & sicca. Resina omnis calefacit, siccat, tenuum est partium, magis minus.

DE ANIMALIBVS ET EORVM PARTIBVS.

Sanguis hirci quadrimi, bene habiti, aliquamdiu nutriti vino albo, feniculo, seseli, lauro, & cæteris calculum frangentibus, Augusto mense iugulati, medius effluens (nam prius tenuior, postremus crassior putatur) vase vitreo receptus, tectus linteo raro, Sole siccat, etiam cum myrrha, foliis Lauri, & similibus, calculum potenter frangere dicitur, Tralliano, Auicenna & cæteris practiis.

Adipem & medullam stanneis vasis recondi conuenit.

Medulla loco sicco & edito, & Septentrionem spectanti reponitur, cum foliis lauri siccis, ne putrescant, aut situm ducant, quæ iniuria in locis humidis Meridiem spectantibus eis accidit: sunt qui reponant bisariam, adipem modo.

ADULTERIA SIMPLI- CIVM MEDICAMENTORVM.

Accacia succo & carne prunorum agrestium representatur dolo parum malo, cum utraque viribus conueniant.

Aloes crassæ partes & impura lotione separata aqua marina & croco Mesuæ adulterantur, sed croci odor dolum aperit. Alij acacia, alij gummi immiscendo adulterant, tuncq; minus est ad minima friabilis, & odor & sapor est alius.

Ambra, puluere ligni aloes, styracis, ladani, ambrae largioris moscho in aqua rosarum soluto. Sed hac manuum attritu multo, ceu cera, mollescit, vera non mollescit. Platearius.

Amomum, planta amonide simili, sed inodora, ex Armenia delata, seminis dissimilitudo vitium detegit.

Asphaltum, id est, bitumen pice mistum Dioscoridi, licet adulterari non posse, ut neque carpo balsamum, neque xylobalsamum, scribit Gal. lib. 1. antid.

Acrugo multis modis adulteratur Dioscoridi: sed hodie sincerior videtur, si adulteratum suspiceris, notas ex eo repete.

Aeris flos limata aeris scobe.

Bdellium adulteratur gummi: sed ita ut vitiatum minus est amarum, & suffitu odoratum, Dioscorid.

Balsamum, id est, opobalsamum, vitiatum terebinthina pauco opobalsamo mista, vel sine hoc, croco orientali, & succo foliorum citri, vel oleo
nardino

nardino. De quo in opobalsamo plura leges.

Bitumen adulteratur pice, vt in Asphaltē dixi.

Castorium variè adulteratur, vitium autem facile deprehendes attentus notis quas in vero & laudatiore Castorio diximus in partibus animalis medicamentosis.

Costus, radice prædura Helenij Comagenij, sed odor Helenij minus vehemens, neque caput tentās, & sapor minus acer, quàm costi.

Crocus misto crocomagnato tuso, flore troci, vel oleo & pulvere bersilij, vt vocant: qui fricando dolum detegit, vel saepe sublitu & lithargyro, vel plumbagine ad pondus augendum, vtrumque minus odore vegetum est, præterea hoc est puluerulentum. Adulterati quoque croci color & odor celeriter euanescent, veri diu permanēt. Galenus primo Antidot.

Casia odorata, corticibus capparidis & radicis tamaricis mistis.

Caphura, gummi Iuniperi, sed hoc est minus odorum & durius, illa est friabilis, & odore valentiore. Platearius.

Garyophylli vetustate exinaniti, vino puluere optimorum Garyophyllorum habente irrigantur, siccantur foris, solum Garyophylos olent, & vix ad dies decem, molliores sunt integri.

Carpobalsamum adulterari semine hyperici simili, quod Petra Palæstina oppido affertur, auctor est Dioscorus: adulterari tamen non posse affirmat Gal. i. Antidot.

Euphorbium lacte hadino, sarcocolla & glutini mistione conspurcatur, experientia veri est difficilis: nam euphorbium leui gustu os diu as-

cendit, ita ut omnia gustata euphorbium respiciant. Idem iniectum igni odorem edit fastidendum, Dioscor.

Ebur vstum (quod cur spodium vocat vulgus, nō video) osibus canis vstis vel albo marmore vsto: id verò gravitate proditur, illud forma osis, & linearum desiderio.

Galbanum mutatur resina, farina fabarum excoctatarum, hammoniaco, Dioscorid. ex cuius nominis sincerum deprehendes.

Galanga acris cypero Europæo insipido, vel falso, vel bistorta, ut vocant, radice austera: si vero dicta radices aceto pulverem veræ galangæ & piperis habente biduo macerentur, foris solum galangam referunt. Platearius.

Ladanum stercore caprino & pulvere nigro, id autem tractâdo non mollescit, sed in pulverem abit, modo ladani vetustate exucti. Viribus praterea & odore ladani caret, quod sic vitiatum est.

Laser omne antequam sicefcat, adulteratur sagapeno, aut fabæ lomento: sed maleficio deprehenditur colore, odore, sapore, dilutione, Diosc.

Lycium quibusdam amurca, succo absinthii, felle tauri: sed id à viribus sinceri multum recessit.

Lemniam terram sic adulterant, ut nemo veram à falsa possit discernere. sic & Lycium, Indicum, & plura inia alia, ut verorum nota à falsorum notis nō exactè discerni possint.

Ligustici semen adulteratur semine quodam simili, quod facile gustu discernitur, amarum enim est: alij semen sæniculi aut seseleos admiscentes Ligusticum dolo vitiant.

Lentiscina resina, id est, mastiche, thuris & resina pineæ nucis mislura.

Moschus pelliculis incisis puluere carnis columbina siccata, sanguine hœdino & pane assò. Si eius certum pondus pelus madenti impositum aliquamdiu sit grauius, est legitimum, si pristinum pondus seruat, supposititium.

Manna Arabum, saccharo & folliculis fennæ.

Myrrha adulteratur gummi macerato in aqua, in qua myrrha maduerit, Dioscorid.

Nardus adulteratur stimmi, seu stibio cum aqua aut palmeo vino inspissationis ponderisque causa inspirato.

Nardus Celtica adulteratur imposita herba simili, quæ hirculus ab odoris grauitate vocatur: sed herba candidior, sine cauliculo, minoribus foliis, radice nec amara nec odorata, uti vera nardus est.

Opi omnes adulterantur addito sagapeno, antequam inarescant: colore, odore, sapore dolus deprehenditur: & quia cum aqua vel salina non mox soluantur adulterata, adulterantur etiam fure & farina, præcipuè καυλιος, id est, qui ex caule defluit, quia dilutior, ριζιος vero, id est, qui ex radice perlucidior & purior. Quamuis enim radice incisa aut caule quod effluit crassum & lætum ὀπὸς, id est, liquor dicitur, lib. 6. simpl.

Opium, semine lactuæ agrestis.

Opopanax, hammoniaco aut cera, tunc in aqua si digitis teratur, non soluitur, nec latefcit uti sincerum. Diosc.

Os ex corde cerui cartilagosum, simili ex maiorum animalium corde.

Opobalsamum tam variè adulterant & astu-
tè, ut eius adulteria etiam exercitatisimos fallant.
Hac verò adulteria inuulganda non censeo, ne ma-
lignè etiam vitient à nobis edocti. Vitatur misto
unguento terebintino, lentiscino, cyprino, balamino,
susino, metopio, melle, vel Cypria cera liquida : sed
maleficium facile deprehenditur. Nam verus liquor
in vestem laneam susus, maculam non facit, & post
lotionem notam non relinquit, cum vitiatum inha-
reat. Adhuc merus, lac si instillatur, coagulat, & in
aqua aut lacte celerrimè liquatur, & colore la-
tescit. Alias quasdam notas apud eundem &
Simeonem. si libet, legeris potius, quam apud
barbaros hoc seculo adhuc legi solitos, profunda ho-
minum ignorantia, & magno mortalium incom-
modo.

Piper longum fraudulentè preparatum, est her-
ba quadam flava, quæ à Xene affertur, aspectu
quidem, non autem gustu macropiperi similis : hac
autem aqua irrigata soluitur, natium macropi-
per insolubile permanet, Gal. libr. 1. Antidoto-
rum. Piper longum verum ex Barbaria affertur:
adulteratum verò duplex est, alterum, quod in
Alexandria maximè conficitur, alterum herba
cuiusdam germen. Quod factitium est, si per diem
totum in humore maceretur, illico liquatur ac
soluitur, libr. iij. sanit. tuend. Illud fortè ex massa
subacta aqua, in qua dissolutum aut maceratum
sit piper, & in formas effictas coniecta, post siccata.
Vidi etiam adulteratum ex germine & velut nu-
samento betulae & coryli.

Pastilli theriaci, ex radice pentaphylli, id est,

tormion

tormentilla Venetiis male componuntur, non ex viperarum carne. Hermolaus in Coroll. Musæ.

Phu, radice rusci admista vitiatur, sed maleficiū facile deprehenditur, quia hæc dura est, frangi contumax, & sine vlla odoris gratia.

Pompholyx, taurino glutine, ouillo vel marino pulmone, aut grossis vel quibusdam aliis crematis.

Pentapetalon, Pentaphyllon, Polium, nihil simile habent in plantis, ob id non adulterantur.

Rha-Ponticum, radice centaurij magni. Rhabarbarum examinatur maceratum aqua diebus quinque, postea siccatum idem minus in crocum tingit, intus nigricat, varietatem in fracturis amittit, densius est, astringit magis: ex aqua verò illa siccata trochisci sunt regibus.

Ρήοϋ cūm viget ac integrum est, valenter astringit, densum est ac contractum tota substantia, tamen celeriter perforatur. Incola regionis in qua gignitur, coctione vires eius in aquam trahunt, deinde rheum siccatum, tamquam integrum sit, nec coctum, transmittunt: sed id rarius est & laxius integro, nullam aut minimam astrictionem retinens. Quantum aliis potis rheon à rhabarbaro differat, alibi diximus.

Sagapenum, succo laseris & galbano, Diosc. id non liquescit, sed verum vino vel aqua affusa statim dissoluitur, Galen. lib. 1. Antid.

Sarcocola puluerizata est suspecta adulteriis Diosc. à quouis puluere misto, integra eligatur.

Styrac modis multis Dioscoridi adulteratur, sed dolus facile deprehenditur notis ab eo dictis.

Santala lignis aliis, rubrum bersilio inodo-

ro, flauum & album ligno cedrino odoratiore linguam calefaciente.

Scammonium lacte tithymali & sarcocolla, vel erui farina, tunc linguam minus valenter pungit & mordet.

Saccharum, intus faculentum aut spuma succi canna eius auctum, tunc in ore vanescit, & fractū nigricat.

Turbith gummi dissoluto quibusdam radicibus extremis illito, verum autem si frangitur, gummosum est intus.

Tamar-Indi prunis adulterati non splendēt, humidiores sunt, sapore & nucleo prunorum multum à semine Tamar-Indorum diuerso.

Thus, pini resina & gummi, suffitum autem gummi flammam non edit, resina autem in fumum vanescit, thus statim ardet, odore etiam maleficiū proditur.

Thuris cortex, pini aut nucis pineæ cortice: horū tamen index ignis: nam reliqui cortices suffiti, quāquam incenduntur, sine odore fumant. Thuris verò cortex ardet, & odorum fumum edit.

Thuris manna, adulteratur cribrata pini resina, aut polline aut cortice thuris contuso: sed hæc igne deprehenduntur.

Hæc abundè sue int ei, præsertim qui veras simplicium sincerorum notas, ex nostro libro simplicium primò accuratè didicerit. Nam cum rectum sui & obliqui sit index, vt initio secundi docuimus, & in vno quoque rerum genere quod perfectissimum est, idem sit simplex ac vnicum, id si cognoueris, alia ei congeneria aut etiam arte affinia nullo negotio secreueris.

SIMPLICIS ALICVIUS NO-
MINE ABSOLVTE SCRIP-
TO, quid accipiendum.

IA M tradamus simplicis alicuius nomine scripto absolute & sine determinatione sexus, coloris, magnitudinis, figurae, loci, temporis, vel notarum probitatis aliarum, vel partis eius simplicis, radicum, foliorum, florum, seminum, &c. quodnam sit eligendum: nam pro variis scopis varia, sed in scopos efficaciora deligimus: Quam in rem te inuabit nostra simplicium per locos communes descriptio. Quae enim radicibus solis sunt efficaces plantae, illarum nomine radices veniunt: quae foliis, floribus, fructibus, seminibus, cortice, ligno, liquore, succo, gummi sunt utiles ac medicamentosa magis, dum planta nomen effertur, partem eius usurpari solitam elige. Quum vero pluribus suis partibus ad res etiam varias valent, quibus sit opus, coiecta ex partium illarum facultate & affectus natura, & medicamento constituendi forma, ut ammi, anisum, apium, carum, enicus, cuminum, gith, libystricum, nasturtium, psyllium, seseli, staphis agria, semine sunt praestantiora, idque solum illarum nomine intelligendum, in aliis multis similiter.

Anisum, Cretense, lib. iij. sanit. tuend.

Agnus, id est, flos eius aut semen, licet folia etiam sint utilia.

Agaricus albus & faemineus.

Aloë, id est, succus eius, aloë Indica, lib. 9 simplicium in diphryge.

Alumen

Alumen scilicet scissile, quia præstantissimum,
lib. compos. pharm. gen. primo.

Acetum, ex vino non hydromelite vel cereuisia.

Aristolochia, pro re proposita explicanda est: ro-
tunda enim cum multum tenuare crassum humo-
rem, tergere vlcera, digerere ex utero, longa autem,
cum mitiora hæc volumus. *Clematidis* autem quia
fragrantior in unguentis expetitur.

Amomum, Scythicum lib. 8. comp. phar. part.

Ammi, Illyricum, lib. 9. eiusdem, *Aegyptium* a-
lij laudant,

Balsamum, opobalsamum potius intelligendum,
quàm carpobalsamum aut xylobalsamum, lib. 2.
comp. phar. part.

Bryonia, alba, quia efficacior, quàm nigra.

Buglossum, utrumque foliis & flore efficacius,
radice tamen non inutile.

Cassia vel *cassia* in libris Græcorum. *Cassia sy-
riax* optima, & cinnamomo viribus & toto habi-
tu finitima. In libris Arabum eadem lignea dici-
tur, altera verò fistula his dicta ponitur, cum me-
dicamentum est purgatorium.

Cardamomum, maius.

Capparis, cortex radice.

Centaurium, minus in purgantibus medicamen-
tis: in ceteris maius dictum à facultate multiplici
& efficaciore.

Calaminthe montana, quia efficacior quàm do-
mestica.

Costus, amarus, cum subamarus & valde acer
solum nominetur, dulcem tamen nescio quem Ara-
bes inuexerunt.

Cypressus, id est, nuces eius in astringentibus
medicis

medicamentis: lignum aut folia in diureticis,
Cinnamomum optimum, de quo in simplicibus,
abundè.

Corallium, rubrum.

Cuminum, Aethiopicum, lib. 4. sanit. tuend.

Daucus, agrestis, nam satius paslinaca est
alimentum verius, quàm medicamentum.

Elleborus, niger Mesue quia salubrior: albus
Galeno Aph. I lib. 5. Obserua igitur an composi-
tio sit Arabica aut Græca. Elleborus vterque &
helenium ex locis editis præstant.

Eruca, syluestris quia efficacior hortensi.

Epithymum, Atticum melancholiam ex ven-
triculo purgat: id in Græcis compositionibus vsur-
pandum: in Arabicis Arabicum.

Fœniculus semen, sed in collyrijs succus folio-
rum aut radicum.

Galla solida, efficacior quàm perforata.

Gummi, Arabicum, id enim omnium perfe-
ctissimum vel Plinio auctore.

Gluten, mastiche, cæteris glutinibus efficacius,
vt vitrum etiam glutinet, quibusdam intelligitur:
alijs ichthyocolle: alijs taurocolla magis placet
glutinis nomine.

Hyssopus, montanus hortensi melior, vt cala-
minthe montana efficacior domestica. Hyssopum
Cilicium Diosc. Creticum verò Archigenes, apud
Gal. lib. 8. comp. phar. part.

Hyosciamus, albus, seu album eius semen, quod
tamen interdum exprimitur, frequentius ta-
cet.

Iris, radix ireos Illyrica veteribus, nunc phar-
macopolarum ignauia Florentina vsurpatur, cum
illa

illa per Venetos facile haberi queat.

Lupinus, amarus, nam dulcis esculentus est, ut ille amaritudine per macerationem in aqua deposita.

Lactuca, semen, præterquam in victus ratione, ubi herba potius intelligitur.

Lapathum, oxylapathum efficacius rotundo.

Lithargiros, auri; tamen lithargiros chrystitis aliquoties in lib. comp. phar. Gal. legitur.

Mastiche, Chia. lib. 7. met. & alibi passim. Ægyptiam tamen ac recentem ob id pinguis simam laudat, lib. 2. ad Glaucon.

Marubium, album præstantius nigro.

Mel, apum; alterum, æromeli seu mel ærium & roscidum.

Margaritæ solida meliores perforatis, nisi etiam sint frangæ, obscuræ, solidis pares.

Medulla si non additur cuius animalis, & valens futurum est medicamentum, coruina miscenda valentior, quam vitulina, lib. 6. com. phar. part.

Nuclei, pini, oliuæ, dactyli autem Auicenna.

Oleum, oliuum, ex oliuis expressum.

Opium, Thebaicum, Galenus lib. 7. simpl. & post eum omnes.

Petroselinum, Macedonicum & in hoc Astreoticum, & huius semen maximè in rsu est, lib. 8. comp. phar. part.

Pruna, si alius deicienda est, Damascena & Hispana seu Iberica, hodie Augustana & Cathalunica Italis dicta, sunt multò præstantiora, vel si qua his similiter sunt pingua, dulcia. Si ad cohibendum & astringendum fit medicamentum, Damascena immatura, vel potius quæ Lorana no-

bis dicuntur S. Iuliani & Turonica.

Papauer album, semen.

Piper album, quia acrius, & linguam magis pungit, quàm nigrum, à quo per adustionem vis exhalauit, Gal. lib. 8. simpl. sed album id maturum intellige. Nam album ex macropipere in racemum granatum delibescens, recens factum, minus acre, & macropiperi facultate proximum, quale apud Serapionem est accipiendum,

Pix, liquida in suppurantibus & tergentibus: sicca, in siccantibus unguentis epuloticis & glutinantibus, Gal. lib. 7. simpl.

Paeonia, mas seu eius radix vel eius semen, Marnardus aetatis nostrae medicus longè doctissimus in epistolis.

Polypodium, quercinum vulgò usurpatur: murale & à saxis prætulit cum Narbonensibus, quibusdam quod frequentissimum, & pro quercino omnes vendunt, nisi si quando adstrictione opus est, qua ratione hederam quoque quercinum nonnullis expeti audio.

Quatuor emollientia	}	Malua
		Althaa
		Viola nigra
		Acanthus, id est, branca vrsina.

Quatuor semina	}	Frigida	{	Maiores melonũ cucumeris, cucurbita, citrulli.
				Minora, lactuca, portulaca, intubi, cichory.
}	}	Cnlida	{	Maiores, cucumini, carui, anisi, feni culi.
				Minora, apij, dauci, ameos, amomi.

Quin

Quinque radices vretica, apij, petroselinæ,
asparagi, graminis, rusci.

Resinarum primas non iniuria meruit lantif-
cina, id est, mastiche: inter alias verò præfertur
serebinthina, quia melior quàm colophonina, &
fricta dicta, aut illius loco ponitur laricea dicta,
serebinthina prope similis, Galen. lib. 1. comp.
phar. gen. Recentioribus verò pinea intelligitur.

Ruta, folia ruta agrestis: Græcis verò folia ru-
ta domestica. Illam verò & illius semen, moly,
vel hesanum, vel hesasa, vel cum Syris, apud quos
nascitur, Hermola ferè vocant.

Rosa, rubra recens in purgantibus: sicca in
astringentibus.

Raphanus sylvestris.

Rosmarinus, folia interdum flos, quem nescio
cur hodie vulgus ἄροσ, id est, florem absolute
appellet.

Rhus, cortex fructus sumach dicti.

Stæchas, Stæchados Arabica flos.

Styrax, calamithe: nam liquidus vulgò dictus
est myrrha stæcto, si verus sit.

Santalum, stannum.

Spica nardi, indicæ.

Sulphur ἄρογγ, id est, ignem non expertum
seu vinum, est nobilissimum, ad quadam extin-
ctum ceteris nobis familiarius præfertur.

Σχοίν, id est, iuncus: pro schœnuanthos.

Tres flores cordiales, }
Violarum
Buglossi
Boraginis

Thymum, Atticum, aut ex editis locis & sicca
lib. 4. sanit. tuendæ.

Viola nigra seu purpurea vulgò Martia & quadragesimalis quòd in ea tempora flos ferè incidat, & eadem recens si haberi potest : nam sicca inefficax.

Zizipa, id est, iuiuba, recentia & bene matura, aut saltem integra, non putrida aut vetustate exucca, quod illis post sextum mensem ferè accidit.

Si quæ singula in singulis regionibus sunt præstantissima & laudatissima.

Alumen, Milesium.

Agaricus, Ponticus Andromacho iuniori in Theriaca.

Mysi, Cyprium.

Nitrum, Berenicium. Sinon, Syriachus.

Cuminum, Hispanum, alibi Æthiopicum, melius Ægyptio.

Anisum & Thymum, & alia plurima, Cretica, lib. 4. sanit. tuend. in diatrion piper. & diacata.

Meon, Hispanum & Macedonicum.

Aristolochia, Pontica, & hac melior Cretica, lib. 10. comp phar. part.

Phu, Ponticam. Castorium, Ponticum.

Daucus, Creticus, semine & radice bonus, ceteri solo semine.

In Dicaarchia, qua nunc vocatur Pateoli, erugo, cerussa, as, squama aris, & alia nonnulla. Roma argenti spuma fit optima: ex Sicilia, item magna Lybya & Creta quotannis multo præstantissima Romam afferebantur.

Hucusque Siluius.

DIA

DIARIVM PHARMA-
CORVM PARANDORVM,
ET SIMPLICIVM
LEGENDORVM.

MATTHIA LOBELLIO collectum.

IN vniuersum annum optimè instructurus officinam Myropola per dies & menses operarijs, famulis & officinae calculis iniungit quæ faciendæ sunt; quia nonnulla medicamenta omni tempore parari nequeunt: quorum quidem aliqua si concinnari possent; tamen non debent, quia omnia simplicia suo tempore & in summo virium vigore (vt scite Diosc & Gal. docuere) colligenda, recondenda, præparanda, & alijs miscenda. Nonnulla verò quouis anni cardine, solo & calo, vel minori sumptu præparantur, & miscentur. Exemplo igitur sumpto ab ijs qui operas locarunt, exordium sumemus.

IANVARIO.

MENSE primo & anni primis diebus perlustranda quæ supersunt valida & integra in officina; vt vitiosa, cariiosa, antiquata, deprauata & putrefacta abiiciantur; vt & quæ desiderantur, inueniantur, & absumpta restituantur.

FEBRVARIO.

QUAE CUNQUE imperata sunt mēse Ianuario, fieri possūt hoc & sequēti mense. Et circa finē in regionibus calidis, in quibus omnia præcocia sunt, collige Violas syrapi
præpa

DIAR. PHARMAC. PARAND. 359
 præparationem; Conseruationem siue con-
 ditum, ad Oleum : & ad pulueres cordiales
 siccitas seruandas; quæ & tardius colligere
 potes vt sicciore sint, & calor maior adsit
 ad siccandas eas. Collige item Keyri.

RADICES COLLIGENDI

TEMPVS.

Circa finem Februarij, initio Martij, &
 primo Vere collige radices in varios vsus,
 priusquam vis in folia erumpat.

Censuit tamen Dioscorides omnes in-
 cipiente foliorum defluuio esse legendas, &
 cælo sereno, cui in quibusdã Gal. Auicenna
 & Mesues cõsentiunt, in aliis diuersa sentiunt.

MARTIO.

RADICES quouis anni tẽpore colligi
 possunt quæ hominũ cultu & satione cre-
 bra in omnẽ anni partem vegetæ incidunt:
 quales ferè sunt hortenses alimentosæ: vt,

Apij vulgaris
 Buglossi vtriusque
 Betæ
 Lactuæ
 Intubi
 Oxalidis
 Raphani
 Napi
 Pastinacæ.
 Sifari
 Cepæ
 Porri
 Allij

Et præter has erraticæ.

Dauci
 Gingindij
 Caucalidis

Ari
 Dragunculi
 Cyclaminis
 Periclymeni
 Cotyledonis

Nã hæ quinque;
 vt bulbos sequenda,
 aliæ etiam æstate
 te sic

te siccatis foliis plenæ sunt, & frequenter
Autumno regerminant, alimenti pinguis
& crassi copia.

Quæ verò solius nature spõte crescunt, aut
semel à nobis tepestiuè seruntur aut platan-
tur; ferè sũt optimè solo aut vere, aut (vt di-
xi) autumno, paucissimæ æstate aut hyeme.
Quin & hæ quas multis anni partibus cõ-
munes diximus, sunt præstatiores, cũ tepe-
stiuè satæ adoleuerũt & viget: alijs verò te-
poribus ignauiores; quãdo vi quadã & oli-
toris opera & irrigatione coguntur ado-
lescere sub cælo sibi parũ propitio; quale
æstiuum est ac autumnale & hyemale. Sic
vere ipso quando primũ germinare inci-
piunt, nobis leguntur in annum:

Enula	Eringium	Carlina
Althæa	Tormentilla	Garyophylla-
Iris	Pentaphyllon;	ra.
Acorus	Pæonia vtraq	Centaurium
Symphytum	Polypodium	maius
Ruscus	Gramen	Chelidonium
Asparagus	Lilium	vtumque
Petroselinum	Alni nigrae ra	Cotyledum
Apiũ palustre	dicis cortex.	Cynoglossum
Fœniculum	Hyoscyamus	Dictamnus
Bryonia	Angelica vtra-	albus
Agrimonia	que	Eleborus ni-
Meum	Anonis	ger
Phu	Asarum	Esula maior
Cyperus	Asclepias	Farfara
Rubia quæ po-	Bistorta	Filipendula
tius autũno.	Betonica	Filix
Saxifraga.	Buglossum	Filix florida

Gentiana	Petasites	& Rustica-
larus	Petrofel. Ma-	nus.
Aron	cedon.	Muscus arborū
Imperatoria	Peucedanum	Cort. rad. sam-
Lepidium	Pimpinella	buci
Mandragoras	Pistolochia	Rad. Ebuli.
Narcissus	Pitiusa	Cortex rad.
Nymphæa	Cortex rad.	Fraxini
Radix caua	Populi	Cortex rad.
Capnos Plin.	Sigillū Marię	Lauri.
Rubus	Orchides	Corticis arbo-
Scrophularia	Raphan ^o syl	rum.

HERBÆ ET FLORES.

Viola Martia ad

Syrupum

Conseruam } in regione temperata.

Oleum

& cordiales confectiones.

Keyri.

Aquæ destillantur ex violis & herbis hye-

me vegetis, vt Aqua

Vmbilici Veneris.

Mandragoræ

Semperniui

Capill. Veneris.

Adiantum omne, Asplenium, Phyllitis.

In regionibus calidis Syr. ex herbis recentibus parari possunt, vt:

Capillorum Veneris simplex & cōpositus:

Grana hederæ arboreæ.

Oculi Populi.

Quæcunque omiffa Martio mense, initio Aprilis parari poffunt.

Keyri Primula Veris

Narciffi flores ad oleum

Cochlearia Orchides Salvia vita

M A I O.

Quæ prætermiffa funt mense Aprilis, fiunt initio Maij.

Diffillētur herbę quę ad statū peruenerūt.

Herbæ quæ iam caulem producunt, & fermen edunt illo mense, conseruantur ad Theriacam vel aliam compositionem. Reponantur in altiori parte domus.

Vnguenta ex succis fiunt.

Emplaftra ex succis herbarum parantur.

Conferuationes ex plantis.

Colliguntur.

Absinthij coma ad confer.

Eupatorium ad succum.

Paludapium Plantago succus

Daphnoides Lupulus Limoniū Germanicum.

Cichorium Tamariscus

Fumaria Thlaspi semē Sem. Pyrolæ

Genistę flores Vinca per-

Lactuca syl. uinca Ophioglossum

Serides Bugulæ Pulmonaria

Lens palustris Asplenium vtraque

Leucoia Phyllitis Rosæ

Lichen Borago Rorismatini

Mezereon Buglossum flores

Napi semen Bursę pastoris Flos Sambuci

Abrotonum	na	Papauer
Agrimonia	Botrys	Rheas
Alchymilla	Branca vrfina	Opium
Altercum, siue	Cari semen	Parietaria
Hyoscyamus	Coriandrum	Pa thenij siue
Althææ flores	Epithymū &	Cotulæ flo-
& folia	Epithymbra	res
Anethum	Equisetum	Periclymini
Anthemis	Euphrasia	flores, & fru
vtraque	Galega	ct ^o , & folia
Artemisia	Genistæ femē	Petroselini
Afari folia	Gratiola	Macedoni-
Ballotæ	Hypericum	ci semen
Calamintha	Hysopum	Phlomos
montana	Iacobæa	Pilosella
Calédula stil-	Labrū Vene-	Polium
laticia	Laurus	(ris) Polygoni
Carduus bene-	Lyfimachia	aqua &
dictus	lutea	succus
Cassia	Maiorana	Portulacę suc
Centaarium	Marrubium	cus & stil-
minus	Marum	laticia
Chamædrys	Matricaria	Ros solis
Chamæpitys	Melissophyl-	Ruta vtraque
Rosę in regio-	lam	Sabina
nibustem-	Mentha	Salua
peratis	Mentastrum	Sanicula
Syr. Ros. cõfer.	Mercurialis	Satureia
oleū, vnguē	Millegrana	Serpyllum
tum, succus	Nepita	Scordium
Betonica	Numularia	Verbena
Brassica mari-	Origanum	Veronica.

In regionibus temperatis quæ prætermis-
sa sunt Iunio, facienda.

Quæcumque Solis feruorem requirunt,
paranda, vt Theriaca, quæ in calidioribus
regionibus parari solet, Iunio mense, vbi
omnia sunt præcoica.

Parantur Trochisci Alistæ moschata,
quia mollescant Ladanum & Styrax, si Soli
exponantur.

Quod si quis eo tempore hæc neglexerit
aut prætermiserit, licebit aquam rosaceam
addere calidè, & vi caloris liquecant, (sicu-
ti balneo) quod melius est, quia illa longa
insolatio exsoluit vires odoratorum.

Apud nos quia semina seriùs maturescunt,
insolatio & fermentatio Theriaces potest iu-
uari & accelerari in balneo vel hypocausto.

Colligenda.

Absinthium	Lauendulæ flo-	Sem. Anethi
Abrotonum	res	Morus
Ageraton	Ligustici semē	Orobus
Coriandrum	Sem. Sefeli	Capita &
Dauci Cretici	Massiliensis	Sem. papa-
semen	Sem. Litho-	ueris vtrius-
Sem. Petrose-	spermatis	que
lini	Lupinus	Pfyllium
Hydropiper	Sem Maluæ	Ribes
Pulegium	Flores Melido-	Sophiæ semē
vtrumque	ri	Tanacetum.

AUGUSTO.

Quæcumque neglecta aut omissa sunt
præcedente mense, fiant Augusto:

Collige.

Collig.

Althææ semen	Fraxini semen
Sem. Cataputiæ	Milium
Cnici semen	Flos Nymphææ
Cornus	Petum. Mel peti
Cynosbatos fructus	Omphacium
Dauci vulgaris semen	Prunus syl.
Cucumis Elaterij	Sem Sâbuci & Ebuli
Rhamni Cathartici	Momordica
sem.	Scordium
Polium	Seseli Aethiopici se-
Ricinus	men
Spica Lauendulæ	Sem Hyoscyami
Tribulus aquaticus	

SEPTEMBRI & OCTOBRI.

Antispodium è Myrto & Cydonio
 Cortices Castanearum
 Cotonea mala Halicacabum Mespilus
 Rhamni cathartici semen.

Radices nonnullæ omisæ Vere nouo: vt,
 Iridum Paxoniæ Acori.

NOVEMBRI & DECEMBRI.

His duobus mensibus, Nouembri videlicet ac Decembri, eadem erit ratio si modò in eis contigerit eiusmodi calî temperies, vt radices adhuc validæ nulla vel frigoris vel niuis tempestate concuriantur: nam sæpe iisdem mensibus contingit, vt sine vlla calî iniuria Pharmacopœis quod reliquum est radicum in hortis remanentium, æquè ac in præcedentibus, colligere liceat.

Sequuntur & nonnulli purgantia medicamenta M. Lobolij.

ALIQVOT MEDICA- MENTA COMPOSITA

HABERE IN PROMPTV

operæ pretium.

DOLVM esse si quis compositis vtatur, Villanovanus dicit, vbi in promptu habetur simplicia: Duabus tamen de causis nonnulla composita pharmaca non minus vtilia quam necessaria sunt. Prima & potissima, quotiescumque precipites implicati morbi, eorundemque saevissima symptomata adeo vrgent, vt noua medicamenta, magistralia vocata, repente per otium cōcinnare non liceat. Secunda, quia multa comprobata, & vsu & ratione recepta compositiones fermentatione egent; vnde noua & optata exoritur facultas; quandoquidem simplicia quouis loco, caelo & solo, ad manum esse nequeunt; idco quo tempore maximè vrgent, in annum vsum ex his composita nonnulla medicamēta preparari, permisceri & asseruari operæ pretium est, vt Theriaces compositio, Misiridaticæ, Philonis antidotus, & huiusmodi. His rationibus ductus, quia medicamento purgante in dies vtendum, aliquot tuta eaq; pauca pharmaca composita, blanda nulloq; labore euacuantia, singulis humoribus dictata, nobis elegimus, quibus diu felicissimè vsi sumus, & ex duabus tribusve compositionibus vnā fecimus, ne mole & copia compositionum obnuamur, quæ diu in officinis asseruari solita, saepe putrent, non sine Pharmacopæorum & egrotantium dispendio.

CHO

CHOLAGOGVM ROSATVM

CLEMENS, OMNI AETATI UTI-
le, ori, ventriculo & visceribus gratum, febri-
bus & affectibus biliosis aptum. Respondet
Electuario Rosato, & Elect. è prunis solutiuo.

℥ Succi Rosarum rub. ℥ xv.

Sacchari albi ℥ xxx.

Mellis candidi despumati ℥ vj.

Prunorum ℥ xx. quæ exhibent pulpæ solu-
diusculæ ℥ xvj.

Passularum à stipitibus mundatarum ℥ xij.
quarum pulpa solidiuscula est vnciarum
vj. Pruna & Passulæ coquantur separatim
ad molliem ex decocto sequenti, &
per setaceum cernantur.

℥ Cichorei totius

Boraginis Acetosæ

Polytrichi, vel Adianthi

Endiuia

} ana m. iij.

Hordei integri m. j.

Glycyrrhizæ mundæ ℥ j. β.

Florum violarum

Boraginis ana m. j.

Anisi ℥ iij.

Fiat omnium decoctio in liq. aque ad ℔ iij
In cuius colatura coque in vase ocluso Pruna
& passulas In residuo infunde, coque leuiter
Seminis Pysyllij

Quatuor seminum frigid. maiorum

Sem Lactuæ

Oxalidis

& Portulacæ contusorum

} ana ℥ β.

Dissolue G. Tragacanthi ℥ j. ℞.

Saccharum, Mel & Succus rosarū coquātur
ad Electuarij solidiusculi cōsistentiā: de-
inde pulpæ & emulsiōnes seminū addā-
tur, iterūque coquantur lento admo-
dum igni, tum demum iaspere pulueres

Cinnamomi electi ℥ ℞.

Santalorum rub. ℥ j. ℞.

Santal. alborum ℥ vj.

Garyophyllorum

Surculorū vel foliorū Lentisei

vel Garyophyllorum ℥ ij. ℥ j.

Macis ℥ iiij.

Adde denique singulis lib. siue ℥ xij liu-
ius Electuarij, Scammonij optimi ℥ j. cocti
in ℥ j. ℞. Succu rosarum lento igne vel ci-
neribus calidis, quemadmodum coquitur à
Mesue in suo Elect. Rosato.

Tota compositio est libratum v. & ℥ v.

Dosis à ℥ iiij. ad ℥ iiij. v. & vj.

Si velis minus purgare, vtere minori do-
si: medicamenta enim validiora minori do-
si assumpta, debilia sunt.

EXTRACTVM MELANAGO-

GVM SANGVINEM DEFECANS,

& serosa excrementa euacuans, omnibus cu-
tis & cuticula vitis, & lepra & elephantiasis
conueniens, siue à bile, siue à pituita falsa
Splenetico & Hepatico medicamento
efficax.

℞. Succorum rosarū rub. defecatorū ℥ ij.

Suc.

- Suc. fumarix
 Lupulorum
 Boraginis
 Pomorum dulcium
 Mercurialis
 Endiux vel Cichorei
 Vini albi
- Quibus decoque sequentia in balneo o-
 perculo ocluso.
- ꝥ Polypodij recentis, & adhuc viridis de
 quercu vel fraxino ꝥ vj.
 Foliorum Senæ mundatorum ꝥ ix.
 Summitatum & florum Thymi,
 Cassiux
 & Absinthij } ana ꝥ xj.
- Radicū Lapathij acuti virentiū
 Helenij Ebuli, vel
 Corticis radicum Sambuci
 Corticis rad. Fraxini
 & Populi nigri } ana ꝥ j. ꝥ.
- Capillorū Veneris vel Polyttrichi
 Asplenij Chamædryos
 Chamæpityos } ana m. j. ꝥ.
- Florum Chamæmeli Romani
 & Cotulæ foetidæ siue Parthenij ana m. j.
- Seminis Cnici ꝥ iij.
 Sem. Anisi
 Fœniculi } ana ꝥ vj.
 Carui
- Contusis, infusis, decoctis, expressis &
 transecolatis infunde
 Agarici candidissimi & leuissimi
 Hermodactylorum, &

Pulpæ Colocynrhidis ana ʒ j.
 Omnium Myrobalanorum ana ʒ ij.
 Zingiberis Cinnamomi
 Schœnanthi Macis } ana ʒ j.
 Galangæ Garyophyllorum }

Iterū expressis & defæcatis percoquātur
 lento admodum igni cū mellis candidi ℥
 tribus ad mellis vel Electarij liquidi crassi-
 tudinem. Addendo singulis ℥ Scammonij
 præparati vel cocti in succo Rosarum, vt
 antè diximus ʒ β. pul. Gummi Arabici ʒ j.
 Dosis à ʒ iij. ad ʒ iiij. & vj.

Extremis morbis adiiciūtur vniuersæ cō-
 positioni

Hellebori albi
 & nigri ana ʒ β.

CATHARTICVM HY-
 DRAGOGVM.

℥ Radicum Graminis ʒ vj.
 Rad. Afari ʒ j.
 Granorum Hederæ arboreæ ʒ iiij.
 Garyophyllorum Galangæ tenuis
 & Cinnamomi ana ʒ ij.

Coquantur ex arte, vt dixi modò in ℥. q. a-
 quæ mulsæ, & ℥ j. vini albi, ad ℥ j. Colatu-
 ræ adde Succorum rad. Iridis & Brassicę ma-
 rinæ ana ℥ β.

Succorū Chamælææ } densatorū, vt docui-
 & Thymelææ } mus cap. de Chamę-
 læa, ana ʒ iiij.

Vel eorū dē vice in regionibus frigidis quæ
 carent

carent vel non abundant Chamæia &
Tymelæa, sume

Extracti Laureolæ vel Gratiolæ ℥ j.

Percuquatur igni lento cū sacchari ℥ j.
ab igne vbi abstuleris, adde pulueris radicis
Mechioacæ ℥ j. ℞.

Tartari albi ℥ ℞.

Macis ℥ ij.

Datur ex aqua Graminis & mulla à ℥ iij.
ad ℥ iiij. cum pari quantitate Melanogogi.

DIACNICVM CVM CITRO

SOLVTIVVM PHLEGMAGOGVM

& Hydragogum, quartana febre affectis, vt si
quod aliud, vtilissimum. Respondet Diacarthamo
& Electuario è Citro solutino Monspeliensium.

HAEC Compositio à Cnico siue Carthamo
nomen accepit, tamquam præcipuo agente: merito
igitur ℥ iiij. Medullæ seminis Cnici cum Ron-
deletio legendum, pro ℥ iiij (vt deprauatè habent
omnia exemplaria) censemus. Ad hæc Cnici semen
omnium viscerum obstructions reserat, colluuiem
propellit, & pituitam purgat egregiè.

Recipit autè Medullæ seminis Cnici ℥ iiij.

vel eius loco sume seminis Cnici boni &
pleni ℥ xiiij. ℥ vj. ℥ ij.

(ex ℥ j. autè seminis habebis ḡ vj. medullæ)

Cõtundatur, & fiat emulsiõ ex aqua mul-
sa, vel iure gallinacci, vt docet Dioscor.

Confer. Corticis Citri* melle conditi

* ad deterfionem pituitæ.

Confer. Violarum &

Florum Boraginis ana ʒ x.
 Carnis Dactylorū vino albo maceratorū ʒ j.
 Pul specierum Diarraganthi frig. ʒ j ʒ.
 Turbith ʒ i ʒ vj. Diagridij vel Scamoniij ʒ j.
 Zingiberis albi ʒ ij.
 Hermodactylorum ʒ iiij.
 Spiritus Anisi, vel
 Fœniculi Cochlearia tria
 Mellis optimi despumati ʒ xij.
 Sacchari albi ʒ xx.
 Terenda terantur & permisceantur.

ANTIDOTI DIAPHOENICI

Mesuræ emendata descriptio.

℞. Dactylorū Cheyron, id est, è Chayro oppido, non Cirrhon siue fuluorū, vt malè ex Græco vertit Ruellius, nōnullas officinas secutus, ʒ xij. & ʒ.

Macerētur vino* albo loco tepido ad* Rōdel. molliē, terantur, cernantur per cribrum.

Pinearū non penidiorum aqua hordei mūdatarum & infusarum ʒ v.

Turbith optimi ʒ iiij. ʒ iiij.

Amygdalarū dulciū purgatarū ʒ iiij. ʒ vj.

Scamoniij ʒ j.

Zingiberis Piperis longi

Cinnamomi Macis

Galangæ Xyloaloës

Foliorum Rutæ siccorum

Anisi Fœniculi

Dauci Cretici, vel eius loco Cati semen aromaticum.

} ana ʒ ij. ʒ.

Probè

Probè trita omnia excipiatur libris tribus Mellis despumati ex infusione vini Dactylorum & aqua Hordei, in qua post lotionè Pinei & amygdala macerata sunt.

Tota compositio est ferè lib. v. & $\frac{3}{4}$ xj.
Dosis ab $\frac{3}{4}$ β . ad $\frac{3}{4}$ vj.

ELECTARIUM INDIVM.

Dissuadet præparationem Electarij Indi noster Rondellierius, quia non multum differt à Diaphœnico. Adstringentia & attenuantia Electuario Indo addiderunt, quæ deteriore potius compositionem fecerunt, & depravarunt, vt exploranti facilè patebit.

LENITIVA è CASSIA
medicamenta.

E Cassiæ Aegyptiæ siliquis à diuersis auctorib⁹ multa & varia medicamèta lenitiua descripta, minimè paranda aut dispensanda censentur, quia vel acescunt vel exiccantur, & eorum laxandi vis deperditur.

FLOS CASSIAE.

E Cassiæ recentis & prægnantis fistularibus siliquis pulpa elicitor, quâ florem Cassiæ & Cassiam extractam vocant: Sed cum Cassiæ siliquæ siue fistularis recens pulpa melius asseruetur in sua theca, quàm excreta, quid extractione ante vsu opus est? Triplex Cassia extracta in officinis proflare solet, Cassia extracta sine Sena & cum Sena: Cassia extracta cum Manna, Cassia cū saccharo & cum melle prole pro clysteribus & pauperibus. Si præscribatur à medicis, paretur hoc sequenti modo. CASSIA

CASSIA extracta cōmunis Nicolai

℥. florū Violarum

Violariæ siue foliorum violarum,

Maluæ,

Mercurialis, Betæ,

Parietariæ ana M. j.

Absinthij pontici siue vulgaris M. ℥.

Herbæ istæ virides coquantur artificiosè in ℥. aque, è cuius colato ablue siliquas Cassiæ, & dilue in eius portiūcula pulpæ Cassiæ ℥. j. Mellis ex reliqua colati parte despumati ℥. β. percoquantur lento igne ad electarij formam.

DIACASSIA cum *MANNA* non multū differt à *Diacatholico*, nisi *Sena*, *Rhabarbaro* & *Polypodio*.

DIACATHOLICON Nicolai, vel potius è *Diacatholico liquamentum*.

Huius vniuersalis medicamenti varia est descriptio. Exemplaria vulgata habent pro pulpæ Cassiæ & Thamar-Indorum ana ℥. ij. bus sacchari ℥. ij. id est ℥. xxiiij. *Andernach*° autem pro ℥. ij. sacchari addit Cassiæ & Thamar-Indorum ana ℥. viij. *Rondelletius* verò ℥. vj. mediocritate fretus. Hoc *Catholicon* lene siue mite in suauissimam & lenissimam, cum Cassiæ operatione maximè conuenientem compositionem, redegimus: quam è *Diacatholico liquamentum* diximus, neglecto *Diacatholico* maiore *Fernelij*, quod recipit *Turbith* & *Diagredium*, ab

his benignis medicamentis & intentione Nicolai multum aliena.

Paretur ergo in hunc modum.

℞. radicū siliculæ siue * Polypodij recētiū,
fol. Senæ mundatorum ana ʒ xvj.

Glycyrrhizæ rasæ

Anisi ana ʒ ij.

Seminis sceniculi ʒ j.

Foliorum violarum M iij.

Florum violarum M j. β.

4 or seminum frigidorum maiorum ana ʒ j.

Contusa omnia, dempta Sena & semini-
bus frigidis, floribusque violarum, 24. horas
vel biduo, aquæ pluuiialis ℥ v. vel q. s. ma-
defacta, decoquantur leuiter ex arte in bal-
neo Mariæ, mox paulo antequam ab igne
deponantur, Senam adiiciunt cum semini-
bus frigidis & floribus violarum, maceran-
tūrque calidè aliquot horas in balneo. Vbi
tantisper refrixerint, linteolo excolantur &
leuiter exprimuntur, ne Polypodij & Senæ
vis astringentia eliciatur. Colatū iterum de-
coquitur, dum mellis crassitudo fiat, adiectis
sacchari boni subrubri, perdulcis, vel albi
pinguis ℥ iij. Postea ab igne remotis adde
floris Cassiæ vapore decocti præscripti ex-
tractę & Thamar-Indorū ana ʒ vj. sacchari
candi & Penidiarū ana ʒ j. β. succi vel infusi
ros. ʒ iij. æstate addi poterit decocto libra
vna succi Mercurialis defæcati & purificati,
& pro diuitibus in singulas ʒ scrupulus vel
ʒ β. Rhabarbari selectissimi.

* Polypodij magma aut crassamētū, quia
copio

copiosos flatus gignit, ventrem lædit, eumq. magis obstruit quàm referat, leuiter Polypodium decoquédū iussimus, vt efficacius suas vires, eâsq. suauiores, exuat. Decoctionem enim mediocrē sustinet, quemadmodū Sena & Turbith, vti monuimus in nostris stirpiū Obseruationibus Latinis: Pōdus eius etiam adauxi, quia vili emitur pauperū cōmodo, longēq. maiori pondere in decoctis, vti Sena, & alia permulta, quàm in substantia, vt vulgus loquitur, assumitur.

Aliqui omittunt Saccharum penidiarum leui incommodo, quia Penidiæ parantur ex saccharo pingui, leniente.

ELECTARIUM LENITIIVM.

Elect. Lenitiuum conuenit cum Diacatholico & Diacassia, quare eo carere possumus. Hæc de Electariis lenioribus sufficiant, pluribus humoribus, exustis potissimum, ex purgandis idoneis.

D I A - S E B E S T E N.

Dia-sebesten Montagnanæ bilem tenuē euacuat. In Italia & regionib⁹ calidis magis vsitatū quàm in hisce frigidis tractibus, vbi rarò dispensatur, quemadmodum Elect. è Psyllio Mesuræ, quo etiam carere possumus. Recipit copiosè scāmōnium cum trochif. è Spodio vel antispodio, ex Oxyacātha, trochif. Diarhodō, quò Scāmōnij vires remissiores sint, & alui fluores dispēdiosē vitētur. Pro hisce inusitatis electariis medic⁹ doctus facilè cholagogū rosatū decocto cōueniētī siue è myxariis siue è Psyllio, Fumaria, Epithymo,

thymo, Eupatorio, Rhabarbaro & huiusmodi pro ratione & natura morborum diluit.

ELECTARIUM è Succo Rosarum Nicolai fortissimum est cholagogum & minus castigatum aut emendatum.

Antidotus siue CONFECTIO HAM-
MECH *ad Mesuem.*

Ex veterum antidotis retinent hanc cō-
fectionem neoterici ob insignes vires ad
omnes morbos ex pituita salsa, flaua bile
adustisque humoribus ortos, & prauos eo-
rum ichores; scabiem, impetiginē, elephan-
tiasim, luem Veneream & quæuis cutis &
cuticulæ vitia. Improbandi tamen sunt qui
hac compositione vtuntur in pituita crassa
euacuanda ob Myrobalanos, quæ magis
impinguant materiam lentam, ex Galeni &
antiquorum sententiā. Sed quia hæc com-
positio, vt scitè monent Rondelletius sine
arte composita videtur: & contra theore-
mata à Galeno, Mesueo & aliis tradita:
nam infunduntur diutius & coquuntur ma-
ximè, inæqualia, vt Polypodium, Myroba-
lani, Agaricus, Colocynthis, Rhabarbarum
&c. lubuit eius parandi rationem explicare.
Quid enim opus quinq; diebus in mace-
rando Polypodio ex sero lactis? cum nostra
ætas ipsum Guaiacum lignum durissimum,
eiusq; cortices & huiuscemodi 24. horis a-
qua tantum feliciter macerat. Serum autem
diutius asseruatum facile arefeit, situm du-
cit & putret. Octo vel 10. horarum Rhabar-
bari

bari infusum (præterquam in alui floribus, vetriculi & intestinorum imbecillitatibus, lubricitatibus & leuitatibus à bile alimentis permixta, vbi solemus exhibere fortem Rhabarbari expressionem & ipsum Rhabarbarum in tota substantia) Commendatur à perbonis medicis, ne vis astrictoria eliciatur. Hæc monuimus, vt nonnulli è nostris pharmacopœis sint paulò diligentiores in paradisi pharmacis, ediscantq; rationem componendorum medicamentorum, quam ipsi modum faciendi vocant.

℥. Myrobalanorum flauarum ℥ iiii.

Cepularum Indarum,

Rhabarbari

Epithymi ana ℥ ij.

Agarici Colocynthidis.

Polypodij querni ana ℥ xvij.

Absinthij Thymi

Senæ ana ℥ j.

Violarum ℥ xv.

Anisi Rosarum Fœniculi ana ℥ vj.

Succi fumaricæ ℥ xij.

Pruna numero sexaginta

Vuarum passarū à vinaceis purgatarū ℥ vj.

Polypodium leuiter contusum, cum passulis, Absinthio, Prunis, fœniculo & aniso 24 horas madefactum ex seri lactis asinini vel caprini q̄ l. in vase oris angusti obturato, seruefac aliquot leuioribus ebullitionibus: deinde addatur Colocynthis contusa & forficibus incisa cum agarico nodulo laro excepta; Thymum, Epithymum,, Myro-
bala

balani, Sena, Viola, Rosa & Rhabarbarum
 maceretur 12 horas, & vnica feruefactione
 pariter decoquantur, addito succo defeca-
 to fumarie, quia paucam aut ferè nullam susti-
 net decoctionem. Cola leniter exprimendo.
 In colati portiuncula dissolue Mannæ ℥ ij.
 & coletur. Coque igne tantillo colati reli-
 quam portionem, addita sesquilibra sacchari
 boni vsq; dum mellis crassitudinem habeat.
 mox vbi refrixit, tepenti adhuc syrupo mi-
 sce Cassiam, Thamar Indos, Mannam &
 Scammonij præparati ℥ j. ℞. paulatim in-
 spargendo puluerem hunc.

Myrobalanorum flauarum.

Cepularum

Indarum ana ℥ ℞.

Bellericarum.

Emblicarum

Rhabarbari

Seminis fumarie ana ℥ iij: Seminis Anisi
 Spicæ Nardi ana ℥ ij.

TRYPHERARVM *differentia.*

Trypherarum variæ sunt descriptiones
 Quæ Galeno ascribitur apud Mesuem, re-
 cipit multa quibus Galenus nunquam vsus
 est, vt Moschum, Ambar, Garyophylli, Nux
 myristica, Macis & Santala

Tryphera magna Nicolai cum opio pa-
 rabatur & sine opio, sed cum opium aufer-
 tur, adimenda Hyosciamus & mandrago-
 ras, cum non minus sterilibus mulieribus
 aduersentur quam opium.

Est &

Est & alia Tryphera minor ad differen-
tiam maioris ex arte Phenonis. Item Try-
phera molchata Mesuæ &

Saracenicæ duplex } Mesuæ
& Nicolai

Trypheram Persicam Mesuæ, quia apud
multos vsu recepta & à medicis Rhotoma-
gensibus & Rondelletio cōprobatatur in re-
frigerando ventre, eodémq; relaxato con-
firmando & roborando, omnesq; humores
ferè euacuando cum astrictione & refrige-
ratione, sine vlla vētris læsione, retinui-
mus; delicatis & imbecillis tutiorē futurā quā
Antidotus Hamech ob Diagredium & co-
locynthida: quamuis validiora medicamē-
ta mitescant cum alijs in pauca quantitate
exhibita. Sic enim paratur:

℥. Succorum Solani

Endiuæ satiuæ

Apij defecatorum ana ℥ ij.

Succi Lupulorum ℥ j.

Prunorum Damascenorum numero l.

Violarum recentium ℥ iij.

Foliorum Senæ

Myrobalanorum Citrearum

Cepularum

Indarum conficatarum in

oleo amygdalino dulci

Agarici ℥ i.

Cassiuæ ℥ ℞.

* Epithymi ℥ v.

Spicæ Nardi In-

dicæ ℥ iij.

* pro ℥ 4, Epithymi ut in ve-
tenti exemplari legitur, Cordus,
Antidotarium Florentinum &
alij nonnulli ℥ 40. legunt. Suc-

Ferue

Feruefac pauli *corū autē præscriptorum* ℥ j.
 sper, cola & in. *Que quantitas longè superat
 omnia huius medicamenti simplicia: addi quod cali-
 dior foret eius operatio: & succi ingredientia vix
 caperent que infundi debent. Syrupus ex Epithymo
 Mesue cui nomen ab Epithymo tanquam precipuo
 agente ℥ xx. tantum Epithymi prima loco habet.*

colati dimidio dissolue pulpæ

Thamar-Indorum ℥ iij.

Pulpæ Cassiæ ℥ iiij.

Mannæ ℥ j. ℞.

Io. sacchari siue sacchari violati ℥ xij.

Alteri colati parti adde sacchari optimi
 ℥ xxxvj.

Aceti boni ℥ j.

Coquantur igne leuissimo, & supradictis
 commisceantur.

Deinde adde sequētia in puluerem redacta

Rhabarbari selecti ℥ ij.

Myrobal Citrinorum ℥ j. ℞.

Indorum

Chebulorum ana ℥ j.

Bellericorum

& Emblicorum ana ℥ ℞.

Seminis fumarie

Trochiscorum Diarhodon.

Macis Mastiches Cubebarum

Spodij vel Antispodijè Myrto vel Cydonio

Santali citrini ana ℥ ij.

Seminum cucurbitæ

Citruli

Melonum

Cucumeris munda-

torum

} ana ℥ ij. ℞.

Anisū

Anisi ʒ β.

Spicæ Nardi ʒ ij.

Tenuissimè trita inuoluatur oleo violato,
& fiat omnibus mixtis electariū artificiosè

*Pilule Aggregatiue ex inuentione D. Me
sue, inter omnes aggregatiuas potissima.*

Quia omnes humores implicatos è capite,
ventriculo, hepate & visceribus euacuant,
Catholicæ vocatur, aut Diacatholico com-
parantur: & quoniam ad multa vtiles, mul-
tiq; vsus quotidiani; eius descriptionē da-
mus ex veteri exemplari depromptam.

℞. Myrobalanorum Citrinorum

Raued seni ana ʒ iiij.

Succi Eupatorii Mefuæ, i. Agerati Diosc.

Succi Absinthij ana ʒ ij.

Diacredij siue Scamonij pparati succo Ros
Turbith boni

Aloës ana ʒ vj.

Myrobala. Chebulorum

Indorum

Agarici candidissimi

Colocynthidis

Polypodij ana ʒ ij.

Mastiches

Rosarum

Salis gemmæ

Epithymi

Anisi

Zingiberis ana ʒ j.

Elect. Rosati Mefuæ q. s.

In his pilulis hoc reprehensione dignam,
quod

quòd vulgus pharmacopœorum Cordum,
Vvecherû & alios secutus, tum in superiori
Germania cum & inferiori, pro Eupatorio
Mefuæ, Gratiolam, visceribus impedio ef-
frenatum hostem, substituunt. Ageratum
enim esse Mefuæ Eupatorium superabûdè
docuimus in nostris Stirpium Aduersariis.

HIERA AROMATICA,
SIVE PILVLÆ EX ALDE
AROMATICAE.

℞. Aloës succotrinæ aliquoties maceratæ
succo

Rosarum rub & exiccatae in clibano ℥. iij.

Agarici Trochiscati tenuissimè triti ℥. iij.

Cinnamomi

Rad. Afari

Spicæ Nardi

Mastiches.

Gariophyllorum

Macis

Galangæ

Schœnanthi

Xyloaloës

Croci

} ana ℥. j. ℥. ℞.

} ana ℥. ij.

Cum Syrupo è Stœchade excipiantur.

PLVRA iam non excutiemus, freti D. Ron-
deletij Pharmaceuticam officinam mendis innu-
meris vindicatam, tandem in publicum prodit-
uram.

Querenti autem Medicamentorum varia &
comprobata genera, eiusdem Rondeletij Remedio-
rum formulæ obijciantur.

QVIA

QVIA verò in hisce Aquilonicis plagis tot Seplasiarij, Salgamarij potius quàm pharmacopœi; Barbitonfores, Lithotomi, Circunforanci, Agyrtæ, Ludimagistri, medicamentarij indocti & sacrificuli vafri, rapaces & lucri avidissimi, nulla medicinæ parte illis probè peruestigata, per hominum mortes experimenta agitantes, tam repentiè hodie Medici aut potius Medicastri fiunt: qui tandem in locum experientissimorum Medicorum irrepserunt; magno ignaræ gentis, rudis & rusticæ turbæ applausu: apud quos sordet, laceratur & malè audit ars Medica diuina, nobilissima & antiquissima, summo ægrotantium dispendio, & rædio proborum medicorum; consultò datâque opera eatenus & partius attigimus, imò prætermisimus (tanquam nefas plagiùmque profanare & perdere artem) medicatos succos siue nobilissima liquamenta, extracta cathartica vocata, quæ longè minori noxa & mole, maiori cum efficacia in corporibus egregiè operantur: tandiu vsquedum leges cellabunt in hos indoctos & inexpertos carnifices qui se medicos profitentur, vbi aliquot remediorum formulas memoria didicerint, animaduertere.

S V C C E D A N E A
 Q V I D P R O Q V O
 V O C A N T.

AΝτιβαλλόμενα, hoc est, Simplicia, quæ alio-
 rum facultate similitum pauciora supponi pos-
 sunt medici consilio. Quæ nomine Galeni circum-
 feruntur, & à Paulo ad verbum propè citantur,
 Galeni non esse hinc liquet, quòd statim ipso ini-
 tio Galenum citat. Adhæc Anacardij fructus mē-
 tionem facit, qui Galeno ignoratus fuit. Posiremo
 multa supponit absurdissima, ut loco Agarici, Eu-
 phorbium: pro serpyllo, Potamogetona: vice Galla,
 sordes gymnastorum, in locum Polypodij, radicem
 Chamaleæ aut chamaleontis: pro Polytricho, Ab-
 sinthium, & alia eius generis plurima viribus dis-
 similia. Tamen quæ recipienda magis sunt, tum
 ibidem, tum ex Galeni libris, tum etiam ex Ara-
 bibus vicumque proferemus: ut

P R O Aqua pluuie, supponi potest aqua fontana
 pura, & ab omni mixtione sincera, Galenus lib.

1. comp. pharm. part. in diacodio.

• Acacia succus & caro prunorum agrestium, vel
 hypocistis, Aulic. 2. canon.

Asaro, acori par pondus & dimidium. Carpesium
 quoque præ asaro & cum asaro, lib. 2. compos.
 phar. part.

Ab sinthio cum Galen. abrotonum: & e contra pro
 abrotono absinthium.

Ακάκη semine, lychnis, & e contra αντιβαλλόμενα.

Acantha Arabica seu Aegyptia herba (que succaba Serapioni dicitur) acantha leuce nostras eadem dicta bedegar.

Alicacabo, semen solani.

Asphaltis, pix liquida, brutia.

Aethiopica oleæ lachryma, lachrymarum acacia partes due; seu pro gummi lemnis, gummi Arabicum.

Acoro, ad flatum & hepar, ac lienem iuuandum, cumini par pondus, & tertia pars Aristolochia. Aniceuma.

Anchusa, hyacinthus.

Arsenico, sandaracha.

Amylo, sicca farina.

Amygdalis amaris, absinthium.

Aristolochia quavis, vni ex tribus Aristolochiis, quamcumque habueris. Gal. lib. 3. comp. phar. part.

Adipe vulpis, vrsinus.

Adipe ceruino, anserinus.

Alumine, sal fossilius.

PRO *Balaustio, malicorium.*

Buccinis, ostrea vsta.

Balsami liquore, myrrha stacte.

PRO *Cinnamomo casia aut amomi duplum ad odoris gratiam. Galenus libro 5. comp. phar. part. in dentifricio. Pro Cinnamomo, duplum optime casie, vel cum Quinto medico duplum vel multum carpsij, vel certe non paucior casia. Galenus libro 2. 3. & 8. comp. phar. part. & libro antid. Quidam carentes Cinnamomo, in vicem eius ponunt aequale pondus ex semine cardamomi. Democrates in Cyphi, libro 2. antidotorum*

dotorum Galepi.

Casia, cinnamomum. Galenus libro 2. comp. ph. part.

Cassia cortice, nardus Indica vel malobathri folium, vel contra, libro sexto comp. ph. part.

Chamameli floribus, duplum foliorum & radicem.

Costo hodie rarissimo, pyrethri dimidium, vel bacca cedri vel radix helenij vel ireos.

Cimolia terra, ex Cimolo vna Cycladum, recrementum ferri & mola simul attritorum.

Cardamomo maiore, minus, & contra.

Calamintha omnis metastrum & pulegium similia sunt facultatibus, ob id mutcem sunt antiballomena.

Croco, crocomagma.

Cypero, iuniperus maior.

Cumino, semen ruta vel agni.

Clinopodio, heliotropium.

Colocynthide, semen ricini.

Capparis radicis cortice, cortex radicis tamaricis vel erice.

Cicutae semine, coriandrum.

PRO Dictamno, elelisphacus vel nepita.

Doronico, dimidium seu dua tertia garyophyllorum. Auic.

Damasonio, eringium.

PRO Elaterio, succus foliorum cucumeris agrestis.

Ebeno, lignum Guaiaci, & contra. Nam quas vires hodie in ligno Guaiaci experimur, ebena tribuit Gal. lib. 6 simpl.

Eupatorio Mesua, absinthij & asari ana dimidium pondus eius, vt ambo simul mista equent pondus Eupatoriij Mesua, ab Eupatorio Gracorum diuersi.

PRO Folio, folium garyophylli, nardus indica, si inuenitur, cassia, id est, vulgare cinnamomum, macis, Auicenna 2. canon.

Ferrum, ferrugo, squama ferri: idem propè pollent, & pro se mutuo ponuntur.

Fimo palumbis, fimas columbae.

Felle suillo, vel perdicis, vel piscium.

PRO Gentiiana, asari, & radicis capparis ana dimidium.

Gongilide, heliotropium.

Glycyrrhiza succo, equale radicis eius. Andro. in arter. 15. apud Gal. lib. 7. comp. ph. part.

Gnidio cocco, semen lathyridis, & contra.

Galbano, sagapenum.

PRO Hammoniaco, propolis.

Hermodactylo, in doloribus iuncturarum folia Anchusa & dimidium Bdellij.

Hedera gummi, gummi Persici.

Hyacintho, flos Isatidis.

PRO Iride Illyrico, helenium odoratum.

PRO Lapide lasio, lapis gagates.

Lapide magnete, lapis Phrygius.

Lapide Phrygio, pyrites lapis vel argyrites.

Libystico, semen staphylini, id est, pastinaca, praesertim agrestis.

Lepore marino, cancer fluuiatilis.

Lanaria radice, radix veratri nigri.

Lycio, succus radicis centaurij magni, lib. 7. simp.

alij succus baccarum periclymini, auctor libelli

Dynamenon, Galeno male adscripti.

PRO Melle, mel aërium vel saccharum.

Malobathro, castia, vel nardus Indica.

Myrrha Troglodytica, calamus odoratus.

Myrrha, Smyrnius, & contra. Diosc. in Smyrnia.

PRO Nasturtij semine, folia eius sicca.

Nuce moschata, par spica.

Nardo Syriaca, iuncus odoratus.

PRO Opopanace, hammoniacum, vel galbanum
vel sagapenum, vel bdellium, lib. 2. ad Glauco-
nem in curando schirrho.

Ocimo garyophyllato, melissa in affectibus cordis.

Oleo Laurino, pix liquida, licet illo inferior, vel
oleum cedrinum, vel cicinum, vel vetus, vel
oleum ex lucerna cum Hera. Gal. lib. 1. comp.
ph. part. vel coctum (sic enim tenuis fit, & veteri
ac cicino simile) vel sardes lucernarum luti
crassitie. ibidem.

Oleo rosato, violatum, nymphae, amygdalinum: au-
tem loco rosacei boni, id est, ex multis rosis cū
oleo omphacino insulso facti, lib. 3. comp. phar.
part. initio.

Oleo ricinino seu cicino raphaninum.

Opobalsamo, opocarpasum Gal. vel myrrha acte,
vel liquor myrti.

Oryza, hordei farina.

Oesyppo, medulla ceruina.

Omphacio, succus rhois, vel vinum austerum.

PRO Pipere longo, album: pro albo, nigrum opti-
mum, id est, grauisimum, & contra, 4. sanis-
tuend.

Periclymeni fructus drachmis tribus, radicis eius-
dem drachma tres, lib. 9. comp. phar. part.

Phœnicobalanorū pinguium carnis drachmis tribus, palmula seu dactyli tres, aut sex, Gal. lib. 7. comp. phar. part. in arteriac. 15. Andromachi. Pſyllio, lens palustris.

Petroſelino Macedonico in Theriaca, alterius regionis petroſelinum, Galen. lib. 1. Antid.

PRO Resina fricta, pix, aut pix brutia, Galenus lib. 9. comp. phar. part.

Rubigine, scoria ferri.

Raphani seminis drachmis decem, succi eiusdem cyathus unus, Galenus lib. 9. comp. phar. part.

Rosis, flos rosarum, vel contrā, Galen. lib. 6. comp. phar. part.

Rhoe coriario, rhus obsoniorum, & contrā. Galen. lib. 6. comp. phar. part.

PRO Staphide agria, pyrethrum.

Spodio Græcorum, cinis super fornacem aurariam inuentus melior quàm ebur vſtam, quod nescio cur hodie Barbari spodium vocent.

Styrace, casturium.

Sale Indo, saccharum candefactum.

Sagapeno, gummi cedri, hammoniacum, resina picea sicca.

Spuma nitri, nitrum molle vel aphronitrum. Gal. lib. 3. comp. phar. part.

Sulphure viuo, flauum vel vſtum & purgatum.

Satyrio, semen cruce, vel scincus, vel contrā.

Sinapi, cardamomum vel cardamum.

Scammonio, ricinus.

Stibio contuso, squama aris, stannum vſtum.

Sepiæ offe, pumex.

Serapiade, peonia radix.

Scilla, bulbosus.

Struthio,

Struthio, in sternutamentis elleborus albus.

Pro Terebinthina, larix dicta resina, ei propemodum
similis Gal. i. lib. comp. phar. gen.

Thapsiæ succo, chamaeleontis nigra succus, vel na-
strutium, vel nasturtij aut eruea seminis pondus
aquale, licet illa sint multo inferiora thapsia.
Gal. lib. i. comp. phar. part.

Tamaricis succo succus sambuci. Gal. libr. 9. comp.
phar. part.

P R O Veratro albo, nigrum.

Visco quercino, chamaeleon niger.

Vino Falerno, aliud quoduis colore fulvum substan-
tia tenui, ut perluceat, & sit odorem vehemen-
ter, ut Aruisium ex Chio, Lesbium ex Mityle-
ne, Cresso, Methymna, & Imolitos: Gal. lib. i.
comp. phar. gen.

P R O Zedoaria, aristolochia.

Zingibere, pyrethrum.

Αὐτὸ ἐπὶ τῶν ἁρῶν, vel horum aliqua vel alia, po-
test quævis regio noua, desideratis facultate affi-
nua facere, doctorum medicorum consilio: nam si
Arabibus & Græcis pro sinapi Cardamomum
forte ipsis frequentius licet substituere, quidni
pro cardamome frequentissimum nobis sinapi v-
surpabimus? præsertim cum ut pro cinnamomo
castiam, sic contra pro castia cinnamomum assu-
mi probauimus: idemque in aliis faciendum puto.
Ob id Galenus lib. 7. simplicium, melissophyllum
(inquit) marrubio facultate simile, sed ipso
multo imbecillius, ob id melissophyllo vitur ne-
ro. Nam absurdum fuerit, præsertim ubique terra-
rum magnomarrubij prouentu, ut melissophyllo. Si cui
vò ad marum non fuerit marrubium, melissophyllo

vti poterit, obseruata eius pra illo imbecillitate, vt
ob id quantita eius augeatur: haec Gal. qua ratione
pro cinnamomo duplici casta optimè miscemus me-
dicamentis, vt quantitate qualitatis imbecillitatem
redimamus.

Quae igitur apud singulas gentes sunt copiosa,
modo sint facultate proxima his quae desiderantur,
quia facillora sunt paratu, ponantur, vt in Asiam
frigidis capitis affectibus, aut in declinatione cali-
dorum, rusticis cedrio dicto utuntur: eius penuria
pissaleo, id est, pice & oleo mistis liquida forma: in-
terdum etiam cedrio & pissaleo simul magis &
minus mistis, prout vires eius intendere student;
haec autem linunt sinciput, naros, frontem, aures, &
quibusdam plantam & sedem. Gal. lib. 2. comp.
phar. part.

Sed videmur Antibalomenis non egere, qui ma-
gna cura iam simplicia generis omnis in prompta
habeamus: imò maximè egemus, cum multa sim-
plicia veteribus laudatissima (vt Theriaces com-
positio docebit) hodie nobis parum sint cognita.

Quae ubi certa erunt, his vtendum potius quam
antibalomenis. Vt enim plurius est equo domini ocu-
lus, quam equisonis industria; plurius agro domini
vestigium, quam villici stercorisatio; plurius familia
paterfamilias, quam procurator; plurius praetor, con-
sul, rex, pastor, quam proprator, proconsul, prorex,
mercenarius: sic plus tribuendum puto his quae ma-
iores magno delictu & ratione optima in compo-
sitiones coepauerunt, quam quae illorum loco cot-
eli adoptamus. Haec haecenus ex Iacobo Siluo.

PETRVS COVDEB.

PHARMACOPŒO.

LIBELLVM hunc, Pharmacopœe candidè, denuò percurrissèm, atque exactiùs ruminassèm, loca ægrotà reliqua lenièdo, ac nubila scholiis illustrãdo, extremam illi manum adhibēs, nisi otium, opusculi angustia, typographi quoq. commoda occasio, atq. immaturæ quodammo- do frugis extorsio, perorare me, atq. vela ventis committere coëgissent. Omnia itaque hæc, cum obiter saltem, ex tempore, & tamquam ex transcurso tibi tradantur (etenim ne tãtillum quidem à Pharma- copœo vestræ farine homine, cuius tamen propriè muneris est, hætenus nostro secu- lo prodisse cognoscitis) æquo sunt consu- lenda animo, dum meliora dare Deus permiserit.

FINIS.

R 5

DE SVCCEDANEIS LO-
BELLII IMITATIONE RON-
deletii, è cuius fragmentis & prælectio-
nibus hæc fere decerpta sunt.

CVM attentiore lectione animaduertif-
sem vulgatū Succedaneorū libellum,
quem nōnulli Galeno, alij Paulo acceptum
ferūt, scaterere mendis, & plerisque locis mu-
tilū esse, vtpote qui ex Græco in Arabicum,
& de Arabico sit denuò Latine versus, aut
potius peruersus, à Mauro quopiā, vel Mau-
ro-græco, qualis fuit & Actuarius: visū fuit,
quæcūque Dioscorides, Galenus, Aëtius atq.
Paulus litteris mandassent, experimentaq. tū
veterum tum recētiorū confirmassent, seli-
gere, eaque sic digerere, vt quid alteri cuius
æquipolleat, studiosis in posterum pateret.

Hunc autem libellum neoterici cuiuspiā
esse, vel id plus satis arguit, quòd nōnulla ad-
dita inibi sunt quæ Galeni tēpore ignota fue-
re, vti Anacardia, aliāq. cōplura: nullo tamen
ordine aut delectu, ac sine iudicio. Vt, quòd
fortè Chamemelini legerant alicubi, nomi-
nis decepti affinitate, Melitium subdiderūt,
quàm inscitè, nullus est qui id ignoret: illud
enim laxat & moderatè calefacit, hoc verò re-
frigerat astringitq. Eadē ineptia, quòd for-
tè Cepæam Portulacæ similē legissent, illius
vires huius facultatibus respōsuras putarūt.
Itidē leporē fluuiatilem cancri loco vsurpa-
ri, vel, vt alius quispiam correxit, marinum
indoctè,

indoctè, vt qui ignorasse videa: ut cancrum alimentũ & antipharmacũ esse leporẽ verò vel odore solo vomitorium & venenũ. Nec hoc falsum solũmodò, at & discriminis plenũ, cùm loco Opobalsami Opocarpatiõ substituant, quod venenũ frigidũ est Dioscoridi, vinòq. vti Cicuta, expugnãdũ, teste Gal. libr. De antidotis. Verũ si hic Carpasõ legamus, vera fuerit lectio, est enim tenuium partium. Cinnamomo item Behen rubrum respondere nequit. Neq. placet ordo seriesq. collationũ: nam olea oleis, nõ resinis aut aquis sunt conferẽda, vt, quoad eius fieri potest, sint simillima. Deinde si nõ licet ex specie proxima, saltem è genere, cũ abũdemus probis remediis. Nec parui facio regionum vbi nascuntur proprietates, veluti Creticarũ plantarũ, quas Italicis efficaciores puto, nisi squalida admodum fuerit æstas: tum enim Polium Italicum aut Stæchas non cedunt Cretico aut è Stæchadibus insulis.

Imperitiã fatuã est, substituẽda præcipere rarioribus inuẽtu, ea quibus caremus, aut adulterata, vt loco cinnamoni, amomũ. In sania itidẽ, vbi abundamus lactuca, opocarpatũ optare. Licuerit tamẽ, si qua sint rarius obuia aut minus triã, eorum loco vsurpare virib⁹ similia, vti Terebinthinã verã loco, Lentiscum, qui frequentior & feracior est.

Cũ autẽ succedaneis vti non rarò cogamur, nec enim omne fert omnia solum, nec vbiuis medicamẽta opportuna occurrũt: (tu ti enim *ἐν πρῶτοις* vtẽdum, & cũ medica-

mēta necessaria ad repentinos casus ad manum minimē sint praesentibus vtendū) eligēda erūt quae nostris simplicibus substitui possunt, vt Galenū fecisse legimus, cui Euphorbium cum ad spicula, aculeos & infixā eximenda deesset ex alueariis Propoli pro Euphorbio felici successu vsarpauit.

Succedaneorū verò vsus hodie magis est necessarius quā vnquā fuit, cum multis quae antiquis in regionibus suis exortiuis & exoticis diues & vber proventus sufficiebat, hodie careamus, tū supposititia Hebraeorū & mercatorū vafro ingenio adulterata trāuehantur, quae si reicienda, alia substituere necesse est. Adhaec pleraque prisca simplicia medicamenta exoleta antiquitus notissima & vsitatissima, hodie ignorantur.

Permultae Arabib⁹ excogitatę & vtilis inuētę compositiones, efficacissimāq; remedia in vsum recepta, quorum simplicia barbarie vocū nobis prorsus ignota sunt. Quid enim nominib; illis barbaris significare voluerint, nescim⁹, aut illis caremus. At in succedaneorū delectu & vsu, pessima illa medicorū cōsuetudo meritò reiciēda, quae iam à multis annis inualuit, magno egrotantiū incōmodo, quae in cōpositione remediorum omnia quae commendata sunt vel ad morbū, vel ad partem affectā, vel aliquod symptoma, congerunt temere, & cū omnia similia vsarpāt, haud habēt amplius quod pro ea herba aut medicamēto substitui possit. Quod si vna, duabus, vel tribus herbis cōtēti esset, nūquam

quam succedaneo destitueretur pharmacarius. Sin autē quantitas necessaria foret, pro manipulo addē duos, pro duobus tres vel quatuor. Hinc duo cōsequētur cōmoda, certior medicamēti operatio, facilior & citissima præparatio, pluribus remediis & succedaneis, summo artis Medicę ornamento abundabit medicus, cui iterare, immutare, supponere pharmaca licebit, & plura quā vulgus Medicorū & Clinicæ sapere. Vt si in suo decocto Boraginē præscribat, ea si defuerit, Buglossū agreste substituere vel contra: si Scariola desit, succū substituere vel syrupū licebit: si Cichorium, Dēs leonis, vel Endiuia: si Chamæpitys, Chamædrys substituatur, si de sit, vel cōtra. Sed quid faciet, si omnia cōgerātur in vno eodēq. medicamēto? certē nihil aliud erit, quām pœticum illud chaos,
Rudis indigestaque moles.

Illud Villanouani ante oculos voluant, vbi in promptu habentur simplicia, dolum esse si quis compositis vtatur.

A praua igitur cōsuetudine recedāt, & illos tamquam scopulos vitent: caueant item malos, auaros, improbos, indoctos & impudētes pharmacarios, qui nummi & lucri rapaces, ferraginem medicamētorum etiā semiputridorum collaudant. Quidam hoc faciunt vt copiā ostentent, vel ignorantia, vel superbia, & aliqui docti, ne videātur in remediorum cognitione minus exercitati.

Porro cū sint quedā cōpositiones vtilis præcis medicis excogitatae, experiētia & ratione

tione receptæ & comprobata, nonnulla succedanea inuestigare, agnoscere, & sufficere oportet, vt parari possint nobilissima pharmaca, quæ ea ratione minimè excludenda & reiicienda: cum non tanta infelicitate succedanea quædam illis non inferiora interdum æquè bene expleant omnes pollicitationes genuini medicamenti.

SUCCEDANEA, QUANTVM FIERI potest, eiusdem sunt generis & speciei.

Rondelet.

Herba pro herba.

Radix pro radice.

Flos pro flore.

Semen pro semine.

Succus pro succo.

Lachryma pro lachryma.

Resina pro resina.

Muccago pro mucagine.

Metallum pro metallo.

Lapis pro lapide.

Terra pro terra.

Pix pro pice:

Axungia pro axungia.

Medulla pro medulla.

Auis pro aue.

Serpens pro serpente.

Pars animalis pro parte.

COMPOSITIO PRO COM-
positione.

Puluis pro puluere.

Trochiscus pro Trochisco.

Opiata

Opiata pro opiata.
 Electuarium pro electuario.
 Pilula pro pilulis.
 Eclegma pro eclegmate.
 Tabella pro tabella.
 Confectio pro confectioe.
 Conseruatio pro conseruatione.
 Syrupus pro syrupo.
 Emplastrum pro emplastro.
 Oleum pro oleo, siue simplex siue
 compositum.
 Vnguentum pro vnguento.

THEOREMA VNIVERSALE
 VEL COMMUNE.

Medicamentum quod substitui debet, siue inter- nis, siue exter- nis conuenire debet.	} viribus occultis, ma- nifestis, & consistē- tia.

Nonnulla in externis remediis supponū-
tur, quibus in internis uti non licet: ut suc-
cus Carpathi substitui potest pro Lactucae
succo in externis: cum tamen venenum sit,
non introsumitur.

Non totum simplex, sed aliquae partes
substituuntur.

Vt Mucago seminis Psyllij pro mucagine
feminis

feminis Cydoniorum: non totū semen, quia pars interior tēperamento differt à muccagine, & venenata putatur. Neque etiā Cydonium malum cōuenit pro semine suo, quia viribus & consistentia differt.

Formulæ quædam in quibusdam remediis sibi mutuò succedunt, vt,
 Conseruatio, pro syrupo eiusdem simplicis, fructus, floris, vel radicis.

Cōseruatio Capillorum Veneris pro syrupo in opiata substitui potest: Sed in syrups consistentia non potest, quia remedij formula non patitur.

Pro liquidis liquida substitui debent: quare deficiente syrupo, aqua vel herbæ decoctum substituantur.

In quibusdā conditis supponere licet syrupsū conseruationis, quia in syrupo conseruantur. Vt syr. Cōseruationis Citri, pro syrupo è corticibus Citri. Syr. Conseruationis radicis Buglossi, pro syrupo de Buglossio.

Emplastris item pro vnguentis vti licet, & contrà, modò pars affecta assentiatur, vt Emplastro filij Zachariæ, pro vnguento Resumptiuo, & Resumptiuo pro emplastro. In thoracis verò affectibus, nisi dissoluantur aut malū laxetur, non vtendū, quia emplastra imposita dilatationem costarum & respirationem impediunt.

Emplastrum è Cerusa, pro vnguento albo, nisi inflamatio prohibeat, quæ neq. dura, neque graua ferre potest.

VARIA ALIA MEDICA-
 MENTA PRO ALIIS SUBSEI-

*tuera licet, modo vires carcer
 spondeant.*

Pilulæ pro confectiõibus: & confectio-
 nes pro pilulis: vt,

Hiera simplex pro pilulis, de Hiera &
 Benedicta; & contra.

Et pro pilulis pituitosis; Electuarium
 Diacarthami; de Citro solutiuum.

Pro biliosis, Electuariũ de succo Rosarũ,
 & cõtra, obseruata cuiusq; quãtitate Hierę
 & similiũ Electuاريorum doses augẽdæ, ob
 mellis molẽ, quę medicamẽti vires minuit.

Syrupus pro eclegmate, si lambendo as-
 sumi debeat, vt

Syr. Iuiubarũ pro Lohoch sano & experto.

Syr. è Papauere, pro Diacodio.

Puluis pro trochisco, & contra, vt

Diarhodon pro trochiscis diarhodon.

Trochisci de Squilla, pro eclegmate de
 Squilla, aucta vel imminuta quantitate pro
 ratione, indicatione morbi, & scopo medici

In simplicibus partes aliquãdo religiosẽ
 non obseruantur.

vt Turbith pro Agarico trochiscato, & cõ-
 tra. Hic simplex pro composito ponitur,
 vel compositum pro simplici.

Pro Agarico Colocynthis in minori
 quantitate Carthami duplum & triplum
 pro Agarico, & contra.

Difficile tamen inuentu simplex medica-
 men

mētum substiuendū, quod verè vndequaq; omniq; ex parte conueniat, vt testatur Auicennas in suo canone; vbi vix reperies duo simplicia medicamenta, aliorū facultate similiū penuria, substitui tutò possint. Quod cum difficillimū foret, ille aliquando duo, interdum tria, pari pondere & mēsurā, nonnunquam duplicato & triplicato, addita quinta aut octaua parte alterius medicamēti, supponit. Quia paucissima sunt medicamēta quę omninò simile tēperamentum obtineāt, aut eandē consistentiā, crassitiem, tenuitatē partiū, & proprietates occultas.

Variis in compositionibus est medicamentorum vsus.

Vel ob calorem, frigus, humiditatem, siccitatem, in principio primi, in medio & primo gradus, & sic de aliis.

Vel ob partium tenuitatem, vel crassitiē, lentorē, saporē, odorē, colorē: quare id quod tēperamento respōdet, sæpe dissidet crassitiē vel tenuitate partiū: vel alia facultate. vt pro Asaro Acorū substitiuendū censent. At in omni operatione non conuenit. non enim omnia potest Acorus quę Asarū. Vrinās quidē & mēses ciet: (quare in vreticis tantū supponendū) vomitū verò excitare, aquasq; educere, vti Asarum, minimè valet.

Eadem ratione Hyacinthus pro Anchusa substituitur: sed si ob colorem Anchusa opus sit, vt in vnguentis, Hyacinthus non conueniet.

Eius verò loco Lacca supponitur, vel
Bra

Brasilia, Santala rubra, Lacca pictorum, vel Coccus baphica.

Assa dulcis pro foetida non conceditur propter odorem, vt Auicennas substituit in affectibus vteri, quia odore iucundo vterum sursum alliceret: sequitur enim odorata, fugit foetida.

Propter saporem quaedam usurpantur; sed non conueniunt vndequaque.

Pro Saccharo Mel & Manna substitui poterit in quibusdam remediis formulis, vt in medicamentis laxantibus; minime autem in adstringentibus, quia Manna ventrem soluit magis quam Saccharum vel Mel.

Muccus utilis est in fluxu sanguinis, & ob lentorem usurpatur Fœnumgræcum, quod mucaginē reddit, sed calidā: ideo in spū sanguinis reiciēda, quemadmodum in externis remediis, vt Ophthalmia, in qua oui albumen præfertur quidē in principio & incremento: in statu verò & declinatione muccago Fœnugræci cōmendatur.

Quæ supponuntur, non in omni formula remedij substituuntur.

vt Myrrha pro Bdellio in pilulis & vnguētis.

Sed in pilulis ē Bdellio nullo modo cōceditur, quia sanguinis fluorem & hæmorrhoidarum, vt menses Myrrha, elicit.

In substitutis igitur hæc obseruare oportet, vt supposititium in locum adulterati genuini penuria; eadem efficiat quod ipsum genuinum præstabat.

Vt si calfaciebat, refrigerabat, humectabat
vel

vel siccabat, vel adstringebat, vel laxabat,
vel concoquebat.

Pro Absinthio simpliciter dicto in cōposi-
tionibus Græcorū, Seriphiiū vel Santonicū.

Pro Absinthio è Ponto vel Tauro mon-
te, Romanum.

Pro Romano, illius loci vbi habitas.

Hoc licet in omniū herbarum delectu
præstare, quæ sunt alicuius regionis; modò
illam ipsam herbam regionis finitimæ, vel
saltem simillimæ assumas. Cuiusmodi est
Craux vulgò Gallo-prouinciæ, siue Creta,
vbi *Thymus* nostras angustifoliis & *Epi-*
thymus optima & copiosissima.

Secūdo loco herbæ regionum humida-
rum modò æstas squalida fuerit, in locum
calidarum substitui possunt. Quod fecisse
Galenus docet in præparatione *Theriaces*.

Pro Macedonico Petroselino, Petroseli-
num alterius regionis.

Sed regionis similitudinem obseruare
oportet: nam regio auget vel minuit me-
dicamenti efficaciam & bonitatem.

Pro Iride Illyrica, Venetam sumemus, &

Pro Africana Florentinam.

R A D I C E S.

pro { Rhapontico, Radix centaurij maio-
ris, vel nostri Rhabarbari magma,
siue Rhabarbarum ad alios vsus
prius infusum & expressum, Rha-
barbarum torrefactum improbatum
& maleis propter empyreuma.

Ziū

Zingiberis; Costus, & contrà, vel Helenium, & Pyrethrum.

Costo; Pyrethrum.

Aristolochia longa; Rotunda, & contrà: vel vna pro omnibus.

Acoro, Calamus aromaticus officinarum, & contrà.

Acoro in laxantibus & cientibus vrinæ & menses; Radix Afari.

Afaro quando purgate & vomitum ciere opus est; Elleborus, semē, Genistę & Raphani, vel hæc tria simul.

Galanga; Cyperus rotundus, & cōtrà.

Calamo odorato Libani; Schœnanthum; calamus siue Acorus officinarum: si ad odorem solum; Santalum citrinum officinarum.

pro

Althææ; radix maluæ hortēsis, vel syl.

Asparago altili; Corrua imminuta quātitate, quia acrior & efficacior.

Rusco; Radix Asparagi, & contrà.

Cortice radice Capparis; cortex radiceis Tamarisci, Sambuci, Ebuli, Populi & Lauri.

Apij; Petroselini, vel Macedonici.

Gentiana; medietas Afari & radiceis Capparis.

Turbith; Thapsię radix, siue Turbith Mesuæ, Agaricus trochiseatus, vel Colocynthis minore dosi.

Zingibere, Meschin.

Serpentaria, Iarus, Dracunculus.

Lapatho, Oxalidis radix.

Rha:

- { Rhabarbaro ad laxandum; succus Ro-
 larum.
 { Rhabarbaro ad astringendum; Hy-
 drolapathi radix, vel Galange ma-
 ioris, si calore opus est, si refrige-
 ratione, radix Bistortæ.
 { Nardo; Nardi species.
 { Secacul; radix pastinacæ marinæ.

SVCCEDANEA QVANTVM

PIERI POTEST SINT SIMI-

*lia omni ex parte, viribus, ge-
 nere, & specie: vt,*

Omnes Dauci	Cepæ,	Sefeli,
species.	Chelidonij,	Apij,
Intubi,	Costi,	Rosmarini,
Adianthi,	Nardi,	Marrubij,
Condrillæ,	Beræ,	Leucoi,
Hierachij,	Bliti,	Orcheos,
Rumicis,	Iuniperi,	Maluæ,
Absinthij,	Sabinæ,	Polygoni ma- ris & feminaæ.
Abrotoni,	Cedri,	
Sideritidis,	Rhâni Diose.	Symphyti,
Aconiti,	Myrti,	Tribuli,
Veratri,	Piperis,	Rubi,
Anagallidis,	Cyclaminis,	Equiseti,
Anchusæ,	Ranunculi,	Vrticæ,
Anemones,	Hederæ, exce-	Tithymalorū,
Asparagi,	pta Hederu-	Mercurialis,
Brassicæ,	la terrestri.	Heliotropij,
Calaminthæ,	Rutæ,	Origani,
		Aristo

Aristolochiæ, Porri, Conisæ,
 Valerianæ, Plantaginis, Nymphææ,
 Bituminis, Panacis, Anthemidis,
 Pici Resinæ, Pastinacæ, Verbasci.
 Allij, Lychnidis,

Et denique omnes, nisi quid proditum
 inhibeat, vt de Clematide; quarum altera
 vrere, ventrem laxare, bilem, pituitam tra-
 here scribit Diosc.

Prior verò alui profluvia & dysenterias
 sedat.

Sic Cucumis agrestis, & satius; pepo &
 Colocynthis, sed hæc paucis euenire solêt.

De partibus etiã obseruãdum: nam ali-
 quæ facultatibus differunt, vt Radix medi-
 mæles decocta sistit per aliquot dies sũpta.
 Semen autẽ in vino sumptũ mēstrua pellit.

Iuniperi fructus introsumentur; ramen-
 ta verò occidere produnt.

Coriandri herbæ succus interficere cre-
 ditur: semen verò medicatum.

Qua ratione medicos minimè vniuer-
 salibus, sed potiùs particularibus niti præ-
 staret: Nam eorum plerumq; est maxima
 differentia quæ eadem esse putantur.

Sume igitur

Pro folio Indo & Malabathro; folia Ci-
 tri, Canellæ, vel Malabathri vulgaris.

Pro foliis Lauri; Citri folia.

Papaueris albi; Solani folia; Papaueris nigri
 minore quantitate, vel folia Hyoscyami

Lactuca; Scariolam, & contrã. (albi,

Cichorio syluestri; Dentem leonis.

Pro

Pro Dictamni prima specie; secundam tertiam, vel Pulegium.

Calaminta montana prima; secundam, & tertiam. Sic de similibus.

Chamæpity; Chamedryn, & folia Eupatorii.

Malua syluestri; hortensem.

Malua arborecente. Althæam.

Tblaspi, Nasturtium.

Mentha; Balsamitam.

Pulegio Regali; Ceruinum & contra.

Lepidio Pauli Æginetæ, Drabam, vel Iberida, vel Nasturtium.

Phyllitide; Asplenium siue Scolopendium.

Ceterâchve, & contra.

Foliis Oleæ	}	Folia	}	Nucum Juglandis,
vel Lentisci				Cupressi,
				Pini, vel
				Pinastri.

Foliis Myrti	}	Baccas Myrti,
		vel Juglandis nuces
		immaturas.

Thymo; Satureiam, vel Origanum.

Rutæ syl. Rutam domesticam siccata maiori quantitate, vel contra.

Spica Lauêdulæ Lauêdulæ species hortenses.

Adiantho, Saluiam vitam, Polytrichum,

Adiantum nigrum Plin.

Telephio; Portulacam.

Portulaca; Umbilicum Veneris.

Foliis Terebinthi, Lentisci folia.

Myrto alba nigra, & contra.

Foliis Myrti; folia Pyri syluestris, Sumachi

Lentisci, Cotinos, Sorbi, Cydoniorum,

Foliis.

- Foliis Oleastris, Oleæ folia.
 Foliis Sambuci, Ebuli, & contrà.
 Betonica, Verbenacam,
 Melissa, Marrubium, & cōtrà: Corticem Citri.
 Apio mōtano, domesticū siccū in maiori dosi.
 Cepea, Portulacam.
 Nardo montana, Nardum Gallicam.
 Philyreæ foliis, Oleæ folia, & contrà (trà.
 Foliis Caprifici, Ficus domesticæ folia, & con-
 Thymbra: Thymum vel Serpillum.
 Coriandri foliis, Petroselini hortensis folia, in
 externis remediis tantum.
 Hypomarathro altero, Coriadrū vel Petro-
 selinum domesticum.
 Foliis Dauci, Pastinacæ agrestis vel domesticæ
 folia.
 Conisa prima, secundam.
 Conisa secunda, tertiam maiori quantitate, &
 siccata. (trà.
 Sanguinalis feminæ foliis, folia maris, & con-
 Hippuride prima, secundam, & contrà.
 Semperuiuo maiore, paruum Umbilicum Ve-
 neris, & contrà.
 Foliis Labruscæ, domesticæ vitis folia minus
 cultæ.
 Chamælaea, Thymelæam, Chamæpitym pri-
 mam Diosc. Laureolam.
 Alsinæ foliis, Helxines folia, & contrà.
 Vite alba nigram, & contrà.
 Bubonio, siue Inguinaria, siue Asters Attico,
 Antirrhinum, & contrà.
 Foliis Sabinæ, Folia Cupressi, Iuniperi, & Ca-
 ssiam.

- Dorycnio, Mandragoram & contrà.
 Draguntio, Ari.
 Foliis Abietis. Populi folia.
 Eryfimo, Erucam, & contrà.
 Foliis Hippolapathi, Lapathi folia.
 Foliis Piceæ. Folia Pini.
 Lathyridis foliis, Tithymali folia.
 Libanotide sterili: folia Libanotidis corona-
 riæ.
 Lepidi folijs, Naturtij folia.
 Nymphæa alba, Luteam, & contrà.
 Sorbi foliis, Mespili folia, & contrà.
 Oxyacantha vera, Pyrastrum.
 Foliis Pepli, Tithimali folia.
 Pityusæ foliis, Tithymali folia.
 Polygoni maris foliis, seminæ folia.
 Filice semina, marem.
 Seride, Condrillam.
 Smirnio, Apium aut Petroselinum.
 Solanohortensi, Halicacabum.
 Symphiti Petræi foliis, alterius folia.
 Pro Beta alba, nigram.
 Pro vnus speciei Tithymali foliis, folia alio-
 rum in laxando.
 Pro Tragorigano, Origanum, & contrà.
 Pro folijs Tribuli terrestris in refrigerando,
 folia aquatici, non in huiusmodi.
 Pro Hypecoi foliis, folia Papaueris,
 Pro Verbasci vnus foliis, aliorum folia.
 Pro Spica Indica, Syriaca, Valeriana.
 Pro Viticis folijs & semine, Rutæ folia & se-
 men.
 Pro Scridis folijs, Lactuæ folia.

Pro Bugloſſo ſive Boragine latifolia, Bugloſſum anguſtifolium

Pro Suncho leui, Sonchum aſperam, & contra.

Pro Fumaria Senam.

Pro Hyſſopo, Origanum, Sampsuchum.

Pro Hyperico, Androſemum, Aſcirum, Schœnanthum.

Pro Stœbe Dioſc. Stœben herbariorum, Iaceam, Scabioſam, Paſtoriam burſam, Bellides, & Gnaphalia.

Pro Halyca, Auenæ ptisanam totam.

Pro Amylo, farinam ſiliginis ſiccam.

8 2

TABVLA PRIMA REFERENS CAPSVLAS
RADICVM ET CORTICVM.

5	Cosyvs.		Cinnamomū sive offic. cassia tenuis	Cortex inter- nus nucis moschate	Afarum	
4	Zedoaria	Calamus odoratus	Cassia siue of- fic. cinnamo- mum crassum	Nux Moscha- ta	Schoenan- thum	pro corti- cethuris
3	Zerumbet	Galanga maior	Phu	Macis	Spica Nardi	Cortex Pini
2	Mequin	Galanga minor	Anthophylli	pro Folio malobathri	Spica Cel- tica.	vel Len- tisci
1	pro Zingi- bere.	Cypero	Garyophyl- lis			

Cortic. quercus	Cortic. mali granati	Cortic. myrobal. Citrinarum
Ilicis	Cortex nucis juglandis	Kebularum
Suberis		Indarum
		Emblicarum
		Bellericarum

In hac tabella primum reposuimus Zingiber, quia frequētius eo utimur quā Mequin (quod species est Zingiberis) si fortē alterum pro altero sumatur, nihil inde mali sequetur. Zerumbet, Zedoariam & Costum in vltimis capsulis reposuimus, quia eis minus frequenter utimur. Hoc modo medicamentis dispositis multo minori negotio medicamēta parabuntur, ut quę frequenter in compositionibus simul ponuntur, simul inueniantur. Adde quod hæc medicamentorum dispositio ἀντιβαλλόμενα indicabit. Nā quę in prima capsula ponuntur, pro secunda poni possunt, & è contrā diminuto pondere. Cūm dicimus quantitatem augeri, nolumus duplum substitui, quia hæc medicamenta non sunt duplo fortiora, quamquam pro Cinnamomo duplum Cassiæ iusserint antiqui substitui: nam si medicamen-

ta sint adeò imbecilla, fatius est eis non vti
quàm duplo pondere substituere ea: nam mo-
les medicamenti augetur, & vis aliorum me-
dicamentorum minuitur. Vt omnia medica-
menta ordine digerantur, oportet locum in
multas classes diuidere, & in vna classe partes
superiores atque inferiores. In iisdem classi-
bus distinguenda erunt medicamenta calida,
frigida, sicca & humida, tam simplicia quàm
composita.

CAPSVLA RADICVM SECVNDA.

5	Costus dulcis Arabum		
4	Tussilago	Pistolochia	
3	Helenium	Clematitidis	
2	Iris Florentina	Arist. longa	Hermoda- ctylus
1	Pro radice Iri- dis Veneta	Aristolochia rotundæ	Asphodeli

CAPSULA RADICVM TERTIA.

5	Graminis						Clycyrrhizæ
4	Asparagi		Staphisagriæ				Tussilaginis
3	Ruscj	Oenanthes	Byroniæ	Zedoariæ	Cyperij		Helenij
2	Petroselinij rad.	Rubiaz maioris	Pyrethri	Coffi	Galangæ minoris		Veneriz radix
1	Pro Apio	Pentaphyllo	Mequin	Zingibere	Gaſanga ciala		Iride Florentina

CAPSVLA RADICVM QVARTA.

3	Cacumeris agrestis	Gentauri minoris	Polypo- dij	Ellebori vtriuf- que	Hermodactylo- rum
2	Afphode- li	Suc. Rofa- rum	Tur- bith	Ebuli.	Afari
1	Pro rad. Gentiane	Rhabarba- ri	Agari- co	Hermodacty- li	Cyclami- nis

CAPSVLA RADICVM QVINTA.

3	Boraginif	Behen rubri	Maluarum	Thapfi barbati	Radix Vini
2	Bugloffi	Behen albi	Bifmaluarum	Biftortæ	Confolide minoris
1	Pro rad. glycyrrhizæ.		Liliorum	Quinque fo- lij	Pro radice Cõ- folide maioris

CAPSVLA RADICVM SEXTA.

5	Corticis rad. Lauri	Afari	Staphidis agriæ	Behen rubri
4	Cort. rad. Sã- buci, & Ebuli	Ari	Clématidis alterius siue Flammulæ	Behen albi
3	Fraxini, vel Populi	Seipentariæ	Rad. Dentil- lariæ	Boraginis
2	Tamarisci	Raphani agrestis	Pyrethri	Euglossi
1	Rubiæ mino- ris P ro rad. Ru- biæ maio- ris	Cortic. Sam- buci		Glycythizæ

TABVLA SIVE CAPSVLA SEMINVM.

4

3

2

1

Pro sem. Cucurbitæ	Melonum	Citrulli	Cucumeris
Lactuæ	Portulacæ	Endiuæ	Scariolæ
Violarum	Papaueris albi	Papaueris nigri	Hyofcyami
Bombacis	Maluæ, Bismaluæ	Psyllij	Cydoniorum
Lini	Fœnugraci	Lauendulæ	Xeyri rubri vel Citrini

CAPSULA LIGNORVM.

	Citrinum	Xylobalsamum	Scobs Buzi
4	Rubrum	Surculi Lentif- ci	Ebenum
3	Pro cantalo al- bo	Aspalathus	Guaiacum
2		Ligno aloës	Echina radac.
1			Salsaparilla

PVRGANTIVM.

1. pro Scam- monio	2 Diacridiū	3 Colocyn- this	4 Ammonia- cum
Sena	Semen Car- thami	Folia Brassicę marinę	3 Sal gemmę
Foliis Scam- monij	Thymelęę	Chamalęę	2 Sal petrę
Semine hede- rę	Sem. Afari	Semen Geni- flę	1 pro Sale nitro

4					Coccus Cnidius	
3	Thymus	Chryfocolla, vel fortè Chry- folith.	Elleborus albus	Alhandal	Semen Catapu- tice	Rhaponticum
2	Epithymus	Lapis Arme- nus	Niger	Diacridium	Rad. Tithy- mali	Myrobalani 3.
1	pro Cassia	Lapide Lafuli	Colocynthide	Scammonio		Rhabarbaro

Polypodium	Rhabarbarum	Chamaeæra	Efula
Turbith album	Lapathio	Thymelæa	Turbith
Turb. cineritio		Brassica marina	Polypodio

S E M I N V M.

5	Capita papa- ueris	Acetosa					Semen violarū
4	Semen Man- dragoræ	Portulaca	Citrullj				Cnici
3	S. Hyofcya- mi	Scariola	Melonum	Bismaluz	Fenu- graci		Viticæ
2	Papaueris nigri	Endiuiz	Cucumeris	Maluarum	Lini	Psyllij	
1	S. Papaueris albi	Lactuca	Cucurbitæ	Bombacis	Sesani	Cydo- niorum	

S E M I N V M.

5	Cumini	Pastin. syl.	Ruta agrest.	Sinapi	Semen contra vermes	S. Paliuri
4	Carui	Pastinacæ do- mestica.	Rutæ dome- sticæ	Eruce	Caulium	Hiperici
3	Fœniculi dulcis	Petroselini	Anmeos	Thlaspi	Rapæ agrestis	Millij Solis
2	Anisi	Apij	Seseli Athio- pici & Pelo- ponensis	Nasturtij	Rapæ dome- sticæ	AlkenKégi
1			Seseli Massi- liensis			

S E M I N V M.

Piper longum	Cardamomi maioris		3	Berberis	Sorbarum
Piper album	Cardamomi minoris	Grānorum paradis	2	Vuarum im- maturarum.	Mespillorum
Pipere nigro		Cubebarum	1	Spinæ albæ	Cornorum

pro {
 Semine Myrti, Berberis, & contra.
 Napi; Rapi.
 Carthami, Vrticæ, vel Agaricus
 non Trochiscatus.

pro {
 Mandragoræ, Cicutæ,
 Semine Afari, Semena
 Genistæ.

SEM INVM ET FRVTICVM

5	Genistæ	Acetosæ	Gallarum	Cytrini	Aua Corinthia	Ficus
4	Afari	Citri	Sumach	Balau- florum Cortic. maligra- nati.	Passulæ mundatæ	Sebesten
3	S. Hederae	Berberis	Myrtillorum		Dactyli	Iuinbæ
2					Pruna dulcia	Passulis mundatis
1					Ficubus	

CAPSULA FLORVM.

3	Oenanthes	Cicorei	Nymphaea lutea	Sambuci		Salvia	
2	Myrti	Buglossi vulgaris	Nymphaea Alba	Meliloti	Balaustio- rum	Storcha- dis	Genista
1	Floribus ro- farum	Buglossi latif. sive boraginis	Violarum	Chama- meli	Cytini	Antos	Sambuci
3	Leucoti						Spica, vulgo Aspic
2	Rubri		Flor. Tama- rici	Flor. Cico- rei			Lauendula
1	Leu-lutei		Flor. Genista				Flor. S. alua

DE SVCCIS.

Pro Acaciæ succo; succus prunellorum probatur, & Rhis. Diosc.

Dioscorides succum Hipocistidis substituit: verum aliquanto magis astringit & siccatur, si in antiquorum pharmacis recipiatur.

* Pro Opio, Meconium, vel succus Lactuæ sylvestris, vel domesticæ, quantitate maiori.

Pro Absinthij succo, Abrotoni, Eupatorij, vel Centaurei minoris vtriusque, vel Agerati.

Pro succo absinthij Pontici, nostratis Romani succus: differt tantum regione, ut Macedonicum à pontano. In externis remediis Santonicum & Marinum, vel ablutum leuiter in externis concedatur.

Pro Opobalsamo, Staete. i. Styrax liquida non adulterata, vel oleum Mirrhæ. In suffusionibus ad digerendum, Oleum Spicæ Lauendulæ, quod æquè tenuium est partium.

Pro Glycyrrhizæ succo, infusum & decoctum eiusdem, vel succus vuarum passularum, vel vinum coctum, siue sapa.

Pro Licio, Amurca.

Pro Citri succo, Limonum.

Pro Tymelææ, Camælææ succus.

Pro Ciclamini Iridis.

Pro Omphacij, Rhois, & contrâ.

Pro Aloë, Absinthij succus

Pro

Pro Semperuiui, Coriledonis succus & contra
vel solani, Lactuca.

Pro Sanguine Draconis, Laccam substituit
Aucennas.

Pro Elaterio, succus cucumeris agrestis ali-
quantum coctus.

Pro Sapa vinum dulce, & contra.

Pro Licio, Gentianæ succus in viceribus.

Pro aqua fontana, fluuiatilis.

Pro aqua plu fluuij potius quam fontana,
contra quam Galenus præcipit in Diacodio
quia composita est partim ex pluuia, par-
tim ex fontibus.

DE LIQVORIBVS

ET LACHRYMIS.

Pro Opobalsamo, Staete siue mirrha liquida
natura vel arte parata: Liquor Therebinthi.

Non { Opocapathum, vt auctor Succedane-
orum præcipit.
Oleum laurinum.
Liquor myrti.

Non semen Myrti, & Zedoariæ, vt præcepto-
res nostri statuerunt. Pro Carpobalsamo se-
men Lentisci vel Therebinthi, cuius multæ
sunt species. Cubebæ in minori dosi, vel Te-
rebinthi partes duæ, vna Cubearum.

pro Cedria { Oleum è ramentis Iuniperi pa-
ratum per descensum.
vel Gummi Iuniperi.

Pro Xylobalsamo, furculi Lentisci.

Pro Oleæ lachryma. G Elemni.

Pro

Pro Myrrha, Bdellium, vel succus Smyrrij vel
Apij.

Pro Opopanace, Ammonicum, vel Gal-
banum vel Bdellium, maxime cum emol-
lire volumus. Gal. vsus est Propoli in exter-
nis.

Pro Manna thuris, cortex cui adhæret aliquid
thuris.

Pro Thure, Mastice & resina pini sicca.

Pro Styrace, Benzoinum,

Pro Terebintina, Mastice.

Pro Mastice, Abietina resina indurata aut
frixâ vt Docet Diosc.

Pro Cupressina, Laricina.

Pro Abietina, Resina pini.

Pro Pice Resina pini cocta.

Pro Pice liquida, Pix oleo dissoluta, vel pix ex
oleo Iuniperi liquefacta.

Pro Pissasphalto, Pix & bitumen.

Pro Mumia, Pissasphaltum,

Pro Asphaltum, Petroleum, vel Gagates, & con-
trâ, Et carbones petræi è terræ visceribus,
quibus fabri ferrarij vtuntur.

Pro Lacca myrrha.

DE MINERALIBVS

Pro Antimonio, plumbum vsutum, & contrâ.
Auicenn. & Stannum vsutum.

Pro Litargiro, plumbum vsutum, Molybdæ-
na.

Pro Plumbo, Stannum.

Pro Flore æris, ærugo.

Pro.

Pro Spodio, Antispodium ex myrto, lentisco,
olea, oleastro, malo cydonio, vel cornu cer-
ui vstum.

Pro Pompholyge, Spodium Diosc.

Pro Cadmia, Lapis calaminaris.

Pro Sandaraca Græcorum, Auripigmentum

& contra

FINIS.

G V I L I E L

GVILIELMI
RONDELETII
MEDICI
DE
THERIACA
Tractatus.

THERIACA MAGNA,

Guilielmus Rondeletius Lectori S.

QV M antiquissima ac nobiliss. Theriacæ Antidotus à quibusdā dispensaretur, in mentem venerunt errata aliquot a Nicolao Præposito annotata, & aliquot minime animaduersa. Quamobrem plurimum me rogarunt uti veterem illam ac vulgatam editionem recognoscerem: quod etsi mihi difficillimum esse probè perperderem & planè immensū laboris, nolui tamen amicis tam singularibus, honesta præsertim petentibus, operam meam denegare, tum quia sanctū esset quod tam instanter peterent, tum etiam Reip. admodū utile ac necessariū, cum omnia nostra studia & labores eò spectare debeant ut Reip. & cæteris bonarum artium studiosis prodesse possint. Nihil enim existimo utilius, quàm ut illa Antiquorum medicamēta quæ *Θιάκηρας* appellāt, fideliter præparentur, atq; ex simplicissimis simplicibus ad communem omnium utilitatē componatur: quod hæctenus, proh dolor! quorundam ignorantia ac incuria factum non est: quo fit ut verissimum sit carmen Homeri, *Odyss. δ.*

*Φάρμακα ποικίλα μὲν ἴσθ' ἀλλὰ μίμνησθαι πολλὰ
ἢ λυγρὰ.*

Quam ob causam, lector optime te ad meliora quodammodo reuocare videmur, dum

pro

pro viribus adnitimur veterem illam Andromachi traditionem ad germanam Graecorum lectionem emendare. Et ne existimes tibi à nobis imponi, cōsiliū fuit quibusdam annotatiūculis reddere rationem, cur à tam vulgata illa descriptione recedamus, idque addendo aliqua quæ noua forsan tibi videri poterunt, ac expungendo quæ numquam ab Andromacho excogitata fuere. Sed vnum abs te peto vt ne veteri rubigini addictus hæc sine ratione improbare velis, ni prius apud te probè examinaueris quæ prodesse & iuuare soleant.

Cym igitur variæ sint Theriacæ descriptiones à diuersis Autoribus traditæ, in tanta rerū varietate difficilis erat electio: omnes tamen ad veram illam Galeni lectionem contulimus, cū easdem omnes truncatas & vitiatas offendissemus: hancque veram ex Antidot. libro secuti sumus: quæ etsi perfectior videretur; aliqua tamen desiderabantur iniuria temporis omīssa, quæ nos pro virili restituiimus ex Galeni, Pauli, Aëtij, Auicennæ, Actuariique locis, vt postea in Annotatiūculis declarabimus.

Nostre autem tempestatis docti quidam impossibile quodammodo existimauerunt hanc Theriacæ confectionem absolui posse, his moti rationibus: tum quòd viperas non haberemus, quæ sanè hoc in negotio primas tenent: præterea Balsamum, Aspalathum, Cinnamomum, Myrrham, Rhaoticum, Calamum aromaticum, Phu, Nardi

Spitam, Pentaphyllon, Schœnanthum, Dictamnium Cretense, Sigillum Lemnium, Thlaspi; tum quòd omnibus incognitum dicunt Scordium. Miror non addidisse Malabathrum, Acaciam, Acorum, Bitumen Iudaicum, Opopanacem, Galbanum, quòd nõ nisi adulterata aduehantur, vt quibusdam placet. Sed nos eorum rationibus faciemus satis. Absurdum enim est illa medicamenta inutilia existimare quæ à Galeno in vsum trahuntur, etsi non omnia adsint: multa siquidem ipsemet Gal. suo tempore desiderabat, in quorum locum ἀντιβαλλόμενα proponebat. Enimvero si Gal. pro Cinnamonomom Cassiæ duplũ ponendum iussit, imò & Phu, & pro oleo Sabino, oleum antiquissimum; pro Omphacino, oleum paratum cum foliis oleæ, quid prohibet Acorum poni pro Amomo, quum Acorum cum Amomo similem facultatem obtineat: pro Dictamno Pulegium, quod etsi vires paulo inferiores habeat, augeamus dosin: pro Opobalsamo Styracem liquidam, pro Rheopontico Rhabarbarum: pro Terebinthina Mastichen: pro Viperis Elopes, Ophies. Sed quid moror? Clariora sunt quàm vt demonstratione aliqua egeant.

Consultius itaque ab his cauillatoribus factum esset, si tantum operæ locarent in inueniendis succedaneis, quantum in cauillandis aliorum inuentis. Cessent igitur, precor, bona medicamina infamare, & quam prauam opinionem solent imperitæ multitu

multitudini tradere.

Tempestiuum nunc videtur ad Simpli-
cium declarationem veniamus, hoc vnum
præmonentes, pondera non respondere pō-
deribus Andromachi iunioris vel Demo-
cratis: nā Democrates drachmas duas tan-
tū Polij, Sefeli, Thlaspi & aliorum vsque
ad Cardamomū ponebat, vituperabátque
illos qui constituerent quatuor, quod ta-
men ferè omnes qui de Theriaca scripse-
runt, faciunt, quemadmodum Gal. Paulus,
Aërius & Auicenna, quos secuti sumus. At
de diuersitate ponderum vide Gal. de The-
riaca ad Pisonem.

THERIACA nobilissimum medica-
mentum dicta est quòd valeat aduersus *Hy-*
gia, id est, bestias venenosas, non autem, vt
quidam existimant, quòd Viperas (ita sum-
pto nomine ob excellentiam, sed satis im-
propriè) reciperent: nam antequam addi-
tæ essent Viperæ, etiam Theriaca diceba-
tur: huc accedit quòd multæ sint Theriacæ
descriptions, vt iã diximus, apud Gal. in
Antidotis quæ Viperas non habent. Non
igitur à Viperis, sed ob effectum ita fuit ap-
pellata. Posset tamen defendi, Theriacam
etiam dictam fuisse à Viperarū carne. Cæte-
rum hæc Theriaca Galenæ, non Galeni no-
minatur, aut si mauis *γαλλική*, id est, tran-
quilla, vel tranquillitatem afferens, nō Ga-
leni, autor etiam huius non fuit Galen. sed
Rex Pōti Mithridates, qui, vt erat exercita-
tissimus in simplicibus, omnia ea collegit

Antipharmaca, flores scilicet, semina, herbas, radices, gummi, & cætera quæ valent aduersus virus ferarum, Viperarum, Canum, rabidorum, Scorpionum, Dipfadum, &c. nec non aduersus venenum medicamentorum quorundam, vt Mandragoram, Cicutam, &c. & ad morbos alios complures & antiquos. Ex his omnibus collectis selectissima & efficacissima selegit, ex quibus parauit compositionem suo nomine nuncupandam; ea est Mithridatium: Andromachus postea (qui videtur inter omnes exactissimam calluisse normam componendi medicamenta) eam correxit & emendauit; addiditque Viperas, *γαλινύνη*que vocauit, id est, Tranquillam, quod tranquillitatem inducat: & merito quidem: quid enim magis meretur tranquillitatis nomen quam quod sedat dolorem? Qui à Canerabido demorsus sunt aut Vipera, aut alia fera venenata, multum torquentur multumque de morte sunt solliciti: hæc compositio illos curat: magnam igitur tranquillitatem inducit. Vt in summa dicam, nulla est præstantior Antidotus ad antiquos & diuturnos morbos, vt iam dictum est. Ad defluxiones nullum est genus remedij efficacius quam hæc Theriaca, siquidem fuerit recens. Febres quartanæ solo vsu Theriacæ visæ sunt curatæ. Quid non facit Theriaca? Inexpugnabiles morbos, & quorum causa ignota est curat: ex omnibus enim medicamentis efficacissimis constat.

PASTILLOS SCILLITICOS aliter præparamus quam antea facere solebant: Nam sine delectu Pharmacopole Scillam vel Pancratium accipiebant, quod habeant eandem facultatem. Sed quoniam Pancratium vim habet imbecilliolem, melius est confici eos ex Scilla, præsertim cum nobis facultas sit. Si Scilla careamus, Pancratium uti possumus eius loco, sed in maiore dosi, ut Cassia pro Cinnamomo: cum verò adest Scilla, sumatur Scilla. Cæterum pastilli hi fieri debent ex carne Scillæ & spissari farina Orobi, quæ valet aduersus venena, & conseruat Scillam à putredine suo amaro. Pharmacopei eos solebant parare cum pane asso, aut cum Vicia, cum non nosset Eruum, ut nec adhuc omnes norunt. Cum enim nuper Auenioni essemus, & medicamentum præscripsissemus Nobili à Monlau, in quo Eruum desideraretur, iussi Pharmacopolam adferre Eruum, atque is Viciam attulit & Aphacem, cum neutra illarum sit Eruum, quod amarum est & tenuium partium, Vicia verò dulcis & emplastica. Porrò Erui duas constituunt species. Aliam enim candidiorem faciunt, aliam ruffam. Eruum est quod vulgò *des Ers* vocant, in Gallia Narb. *Esses*. Quod ad Scillæ delectum attinet, ea sumenda est æstate, præsertim Iunij initio, ad parandos hos pastillos: tunc enim multum succi habet: si hyeme legatur non valebit: sub Canicula verò venenum est: habet enim tantam acrimoniam,

ut æstu correpta in venenum vertatur. Sumenda itaque est vere aut æstatis initio. Ea lecta inciditur frustulatim more ceparum, non quidem cultro aut instrumento ferreo, sed arundinaceo.

Maiores nostri soliti erant parare PASTILLOS THERIACALES ex Serpētibus communibus, cūm vipers non haberent. Nec omninò certè vituperandi sunt: idem enim præstant reliqui Serpentes: sed Viperarum vis est efficacior. *Quæ* Græci animalia appellant (latiore significatione accepto vocabulo) quæ cicurari non possunt. Medici verò *Theriacæ* quæ morfu venenato vel punctura venenum iaculantur, hominiquè nocent, appellant, sub quo nomine Aspides Elopes, & Cerastes comprehendunt, quamobrem non erit absurdum Trochiscos Theriacales dicere, cūm ex feris conficiantur, quæ & facultate sua iuuant quemadmodum Vipera, & si ausim dicere, conuenientiores sunt. Præter enim id quòd calefaciendi & exsiccandi vim habent aduersus angues nostros peculiariter iuuant.

Nā theriaca, ut autor est Gal. ad Pisonē, olim citra ferarū commixtionem confectū medicamentū similiter ad eiusmodi mirificè faciebat: Sed postquam Andromachus Viperas cōmiscuit ad morsum Viperarum. medicamentū fuit efficacius: imò si credamus Gal. lib. 2. de Antidotis, Mithridatica compositio aduersus plurima venena valet,
præter

præter Viperarum ictus. Nihil igitur habuit Theriaca additis Vipetis, quam quòd ad Viperarum morsus sit efficacior. Sic nostrum medicamentum efficacius erit ad morsus Serpentum, cùm nullum nobis periculum imminet à Viperis. Adde quòd pinguedinẽ Serpentũ quotidie experimur plurimum valere, & carnes non plus veneni in se continere quàm olim haberent Viperæ, si debito modo adhibeantur, & quales oportet capiantur. Nam & in capiendis delectus seruandus est, quemadmodum & Viperis. Vt quæ prope mare degunt, & quæ sunt: & quæ in aquis excrementosæ, & quæ vtero gerunt repudiandæ. Quas æstate venantur. vel hyeme nos Elopes vel Angues bene nobiles in vineis degentes, verè captos eligimus, non diu asseruatos (vt solent facere Parmacopola) & præparatos, vt ars iubet, cum pane asso Trochiscos conformabimus: sic seruatos & exsiccatos; vt neque situm redoleant, neque cariem senserint. Quòd si videatur Dominis Doctoribus dosin augendam esse, quia imbecilliores sint, non improbo: quòd si quis Viperas nancisci possit, vt iam facimus, eas capiat, & angues omittat. Paulus Aegineta etiam de Viperis loquens ὄφεις dicit. Ea autem locutio esse videtur per excellentiam, quo commune aliquod vocabulũ rei singulari attribuimus, vnde & ὄφεις Viperas vocat. Cùm autem simpliciter legitur ὄφεις de Vipera intelligendum est, quia

præstantissima inter serpentes est. Vnde & in Theriaca assumenda, non quòd remedio egeamus aduersus illarum morsus, siquidem in nostris Regionibus non reperiuntur, sed ob alias Viperæ facultates: desiccant enim vehementer, calefaciunt, & visum acuunt. Viperas nihilominus veras tum in Italia, tum apud Pictones habemus, quicquid dicant qui id negant: Certissimam enim signum est Viperæ & nota certissima, si vitium animal pariat, vt inter pisces Galeus, vnde & nomen habet, vt scribit Aristoteles, & experti sumus in nostris aribus. Adhæc Viperarum descriptio tam exactè illis conuenit vt nihil magis, & maxime ea quæ tradita est ab Aëtio viro perquam diligentissimo in describendis Viperis. Vt vnã è multis notam adferamus, statim in caudam desinunt, quam crassissimam habent inter reliquos serpentes (præter Amphibænam, quæ adeò crassam habet vt bina putetur habere capita) omnes denique notæ feliciter reperiuntur in ea. At dicit aliquis, Elephantiasin non curat, vt scribit Gal. Esto, si mentiri voluit Gal. quid tum? neque enim verisimile est tempore Gal. curari potuisse Leporam iam confirmatam. Sin autem quis dicat, id non ideo præstare quia ex Italia adferantur, quæ regio non sit satis calida: Nugæ: si enim venenum retinent, cur non & alias facultates? Nemo igitur dubitet quin veræ Viperæ nostris temporibus reperiuntur.

Porro

Porrò vt conficiatur Pastilli Theriacales præparatione omiffa hoc tātū ex Gal. addam, melius esse paulo antè captas fumere, quàm diu retentas, nam quæ diutius retentæ fuerunt, venenofæ sunt magis, vt ex hominibus ieiunis conijcere licet.

Andromachus M A G M A HEDYCHROON ita à coloris iucunditate appellatum, non Trochiscos de Corallo, vt Nicolaus Præpositus falfo putauit, defiderat. Multo fatius fuiffet fi Trochiscos Alindaracarum Auicennæ pofuiffet, vel Trochiscos Hedychroi, quos annotauit in Antidotario, qui etfi tamaricem recipiant, Asphaltum defiderent: magis tamen accedunt ad Hedychroi compositionem quam hic conftituimus ex Gal. lib. ad Pamphilianum. Hæc enim paratu facilior est & clarior & melior. Nam in lib. de Antidotis pedestri oratione fcripta est quæ Maron & Amaracū defiderat. At Maron nobis prorsus incognitum est, nifi illa fit quam vulgo *Mariolaine franche* appellant, quam ob caufam confultò Amaracum addidimus, & illam pro Maro: quòd fi per Amaracum intelligat aliquis Sampsuchum pro Maro poni potest Sifymbrium, sunt enim eiuſdē facultatis, vt Dioscorides docuit. Quantū verò differant Hedychroō magna à Trochiscis Diacoralli, fidem facit vtrorumque collatio: hi enim Papauer, Pedē columbinum, vt alia omittam, recipiunt, quæ non sunt in Hedychroo: non itaque ponendi.

PIPER NIGRUM non tam valet ad

ἀντιφάρμακα atque Piper longum & album: sed quia omnes sic habent nolui immutare, & 3 xxiiiij. indidimus, quamuis aliqui sextantum: Paulus tamen, Aëtius & reliqui, xxiiiij censent ponendas, & nigrum non longum, ut in quibusdam exemplaribus legitur, & in carminibus Andromachi, neque improbarem si quis longum sumat, tum quia in carminibus longum est, tum quia Antidotis, si Dioscor. credimus, aptius. Tu verò iudica.

OPIVM, vel MANDRAGORA vel, HYOSCYAMVS addi solēt in Antidotis, quia incrassando constringunt meatus, ne Venenum ferri possit ad Cor, & sic iuuant operationem Antidoti. Eodem planè modo bolus Armena & Terra sigillata lētre suo & crassitie prohibent vim Veneni ad cor deferri, non autem proprietate occulta, sed incrassando: quare quæ tenuissimarum sunt partium, ut Moschus, Ambra, non conueniunt, quia faciunt citò penetrare venenum ad Cor: sic Cicuta cum vino absorpta occidit citissimè, per se verò tardiùs.

ROSARVM, remotis vnguib⁹, drachmas xij ponimus. Auicenna xxiiiij. ponit.

SCORDIVM, quod Fuchsius putat omnibus incognitum, nunquam antea in aliqua Antidoto positum, apponendum cēsumus (quanquam tamen opera & diligentia doctiss. viri D. Guilielmi Pellererij, Mompe-liani Episcopi vigilantissimi, primùm in Gallia iam à decem annis cognitum sit) &

non

non allium sylvestre, ut vulgò Pharmacopolæ facere solebant. Stultum enim esset *σκόρδο* *ἢ ἄγρι*, id est Allium sylvestre, ut Auicenna docuit, collocare, cum tam frequens apud nos sit Scordium herba. Excusandi fuerunt Maiores nostri quibus incognitum fuit, neque grauiter peccarunt in hoc simplici, est enim allium sylvestre Theriaca Rusticorum. Vtinam in aliis succedaneis tam bene iudicassent! Non est tamen conferendum Allium cum Scordio: Scordium enim maiorem habet vim aduersus putredinem quàm vel Myrrha ipsa, ut videre est apud Gal. lib. de Antidotis, qui eius inuentionem declarat. Quis autem nisi stultus, dicat succedaneis esse vtendum, cum propria habeamus? Scordium enim copiosissimè per totam Galliam nascitur: reiciendū itaque Allium.

SEMINIS NAPI, & rectè quanquam nonnulli, Seminis Rapæ, legant.

IRIS ILLYRICA ea debet apponi quæ Venetiis affertur.

AGARICVM sumatur candidū leue, &c.

CINNAMOMVM à viris doctissimis in discrimen vocatum est, cum dicant nos vero Cinnamomo carere, ac id quod pro Cinnamomo ostenditur, potiùs esse veram Cassiā: nos tamen putamus esse Cinnamomū, et si non sit illa species tantoperè ab Antiquis laudata: quam ob causam nos istius Cinnamomi ʒ xxiiiij. posuimus (etiamsi nonnulli ʒ xij. tantum ponant) duplici nomine:

tum quia in quibusdam exēplaribus xxiiij. drachmas Cassie scriptum legimus, ut etiam in secunda descriptione Auicennæ, tum ut omnibus fieret satis: nam si Cinnamomum esse negent, non possunt improbare consilium nostrum; cum Gal. de Compos. Pharmacorum doceat his verbis: Necessarium nobis est, ubi Cinnamomo caremus, Cassiā optimam coniiciamus, aut plusquam duplo Cinnamomi pondere, aut omnino non minus. Sed Cinnamomum verum habemus. Si cineritium illum colorem non habeat, in causa sunt mercatores, qui eius superficiem abradere solent, colorem naturalem auferentes. At odorem rutæ non habet. Nec habere debet. Error enim est Diosc. nam pro *πικρα-νιζσα* legendum est, *οξυανιζσα*: quod facile probari potest ex eodem Dioscoridis alio loco, ubi ait Amomum habere Origani odorem. Hinc enim luce clarius colligere licet, Cinnamomum Origani odorem referre, aliumque textum corruptum esse. Et quamquam Diosc. dicat diuersas esse arbores Cinnamomi & Cassiæ, Gal. tamen diuersæ est opinionis, asseritque se vidisse in capsula cuiusdam mercatoris ramum vnum cuius altera pars Cassia esset, altera Cinnamomum.

• GLYCYRRIZÆ SVCCVM apposui-
mus, quia efficacior est quàm radix ipsa, et si
Auicēna in tertia descriptione radicem po-
nat, & verè poni potest succus, nec timendū
est de succi adulteratione. Nam tota est co-
pia

pia dulcis radiculæ, vt parui vaneat : Et etiã
cùm Theriacam cõponere volumus, expres-
sè succum extrahere volumus.

OPOBALSAMVM sincerũ ad nos non
adfertur, sed multis modis adulteratũ : quin
etiã si adulteratũ non esset, recens nõ est,
sed antiquũ, nã cùm ex regione longinqua
petatur, non potest nõ esse antiquum, siqui-
dem antiquum, si annum excesserit, sitq. in-
utile. Et si nonnulli dicãt in nouo Orbe re-
periri, incertũ est an verum sit : succedaneo
itaq. vtendũ. Quid verò substituemus, cùm
succedaneo opus sit ? alioqui manca esset
Compositio & corrupta. Non sequemur hac
in re consiliũ Maiorum nostrorum, qui
Oleum Laurinum pro Opobalsamo poni
docuerunt. Oportet enim succedanea & vi-
ribus & temperamento respondere, vt do-
ctissimè à Gal. monstratum est. Sed oleum
Laurinum calidius multo est Opobalsamo,
cùm oleum Laurinum inter calidiora adnu-
meretur, quod ex fructu potest cognosci: so-
let enim oleum expressum eiusdem esse tẽ-
peramenti cum fructu ex quo exprimitur:
At folia & fructus Lauri desiccant & cale-
faciunt vehementer, plus etiã fructus : er-
go & Oleum. Opobalsamũ verò desiccet &
calefacit in secundo excessu tantũ: Igitur
nõ respõdent. Adhac Opobalsamum tenu-
ium est partiũ, Oleum verò Laurinum cras-
sarum: Opobalsamũ ventriculum roborat,
Laurinum autem oleum, vt ait Diosc. *ἔστι
λαυριῶν δὲ πικρὸν*, id est, potũ nauseam facit, &
lædit

446 GVILIEL. RONDELETTI
lædit ventriculum non alia ratione, quàm
quòd ventriculo aduersatur: idem autem ef-
ficere Opopobalsamum negandum est. Non
enim est oleum, sed succus Balsami. Vnde
autem id natum sit ut Oleum Laurinum in
antidotis poneretur? Puto hinc esse natum,
quòd olim Oleum parabant cum Myrrha &
Stacte, ut Diosc. docet. Extra adhiberi non
prohiberem, ut etiam Oleum Irinum: quã-
uis in versione Vallæ & multis exemplarib.
Græcis (falsò tamen) Lineum legatur. Balsa-
mum arte compositum reicitur. Errorem
indicauit ante 114 annos Santes de Andro-
nis de Pisauro Medicus in hac parte Alexi-
pharmacœon diligētissimus & probatissimus.
Post eum Nicolaus Præpositus, qui Medico-
rum Mompelianorum mentionem facit
tanquam autorum huius hæreseôs. Alij ex
semine Citri & Corallo ἀντιβαλλόμενον con-
ficiabant, sed ineptè: nam quamuis semen
Citri valeat aduersus venena, alia reperiun-
tur multo efficaciora. Alij assererent fieri
debe substitutum ex Myrrha destillata:
quod expertum fuit, & ex distillatione oleū
exceptum, sed vsque adeò fœtidum ut ne-
mo ferre posset. Omnibus itaque reiectis,
substituam Stactem, ex præscripto antiquo-
rū, Gal. scilicet, Pauli, Aëtij, qui asserunt ead-
dem Stactis vires & Opopobalsami. Est autem
Stacte nihil aliud quàm Myrrha liquida, &
si Diosc. credimus est pinguißimum Myr-
rhæ recentis cum aqua exigua tusæ & prælo
expressæ, proportionem respondens Myrrhæ.
Myrrha

Myrrha autem secundi ordinis excalefacientium & exsiccantium sicut & Balsamū. Ad hæc vulnera consolidat, quod facere Balsamum creditur à neotericis Medicis, quam Gal. nullam eius mentionem faciat. Idcirco autem hic positum fuit quòd aduersus venenata animalia valet, quod ex eo colligere licet, quòd vbi nascitur Balsamum nequeant habitare Serpentes aut alia venenata animalia. Qui de omnibus dubitare solent Myrrham istam reiciunt, quia parum respondeat descriptioni, tum maximè quòd *ἰωδης*, id est, odorata non sit, vt Diosc. & Gal. dixerunt. Nos autem Myrrham dicim⁹ esse, non Trogloditicam vel Amineam. Et quòd non sit odorata, in causa est quòd ab ea expressa sit nobilissima Stacte. Nam vt Diosc. docet ex pinguibus exprimitur pingue & odoratum. Minus etiam odorata est quia ex calentibus & aridis locis adfertur. Neq. tamen dicendum est talem esse *ἀπορογ*, id est, infirmam & ignauam, vt in quibusdā exemplaribus legitur: vbi legendum *ἀνοσπεόν* id est, sine odore, illamque mittere suam commendationem, non ad sanitatem sed ad voluptatem: At hi qui dicunt nos nō habere veram Myrrhā, fallūtur, aut in hoc quòd (cū Diosc. diuersas notas diuersis speciebus assignarit) omnes eas in vna specie reperiri velint, alioqui veram negent esse Myrrham: aut quòd dicant *ὄσολω* non esse, vt vult Dioscorides. Sed id planè negamus. Sumitis autem vos *ἰωδης* pro eo quod
 bonum

bonum spirat odorem. In hoc autem error est. Nā Diosc. & alij pleriq. scriptores *εὐώδης* sumunt pro eo quod multum olet, siue bonū spiret odorē siue malū. Significatio autē vocabulorum non aliūde petenda est quā ab eo authore qui rē ipsam describit, quem admodum Diosc. vt dixi, hoc modo sumit *εὐώδης*, vt videre licet cap. de picc arida, vbi ait debere esse purā, pinguem, *εὐώδης*. Nemo autē interpretabitur intelligi de suauit odore, sed forti & graui, quia quæ igne eliciuntur nō possunt non fimum redolere & tetrum odorem spirare. Idem esto iudiciū de Blatta Byzantia, quam dicunt esse *εὐώδης*. Sin hæc ratio non placeat, dicemus Veteres nō ad eō delicatos fuisse atque fimum, & quod nobis malè olet, vt myrrha, illis benè & suauiter oluisse, quod inde probari potest, quod in suis vnguentis ad delicias paratis, Galbanū admiscebāt, quod haud dubiè fœtidi admodum est odoris.

De CROCO & GINGIBERE nulli dubitant.

Reclamāt Sceptici Medici quod pro RHEOPONTICO Rhabarbarum sequuti Auicēnam ponimus. Nō autem temerè id factum est, nam cum Rhaponticum hoc Pharmacopolarum nullo modo respondeat picture Rheipontici, satius est Rhabarbarum vocatum coniecere, quanquam istud Cētaurium maius à viris doctissimis iudicetur esse, nec ineprè. Rhaponticum & Centaurium hoc maius easdem ferè habent facultates.

Com

Componitur Rhaponticū ex diuersis partibus Ex terrea videlicet & frigida substantia, quod indicat adstrictio: Habet etiam adiunctam caliditatem, subacre enim reperitur si plusculum mandatur, qua facultate potest aluum ducere: quin etiam aëream cuiusdam est substantiæ particeps, quod indicat laxitas & dulcedo. Conuulsis, ruptis, dysentericis, sanguinem expuentibus vtile est & orthopnoæ. Centaurium maius in gustu contrarias facultates habet; ita in vsu contrarios effectus præstat: gustu itaque acre simul & adstringens apparet cum leuissimula dulcedine, quæ omnia in Rhapontico esse monstrauimus. Prodest iisdem reuerentibus sanguinem, ruptis, conuulsis, dyspnoæ, orthopnoæ: quamobrem medicamentum imbecilius non erit, si pro Rhapontico Centaurium maius posuerimus. Nam Rhaponticum & Rhabarbari sola regione differunt & leuitate: vt Rapa quæ apud Lemouices nascuntur, & quæ solo sterili, differunt solum dulcedine aut crassitie, aut alia differentia à solo desumpta. At dices alterum magis rarum est: alterum densius. Respondeo id facere copiam vel inopiam alimentit: aut dicendum, Mercatores qui aduehant Rhabarbarum, illud comprimere cum recens est, vt minus loci occupet, & densius reddatur; quod sciant densum laudabilius esse quod facile fieri potest: si enim compressam radicem desicces, minor erit minusque spatium occupabit.

nec

nec diminuetur quantitas. Si verò Rhabarbarum nostrum non sit veterum Rhaponticum, quid erit? Quidam aiunt esse radicem Centaurij maioris, & Gal. ait radicem Centaurij maioris easdem facultates habere quas Rhaponticum.

Malè negat Manardus nos verum PENTAPHYLLON habere: nã passim nascitur, & omnino descriptioni respondet. Est præterea alia nota à Theophrasto tradita, quæ nobis est certissimo indicio nos Pentaphyllon habere: scilicet quòd Pentaphylli radix exsiccatione fiat quadrata: quod sanè illi proprium est: conuenit enim soli Pentaphyllo quadratam fieri exsiccataam radicem, quæ nota fallere nos nequit. Sunt ex Practicis qui putent Tormentillam esse Pentaphyllon, quod non improbo; cùm Diosc. det illi radicem oblongam Veratro nigro crassiore, & propius accedat ad veram Pentaphylli descriptionem, Sunt qui Heptaphyllon vocent à numero foliorum, quod & in vulgari etiam inuenies. Dioscor. etiam ait habere quinque folia, aliquando plura. Verùm quamcumque assumpserit, hanc ne Diosc. an illam Theoprastrati, non erratis: ambæ enim valèt aduersus venena. potest itaq; sumi Tormentilla pro Pentaphyllo, & Pentaphyllon pro Tormentilla.

NEPITAM Latini Calamintham appellant, qua de causa Galenus miratur quòd Andromachus, cùm Græcè scripserit, hoc tantùm nomen Latinum addiderit. Ad

hoc

hoc *πάσχυρον* dictum sit.

MARRUBIUM lippis & tonsoribus notum est, eã ob causam prudens prætereo.

Danda est opera ut SELINON quod in petris nascitur recuperemus: nõ quòd ob eam causam Petroselinon dictum velim, sed quia maioris est efficacix, & propius accedit ad Macedonicum, ob amarorem. Nec ob eam causam damnanda erit hæc compositio. Nam, ut Gal. de Petroselino scripsit. Quod si Estreaticum desideres Petroselinum, nihilo tibi deterius fore putato Theriaces medicamentum, si alterum iniicias. Cuius rei subdit rationem. Non enim, inquit, si mortiferis venenis, si venenatorum morsibus aliud ab Estreatico Petroselinum minus congruit, propterea reliquis etiam morbis, ut torminibus, ventriculo debili, hydropisi, & id genus aliis segnius opitulatur, quos in primis sanare Theriaca promittit. Aliam præterea causam assignat, cum inquit: Adhæc Estreaticum petroselinon amaram etiam plus Theriacam facit, præsertim cum recens adhuc imponitur: nam ut acrimonia, sic amaritudine hoc alia superat. At, ut alibi docuit, suavitas in medicamentis quæ deglutiuntur, est spectanda, cum in se habeat multa amara. Avicenna semen Apij montani posuit in tertia descriptione. Petroselinum verum nascitur in montibus Delphinatis, & apud fontem Vaclusæ.

STOECHAS satis nota est, agròque
Mom.

452 GUILIEL. RONDELETTI
Mompelliano frequentissimè prouenit.

COSTVM nonnulli in discrimen vo-
cant. Certissimum autem est, nos duas ha-
bere Costi species : primam scilicet, quam
Zedoariam vocant vulgò) & tertiam quam
nemo negabit eam esse quæ ad nos adfer-
tur, præsertim cum acerrima sit.

De PIPERE albo tantum scien-
dum est, Galenum ibi piper album legere,
vbi Auicenna nigrum, & econtrà. Piper al-
bum & longum magis medicaminibus &
Antipharmacis conueniant. Nigrum verò
edulius & alimentis condiendis. Piper lon-
gum facillimè adulteratur. Adulteratum
autem cognoscitur, si qua inspersum dissol-
uatur. Non reperitur hoc piper longum in
descriptione ad Pamphilianum.

DICTAMNVM in Creta tantum cre-
scere, & inde CRETENSE dici existi-
mant Authores, quod sic depictum sit à
Diosc. Cretensis herba est, acris, leuis, pule-
gio similis, sed maioribus foliis, quæ fo-
mento quodam spissâque lanugine pube-
scunt. Florem nullum aut semen profert.
(etsi apud Paulum falsò legatur *διτάμνος*
ἐνθ) Pharmacopolarum *ψευδοδιτάμνον*
& florem & semen profert : quam ob cau-
sam malimus succedaneo vti, quam inco-
gnita illa radice qua pro Dictamno vtun-
tur Pharmacopolæ. Pulegium itaque pro
Dictamno iniecimus, quia nulla est herba
quæ propiùs accedat ad Dictamni faculta-
tem ipso Pulegio, docente ipso Diosc. Præ-
stat

stat omnia quæ fatium pulegium, sed efficacius multo: & Gal. Dictamnium tenuiore essentia constat quàm Pulegium, cætera illi simile. Quòd si per omnia simile, haudquaquam malè pro Dictamno recipietur, cum ipse Auicenna in omnibus descriptionibus pro Dictamno Pulegium posuerit. Præterea à Nicædro in suis Theriacis Diosco. Serapione, Paulo. & Aëtio ad morsus venenatorum commendatur.

Non mixeris candidè Lector si pro FLORE IUNCI ODORATI, quem vno vocabulo Schœnanthon vulgus appellat, herbam ipsam monstremus. Audi Gal. Ad hæc iuncum ex Arabia petitum imponere præcipit: nescio qua de causa, schœnathum, id est, iunci florè à vulgatis appellatum. Nos siquidem, cum florum copia non adsit, iunco utimur ex Arabia comportato, cuius summitatem Cameli sæpenumero abroserrunt: iucundissimè namque hunc iuncum Cameli pascuntur secus vias ibi plurimum nascentem. Ex his disce, multa fuisse simplicia tempore Galeni, qualia nunc sunt. Non itaq; peccant qui iuncum ipsum huic compositioni imponunt, vt ex Gal. loco iam citato patet & Diosc. qui ait radicem & herbam eiusdè esse facultatis cum flore & efficaciar. Imò si flores adferentur, abiciendi essent & postponèdi iunco ipsi. Nam cum sint admonendum tenuium partium, coru vis facile euanescit, & priusquàm ad nos peruenissent plane inodorati redderentur.

454 GUILIEL. RONDELETTI
De THYRE nihil in presentiarum
dicemus.

Quamquam TEREBINTHVS hoc
agro Mompeliano frequens sit, non tamen
Terebinthinā habemus: & quemadmodum
Lentiscus, hic alioqui frequens, Lentiscinā
non stillat, ob Solis imbecillitatem; sic nec
Terebinthus Terebinthinam. Sed Galeni
doctrinam secuti pro Terebinthinā Abie-
tinam coniecimus: nam 4. sanitatis tuendę
sic scripsit: Quod si copia Abietinæ non ad-
sit, eius loco Terebinthina. Cum pro Abie-
tina Terebinthinam ponendam doceat: sic
econtrā pro Terebinthina Abietinam reci-
piemus. Quod evidentiūſ monstrat alio in
loco his verbis: Quinetiam in penuria Te-
rebinthinæ tum ἐκ τῆς κρημίων ὑγρᾶ, tum
frictam commodē admisceas, non minūſ
etiam iis & abietinam immittas. Quod si
fortē quis hanc resinam Abietinā esse ne-
get, Mastichen ponemus, quæ inter resinas
principatū obtinet, teste Gal. vel vt Diosc.
Terebinthinæ respōdet viribus. Fidem for-
fitan augebit quod in Paulo legitur, *τε-
ρεβινθίνης μαστίχης*, quasi vellet dicere Resi-
næ Mastichinæ, vel Mastichen & Terebin-
thinam imponi velit. Tu iudica.

CASSIAM FISTVLAREM vocat
Cassiam Ligneam, aut Cinnamomum cras-
sum; ne qui existimēt eum intelligere Cas-
siam illam fistularem Arabum quæ vim
habet laxandi ventrem. Est enim Cinna-
momum crassum efficax, vt odor & sapor
mon

monstrant. Nec absurdum est dimidium Cinnamomi pro Cassia constituere, cū pro Cinnamomo duplum Cassiæ ponendum sit.

STYRAX eligenda optima.

NARDVM nemo debet damnare quòd spica non sit, sed potius radix. Nam Gal. his verbis docet esse radicem. Iubet deinde Andromachus Nardū Indicā imponere, quam ex eo quia Spice figurā imitetur. Nardi spicam nominant, quamvis radix sit. Rursus Damocrates *πάροισορίζων*, scripsit nō spicam. Indica autem dicitur, non quòd in India nascatur, sed quòd in aliquo monte nascatur Indiā spectante, quemadmodum Syriaca quæ in mōte Syriā spectate. Eodem modo & Britannica dicitur (ea est Bistorta vulgaris) non quòd in Britannia nascatur, sed quòd in regione Britanniam spectante. Ceterū Nardus Indica ceteris efficacior est.

Nunc ad THLASPI veniendum, quod omnibus incognitum putat Manardus eo fortasse quòd nunquam viderit. Vt autem verum fatear, non omnibus cognitum fuit Thlaspi, sed iis duntaxat qui de re herbaria bene meriti sunt. Eius descriptionem require in Diosc. Frequēs est in semitis Tholosani agri; & aliis plerisque locis. Temperamento calido est vt Nasturtium. Auicenna pro Thlaspi Sefeli legit, & in Arabico Thlaspi latatur vulgus Pharmacopolarum, quod Sinapi species quædam est, alba ab illis appellata.

SEMEN APII restituimus ex descriptione

456 G V I L I E L . R O N D E L E T I I
ptione ad Pamphilianum. In Paulo enim
& Auicennaidem scriptum reperimus, tum
etiam in Theriaca Antiochi Philometeros,
in medicamento anodino Κάμιση dicto:
rursus in Zenonis, Aëtij, Galli, Theriacis:
quod etsi vt Petroselinum aduersus vene-
narum aut nihil proffit, ad alios morbos
non parum iuuat.

PRO MALABATHRO, vt benè à
Maioribus nostris visum est, ponendam
censuimus Spicam: habet enim folium
eandem cum Spica facultatem, teste Gal:
lib. 6. de simpl. Idem scripsit Paul. in succe-
daneis. Quod si æqualem vel similem ha-
bet facultatem, frustra additur Macis, cum
neque addendum quicquam dicat, neque
detrahendum. Auicenna post Malabathrum
addit Epithimum, qua ratione nescio;
quemadmodum & Moschum post Piper
longum.

H Y P O C I S T I S etiam sub Lado repe-
ritur; quod Cisti species est, longiora ha-
bens folia & glutinosa.

N A R D V S nostra C E L T I C A ea verè
est quam Antiqui Celticam vocauerunt:
non igitur reiicienda: neque audiendus
Marcellus qui negat Spicam nostram esse
Celticam. Rarò autem visitur, quia in sum-
mis montibus nascitur quos perpetua nix
obsidet.

PRO TERRALEMNI A sumimus Bo-
lum præparatum, vt Gal. docuit, neque eam
ob causam vituperanda est hæc terra, quòd
à Lem.

à Lemno ad nos aduehatur. Est enim hæc terra medicamentosa, lutumque cum aqua ex ea fit quod habet desiccandi facultatem, & astrictionem non contemnendam, qua catarrhos sistit, prodest tempore pestis. Vt in summa dicā, malle hac uti quā Terra sigillata egregiè adulterata. Rubrica Lemnia à Gal. vocatur.

Difficilius fuit iudicare quid pro CHALCITIDE accipiendum esset, cum Atramentū Sutoriū quo d *χάλκανθον, σαύριον, μίον, χαλκίτις* parū ab inuicem differre videātur. Et quāquā non grauis esset error, si *χάλκανθον*, vel *μίον*, vel *σαύριον*, pro Chalcitide posuissemus (sunt enim facultatis eiusdem) tamen Chalcitin veram maluimus accipere, quam (ut præcipit) assari curauimus, & quod magis spumosum erat accipimus. *χαλκίτις* Vitriolū Romanum nō est, quamquam easdem habeat facultates, sed Chalcanthi videtur species; quia vrenda est donec nihil viridis appareat, estq; *χαλκοειδης*, id est, similis æri. Vt Pharmacopei Chalcitin donec rubra fiat: sed ineptè illi: non enim vsque adeò est adurenda. Ait enim Gal. vrendam donec fiat cineritia & amittat viride, ut ostēdat quantitatem adustionis. Nos itaque legimus; *τοστα*; & non *υστια*, ut est apud Gal.

Quid sit AMOMVM, ut ingenuè fateor ignoro: malo enim meam fateri ignorātiā, quā studiosis hac in re aliquomodo imponere. Non me latet multos fuisse in Gal-

457 GUILIEL. RONDELETTI
lia & in Hispania qui se inuenisse gloriatur:
cum nihil minus fecerint. Nam semē illud
quod pro Amomo monstrant inodorum,
nigrum, lenē, gustu neq; acre neq; erodens
est; cum debeat esse candidum, modicē ru-
fum, semine plenum, viarum racemis si-
mile, ponderosum, odoratissimum, acre, gu-
stu erodens. Nos pro Amomo Acorū po-
suimus: Amomum, ut inquit Gal. Acoro si-
mitem facultatem obtinet. Ergo Acorum
pro Amomo nefas non erit ponere. Sunt
qui Amomum pomū Hierichontis dicant,
quod carē admodum venditur, ob id quod
mulieres fabulentur conducere ad partum.
In Alexandria frequens; & ad nos aduehe-
retur, si pramoniti essent mercatores.

Mirabitur aliquis quod pro A C O R O
in omnibus locis Galangam crassam, non
vulgarem illam radicem posuerimus. Sed
ne id temerē factū existimes, sciendum est,
hanc vulgarem radicem Acorum non posse
esse, cum quia rubra est, & ingrato odore:
cum vera Acorus albam habeat radicem,
gustu acrem, odore non insuauem, ut ait
Diosc. Cum autem hæc omnia in Galanga
manifestissimē inueniantur, & ut Musa te-
statur, florem croceum & folia Iridis angu-
stiora habeat, Acorum dicimus esse.

Et si Fuchsius Valerianam neget esse PHU,
Valerianā pro Phu posuimus: non enim va-
let eius ratio. Phu caulis λεῖον ἡ τευπεγῆς, id
est, lenis & tener existit: Valerianæ caulis
angulosus: eū herba & leuis & quadrato cau-
le pos

le possit esse. Quod de floribus dicit similes Narcisso non esse, verisimile videtur: flores tamen habet pallidos, sicut & Narcissus: quod sufficit cum omnes aliæ notæ nullo pacto discrepent.

CARPOBALSAMVM vulgare nullam aut paucam vim habere videtur, & puto semen esse Terebinthi. Eam ob causam Cubebas vulgò vocatas ponendas dixerim, quæ forsitan veriùs sint Carpobalsamum, quàm Carpesum, nisi reclamet Actuarius. At Gal. lib. de Antidotis Carpesiù dicit esse herbam Phu appellato genere similem, validiorem tamè, atq; aromaticum quiddam plus olentem. Et eodem loco: Tenuia quædam Carpesij sarmèra Cinnamomi virgultis similia sunt; non semen igitur potest esse. Cubebæ autem non multum viribus & temperamento differunt à Carpobalsamo. Diosc. ait Carpobalsamum adulterari semine Hyperico simili, quod Terebinthi semè esse videtur, vt ex Theophrasto patet.

Pro ACACIA Prunellorum succum ponere non est absurdum. Potest & Rhus pro Acacia poni quia vt ait Diosc. Folia Acaciæ effectus præbent, vt in succedaneis reperitur succus Lentisci.

BITVMEN IYDAICVM Græcis ἰσοφαλῖτον communiter laudatur quod purpuræ modo splendet. Nigram adulteratum est. Sed cum aliud non aduehatur nisi pice imbutum, dosin augere oportet. Eiusdem facultatis est cum Pissasphalto, quod vulgo

460 G V I L I E L. R O N D E L E T I I
Mumiam appellant. Pissasphaltum autem
mediam facultatem habet inter Picem &
Asphaltum eā ob causam Auicenna & qui-
dam alij pro Bitumine Mumiam ponunt.
Asphaltum deprehendes ex odore Trifolij
foetidi quod a Bituminis odore ἀσφάλιον
dictū est. Quod ad nos adfertur Pissasphal-
ton est. Cū Diosc. ait probari si purpuræ
modo splendeat, non ita intelligendum est
quasi velit habere purpuræ colorem, sed
quod in sua nigredine splēdeat vt purpura
in suo colore, aut quod simile sit purpuræ
exsaturatæ, quæ quodammodo ad nigredi-
nem tendit. Plurimis locis prouenit, vt in
Aruernia, &c.

C E N T A V R I I T E N V I S folia & flo-
res ponimus non radices, quas tanquam
inutiles reicit Gal & Diosc. etsi Lumen il-
lud Pharmacopolarum aliter sentiat.

Ne quis non reprehendat quod A R I-
S T O L O C H I A M tenuem, non clematitin
aut Rotundam vt in lib. ad Pamphilianum
scriptum est, adiecerimus: non enim id te-
merè factum est: Nam in carminibus scri-
ptum inuenimus καὶ λεπτήν ἐξ ἑω ἀειπόλο-
χον: & ad Pisonem, tenuē dicit: huc accedit
quod de Clematiti ait Gal Quæ Clematitis
appellatur fragrantior est, ita vt ad vnguēta
vtantur Vnguentarij; sed ad sanationes in-
firmior. Hic autem non ad voluptatem, sed
ad sanitatē ponitur: tenuis igitur ponēda est,
castigandūsq; est locus ille, ne parum cauti
fallantur. Interpres Centunculum vertit:

Centun

Centunculum autē Latini appellant Gnaphalion. Si autē addatur Gnaphalion, id erit præter Andromachi, Galeni, aliorumq; mentem. Nec interpretibus semper fides est adhibenda. etiam si Græcè & Latine periti sint. Malim enim illos minus disertos esse, & rerum bene petitos: hi siquidem solæcisimè in nominibus dumtaxat cōmittunt, illi autem in rebus & sæpe in vita. Hic itaq; neq; rotundam Aristolochiam neq; Clematitidē aut Polyrhizon, quæ vnguentis parandis aptiores sunt, imponemus: sed longā dumtaxat Aristolochiam, siue tenuem, quæ ad medicamēta cōuenit. Proueniunt autē omnes Aristolochiæ species, quæ quatuor sunt, frequentissimè agro Mompeliano. Quam pro longa pingit Fuchsius Clematidis est.

Qui Cornicum oculos configunt hunc CALAMVM ODORATVM reiciunt, nō quia inefficax sit, sed quia Calamus araneis non est plenus. Fieri autē potest vt Calamus dicatur. Eius autē radix tātū est in vsu, vt de spica admonuimus. Sin tibi hæc ratio non placet, aliā accipe. Duæ sunt species Calami odorati: Alterum quod à Gal. describitur: Alterū in Mœotide nascens, radice subalbida, sine calamis, intus plena & amara, specie acori: quem Calamum falsò quidā Acorum esse putauerunt, in quorum numero fuit Manardus qui pro Acoro Calamum aromaticū semper ponit. At vtrumque genus Acorū odore superat, non igitur reicienda hæc radix, cum Calami sit radix.

XILOBALSAMVM hoc commune, verum sit nec ne, incerti planè sumus: nam quicunq; de Balsamo scripsere inter se dissentiunt. Quod inefficax sit, facile quilibet indicare potest ex odore, sapore & crassitie partium. Sin autem pro eo ligno incognito adulterato Zedoaria vulgo dicta quis vti voluerit, sine noxa poterit. Zedoaria enim cal. & sic est in secundo ordine, vt Xylobalsamum valet aduersus venena, pestem. Commodè itaq; illa vti possumus, quandoquidem temper. & viribus respondeat Xylobalsamo Non autem in omnibus sumenda pro Xylobalsamo: sed hîc, quia iam semel in hac compositione posita sunt succedanea eius, malumus hac radice vti.

De AMARACO si Nicolaus Præpositus dubitet, non mirum est, cum res admodum obscura sit, & ad iudicandum difficilis. Nam Diosc. Plin. Columella, Lucret. Virgil. Diocles medicus, vno ore Amaracum Sampsuchum appellant. Gal. tamen & Paulus diuersas herbas tradunt: nam in 3. ordine calef. & exsic. Sampsuchum collocât, Amaracum verò in 2. siccare & tertio calefacere volunt. Amaracus Gal. & Paulo Matricaria vulgaris est, & Parthenion Diosc. atq; vtrâque ponemus: quanquam non multum referret si neutra poneretur, nam vt Gal. testatur, multi suo tempore & Marum & Amaracum reiciebant.

Hæc sunt, Candide Lector, quæ cum festinatione quadam annotauimus. Et hoc
est

esto. Exemplar eius quæ ex consilio Doctorum Mompellij dispensatur.

Theriaca quæ *καληνὴ* id est Tranquilla cognominatur, hæc recipit.

<i>℥. Pastillorum Scil-</i>	<i>Thuris</i>
<i>linorum ʒ xlviij.</i>	<i>Terebint hina</i>
<i>Pastillorū Theriacorum</i>	<i>Cassia fistula</i>
<i>Magnatis Hedychroi</i>	<i>Nardi Indica sing. ʒ vi.</i>
<i>Piperis nigri.</i>	<i>Poly Cretensis</i>
<i>Opj singul. ʒ xxiiij.</i>	<i>Seselios</i>
<i>Rosarum siccarum</i>	<i>Styracis</i>
<i>Scordij Cretensis.</i>	<i>Seminis Apij</i>
<i>Seminis Napi</i>	<i>Thlaspi</i>
<i>Iridis Illyricæ</i>	<i>Ammeos</i>
<i>Agarici Pontici</i>	<i>Chamadrios</i>
<i>Cinnamomi</i>	<i>Chamaptygos</i>
<i>Glycyrrhizæ succi</i>	<i>Succi Hypocisthidis</i>
<i>Opobalsami Sing. ʒ xij.</i>	<i>Malabathri</i>
<i>Croci</i>	<i>Nardi Gallica</i>
<i>Gingiberis</i>	<i>Radic. Gentianæ</i>
<i>Rhapontici</i>	<i>Anisi</i>
<i>Radicis Quinquesolij</i>	<i>Mei Atamantici</i>
<i>Nepitæ</i>	<i>Seminis Fœniculi</i>
<i>Marrubij</i>	<i>Terræ Lemnia</i>
<i>Petroselinij</i>	<i>Chalcitidis tostæ</i>
<i>Sthæcados</i>	<i>Amomi</i>
<i>Costi</i>	<i>Acori</i>
<i>Piperis albi</i>	<i>Phu Pontici</i>
<i>Piperis longi</i>	<i>Carpobalsami</i>
<i>Dictamni Cretensis</i>	<i>Hyperici</i>
<i>Iunci odorati</i>	<i>Acuciz</i>

Gummi	Bituminis
Cardamomi <i>singul.</i>	Castorei
℥ iij.	Centaurij tenuis
Seminis Dauci	Aristolochia tenuis <i>sing.</i>
Galbani	℥ ij.
Sagapeni	Mellis Attici ℥ CL.
Opopanacis	Vini Falerni q. s.

ADMONITVM autem hîc velim Lectorem, vt huius Compositionis norm in exactè contempletur, quæ illi plurimum prodesse poterit in aliis Medicamentis diiudicandis. Omnes enim hîc ferè traduntur Canones qui in huiusmodi compositionibus tradi solent. E quorum numero paucos colligemus, vt memoria suppedietabit.

Primum itaq; in omni Compositione id obseruandum, vt præcipua & veluti totius medicamenti fundamenta primo loco ponantur, quod hîc etiam obseruatum est in Pastillis Scillinis & Theriacalibus. Iuuat enim plurimum non in Compositionibus solùm, sed in reliquis omnibus, si aptus ordo seruetur. Paraturus igitur medicamentum in summis digitis habere debet quæcunq; illud ingredi debeant, & ex his considerare quæ decoctionem ferre possint, quæ minimè: Ex his rursus quæ decoctionem ferunt, ea primo loco imponat quæ diutius decoctionem ferunt, vt radices densas & inodoras: Odorata enim & rara decoctionem non ferrent: Deinde ea iniiciat quæ minus

minus coctionem ferunt, vt herbas: Postremo quæ nullam omnino. Præterea quæ simpl. maiori quantitate assumuntur, ea primo loco imponenda: quæ minori, secundo loco, atque ita deinceps gradatim: Vt in hac compositione est obseruatum Eius enim prima dosis est drachmarum 48. Altera 24. tertia 12. quarta 6. quinta 4. Vltima (melle dempto) drachmarum 2. Sed & aliûs Canon obseruandus est, & hîc obseruatus, nempe: Ea quæ ad alterationem ponuntur, maiori debere esse quantitate: quæ verò ad castigationem, minori. Sed de his hætenus. Nunc Theriacæ facultates breuibus persequamur.

THERIACA MAGNA ad eadem valet ad quæ Asyncritum. Efficacior tamen est ad omnia, sed eadem hîc obseruandæ limitationes, quæ illic; sit ne scilicet Recens an Antiqua. Recens enim vt frigidior est, sic ad morbos calidos conuenit: Antiqua frigidis opitulatur. Quæ mediæ ætatis est, morbis medio modo se habentibus confert. Sed neque id nouisse sufficit. Nam propriis cuiuslibet affectui medicamenti commisceri debet Exempli gratia: si ad fluxum sanguinis, cum aqua bursæ pastoris misceatur, & sic de reliquis.

Apoplexiæ prodest si valde antiqua detur quia in tali effectu egemus attenuatione humorum crassorum Apoplexiam comitantium.

Epilepticis conuenit recens; etiam si Epilepsia

lepra sit à nimio sensu, nam recēs obtundit sensum illum exactum. Si verò fiat ab humore crasso (quod scio rarissimè accidere) exhibenda antiqua.

Raucedini vocis si à crassis humoribus fiat, cōuenit antiqua; sin à defluxione tenui recens.

Asthmati recens, si à retentione calidorum, sin à crassis humoribus, antiqua. Ictericis & Hydropicis antiqua.

Peripneumonicis, & Pleuriticis recens datur in principio cū tales affectus fiant per defluxionem, idque cum aqua hordei.

Iliosia recens, quia inflammatio est. Dysentericis recens cum succo aliquo refrigerante. Nephriticis recens ad sedandum dolorem.

Menstrua educit antiquissima, neque solum educit & prouocat menstrua; sed & immodicas mensium fluxiones sistit, ut inquit Gal. lib. de Theriaca ad Pison. Mistam variamque facultatem, inquit, habet, ideo alia diffundens extenuansque cogit excerni, alia que ob naturæ virtutis imbecillitatem superflua excernuntur, viribus partium confirmatis solet inhibere.

Lepras & Variolas emendat antiqua.

Præcipuè contra omnia venena recens, quia venenum est tenuissimarum partium. Tota itaque cura consistere debet in conseruando corde, ne ad illud scilicet penetret vis veneni. In crassandi sunt ergo meatus hoc autem medicamentum non modò
incrassat

incrassat : recens sed & refrigerat , verumque est Alexipharmacum.

Omnem defectionem sensuum leuat antiqua. Recens enim magis sensus stupefaceret. Retardat senectutem , inquit Gal. quia excrementa corporis absumit , non euacuat.

Quartanis febribus & contumacibus soluendis apta est Theriaca antiqua (quod experientia comprobatum est Mompelij 1551.) vbi iam apparerent signa cōcoctio- nis. Cū enim Pharmacopœus quidam iam diu laborasset quartana inexpugnabili ea solutus est media hyeme solo vsu tri- duano Theriacæ à nobis præscripto.

Expertus sum præterea dysentericæ con- uenire. Acceperat enim Scriba quidam sa- tis incōsultè ʒ ij. Colocintidis, vnde in Dy- senteriam inciderat. Præbui illi ʒ j. The- riacæ nuper paratæ , & conualuit eo solo remedio adhibito.

Rursum ederant quidam salsamenta pu- trida , è quibus duo obierunt , tertius me cōsulto, vomitione facta Theriacam sum- psit, & curatus est.

Vt autem finem dicendi faciam recens valet aduersus venena: antiqua verò aduer- sus morbos diurnos & inueteratos.

Reiicio eorū sententiam qui Theriacam pueris recens natis præbent, ne sint obno- xij (vt aiunt mulierculæ) venenis.

Data enim pueris iam primum in lacem editis calorem natiuum obruere potest re-

468 THERIACA MAG. GVL. ROND.
cens, cùm frigida admodum sit. Antiqua
verò sua caliditate enanescere faceret eun-
dem calorem.

Varia autem eius est dosis quæ à multis
indicationibus sumitur. Si enim affecta
pars sit remota, ratione optima dabitur
maiori quantitate, quàm si sit propinqua.
vt si ad Podagram dari debet maiori quanti-
tate quàm si ad Ventriculū. Recēs itē minori
quātitate danda est, quàm antiqua. Recens
enim periculo nō vacat; at antiqua ratione
caliditatis naturæ amior est. Calidū enim
quodammodo secundum naturam est.

Hæc sunt Theriacæ commoda quæ per-
sequi nobis libuit. Plura require apud
Gal. de Theriaca ad Pisonem,
qui sigillatim eius fa-
cultates de-
scribit.

* *
* *

F I N I S.

IN

INDEX IN VAL.

C O R D I R E C E -

P T A R I V M.

A

A BIETINA resina 453	Agresta	123
Abrotonum 274	Albatecha	232
Absinthium Ponticum 127.260	Alleluia	273
Absinthium Romanum 127	Allium sylvestre	442
Absinthium rusticum 127.4	Aloës præparatio	305
Acacia 98.106.344	Alum	80
Acaciæ succedanea 312. 458	Alypias	83
Acaciæ succedaneum 98. 103.105	Alypias loco quid	84
Acini 289	Alipum	ibid.
Acori loco quid 46.55	Alzanahan,alchanach,al zanach.	926
Acorus 214.457	Amaracus 126.219.220. 276.279.441.	
Acorus verus quid 60.98	Amarena cerasa 131.132	
Adiantum nigrum 166	Ambra 238.441	
Adipum præparatio 310	Amentum dulce 285	
Adulteria simplicium me- dic. 344	Amomi loco quid 45. 62.98.115.180.212. 220	
Aëromeli 207	Amomum verum 76.77	
Aerugo 284	Amomum falsum 76.78. 114.456	
Agaricus Trochiscatus 230	Amylum 32	
Ageratum 38	Anchusa 253	
	Angelica 57.110	
	Anguria 168	
	Animalium partium de- lectus 343	
	Antic	

I N D E X.

Anthera	233.234	Balsamum quid significet	
Antiballomena	384	77.227.445	
Antophylli	20	Bardana	286.287
Aphace	437	Barega	232
Apium	454	Baucia	88
Apparina	277	Bedeguar	141.176
Aquæ marinæ loco quid		Benedicta laxativa	180
247		Bistorta	454
Archeutida	223.226	Bitumen Iudaicum	90
Aristoloch.rotunda	104.	Blatta Byzantia	223.
237.238.246.459		447	
Aristoloch.tenuis	99.104	Bolus Armena	441.455
Aromaticum Garyophil.		Borax	285
15		Branca vrfina	83
Aromaticum rosatum		Brassica syluestr.	ibid.
Gal.	18	Britannica	454
Aromatum Indicorum li-		Buglossa domestica	182
bellus Garcia	17	Buglossa syluestr.	233
Arthanita	290	Buglossa vulgaris	148
Artimonium	81	Bulbi sem.loco	86
Arum	106	Bunias	96.100
Asarum	35	Bupthalmum	273
Aspalathi loco quid	218.	Burungi	73
219.220..221.223			
Aspalathus	219	C	
Asphaltum	90	C Achris	73
Aspis	438	Calaminta campe-	
Asplenium	133.136.247	stris	22
Aurea Alexandrina	74	Calamint.domestica	132
Auri & argenti limatura		Calamint.montana	22
21		Calamint.syluestr.	132
Aurum & argentum fo-		Calami arom. veri loco	
liatum merum	52	quid	218.
Aurum coctum	75	219.221.223.241	
B		Calamus arom.	214
B Alanus Myrepfica	263	Calamus odoratus	459
Balaustium	97	Calamus vnguentarius	
Balsami loco quid	41.	123	
74.227		Camphorata	274
Balsamita	41.42.271	Capillus Veneris verus	
		166	
			Carabe

I N D E X.

Caraba	238.239	Chalcitis	98.99.455.
Cardamomum	18.19	456	
Carduncellus	273	Chalcitidis affati	ibid.
Carduus benedictus	ibid.	Chaleu cecaumenos	302
Carneola	48	Chamædrys	46.47
Carolina	141	Chamæmelum	295
Carpesium	457	Chamæpitys	97.98.126.
Carpobalsami succeda-		176	
nea	21.41.221.254	Cherua	263
Carpobalsamus	254.457	Cheyri	226.259
Caryon Myrepficum	255	Cicuta	442
Carydion	ibid.	Cinnamomum	443.444.
Caryota	89	453	
Caulis agrestis	83	Cinnamomum crassum	
Casia	100.242	25	
fistula	42.97.453	tenuè	ibid.
extracta sine fol.Senæ	164	Cinnamum	25.253
extracta cum fol.Senæ	165	Citri semen	443
extracta pro clyster.	ibid.	Colochynthidis præpa-	
lignea	18.19.42.	ratio	308
443.444.453		Comæ	22.96
Cataputia maior.	264	in Compositionibus quid	
Carthaticum Imperiale	191	obseruandum	464
191		Condita varia	116
Cathengit	291	Confectio cordialis	51
Catholicon	171.172	Hamech maior	195
Celtica	191	Hamech minor	176
Centaurium maius	448	Liberans	50
tenuè	458	Anacardina	73
Centumneruia	272	Confectiones aromaticæ	
Ceraftes	438	15	
Cerotum infrigidans		Opiatæ	61.& seq.
Gal.	293	Conyza	269
Santalinum	ibid.	Conferuarum faciendæ-	
Stomachale	294	rum ratio	117
Ceterach	133.166	Conferuæ variæ	ibid.
Chalcantum	456	Consolidæ maior	81
		Corallium rutium	80
		Corticum delectus	341.
		Costus	20.35.451
		horten	

I N D E X.

hortensis	277	è succo cidoniorum	119
Cotula maior	369	compos.	118
Crassula	272	Diacurume	59
Cretamus agrestis	117	Diacostum	35
Crinon	253	Diacuminum	24
Crispula	273	Diacurcuma maior	40
Crithmum spinosum	60	Diadamaſce num	170
Crocus Cilicius	96	Diagalanga	30
Coricius	102	Diahysſopum	34
Croton	263	Diairis Salomonis	32
Cubeba	222	Simplex	ibid.
Cyanea glycyrrhiza	102	Dialacca maior	37
Cyclamen	290	Diamarenatum	comp.
Cybalaris	287	157	
Cyminum	Carmenum	simpl.	158
201		Diamargaritum calid.	27
Cyperis	44.45	frigid.	26
Cyperus rotundus & lon-		Diambra	19
gus	ibid.	Diamoron.	156
Cyphi Trochisci	106	Valerij Cordi	ibid.
D		Diamoscum amarum	29
D Arseni	25	dulce	28
Dauci Cretici loco		Dianisum Mesuæ	18
quid 42.64.75.99.		Dianthos	26
103.104		Diaolibanum	61
Daucus Creticus quis	42	Diapapauer	160.161
Denarius	190	Diapenidion	31
Dentalium.	285	Diaphanicon	177
Diacalaminthon Gal.	23	in forma solida	178
Mesuæ	22	Diaprasium	40
Diacameron	20	Diaprunum comp. laxat.	
Diacarthamum	185	171	
Diacatholicum	171.172	composit. non laxat.	
Diacodium Actuarij	80	169	
comp. Mesuæ	ibid.	Diarhodum Abbatis	36
Diacasia cum Manna	163	Diaſatyriion Mesuæ	89
Diacastorium	81	Nicolai	86
Diacinnamomum	24	Diaſena	179
Diacyndonium simplex		Diathamaron	20
117		Diatragacanthū calid.	33
		frigid	

I N D E X.

frigid.	ibid.	na	166
Diatrion pipereon	45	Plurifacoticum	54
Diatrion fantalon	43	De Pſyllio	181
Diaturbithi cum rhabarb.		Refumptiuum	58
164		Rofarum Mefuæ	182.
minus	ibid. 185	183	
maius	184	de ſucco Roſarum in	
Diaxyloaloës	43.44	forma ſolida	ibid.
Diazingiber	45	de Sebeſte	167
Dictamnus Creticus	97.	Eleliphacon	74.74
451		Ellebori nigri extractio	
Dictamnus vulgaris	217	317	
Diploma	240.241	Elops	439
Dofis ſacchari ad confer-		Emplaſtrum album co-	
uas	117	ctum	303
Dofis Specierum ad li-		: Apoſtolicum	300
bram vnam ſacchari		Apoſtolicum aliud	301
in confect. ſolidis		de baccis Lauri	304
16		Baſilicon magnū	303
Dofis Specierum ad li-		de Cruſta panis.	304
bram vnam mellis		Diachylon cōpoſ.	395
62		Diachylon magnum	
Droſomeli	207	296	
Dulcis radix	80	Diachylon paruū	
E		297	
Laterium	203	Diachylon ſimpl.	294
Elect. de baccis Lauri		Cryſeum 303 de Meli-	
85		loto	297
Diapæonias	57	de Mucilag.	294
Dulcis	46	Oxycroceum	30
Eleſchof.	185	Triapharmacum	299
Episcop.	ibid.	Viride	303
Lætitiæ Gal.	52	Endiui a vera	132
De Gemmis	47	Entallum	285
Indum maius	172	Epatis lupini præpara-	
Indum minus.	174	tio	310
Iuſtinum	49	Epitaphium Val. Cordi	
Lætificans Rhafis	53	336	
Lenitiuum	165	Eruce ſemen	73
Lenitiuum de Man-		Eruum	437
		Eſbrium	

I N D E X.

Esbrium 276.	279	Gallæ cupressi	233.234
Esdræ Antidotus Aëtu-		Gallion	112.113.272v
rij	115		277
Antidotus Aëtij.	112	Geminæ Populi	262
Esulæ preparatio.	309	Gentiadis radix	102
Eupatorij eiusque succi		Gesa serpentariæ	286
succedaneum.	38.	Gersem faciendi modus	
	39.141.		309
Eupatorium	38.199	Glandes siue suppos.	
Extractiones purgan-			194
tium medicament.		Glans vnguentaria	283
artificiosæ	316	Gleba Armena	80

F

F lix	291
Fisticum	88
Flores Casiæ fistulæ solu-	
tiaz	162
Florum de lectus	340
Flos æris	208
Fœniculus porcinus	42.

56

Folia Garyophyllorum	
180	
Folij succedaneum 15.16.	
44.54.58.110.111.141	
219.235.	

Folium	16.17
Indum	98
Malobathri	100.105
Fraxinella	217
Fructus Balsami	100
Fructuum delectus	341

G

G Alanga magna	16
cusa	ibid.
Galbanum	446

		Glycerhiza	16
		Glycerhizæ succus	444
		Gnaphallion	459
		Grana Solis	180.197
		Granum Ben	263
		Gratiola	38.199
		Gummi splendidum	103
		Arab.	99
		vermiculatum.	ibid.

H

H alus, aut Halum, siue	
Alum	80.81
Harmela	254
Hedychreon magma	
440.441.	
Helenium	273
Hepatis lupini præpara-	
tio	310
Hepatica	106
Heptaphylon	449
Herba crassula	172
Iudaica	ibid.
Sanctæ Mariæ	ibid.
Moschata	273
Para	

I N D E X.

Paralyfis	117.272	Lapis Armenus	179
Turca	273	cancerorum	239
Venti	276	Lappa maior	286
Herbarum delectus	239	Lasulata	277
Hiera Pachij	190	Lauandula	264
picra composita	187	Laureola	270
picra cum Agarico		Laurus & Laurinum	
186		oleum	444.445
picra simpl.	ibid.	Lepidium maius	203.
picra Rasis ad pilul.		214	
coch.	200	Lepis chalcu	302
Hieralogodium	188	Leucopiper	242
Hypocytis	79.455	Libanotidis species	110
Hysopus humida.	296	Libanum	299
Iarus	269	Libra medicinalis	16
Iasmine	358	Lichen	166
Iasmini flos	ibid.	Ligustrum	258
Indicorum aromatum li-		Limatura auri, & argenti	
bellus Garciae	17	21	
Imperatoria	57	Limaturæ ferri præparat.	
Infusio Rosarum	127	307	
Violarum	128	Lingua avis	70.87
Iris Illyrica	68	ceruina	137.277
Iua	97	Lithontribon	55
arthritica	126	Lohoch ad asthma	162.
moschata	176	de Papauere	160.
Iulep Rosatum	149	de Pino	159
Violatum	ibid.	de pulmone Vulpis	161
Iuncus Arabicus	100	fanum & expert.	158
odoratus	112.115.452.	de Scylla	160
Iuniperus magna	223	Luph planum, & Luph-	
		crispum	87.88

L

Laccæ ablutio	306
Lachryma Therebin-	
thi	102.103
Lachrymarum delectus	
342	
Lapathiolum	272

M

Mabathematicum	83
Macedonicum	47.
55	
Macropiper	213.242
Magma Hedychroum	
	102.

I N D E X

102.440	Tabarzet	160
Maiorana 219	Melanopiper	242
Malobathrum 98.455	Mellis Attici loco quid	109
Malobathri folium 100.	Melon Magnus Indus	232
105	Mentha aquatica	250
succedaneum 98.100.	crispa	275
103.221	Græca	277
Malum terre 190	Romana	278
Mamere loco quid 116	Saracenicæ	273.278
Mandragora 441	Mentastrum	231
Mandragoræ pomorum	Meum	42.56
succu penuria quid	Meu	ibid.
244	Meu loco quid	63.76.98
folioru loco quid	Mezerei præparatio	308
286	Miculeta	84
Manna Orientalis 207	Milium Solis	180
Manus Christi perlata	Mira Solis	264
34	Mithridates Rex	435
Marathrum 276.277	Mithridatium 436 An-	
Marum 219.441.461	dromachi	110
Mari loco quid 218.	Damochratis	105
221	ex Cleopatro & Anti-	
Matricaria 276	patro	107
Mastiche 453	Miua cydoniorum arom.	
Materella 273	149	
Medulla ceraforum 157	Cidonioru simpl. ibid.	
Medullarum præparatio	Moschocaryon	255
311	Moschus	18.442
Medulla prunorum ace-	Mufcharus	129
tos. 169	Muria	247
Mei loco quid 55.56.	Musa Enea, sine Egetea	
103	vel Zaxenea	63
Mel Anacardinum 152	Muzus Sapor	130
Emblicorum 153	Myrobal. nigri	200.203
Odoratum aromati-	Myrrha 446.447. Tro-	
cum Dantiscanum	glodytica	96
130,131.	Myrtha	276.279
Rosatum 150	Myrtus	250.279
Rosatum aliud effica-	Nabuch	
cius. ibid.		
Passularum 153		

I N D E X.

N

NAbuch 155
 Napus 76.88.96
 Narcissus 457
 Nardi Indici loco quid
     109.110.
 Nardus Celtica 68.106.
     455.
     Galatica 101
     Indica 109.112.454
 Nardus quid 49
 Nasalia 193
 Nasturtium album 201
 Nenuphar 261.44
 Nepita 449
 Neremisch 53
 Nerion 115
 Nigraspina 103
 Nihil album 287
 Nucleus seminum quid
     27
 Nux Indica moschata
     255.256
     Myristica 46
     Vnguentaria 355
 Nymphaea, alba & lutea
     26.144

O

OBolus 109
 Oculi sanctorum
     109
 Oeylum citratum 29
 Oesypus 291.296
 Oesypum faciendi modus
     311
 Oleander 115
 Oleorum distillatio arti-
     ficiofa 319
 Oleum Absinthij 269

Amygdal. amarorum
     263
 Amygd. dulcium 262
 Anethinum 256
 Balaninum 263
 de Capare 247
 Castorei 245
 Camamelinum 256
 de Cherua 263
 Cheyrimum 259
 Costinum 249
 Cydoniorum 248
 de Euphorbio 244
 Formicarum 246
 Hyosciami 264
 Hyperici 251
 Jasminum 258
 Irinum 251.252
 ex Iuniperi granis 249
 ex Iuniperi ligno ibid.
 de Lateribus 248
 Laurinum 264.444.
     445
 Ligustrinum 258
 Lilinum 257
 Lumbricorum 246
 Mandragora 243
 Mastichinum 244
 Menthae 260
 Moschelinum 354
 Myrtillorum 259
 Myrtinum ibid.
 Narcissinum 257
 Nardinum composit.
     241
 Nardinum simpl. 240
 ex Nymphaea citrina
     261
 Nymphaecum album
     ibid.

Papa

I N D E X.

Papaueris	264	Origanū Persicum	ibid.
de Piperibus	242		201
Populinum	262	Oxymel. compos.	151
Populinum aliud	ibid.	simpl.	ibid.
Rosaceum	261	Scillit. comp.	152
Rutæ	256	Oxyfacchara	compos.
Sambuscinum	250		137
Scorpionum compos.		simplex.	136
246			
Scorpionum simpl.			P.
245			
Sesaminum	265	P æonia	53
Spicæ	264	Palma Christi	264
Tartari	249	Pancratium	436.437
Terebinthina	248	Panis porcinus	290
Violaceum	261	Papauer rubrum	276
Vitellorum	ouorum	Paralysis herba	272
250		Parietaria	276
Vitrioli	323	Pastilli Scillitici	436
Vulpinum	247	Theriaci	89. 437.
O Lus-atrum	22.47.	438.439	
49.55.		Pastinaca marina	60
Omphacinum oleum	250	Pelecini penuria	quid
Omphacium	123	no	
Onyx	223.239	Pentaphyllon	449
Opiæ	439	Persicaria	272
Opium	441	Periclymenum	273
Opium in oleo dissolui		Persici flor. & fol. vapor	
non potest	243	& destillata aqua	
Oprobalsamum succeda-		alum solunt	163
neum Euratiij Cordi		Petroleum clarum fla-	
366		uum	83.265
Oprobalsa, succedaneum		nigrum & crassum	
21.39.55.82.89.96.		266	
105.218.221.444		Petroselinum	450
Opobalsamum	77.444	agreste	42
Oschys	88	Macedonicum	22.47
Origanum Creticum	201	Pharmacoposus	qualis
Orientale	69	esse debeat	10
Origanū Persici loco	ibid.	Philonium ex Gal. & A-	
		gin.	

I N D E X.

gin.	65	206	
maius siue Rouanum			de lapide Lazuli ibid.
63			lucis maiores 207
Mesue	64		lucis minores 208
Perficum	66		Mastichina 208
Phisticum	45		de Mezereo 207
Phu 76.103.273.457			Pestilenciales 210
Phyllitis	137		de Octo rebus 214
Phyllon	113.114		de Opopanace 215
Pilul. de Agarico	197		de Quinq. gen. Myrob.
aggregatiuæ	198		ibid.
alephang	194		de Rhabbaro 209.
alephang. Val. Cordi.			210
216			de Sagapeno 214
de Aloë & Mastiche			de Sarcocolla 210
209			Sine quibus 211
de Aloë lota	ibid.		Stomachicæ Alkindi
Arabicæ	196		ibid.
Arthriticæ	197. ibid.		Stomachicæ Mesue
Affaieret	196		212
Auræ	198		Pilularum massæ extract.
de Bdellio	217		318
Bechisæ	215		Pimpinella Germanica
Benedictæ	199		272. 277.
Cochiæ Rasis	ibid.		Pimpinella Italica 276
de Colocynthide	200.		Pinguedinum prepara-
de Cynoglossa	215		tio 310
de Eupatorio	201		Piper album 441. 451
de Euphorbio	ibid.		nigrum 23. 97. 441.
Fœtidæ maiores	202		451.
Fœtidæ Rasis	ibid.		longum. 441. 451
de Fumo terræ	203		Pistacium 45. 88
de Hermodactilis	203		Plantago maior 272.
de Hiera compos.	205		Plumbi preparatio 306.
de Hiera cum Agarico.			Polygonum montanum 97
206			Polytrichon 273
de Hiera simp.	204		Pompholyx 287
Imperiales	212		Ponderum ratio 312
Indæ	204		Prasum viride 302
de lapide Armenio			Primula Veris 117
			Pu

I N D E X.

Propolis	301	Ramich	79
Prunorum syluest. vapor		Rapa	448
& aqua de still. aliu		Raued	228
soluunt	183	Raued Seni	141.199.201
Prunus syluest.	289		207
Pseudodictamnus	217	Requies Nicolai	66
Pulegium	451.452	Resina Abietina	453
ceruinum	231	Terebinthina	ibid.
Pulicaria	269	Rhabarbarum	447
Pulmonis Vulpini præ-		Ponticum	448
paratio	350	Rha siue Rheu Pontici	
Pulpa Casia fistulæ solut.		penuria quid sumi	
	163	possit.	20.114.219.
Ceraforum	131	Rhabarbari extractio	318
Prunorum	165	Rha Ponticum verum	77
Sem. Asparagi & Ru-			99.
sci	87.180.197	Rodostagma	227
Thamarindorum	164	Rhus culinarium, obso-	
Puluis ad Epithemata		niorum	83.114
cordis	61	Ricinus	263.264
ad Epithemata hepa-		Rob de Berberis comp.	
tis	ibid		156
ad Glandes vel Sup-		de Berberis simplex.	
positoria	194	ibid.	
Puluis aut Tragea laxat.		Ceraforum	157
	192	Nucum	156
medicaminis Turbith.		de Ribes comp.	155
ibid.		de Ribes simplex	
Senæ præparatæ.	ibid.	ibid.	
Sternutatorius	193	Rosa asinina	53
Punica syluest. flos	80.	Rosata nouella	57
	115	Rosmarinus	110
Q		Rubrica Lemniæ loco	
Quid pro quo	384	quid	108.456
R		Rubus Idæus	156
Radicum delectus	337	Ruscus	180
Radix concaua	237	S	
		Sacchari libra in con-	
		fectionibus quatum	
		spe	

I N D E X.

Specierũ req uirat	16	307	
Saccharum Tabarzet	24.	183.	Secacul
Sagapenum	85.99		60.70
Sal Hammoniacum	83		Seitarag.Indum
Salis Indi loco quid	204.		70.203
206			Selinon
Saliunca	21.68.74		450
Salpetra	285		Semen rosarum
Salvia Romana	277		233.
Sampſuchus	219.241		Seminum delectus
Sanguiforba	272		340
Sanguinis Hirci præpar.	310.		Semperuina minor
Santalum Machoziri	16		286
Mofchatellinum	26		Sericum
Sapa	143.198		30
Sapphiri loco quid	51		Serit
Sapphirus	48		113
Sarda gemma	ibid.		Serpentes
Satyron	86.88		438
Saxifragia	41.49.127.		Serpentaria
192.277			88.269
Scammonæ præparatio	307		Serpētariæ loco quid
Scariola	37.43.144		209
Seatuncellum	287		Seisamum
Schœnanthum	33.38.89.		265
1452			Seseli
Schœnō	103.108.220.222		22.76.97
Scilla & Pastilli scillitici	436.437.		Creticum
Scillæ præparatio	308		42.55.56.103
Scincus	86		tenue
Scolopendria	137.166.		103
247.277.			Seta cruda
Scolopendriõ	225		30
Scordion	86.442		Sextarius
Scorea ferri	66		79.276
Scoreæ ferri præparatio			olei
			253
			Sicilicus
			80
			Sigilli Lemnij loco quid
			90.98
			Sigillum Lemnium
			98
			Siler montanum
			22.97
			Simplex absolute scriptũ
			quid denotet
			351
			Simplicium delectus
			337
			Sinapi album
			73
			Sinnus
			76
			Sinon
			ibid.
			Sinonum
			41.42.76.78
			Syrup.de Abinthio ma-
			ior
			127
			Acetositis citri
			122
			Acetositis Limonum
			ibid.
			Acetosus compos.
			121
			Acetosus simpl.
			ibid.
			de Agresta
			123
			Aranciorum acetoso-
			rum

I N D E X.

de Myrrha	231	Album caphuratū	292
Ramich	223	Apostolorum	268
de Rhabarb.	228	Aregon	ibid.
de Rosis	232	de Arthanita maius	289
Scillitici	248	de Arthanita min ^o	290
de Spodio	234	Aureum	254
de Succino Val. Cordi	238	Citrinum	ibid.
de Terra sigill.	233	Comitissa	288
Theriaci	102	Dialthæa compos.	283
de Thiro	ibid.	Dialthæa simpl.	282
de Vipera	217	283	
Thryphera magna	67	Diapompholygos	287
minor	68	Fuscum	ibid.
Perfica	74	Martiatum	270
Sarracenicæ	69	Martiatum magnū	274
Tussilago	145	Martiatum parū	279
	V	Pectorale	292
Valeriana	273.457	Populeon	286
Vas duplex	240	Potabile	291
Venter mergi	115	Rosarum Mesuæ	ibid.
Vermicularis	286	Rubruū caphuratū	292
Vesicaria	233	Vngulacaballina	144.145
Vicia	436	Vua Lupina	287
Vini Falerni loco quid	390		X
Vipera	437.438.439.440	Xyloaloes	36
Viola	165.229	Xylobalsamum	460
Violaria	165	Xylobalsami loco quid	52.55
Vipera	96.218	Xylocastri	1930
Viseus quercinus	301	Xylocinnamomi loco	quid
Vlmus	295		254.255
Vmbilicus marinus	239		Z
marinus	285	Zambach	182
Vnguēt. Egyptiacū	284	Zarnabum longum,	
Veneris	287	rotundum	226
Agrippæ regis	267	Zedoaria	48.266.460
Album	282	Zerumbet.	48

F I N I S.

